

NĀZİM HİKMET

Kafatası

oyunlar **1**

*Ocak Başında
Kafatası
Bir Ölü Evi
Unutulan Adam
Bu Bir Rüya'dır*

Nâzım Hikmet
●
Kafatası

ADAM YAYINLARI

© 1987

Bu kitabın tüm hakları Anadolu Yayıncılık A.Ş.'nindir.

Nâzım Hikmet'in tüm yapıtlarının Türkiye'de yayın ve temsil hakları Anadolu Yayıncılık A.Ş.'nindir. Anadolu Yayıncılık A.Ş.'den yazılı izin alınmadan Nâzım Hikmet'in hiçbir yapıtı parça ya da bütün olarak yayımlanamaz, tiyatro, film ya da radyo ve televizyona uyarlanamaz ve başka biçimlerde işlenemez ve kullanılamaz.

Birinci Basım: Eylül 1989
İkinci Basım: Eylül 1990
Üçüncü Basım: Ocak 1991
Dördüncü Basım: Ekim 1991
Beşinci Basım: Şubat 1992
Altıncı Basım: Şubat 1993
Yedinci Basım: Ekim 1993
Sekizinci Basım: Temmuz 1994
Dokuzuncu Basım: Şubat 1995

Kapak Düzeni: Aydın Ülken

95.34.Y.0016.356
ISBN 975-418-030-X

Nâzım Hikmet'in bütün yapıtlarını (şiiirlerini, oyunlarını, romanlarını, öbür düzyazılarını) bir araya toplayan bu dizi kitaplarda kronolojik sıra uygulanmıştır.

Yalnız şiir bölümünde, şairin çocukluk ve çıraklık dönemi ürünleri (ki bunları kitaplarına almadığı gibi, birçoğunu dergilerde de yayımlamamıştır) ayrı bir ciltte toplanarak şiir kitapları dizisinin en sonuna konmuştur. Bu cilt şairin yetişme yıllarındaki gelişmelerini izlemek isteyenler içindir.

Şiir bölümündeki sıralama, şairin sağlığında yayımlanan, ya da kendi düzenlediği ama yayımlandıklarını görmediği kitaplarının yayın, ya da düzenlenme tarihlerine, kitaplarına girmemiş olan şiirlerinin ise yazılış tarihlerine göredir. Yazılış tarihleri kesinlikle belirlenemeyen şiirlerin yerlerinde kaymalar olabilir. Başta, kitapların yayın tarihlerine göre sıralama yapılırken de (iç düzenleri olduğu gibi korunduğu için) şiirler yazılış tarihlerine göre değil, şairin gönlüne göre bir sıralama içindedirler. Amaç çeşitli dönemlerdeki şiirlerin birbirine karşımaması olduğundan, bu tür yer değiştirmelerin gelişmeleri izleme açısından fazla bir sakıncası bulunmadığı açıktır.

Elinizdeki yeni derlemeyle, birbirini tutmayan çeşitli müsveddelerden yola çıkan, savruk, özensiz, acele basımlardaki kargaşaya, sırasında anlamı zedeleyen dizgi düzelti yanlışlarına son verilmiştir.

Nâzım Hikmet

Kafatası

Oyunlar : 1

Ocak Başında
Kafatası
Bir Ölü Evi
Unutulan Adam
Bu Bir Rüyadır

OCAK BAŞINDA

Manzum Piyes 1 Perde

Yazılışı : 1920

OCAK BAŞINDA

Şahıslar :

I. İhtiyar
II. İhtiyar
I. İhtiyarın Kızı
Bir Kadın
Bir Genç

Vaka sonbahar nihayetinde cereyan eder.

(Sahne: Bir kır evinin alt katı. Sağda bir ocak, karşısında iki koltuk, sol tarafta bir kapı, yanında bir sedir. Karşı tarafta sokak kapısı, iki yanda camlı iki pencere. Pencereden dağa doğru giden yollar görülür. Vakit akşam...)

Yolcu kıyafetiyle II. İhtiyar, evin sahibi olan I. İhtiyar'la kapının önünde kucaklaşmışlardır. Bir müddet sonra ayrılırlar.)

BİRİNCİ MECLİS

I. İhtiyar, II. İhtiyar

I. İHTİYAR:

(II. İhtiyarı sarsarak)

Sen misin?.. Sen misin?..

II. İHTİYAR:

Ta kendisi!

I. İHTİYAR :

(Büyük bir hayretle)

Ne?

II. İHTİYAR :

(Serzenişle)

Şaşırdım doğrusu ben bu haline,

İnsan unuttur mu böyle çabucak?
(*Elan mütereddit olan I. İhtiyara bakarak*)
Hâlâ şüphedeysen gözlerime bak.
(*Bir müddet göz göze bakışlılar.*)
Artık eminsin ya?

I. İHTİYAR :

(*II. İhtiyarın boynuna sarılarak*)
Kardeşim!..

II. İHTİYAR :

Ağla...

Ağlayalım...
(*Bir müddet sükût*)

Bilsen o son vedala

Kalbimden ne derin bir şey kayboldu!
(*Ayrılırlar.*)

Her ikimizin de gözleri doldu
Ağladık kocaman çocuklar gibi...
(*Kendisine hayretle bakan I. İhtiyarı görerek*)
Fakat yine senin şüphən var gibi!..

I. İHTİYAR :

Hayır, yalnız seni...
(*Birden susar.*)

II. İHTİYAR :

(*Merakla*)

Feee?..

I. İHTİYAR :

(*Tebdili tavırla*)

Hiç, bir şey değil...

Haydi gel kardeşim gözlerini sil.
(*Pencereye yaklaşlılar.*)

Göreyim ışığa çevir yüzünü,
(*Bir müddet bakışlılar.*)

O ayrıldığıımız acıklı günü,
Yirmi yıl evveli hatırlasana...
(*Durur.*)

Ben böyle yakından baktıkça sana

Önümde seneler kımıldanıyor,
Kalbim asırları aştım sanıyor.

(*Durur, sonra birden*)

Nerdeydin?.. Ne yaptın?.. Anlat bakalım!

II. İHTİYAR :

(*Yorgun bir sesle*)

Şimdi bu sözleri biz bırakalım.

Maceram hem uzun, hem de çok kısa,

Senelerim bomboştur içten bakılsa!

(*Konuyu değiştirmek isteyerek koltuğa otururken*)

Demek ki sahiden tanımadın ha?

Eğer on yıl sonra gelsem bir daha

Belki kovacaksın beni kapından;

Artık bunamışsın, eminim bundan.

I. İHTİYAR :

(*Bunamış sözünden müteessir, kırgın bir sesle*)

Belki de haklısın... birden şaşırđım,

Bunadım doğrusu...

II. İHTİYAR :

(*Gülerek*)

Gönlünü kırdım,

Bu kadar da çabuk gücenme canım.

I. İHTİYAR :

(*Ağır ve müteessir*)

Dinmiyor bir türlü bak helecanım,

Bilsen ne kadar da çok değişmişsin.

II. İHTİYAR :

(*Gayet tabii*)

Bu sözü söylerken titriyor sesin,

Elbette değiştim, ihtiyarladım.

İleri atılan her yeni adım

Yüzde bir çizgiyi fazlalaştırır.

I. İHTİYAR :

(*Birden kızgın*)

Mantığın insana haddi aştırır.

II. İHTİYAR :

OCAK BAŞINDA

Kalbe de ak düştü, saçlarım gibi
Sakin düşünüyor...

I. İHTİYAR :

(*Müteessir ve arzulu*)

Böyle bir kalbi
Taşıyabilseydim göğsümde bir gün...

II. İHTİYAR :

Yine sustun... Sonra?..

I. İHTİYAR:

(*Yavaş bir sesle*)

Günlerim büsbütün
Bir rüya içinde geçebilirdi...

II. İHTİYAR :

(*Bu cevaptan şaşkın, müteessif*)

Böyle hangi şeytan kafana girdi?
Hangi lanetli söz...

I. İHTİYAR :

(*Sözünü keserek*)

Yeter!

II. İHTİYAR :

Dinle!

I. İHTİYAR :

Dur!

II. İHTİYAR :

Öyleyse gel şöyle karşıma otur...

(*I. İhtiyar koltuğa oturur. Ocağa bakarak*)

Şimdi seviyorum ocak başını,
Bizlerin bu en son arkadaşını.

I. İHTİYAR :

Adam sen de!

II. İHTİYAR :

Evet, heyhat, ihtiyar
Bu küllü ateşten teselli arar;
Emin ol, yegâne dostumuz odur.

I. İHTİYAR :

Böyle bir düşünce beni korkutur.

II. İHTİYAR :

(Devamla)

Sonra, ocak başı ne hoştur bilsen!
Şöyle bir koltuğa gömülüp de sen
Kızaran küllerde rüya gördün mü?

I. İHTİYAR :

(Mütereddit)

Hayır, ben doğrusu... Şey...

II. İHTİYAR :

(Filozof)

Ya... gördün mü?..

Ne diyordum, evet, öyleyse dinle :
Başbaşa kalınca kendi kendinle
Koltuğu çekersin ocağa karşı;
Kışın da gül açan bu bağa karşı.
Solgun avuçların kırmızılaşır,
Gözlerin içinde yıldızlar taşır,
Damda uğuldasın, bırak rüzgârı,
Sen dinlerken hafif çıtırtıları,
Eğilip dalarsın külde korlara,
Kapanır içinde her eski yara,
Kalbine ılık bir baygınlık dolar.
Gitgide ocakta kızılık solar,
Gitgide...

(Birden susar, I. İhtiyara bakar.)

Fakat sen dinlemiyorsun!

I. İHTİYAR :

(Dalgalıktan uyanarak)

Hayır, dinliyorum... ha.. ne diyordun?

II. İHTİYAR :

Anladım, boş yere söylenmişim ben.
Yalnız bir köşede hayatı geçen
Her ihtiyar bilir bu hali mutlak!

I. İHTİYAR :

(Müstehzi)

Çok yanlış düşündün bu sefer de bak.

II. İHTİYAR :

Niye yanlış?

I. İHTİYAR :

Çünkü, yalnız değilim.

II. İHTİYAR :

(Müstehzi)

Arkadaşın olan o bahtiyar kim?

I. İHTİYAR :

(Mesut ve mağrur)

Kızım!

II. İHTİYAR :

Kızın mı?

I. İHTİYAR :

Görsen, ne kadar

Güzel, sırma saçlı bir çocuğum var.

Kırlara çıkmıştı nerdeyse gelir...

Gelir, boş kalbimde sesi yükselir.

II. İHTİYAR :

(Helecan içinde)

Güzel mi? İsmi ne? Haydi cevap ver!

Sen böyle daima susarsan eğer

Ben şimdi meraktan çatlayacağım.

I. İHTİYAR :

(Müstehzi)

Bir odun atıver söndü ocağım.

II. İHTİYAR :

(Dargın)

Hain!

(Kapı tarafından ayak sesleri işitilir.)

I. İHTİYAR :

Dur, üzülme, geliyor işte!

II. İHTİYAR :

(Yavaş bir sesle)

Öldüren bir şey var bu bekleyişte...

(Kapı tarafından bir kahkaha, sonra genç ve neşeli bir sesin sözleri işitilir.)

KIZ :

(Dışarıdan)

Baba açılmıyor bir türlü kapı,

Çiçekler düşecek, ne aksilik bu!

(I. İhtiyar kapıyı açar, kucagında kuru dallar, yanakları kızarmış, üstünde bir yeldirme, baş örtüsü açık, sarı saçlı bir genç kız ihtiyarın boynuna atılır, dallar yere düşer.)

İKİNCİ MECLİS

Evvelkiler, I. İhtiyarın kızı

I. İHTİYAR :

Çiçekler nerde ya? Kuru dal bunlar...

KIZ :

(Şımarık)

Peki, ne yapalım, şimdi sonbahar.

(Kız babasından ayrılır ve ayakta kendisine bakmakta olan II. İhtiyarı görür.)

Aaa... Baba, bu da kim?

II. İHTİYAR :

Ne kadar güzel!

Yabancı değilim, korkma kızım, gel!

I. İHTİYAR :

Babanın eski bir arkadaşı.

II. İHTİYAR :

Uzat da öpeyim o güzel başı.

(İhtiyar kızın alınından, kız da ihtiyarın elinden öper.)

KIZ :

(Şımarık)

Doğrusu ben sana dargınım, baba.

I. İHTİYAR :

Nedir bu cezaya sebep acaba?

KIZ :

Alay ediyorsun...

I. İHTİYAR :

Ne zaman, kimle?

KIZ :

(Yerden dalları toplayarak)

Benim bu zavallı çiçeklerimle...

(II. İhtiyara dönerek)

Hakkım yok mu ama, söyleyin kuzum?

II. İHTİYAR :

Evet, hem...

KIZ :

(İhtiyarın sözünü keser, yorgun ve şımarık)

Yorulduğum, hem de susuzum.

Nereye koymuşum? Sürahi nerde?

I. İHTİYAR :

Galiba görmüştüm demin içerde.

(Kız içerki odaya girer. İhtiyarlar bir müddet arkasından bakarlar.)

ÜÇÜNCÜ MECLİS

I. İhtiyar, II. İhtiyar

II. İHTİYAR :

(Kızın arkasından uzun uzun bakarak)

Kocaman bir bebek, gelinlik bir kız...

Güzel bir...

I. İHTİYAR :

(Sözünü keserek telaşla)

Teşekkür ederim, yalnız,

Bu sözü söyleme yanında onun!

II. İHTİYAR :

Hangi sözü?

I. İHTİYAR :

(Korkarak)

Gelin!

II. İHTİYAR :

OCAK BAŞINDA

Senin ruhunun

Çok anlaşılmayan tarafları var.

Her kız bu yaştayken bin hülya kurar,

Nurunu sayıklar bir beyaz günün,

Rüyada eşini görür gönlünün.

I. İHTİYAR :

(*Hiddetle*)

O göremez!

II. İHTİYAR :

Niçin?

I. İHTİYAR :

(*Boğuk bir sesle*)

Çünkü var...

II. İHTİYAR :

Kim?

I. İHTİYAR :

Ben!

II. İHTİYAR :

Sen mi? Sen mi?

I. İHTİYAR :

Evet, babası sağken

Başka eş olamaz onun gönlüne!

II. İHTİYAR :

Ne kıskanç ruhun var, ne garipsin, ne...

I. İHTİYAR :

(*Yalvaran bir sesle*)

Bağırma, duyacak, acı halime,

Kalbimde yaşayan son hayalime!

(*Bir müddet sükût,*)

(*Ocağın kızılığı daha canlı görünür, odanın içi yavaş yavaş kararır.*)

DÖRDÜNCÜ MECLİS

Evvelkiler, Kız

(*Kız koşarak, elinde sürahi, odaya girer, ocağın başına gider oturur,*

ellerini ısıtır. Yüzüne kızılık vurmıştır, sonra, arkasını döner, kendisine ayakta bakmakta olan ihtiyarları görür.)

KIZ :

Ayakta kaldınız... Otursanıza...

(İhtiyarlar koltuklara otururlar, kız kaşları çatılmış, kendisine bakan babasına dönerek)

Baba sen bakma bu deli kıza.

Bana mı çatıldı kaşların böyle?

Haydi, beni üzme, cevap ver, söyle!

(Başını babasının dizine kor.)

Yine dizlerinde başım dinlensin.

Baba, bilirsin ki her şeyim sensin..

Bir daha gülemem sen darılırsan,

Böyle üzülmezdim gönlümü kırsan.

Bana darılmadın değil mi?

I. İHTİYAR :

(Memnun)

Evet.

II. İHTİYAR :

Kıskandım doğrusu, bu ne muhabbet!..

I. İHTİYAR :

Biricik kızımın ben delisiyim.

KIZ :

Yaa! Ben de babamın sevgilisiyim!

Hem de sonuncusu...

II. İHTİYAR :

Tuhaf şey!

KIZ :

Neden?

II. İHTİYAR :

Sevgili ne demek bilir misin sen?

KIZ :

(Mütereddit ve safiyetle)

Elbette.. Mesela.. şey, babamla biz,

İki ayrılmayan eş sevgiliyiz...

I. İHTİYAR :

(Sözü kapamak emeliyle)

Ben onun eşiyim, o benim eşim!

II. İHTİYAR :

(Canı sıkılarak)

Fazla çocuk olma haydi kardeşim.

Sözlerim çıkacak sen şuraya yaz.

Kızın bir ebedi bahar olamaz,

İhtiyar gönlünde alçalan kışa!

Karşı koyamazsın yaradılışa.

Belki on yıl sonra, belki de yarın,

Esiri olacak o, genç kolların.

Öyle genç kollar ki : heyecan verir.

Birden sarılınca bin bahar erir.

Öyle genç kollar ki : bir kez temasla

Koynuna düşeni bırakmaz asla!

Öyle genç kollar ki...

I. İHTİYAR :

(Bağırarak)

Sus!

KIZ :

(Gayri ihtiyari)

Söyleyin siz!

Ne kadar meraklı bu sözleriniz...

II. İHTİYAR :

(Kızı göstererek)

Bir söz kıvıldattı işte bu gönlü,

Doğruldu içinde uyuyan ölü.

Bak şimdi gözleri nasıl yanıyor!

İhtiyar, sen çekil, aşk uyanıyor!

I. İHTİYAR :

(Boğuk bir sesle)

Çekilmem... Çekilmem... Çekilmem... Hayır!

II. İHTİYAR :

Sen çekilmesen de zaman ayırır.

KIZ :

(*Korkarak*)

Baba!

I. İHTİYAR :

(*Ağır ve müteessir bir sesle*)

Gel kızım, gel! sokul babana.

Güzel gözlerinle yemin et bana,

Ayrılmayacağız değil mi?

II. İHTİYAR :

(*Müteessif*)

Bunak!..

I. İHTİYAR :

Güzel gözlerinle taa içime bak,

Ne kadar bedbahtım anlıyor musun?

KIZ :

(*Ağlayarak*)

Baba! Baba!

I. İHTİYAR :

O ne, ağlıyor musun?

Söyle gözlerinde bu yaşlar niçin?

II. İHTİYAR :

(*Ağır ağır*)

Bir kışın altından kurtulmak için!

(*Sonra tebdili tavırla müsfik ve müteessir*)

Neyleyim kardeşim, hakikat acı.

Seneler eliyle bu beyaz tacı

Koyunca eğilmiş başlarımıza

Gözümüzden sızan yaşlarımıza

Hiç kimse acımaz...

I. İHTİYAR :

(*Boğuk bir sesle*)

Hayır, yalan bu!

(*Bir müddet sükût.*)

II. İHTİYAR :

Şimdi anlıyorum yorgunluğumu.

Yarın çıkmalıyım yola erkenden.

Güzel kızım sana bir rica benden.

KIZ :

(Yorgun bir sesle)

Emredin!

II. İHTİYAR :

Bir yatak, bir yatacak yer.

I. İHTİYAR :

(Dalgınlıktan silkinerek)

Git, benim odamı amcana göster.

(İhtiyarlar bakışlılar ve bir şey söylemeden II. İhtiyar kızın arkasından içerki odaya girer.)

BEŞİNCİ MECLİS

I. İhtiyar

(I. İhtiyar dolaşır. Camlardan yola bakar. Sonra tekrar ocağın başına oturur. Oda iyice kararır.)

ALTINCI MECLİS

I. İhtiyar, Kız

I. İHTİYAR :

Kızım!.. Haydi konuş!.. Haydi bir şey sor!..

KIZ :

Of! Bu gece canım çok sıkılıyor.

(Bir müddet sükût.)

I. İHTİYAR :

Bana biraz daha yaklaşsana.

KIZ :

(Sıkıntılı bir sesle)

Bir hal oldu mutlak bu gece bana!

(Bir müddet sükût.)

I. İHTİYAR :

Oda kapkaranlık, lambayı yaksana!

KIZ :

(Üzgün bir sesle)

Baba, beni biraz rahat bıraksana!

I. İHTİYAR :

Peki, ben yakarım...

(İhtiyar ocağın üstündeki lambayı yakar. Kız pencerelere gitmiştir. İhtiyar kızın yanına giderek, dalgın, geceye bakmaktadır.)

Bana bak yavrum.

Sen böyle durdukça üzülüyorum.

Bilinmez bir elem beni eziyor,

Kalbim her sözünden bir şey seziyor.

Bir şey... Bir şüphe... Bir...

(Birden durur)

Hayır, aldandım,

Birden seni benden çok uzak sandım.

Hâlâ bu acıyla gönlüm kanıyor.

(Elini kızın alınına götürür.)

Fakat ateşin var, alnın yanıyor.

Mutlaka üşüttün kendini yine,

Çevir de bakayım ben gözlerine.

KIZ :

(Başını pencereden yana çevirerek)

Karanlık ne güzel, gece ne derin!

I. İHTİYAR :

(Kızın başını kendine çevirerek)

Niye gizleniyor benden gözlerin?

Niye gözlerime bakamıyorsun?

KIZ :

(Başını kurtarmaya çalışarak)

Baba, çıldırdın mı, neler diyorsun?

(İhtiyar kızın başını bırakarak geri çekilir, gözleri büyür, hiddetli ve acı bir sesle)

I. İHTİYAR :

En sonra anladım, anladım, evet!..

Şimdi benliğinde bir başka kuvvet,

Yükseltmek istiyor melun sesini.

Gözlerine yaymış o gölgesini,
Gitgide çekiyor seni gönlümden.
Bu acı fazladır tahammülümden.

KIZ :

(Korkak bir sesle)

Korkutan bir şey var bu sözlerinde!

Baba korkuyorum...

*(İhtiyar kızın başını tekrar tutarak, gözlerine bakmak ister,
kız kurtulmaya çalışır)*

I. İHTİYAR :

Dur! Gözlerinde

Mutlak o gölgeyi ben görmeliyim!

KIZ :

Baba, sen delisin!..

I. İHTİYAR :

Evet, deliyim!

Artık, bu şüpheyile çıldıracağım!

(Kızın elinden tutup lambaya sürükler.)

Yürü! Işığa gel!

KIZ :

(Mustarip)

Ay!

I. İHTİYAR :

(Deli bir sesle)

Kıracağım!

Yürü!.. Gözlerini çevir!

*(Birdenbire kapı tarafından bir gürültü duyulur, kapının
önüne bir şeyin yığıldığı hissedilir. İhtiyar kızı bırakarak*

Nedir bu?

KIZ :

Bir ses!

I. İHTİYAR :

Bir gürültü!

KIZ :

Sarsıldı kapı!

(İhtiyar elinde lamba, kapıya doğru ilerler. Kız arkasından

takip eder. Kapı açılır, ihtiyar lambayı yere kor, lambanın ışığında yere uzanmış bir beyaz gölge vardır.)

I. İHTİYAR :

(Eğilerek)

Bir kadın... Bayılmış...

KIZ :

(Eğilerek)

Hem de ne güzel!

I. İHTİYAR :

İçeri alalım. Gel yardım et, gel!

(İhtiyar ve kız kadını kucaklarında içeri getirerek ocağın yanındaki sedire yatırır.)

I. İHTİYAR :

(Kadını yerleştirerek)

Şöyle rahat etsin... Çabuk biraz su...

(Kız bir bardak su getirir. İhtiyar kadının yüzüne serptikten sonra ellerini ıslatarak bileklerini ovmaya başlar.)

I. İHTİYAR :

Bileklerini ov...

KIZ :

(Kadının bileklerini ovar.)

Derin uykusu...

I. İHTİYAR :

Değiştirmek lazım şimdi yerini.

(Kadının vaziyetini değiştirir, başını kaldırır.)

KIZ :

İşte, kıınıldattı kirpiklerini.

I. İHTİYAR :

Nerdeyse açılır.. Bak, rengi geldi.

KIZ :

Geniş nefes aldı...

I. İHTİYAR :

Göğsü yükseldi...

Belli, çok yorulmuş...

KIZ :

Üşümüş belki...

I. İHTİYAR :

Çabuk, bir çay pişir, durma koş!..

KIZ :

Peki..

(Kız hızlı adımlarla çıkar.)

YEDİNCİ MECLİS

I. İhtiyar, Kadın

I. İHTİYAR :

(Kızın arkasından bakarak)

Artık, bu güzel kız senin değildir.

Sen bu kocalmayan gönlüne bildir.

Kaybetti en yakın aşkını bile,

Ölecek ölmeyen emelleriyle...

Fakat, neye olsun böyle erkenden?

(Durur.)

Böyle erkenden mi?.. Ne deliyim ben.

(Durur.)

Hâlâ sevmeye ihtiyacım var.

Ne kadar çoğalsa saçımda aklar.

Gönül vazgeçmiyor bu arzusundan.

Yıllarca istemem, sevilsen bir an...

Bir an...

(Birdenbire baygın yatan kadına gözü ilişir. Kadına yaklaşıp, eğilerek.)

Bir tecrübe... Niçin olmasın?

Niçin bir dakika kalbim dolmasın?

(Kadının üstüne eğilir, elini göğsüne kor.)

Sıcak... Ateş gibi... Hayır, deliyim.

Bu fikri beynimden ben silmeliyim.

(Kadına yaklaşıp, bakar, yine uzaklaşır.)

Ne kadar da güzel... Ne kalbe yakın.

Budala hislerim beni bırakın!..

Bırakın, doyayım bir anda aşka,

Şimdi benliğimde aşkımdan başka
Çoktan duymadığım bir şey yandı.
İçimde kül olan bir ateş yandı.
(*Kadına eğilir, elini göğsüne kor.*)
Yandı parmaklarım, yandı benliğim!..
O ihtiyar diye haykıran da kim?
Bak!.. Artık gencim ben! Artık gencim ben!..
Başımda esiyor ihtiras veren,
Çıldırta bir aşkın deli rüzgârı!
Kayboldu alımın buruşukları.
Yine dudaklarım yakabilecek!..
(*Eğilir kadını öperken kızı elinde çay tepsiyle içeri girer.
Babasını o halde görünce, hayret eder.*)

SEKİZİNCİ MECLİS

I. İhtiyar, Kadın, Kız

KIZ :

(*Olduğu yerde kalarak büyük bir hayretle*)
Baba!

I. İHTİYAR :

(*Birden doğrularak, boğuk bir sesle*)
Ne?.. Baba mı?

KIZ :

(*Korkarak*)

Korkutuyorsun!..

I. İHTİYAR :

Ne? Baba mı dedin?.. Ah! Yeter, susun!..
Sus yavrum, sus kızım, bir an unuttum.
Bir an bir hayalin elinden tuttum...

KIZ :

Ne hayali?.. Nasıl?..

I. İHTİYAR :

Dur!.. Fazla sorma!

Evladım, zihnini boş yere yorma.

Bir şey anlamazsın sen bu halimden,
Ne de yükseldiğim o hayalimden...

(Kadın yattığı sedirde yavaş yavaş doğrulur, etrafına bakar.)

KADIN :

(Sayıklar gibi)

Mutlak bana kızmış, o bağılıyor...

Of, başım ağrıyor... Başım ağrıyor...

(Durur. Etrafına bakarak)

Neresi burası? Ben neredeyim?..

(Durur.)

O da burada mı?.. Yetiştii mi?..

I. İHTİYAR :

Kim?

KADIN :

O İşte... Her yerde sesi yükselen,

Beni kovalayan, arkamdan gelen...

I. İHTİYAR :

Görmedik... Yorgunsun, dinlensen biraz.

KADIN :

Bir şeyim kalmadı, dinlenmek olmaz.

O nerdeyse gelir...

KIZ :

(Çay fincanını kadına vererek)

Üşüdünüz siz

Hemen soğumadan şunu içseniz...

KADIN :

(Fincanı alırken)

Bilmem, vakit var mı?.. Ya yetişirse?..

Şimdi şu kapıdan içeri girse,

Mutlaka ölürüm heyecanımdan...

I. İHTİYAR :

(Kendi kendine, boğuk ve muhteris)

Kimse ayıramaz seni yanımdan,

Benim elimdesin... Bana bağlandın...

KADIN :

(İhtiyara dönerek)

OCAK BAŞINDA

Ne diyorsunuz?..

I. İHTİYAR :

Hiç!

(Kadın çayı acele acele içerken, ağzı yanarak yüzünü ekşitir.)

Çok sıcak, yandın!

Yavaş yavaş içsen...

KADIN :

Hayır mecburum.

Bunu içer içmez ben gidiyorum...

I. İHTİYAR :

(Boğuk bir sesle)

Nee, gidiyor musun?.. Mutlak mı?

KADIN :

Evet,

Mutlak gitmeliyim...

KIZ :

(Merakla)

Nasıl bir kuvvet,

Sizi bu kadar korkutan adam?

KADIN :

Sorma, onu sana ben anlatamam.

O güneş gibidir, yaklaşılamaz.

İlkönce kudreti anlaşılamaz.

Sonra bir kavrar ki senin ruhunu,

Yine bir haz ile istersin onu,

Gönlünün derdine bin dert katsa da.

Bazen fırtınayı hatırlatsa da,

Bir dua gibidir sözleri bazen.

Mağrur süzülür de gözleri bazen

Bu gurur andırır tunç bir heykeli.

Bazen bir çocuktur, bazen bir deli,

Onu hatırlatan masala daldım,

Artık gitmeliyim, fazla geç kaldım...

I. İHTİYAR :

(Yalvaran bir sesle)

Gitme, kal, benden de bir masal dinle

OCAK BAŞINDA

Yollar korkuludur, gitme, kal, dinle!

Şifadır nağmesi her güzel sesin,

Gitme, kızım sana şarkı söylesin...

(*Kapıya şiddetli darbeler indirilir ve bir yüz pencereye dayanır.*)

KIZ :

Kapı vuruldu...

KADIN :

Odur muhakkak,

İşte onun başı, pencereye bak!..

(*İhtiyar kapıya doğru ilerler.*)

I. İHTİYAR :

Bir kere bakalım... Değildir belki...

KADIN :

O!.. O!..

(*İhtiyar kapıyı açmak ister gibi bir harekette bulunur.*)

KADIN :

Açma!..

I. İHTİYAR :

(*Arkasına memnun dönerek*)

Peki...

(*Kapıya tekrar vurulur ve baş yine cama dayanır.*)

KADIN :

Hayır, aç!..

I. İHTİYAR :

(*Yorgun ve boğuk*)

Peki...

(*I. İhtiyar kapıyı açar, genç içeri girer.*)

DOKUZUNCU MECLİS

I. İhtiyar, Kadın, Kız, Genç

GENÇ :

(*Genç, kadına doğru ilerler.*)

Madem ki ellerim eline değdi.

Senin böyle kaçman çok beyhudeydi...
Nafile yoruldun!

KADIN :

(*Yavaş ve korkak*)

Evet yoruldum!

GENÇ :

(*Müstehzi*)

Seni ihtiyarın evinde buldum...
Doğrusu çok emin gizlendiğin yer...
(*Titreyen ihtiyara bakarak*)
Bazen kuvvetlidir bu titrek eller...
(*Kadın, gence yaklaşır, birden boynuna atılarak*)

KADIN :

Dişlerin kanatsın dudaklarımı!..

GENÇ :

(*Kadını öperek*)

Bayıl!.. Ta içinde duy rüzgârımı!..
(*Genç, kadından ayrılır ve onu ellerinden tutarak kapıdan tarafa götürür ve kapıdan dışarı bırakırken*)
Haydi, şimdi beni dışarıda bekle,
Kaçma, kaybedersin beklememekle...
(*Genç, İhtiyara doğru ve müstehzi*)
Sen de uyan!.. Bitti gördüğün rüya!..

I. İHTİYAR :

(*Deli gibi*)

Mel'un, söyle kimsin?

GENÇ :

Gençlik ve aşk!..

I. İHTİYAR :

(*Kızını göğsünde sıkarak*)

Yaaa!..

GENÇ :

(*Mağrur*)

Ben gencim, aşk benim, heyecan benim,
Kâinat bir vücut, onda can benim,
Sevmek isteyenler bana sokulur,

Beklenen baharı göğsümde bulur...

(*Bu esnada II. İhtiyar kapıdan görünür. Şaşkın. Gence ve İhtiyara bakar.*)

GENÇ :

Ne kadar da cici... Ne kadar güzel!..

Bahara gidelim, gel! Benimle gel!..

(*Genç uzaklaşır, kız yavaş yavaş babasının kollarından kurtulur.*)

I. İHTİYAR :

Kızım!.. Kızım!..

GENÇ :

(*Ellerini uzatarak*)

Durma, gel!.. Gel, güzelim...

Bahara gidelim...

I. İHTİYAR :

Kızım!

GENÇ :

Gidelim!

(*Kız, gencin arkasından çıkar ve çikarken*)

KIZ :

O benden kuvvetli!.. Benden kuvvetli!..

(*Kız ve genç sahnedan çıkarlar.*)

I. İHTİYAR :

İhtiyar... İhtiyar... İhtiyar deli!..

(*Diz üstü çöker.*)

- ONUNCU MECLİS

I. İhtiyar, II. İhtiyar

II. İHTİYAR .

(*I. İhtiyarı kaldırarak*)

Haydi, kalk!..

I. İHTİYAR :

(*Yorgun ve boğuk bir sesle*)

Gittiler!..

OCAK BAŞINDA

(II. İhtiyarın kollarına atılır.)

II. İHTİYAR :

Gördüm hepsini...

Acı bir tesadüf en sonra seni
Sözüme getirdi zaman geçmeden...
Ben de gitmeliyim bir an geçmeden...
Şimdiden sızlıyor kalbimde bir yer,
Burda daha fazla kalırsam eğer
Mutlak tabiata haykıracağım.
Ya kırılacağım, ya kıracağım!..
(Durur, sonra tebdili tavırla)
Gel, kucaklaşalım bir kere daha...
(Kucaklaşırlar)
Ben emanet ettim seni Allaha.
Bir gün yine belki...

I. İHTİYAR :

Gitme, gitme, dur!..

II. İHTİYAR :

Hayır, gitmeliyim, sen şöyle otur!..
(I. İhtiyarı ocağın karşısındaki koltuğa oturtur, kendisi dışarı
çıkarken)
Artık öğrenirsin iyice!..

I. İHTİYAR :

Neyi?

II. İHTİYAR :

Kızaran küllerde rüya görmeyi!..

(Perde Kapanır)

KAFATAŖI

Facia, 3 Kısım, 15 Bap

İlk Basım : 1932

BİRİNCİ KISIM

Şahıslar :

Doktor Dalbanezo
Doktor Dalbanezo'nun Kızı
Pedro
Şair
Komisyoncu
Orospu
Kapıcı Kadın
Vilyams
Paolina
Kitap Tâbii
Telefonda gazeteciler
Radyo

BİRİNCİ BAP

DÖRT TELEFON VE BİR RADYOYA DAİRDİR...

TELEFON 1. GAZETECİ : Allo.

TELEFON 2. GAZETECİ : Allo.

TELEFON 3. GAZETECİ : Allo.

TELEFON 4. GAZETECİ : Allo...

TELEFON 1. G : Ben, Dolaryanda Post Müttehıt Gazeteler
Tröstü muhabiri Cek. Dinleyiniz.

TELEFON 2. G : Ben, Dolaryanda Post Müttehıt Gazeteler
Tröstü Fayf O'klok gazetesi tahrir müdürü Con. Din-
liyorum.

TELEFON 3. G : Ben, Dolaryanda Post Müttehıt Gazeteler
Tröstü Libr Tribunal gazetesi nöbetçi muharriri Rodes.
Dinliyorum.

TELEFON 4. G : Ben, Dolaryanda Post Müttehit Gazeteler Tröstü Deyl Jurnal mecmuası başmuharriri Konks. Dinliyorum.

TELEFON 1. G : Yazınız. Gazeteler Tröstü Meclisi İdare Reisi Mister Frayman'ın emriyle bugün on beş otuz beşte Doktor Dalbanezo'yla mülakat yaptım. Mülakat 17 dakika sürmüştür. Doktor Dalbanezo 16. ncı avenü, 14 üncü sokakta 86 numaralı apartımanın en üst katında tek bir odada oturmaktadır. Doktor Dalbanezo bana bir tek entramüsküler aşı ile veremi tedavi edecek bir serum bulduğunu söyledi. Keşfinin ana hatlarını izah etti. Fakat bu hususta hiçbir tafsilat veremeyeceğim. Hiçbir şey anlamadım. Karmakarışık formüllerin içinden çıkamadım. Yalnız, muhakkak olan şudur ki, verem serumunun şimdilik yalnız nazari formülleri bulunmuştur. Serumun tatbikat sahasına geçmesi, son ameli tecrübelerin yapılması için büyük bir laboratuvara ve mühim bir sermayeye ihtiyaç vardır. Anlaşıldı mı?

TELEFON 2. G : Evet. *(Telefonu kapatır.)*

TELEFON 3. G : Tamam. *(Telefonu kapatır.)*

TELEFON 4. G : Evet. *(Telefonu kapatır.)*

T. 2. GAZETECİ : *(Daktiloya)* Yazınız. Dolaryanda Post Müttehit Gazeteler Tröstü'nün muazzam bir müvaffakiyeti. Beşeriyete büyük bir kurtuluş müjdeleyen Doktor Dalbanezo ile konuştuk. Şehrin gürültüsünden uzak ve günlük hayatın adiliklerini işitmeyecek kadar yüksek odasının sükûnu içinde, büyük ve mütevazi alim, muharririmizle... *(Daktiloya)* Durunuz... *(Daktiloya)* Devam ediniz.. Büyük ve mütevazi alim muhabirimizle tam bir buçuk saatlik bir mülakat yapmıştır... *(Daktiloya)* Hayır durunuz. Mülakatın müddeti diğer gazetelerimizle mutabık kalındıktan sonra tespit edilir... Devam ediniz... Pastör ne yaptı? Kuduzun tedavisini buldu... Bu o kadar da izam edilecek bir şey değildir. İstatistiklere nazaran kuduz...

T. 3. GAZETECİ : *(Kâtibe yazdırır)* Yazınız. Dolaryanda'nın Doktor Dalbanezo'su beşeriyeti en büyük felaketten kurtaracaktır. Verem isimli efsanevi ve namağlup ejderhayı

yenmek şerefının Dolaryandalı bir alime nasip olması Dolaryanda ilim tarihinin en parlak sahifesi olacaktır... (Kâtibe) Durunuz. Muhabir, Dalbanezo'nun kendisine verdiği izahattan hiçbir şey anlamadığını söylüyor. Olmaz... Yazınız.... Muhabirimizle birlikte gönderdiğimiz ve şimdilik isimlerinin gizli tutulmasını isteyen yedi kişilik profesör heyetimizin verdiği rapor... (Kâtibe) Durunuz. Profesörler heyetinin kaç kişilik olduğunu öteki gazetelerimizle mütabık kaldıktan sonra tespit ederiz. Adet yerini boş bırakınız... Yazınız. Profesör heyetimizin verdiği rapor bu keşfin bir eser-i deha olduğunda şüphe bırakmıyor. Serumun izahı gayet basittir. Zaten en büyük keşiflerin bütün büyüklükleri izahlarındaki sadelikte değil midir?

T. 4. GAZETECİ : (Daktiloya) Yazınız. Hayır durunuz. Muhabir, serumun yalnız nazari formüllerinin bulunduğunu söylüyor. Olmaz. Yazınız. Dalbanezo serumu yalnız nazari değil, ameli bir hakikattir. Birçok hususi tecrübeler bunu ispat etmiştir. Bilhassa üçüncü devrede bulunan bir hastaya... (Daktiloya) Durunuz. Hastalığın devresi diğer gazetelerimizle kararlaştırıldıktan sonra tespit edilir. Orayı boş bırakınız ve yazınız. Bir hastaya tatbik edilen serum derhal şifalı tesirini göstermiştir. Fakat Doktor Dalbanezo serumunun bütün dünyaya yayılması için büyük bir sermayeye ihtiyaç vardır. (Daktiloya) Şimdi söyleyeceğim cümlenin altını çiziniz... Doktor Dalbanezo'ya serumun intişarı ve en geniş bir sahada istihsalı için lazım gelen sermayenin temini Dolaryanda'nın şeref meselesidir...

RADYO : Allo. Allo. Burası Radyo Dolaryanda. Bu sabahtan beri, Dolaryanda Post Müttehit Gazeteler Tröstü Doktor Dalbanezo'nun verem serumu hakkındaki neşriyatına başlamıştır. Dolaryanda Tröst gazete ve mecmuaları, sermaye, hükümet ve efkârı umumiyeyi Doktor Dalbanezo'ya yardıma davet etmektedirler... Bu büyük dehanın keşfi...

İKİNCİ BAP

İHTİSAS MESELESİNE VE DOKTOR DALBANEZO'NUN TAMAMEN CAHİLİ OLDUĞU BİR İLME DAİRDİR...

(Doktor Dalbanezo'nun odası. Kızı pencerenin önünde bir koltukta. Hava güneşli. Dalbanezo meşgul.)

(Dışardan tango temposu gitara ile ses)

Sinyorina kara gözlü Sinyorina
gözlerinden yanağına düşen beni
görmeyelim ört yüzüne yelpazeni.
Sinyorina kara gözlü Sinyorina
gelelim mi kollarına Sinyorina?
Sinyorina, Sinyorina, Sinyorina...

KIZ: (Mırıldanarak)

Sinyorina kara gözlü Sinyorina
gözlerinden yanağına düşen beni...
yelpazeni...
kollarına...
Sinyorina...

DALBANEZO : Yine kımıldanıyorsun, kızım. Koltuğuna dereceyi kor komaz beş dakika rahat duramıyorsun.

KIZ : Baba, ne güzel güneşli hava... Şu dışarıya bak...

DALBANEZO : Halbuki en ufak bir hareket harareti yükseltebilir...

KIZ : Baba sen hiç şarkı söylemedin mi?

DALBANEZO : Derece hakiki harareti göstermezse, diyagramın içinden gel de çık bakalım...

KIZ : Baba...

DALBANEZO : Koltuğunda derece varken, konuşmaman bile lazım. Sabret biraz. (Saatine bakar.) 15 saniye daha sabret...

(Sükût. 15 saniye işleyen saatin sesi.)

DALBANEZO : Tamam.. Ver bakalım dereceyi. (*Dereceyi alır.*)

KIZ : Kaç?

DALBANEZO : 37, 8. (*Duvardaki büyük diyagrama nokta kor. Çizgiyi çeker.*)

KIZ : Çok mu yüksek, baba?

DALBANEZO : Seyr-i tabii... Korkuyor musun? Bana inanmıyor musun? Sen psikolojini kontrol et... Fizyolojinden mesul olan benim.

KIZ : Kaçınıcı devrede sayılırım, baba?

DALBANEZO : Hastalığı devrelere ayırmak bir metodoloji meseledir. Sana bütün bunları her derecene bakışta anlatırım. Meselenin ruhu şudur. Basil dö Koh, Serum Dalbanezo. Anladın mı? Koh'un basilleriyle benim serum gırtlaklaşacaklar. İlk meydan muhaberesini senin ciğerlerinde vereceğim... Sen yalnız psikolojini kontrol et. Ona aklım ermez. Fakat fizyolojinden mesul olan benim. Yüzde yüz, yüzde beş yüz, yüzde bin beş yüz zafer Serum Dalbanezo'nundur, benimdir. Bir müşkül vardı : para. Onu da bulaçağımdan eminim artık. Koh basillerinin kadavralarını ayaklarımın dibine serilmiş görüyorum...

KIZ : Napolyon gibi söz söylüyorsun, baba...

DALBANEZO : O da kim? Ha, bir Fransız generali galiba?. İmparator filan da olmuş... Lisedeyken tarih ilminde okumuşlardı bize...

KIZ : Napolyon için hiç başka bir şey işitmedin mi, baba?

DALBANEZO : Yok... Hayır... Doktorluğu filan da var mıydı? Napolyon'dan bana ne!.. İlim ihtisas işidir. İhtisas yayılmaz, derinleşir... Bir kuyu gibi. Benim için bir basilin hayatı senin Napolyon'un imparatorluğundan yüz kere, yüz bin kere daha mühimdir... Hele şimdi... Ben kuyunun ta dibindeyim... Basil dö Koh var... Serum Dalbanezo var... Sen varsın, veremli uzviyetler var... Başka hiçbir şey yok...

KIZ : Ne tuhafısın, baba...

DALBANEZO : Olabilir. Şimdilik susalım ve çalışalım... (*Sükût. 10 saniye işleyen saatin sesi. Kapıya vurulur. Doktor dalgın. Dıymaz.*)

KAFATASI

KIZ : Baba, birisi geldi.

DALBANEZO : Buyurun...

(*Pedro girer. Elinde su kovaları.*)

DALBANEZO : Hoş geldin, komşum.

PEDRO : Size su getirdim, üstat... Suyunuz bitmiştir herhalde...

KIZ : Teşekkür ederiz, Pedro... (*Yerinden kalkmak ister.*)

PEDRO : Oturun, kıyıdanmayın kuzum. Ben yerine boşaltırım...

KIZ : Size zahmet...

(*Pedro yandaki küçük kapıdan gider.*)

KIZ : Şu Pedro ne iyi çocuk, baba...

DALBANEZO : Mükemmel adam. Mükemmel dost... Kafalarımız biraz...

(*Pedro gelir.*)

DALBANEZO : Ya böyle, Pedro. Bizim musluklara, şirket hâlâ su vermiyor... Ne yapalım... Heriflerin parasını ödeyemedik...

KIZ : Bugün de elektrikten kâat geldi...

DALBANEZO : Ya, onlarınkini de bir haftaya kadar vermezsek, cereyanı keseceklermiş... Fakat zannediyorum ki, bu sefer elektriği kesemeyecekler... Sonra bu tenekeler sizin kendi musluklarınızdan bize taşıdığınız son su olacak...

PEDRO : İnşallah, üstat..

DALBANEZO : İnşallahı filanı yok. Muhakkak. Bu sabah gazeteleri okumadınız mı?

PEDRO : Okudum, Bütün şehir sizin mülakatın dedikodusunu yapıyor...

KIZ : Demek babamın işi alaka uyandırdı...

PEDRO : Lüzumundan fazla...

DALBANEZO : Yani...

PEDRO : Yani hiç... Bana öyle geliyor ki...

DALBANEZO : Yanılıyorsunuz, Pedro... Aklınıza hiçbir şey gelmesin... Mesele basit. Verem serumunu buldum. Duyuldu. Nihayet hayrın dehası harekete geldi.

PEDRO : Kim bilir? Belki de şerrin dehası...

DALBANEZO : Aldanıyorsun, Pedro.. Mesele basit... Şimdiye kadar son adımı atmaya parasızlık mani oluyordu. Tabii bu neşriyattan sonra, para benim ayağıma gelecek... Bu para

KAFATASI

denen nesne, kırk yılda bir, musluktan su akıtmak, bilmem ampulda ışık yakmaktan daha yüksek bir işe yarayacak. Serum Dalbanezo, Basil dö Koh'u alt edecek...

KIZ : Musluktan su akacak, lambada cereyan kesilmeyecek...

DALBANEZO : Mesele bundan ibaret. Basit gayetle...

PEDRO : Gazetelerin yazdığı gibi, hakikaten, sizinle konuşmak için, muhabirle beraber yedi kişilik bir heyet de geldi mi?

DALBANEZO : Yo... Hayır... Ben de işin bu tarafına biraz şaşar gibi oldum. Herhalde bir tertip hatası filan... Belki de böyle bir heyet-gelecek de, geldi diye yazdılar...

PEDRO : Sonra sizin serumun birçok hususi tecrübelerde muvafak olduğu, hatta üçüncü devrede bir hastaya...

DALBANEZO : Hayır... Hayır... Pek âlâ biliyorsunuz ki, böyle bir tecrübe filan yapmadım. Tecrübe meselesinde biraz ileri gitmişler... Kızım, gazetecilerin âdetidir diyor... Benim pek alım ermez amma...

PEDRO : Üstat.

DALBANEZO : Buyurun...

PEDRO : İktisad-ı siyasi ilmi ile Basil dö Koh ve binaenaleyh Serum Dalbanezo arasındaki münasebeti tetkik ettiniz mi hiç?

DALBANEZO : Yooo... İktisad-ı siyasi ilmi hakkında hiçbir fikrim yok... Hattâ Napolyon'u aşağı yukarı biliyormuşum da, iktisad-ı siyasinin isminin bile kara cahiliyim... Hem...

PEDRO : Bana öyle geliyor ki, bütün ilimler arasında çok sıkı bir bağ vardır. İçten bir bağ... Bu bağ eski Yunanistan'da apaşıkâr... Fakat sonra, kurun-u vusta'da, bu vahdetin bağları kaybediliyor... Rönesans, bağlar tekrar meydana çıkıyor amma...

DALBANEZO : Bırak bu acayıp nazariyeleri...

PEDRO : Ah üstadım ah, eğer iktisad-ı siyasi ilmi ile doktorluk filan arasındaki sıkı rabıtayı bilseydiniz... Eğer...

(Dışardan bir kadın ve erkek sesi, inip yükselerek uğultu halinde gelir.)

KIZ : Dışarda bir şeyler oluyor...

DALBANEZO : Yine bizim oda komşusu küçük hanımdır...

İllallah artık. Bıktım bu kadının erkeklerle yaptığı kavgalardan...

PEDRO : Öyle amma, sizin için gazeteler, şehrin gürültüsünden uzak ve günlük hayatın adiliklerini işitmeyecek kadar yüksek odasında... falan diye yazmışlar...

DALBANEZO : Hay yazmaz olsalardı...

ÜÇÜNCÜ BAP

İCRA EDİLMİYEN BİR TAAHHÜDE, MİSTER KLAYN'A, YEDİ KAT KİRLİ MERDİVENLERİ ÇIKAMAYAN PERİ-İ İLHAMA VE BİR RUHUN HEMŞİRELERİNE DAİRDİR...

(Merdiven sahanlığı. Bir kapı Dalbanezo'nun odasına, bir kapı şairin ve bir kapı da orospunun odasına açılır. Merdiven parmaklığı gözükür.)

KOMİSYONCU : Sökül paraları diyorum...

OROSPU :: Para yok ki...

KOMİSYONCU : Yok ki ne demek? Ya paramı geri verirsin yahut da taahhüdünü yerine getirirsin...

OROSPU : Ay... varma üstüme. Vallahi şimdi düşüp bayılırım...

KOMİSYONCU : Zıbar istersen... Olur iş değil. Ver paramı geri be...

OROSPU : Bir iki gün sabret hiç olmazsa...

KOMİSYONCU : Edemem...

OROSPU : Akşama kadar da bekleyemez misin?

KOMİSYONCU : Bekleyemem. Olmaz... Senden senet alınmaz. Muteber değildir... Sana kredi açılmaz. Sermayen zayıf... Ne laf anlamaz, muamele bilmez karısın be...

(Kapıcı kadın gelir.)

KAPICI KADIN: Bu patırdı ne oluyor? Bu ne rezalet... Burasını neresi zannettiniz? Pazar yeri mi? Kesin sesinizi ayol... Şimdi polis çağırırım vallahi...

KAFATASI

KOMİSYONCU : Sen de kim oluyorsun?

K. KADIN : Ne dedin, ne dedin? Ben mi kim oluyorum? Ben mi? Bana mı diyorsun?

KOMİSYONCU : (*Eteğini çeken orospuya*) Bırak eteğimi... (*Kapıcı kadına*) Sen... Sen kim oluyorsun?

K. KADIN : Ben ha? Ben. Şimdi benim kim olduğumu anlarsın... Sen mister Klayn'ın adını hiç işittin mi? Bu apartıman gibi sekiz apartımanı vardır. Anladın mı? Sekiz tane...

KOMİSYONCU : Bana ne!..

KAPICI KADIN : Dinle... Dinle. Benim kim olduğumu şimdi anlarsın... Mister Klayn'ın bu apartımandan iki defa, üç defa, seksen sekiz defa daha yüksek yirmi üç apartımanı vardır. Anladın mı yirmi üç... Anlarsın ya. Sonra, efendime söyleyeyim... Mister Klayn her pazar kiliseye gider... Sekiz tane zenciye kendi eliyle yakmıştır. Anlıyor musun? Kendi eliyle... Sonra efendime söyleyeyim, maiyetinde senin gibi hiçbir işe yaramaz...

KOMİSYONCU : Haddini tecavüz ediyorsun...

K. KADIN : Dinle, dinle... Emrinde senin gibi...

KOMİSYONCU : Fakat madama...

K. KADIN : Dinle, dinle... Senin gibi hiçbir işe yaramaz 250 boşboğazı maiyetinde memur diye kullanan Mister Klayn'ı tanıdın mı?

KOMİSYONCU : Tanıdım. Ne olacak?

K. KADIN : Ne mi olacak. İşte ben Mister Klayn'ın, kızını bir Fransız kontuna nişanlayan, muhterem Mister Klayn'ın bu apartımanında vekiliyim ben... Bu apartıman benden mesuldür. Kira paralarını ben toplarım. Kira vermeyenleri ben kapı dışarı ederim. Aşağıda gördüğün demir kapıyı canım ister açar, canım ister kaparım... Anladın mı şimdi ben kimim?

KOMİSYONCU : Anlaşıldı. Demek kapıcısınız.

KAPICI KADIN : Haydi öyle olsun...

KOMİSYONCU : Tamam. Ben de sizi arıyordum...

K. KADIN : Beni mi? O da neden?

KOMİSYONCU : Evvela barışalım. Barıştık mı? Âlâ... Efendim,

KAFATASI

insan bir kasaba gitse, bana bir okka et hazırla, al sana peşinen de birkaç kuruş, akşama paranın üstünü verir eti alırım, dese...

K. KADIN : Eee?

KOMİSYONCU : Akşama geldiği zaman, kasap ne eti verse, ne sabahleyin aldığı parayı... Ne halt edersiniz?

K. KADIN : Dükkânını geçiririm kafasına...

KOMİSYONCU : Hay dilini yesinler. İşte, ben de bu sabah bu kıza rastladım. Teklif ettim. Ufak bir pazarlıktan sonra bir fiyat kararlaştırdık. Bir miktar avans istedi. Verdim. İki saat sonra geldim buraya, odasına. Eee! Haydi taahhüdünü yerine getir dedim. Olmaz, dedi. Öyleyse paramı geri ver, dedim. Vermem, diyor...

OROSPU : Nasıl vereyim! Dedim ya on defa sana, işte madam da burda, parayı kiraya aldı...

K. KADIN : Doğru. Ne yalan söyleyeyim. Bana borcu vardı. Verdi...

KOMİSYONCU : İyi amma, benim paraları size vermiş...

K. KADIN : Bana ne? Kimin parası olursa olsun...

KOMİSYONCU : İyi amma, madam, siz bir insanıyetlik etseniz, şu size verdiği bizim parayı bana iade etseniz...

K. KADIN : Ne diye?

KOMİSYONCU : Canım efendim, siz ne zaman olsa bundan kiranızı alırsınız. Hem bu kızcağıza bu kadarcık bir kredi açamaz mısınız? Değil böyle mükemmel iş yapana, iş yapması mümkün olan bir satıcıya bile biraz kredi açılır...

K. KADIN : Yo... Yo... Kredi filan açamam ona. Katıyyen!

KOMİSYONCU : Öyle amma, sizin gibi...

K. KADIN : Nafile çeneni yorma. Katıyyen kredi filan açamam... Kaçak iş yapıyor... Ticareti kayıtlı, sicilli değil, senin anlayacağın.

KOMİSYONCU : Yaa, demek, siz de bir kaçakçıya yataklık yapıyorsunuz?

K. KADIN : Ben mi kaçakçılara yataklık yapıyorum?

KOMİSYONCU : Sen... Seni ihbar edeceğim...

K. KADIN : İspat edemezsin...

KOMİSYONCU : Ederim...

K. KADIN : Edemezsin...

(Şair gelir.)

ŞAİR : Yarabbi, yarabbi... Bu ne gürültü? (*Kapıcı kadına*) ne oluyoruz, madam? İlham perisinin her zaman yedi kat kirli merdivenlerinizi çıkıp odama kadar geldiğini mi zannediyorsunuz? İlham perisi her şeyden evvel sükûn ister, madam. Sizin apartmanın kapısını bir dakika olsun çalamayan sükûn... Şiir yazmak ne demektir bilir misiniz, madam? Hayatınızda benden başka şair gördünüz mü, madam? Yarabbi, yarabbi, bu ev harp ilahı Mars'ın himayesinde midir? Bu gürültünün sebebi ne? Kim?

KOMİSYONCU : (*Orospuyu göstererek*) Sebep işte...

ŞAİR : (*Orospuya*) Yine mi? Bütün bu vaveylaların sebebi sen. Sen, zavallı hemşirem...

KOMİSYONCU : Ne dedin? Ne dedin? Hemşiren mi? Kardeşiniz öyle mi? Bununla kardeşiniz demek? Öyleyse azizim efendi, belki sermayedarısınız.

(Şair hayret işareti yapar.)

KOMİSYONCU : Yok efendim yok, katiyyen tayip etmem. Meseleleri birbirine karıştırmayalım. Asıl iş şurda: Mademki küçük hanım hemşirenizdir ve sizin sermaye meselesiyle alakadar bulunmanız da muhtemeldir. O halde, hanımın bana olan borcunu sizin tediye etmeniz en basit bir hakikattir.

ŞAİR : (*Kapıcı kadına*) Bu adamın sözlerinden hiçbir şey anlamıyorum.

KAPICI KADIN : (*Komisyoncuya*) Efendi şairdir. Matmazel de onun kız kardeşi filan değildir. Hiçbir alakaları filan yoktur.

KOMİSYONCU : Peki amma, hemşirem dedi...

ŞAİR : Evet, hemşirem, dedim. O, kaldırım taşlarının çamurlu aralıklarında biten bir çiçektir? O, muazzam bir ıstıraptır. O, onun gibiler, Harun Reşit'in sarayındaki sultanlardan Rio Dö Janero'nun beyaz esirelerine kadar ıstırap çeken bütün kadınlık benim hemşiremdir... Ruh-

KAFATASI

mun hemşireleridir onlar...

KOMİSYONCU : Amma acayip adamsın be birader. Kadınların hepsinden vazgeçtim. Sen şunun bana olan vereceğini öde... Yahut da söyle sözümü dinlesin... Taahhüdünüzü yerine getirin.

(Pedro ile Dalbanezo girerler.)

PEDRO : Ne taahhüdü? Burayı borsaya döndürdünüz...

KOMİSYONCU : *(Kapıcı kadına)* Bu da kim? *(Pedro'ya)* Nafile zahmet edip lakırdıya karışmayınız. Biliyorum, bu kadın hemşirenizdir. Eee, öyleyse ver borcunu deyince, Harun Reşit'in sarayı filan falan bütün kadınlık ruhunuzun hemşiresidir. Geç bu lakırdıları...

OROSPU : *(Pedro'ya)* Kurtarın beni bu herifin elinden.

PEDRO : Mesele nedir?

OROSPU : Bu sabah rastgeldim, avans verdi. Şimdi parasını istiyor, veremiyorum. Öteki sözümü tutmadığıma gelince...

KOMİSYONCU : O tarafı karıştıрма...

OROSPU : Söyleyeceğim...

KOMİSYONCU : Sus diyorum...

PEDRO : *(Komisyoncuyla yakalar.)* Sen sus. *(Orospuya)* Söyle...

OROSPU : Hasta... Çok fena bir hastalığı var... Frengi. Kendimi bile bile ateşe atmam...

PEDRO : *(Komisyoncuyla)* Haydi, bas buradan...

KOMİSYONCU : Fakat...

PEDRO : Defol çabuk. *(Yakasından yakalar ve komisyoncuyla dışarı atar.)*

DIŞARDAN KOMİSYONCUNUN SESİ : Görüşürüz seninle, efendi...

PEDRO : *(Dönüp gelirken)* Olur...

ŞAİR : *(Pedro'ya)* Kahramansın, Pedro...

PEDRO : Komik bir kahramanlık. Süfrajelik gibi bir şey...

OROSPU : Teşekkür ederim...

PEDRO : Bir şey değil, bir şey değil...

(Orospu odasına gider. Kapıcı çıkar.)

DALBANEZO : Bütün bu işler çok garip...

PEDRO : Ah, üstadım, ah biraz iktisad-ı siyasi bilseydiniz...

DALBANEZO : Bırak şu iktisadı kuzum...

PEDRO: Her ne hal ise... Şimdilik allahısmarladık...
(*Pedro çıkar.*)

ŞAİR : Kerimeniz hanımefendi nasıldılar?

DALBANEZO: Her vakitki gibi. İş seyr-i tabiisinde... Amma mutlaka önüne geçeceğiz... Mutlaka. Dehşetli bir kavga olacak...

ŞAİR : Eğer rahatsız etmeyeceğimi bilseydim...

DALBANEZO : Zafer yüzde yüz benimdir...

ŞAİR : Eğer rahatsız etmeyeceğimi bilseydim...

DALBANEZO : Ne gibi rahatsızlık?..

ŞAİR. : Demek istiyorum ki, efendim, eğer sizi ve kerimeniz hanımefendiyi rahatsız etmeyeceğimi bilseydim, çoktan beri kusur ettiğim ziyaretinize bugün...

DALBANEZO : Anladım... Anladım... Rica ederim, buyrun.

DÖRDÜNCÜ BAP

EDEBİYAT TARİHLERİNE, BİR MAHALLEYE GELEN ÜÇ OTOMOBİLE, BACAKLARI ARASINDAN EMZİKLERİ KILLI MEMELER SARKAN İNEKLERE VE DAHA BİRÇOK MESELELERE DAİRDİR...

DALBANEZO : Bak kızım sana kimi getirdim...

KIZ : Siz misiniz?.. Buyrun...

(*Şair kızın elini sıkamak ister.*)

KIZ : (*Elini uzatmışken, birdenbire çeker.*) Bugün de elimi sıkmayacaksınız. Daha iyileşmedim...

ŞAİR : Bir haftadan beri ziyaretinize gelemedim. Çok çalışıyorum.

KIZ : Kitabınız bitti mi?

ŞAİR : Evvelki gün bitirdim. Tâbie gönderdim.

KIZ : İçinde bütün şiirleriniz var, değil mi?

ŞAİR : Hemen hemen hepsi... Şiirlerimi tasnif ederken harikulade bir keşifte bulundum. (*İskemlesini kızın koltuğuna yaklaştı- rır.*) Son bir senede yazdığım yazıların yarısından fazlasını ilham eden sizsiniz. Siz benim için bir...

KAFATASI

(Kız öksürür.)

KIZ : Biraz uzakta otursanız... Daha iyileşmedim. Sirayet devresi.
(Şair iskemlesini geri çeker.)

ŞAİR : Ne çıkar. Hanımefendi, iyileşeceksiniz... Ve ben sizden gelen her şeye...

KIZ : Kitabınız çok büyük mü olacak?

ŞAİR : Zannediyorum ki yüz sayfa kadar. Düşünün, ilk kitabım. Kalın, siyah deri bir cilt içinde... Beyaz kaymak kâatların üstüne şarklı bir kadının sürmeli gözlerinden damlamış gözyaşları gibi satırlar... Şiirlerimi beğeniyorsunuz, değil mi, hanımefendi? Bunu her zaman size soruyorum. Çünkü benim ilk münekkidim sizsiniz. Ve edebiyat tarihleri bu harikulade güzel hakikati nesillerden nesillere götürecektir. Edebiyat tarihi kitaplarının haşin ağır kâatlara basılmış sayfaları benim çarımha gerilmiş İsa gibi mustarip ve mağrur ismimin yanında, sizin isminizi bir Meryem Ana beyazlığıyla taşıyacaktırlar...

KIZ : Ne güzel konuşuyorsunuz...

(Şair iskemlesini kıza yaklaştırır.)

ŞAİR : Doğru mu söylüyorsunuz? (Ellerini uzatır.) (Kız öksürür. Şair hissettirmemeye çalışarak iskemlesini çeker, kız farkına varır.)

KIZ : İşte... Gördünüz mü, böyle ihtiyatlı olmalı...

ŞAİR : Ne gibi, hanımefendi? Anlamadım...

KIZ : Hiç... Haydi yine deminki gibi konuşunuz... Şiir yazmak...
(Dışardan merdivenleri koşarak çıkan ayak sesleri.)

KIZ : Yine neler oluyor?

(Ayak sesleri kapıya doğru yaklaşır.)

KIZ : Baba, bize birisi geliyor...

(Kapı vurulur.)

DALBANEZO : Gir...

(İçeri, heyecanla kapıcı girer.)

KAPICI KADIN : Mösyö Dalbanezo... Mösyö Dalbanezo...

DALBANEZO : Ne var?

K. KADIN : Size misafirler geliyor.

DALBANEZO : Âlâ, buyursunlar...

K. KADIN : Büyük insanlar...

KIZ : Nasıl büyük insanlar?..

ŞAİR : Bir yanlışlık olmasın... Belki beni arıyorlar... Belki kitabımı gönderdiğim tâbidir.

K. KADIN : Hayır. Sizi aramıyorlar. Hayır. Doktoru sordular. Bir erkek, bir kadın. Otomobille geldiler... Düşünün bir kere. Ben on senedir burada kapıcıyım. Bizim mahalleye yalnız iki defa otomobil geldi. Tam üstünüzdeki tavan arasında bir dilenci muhacir otururdu. Memleketinde asilzade imiş. Paralarını kumarda yemiş. Dolaryanda'ya dilenmeye gelmiş. Bir akşam odasında ölü bulduk. Bir de vasiyetname bırakmış. Dilenerek biriktirdiği paralarla kendisine birinci sınıftan otomobilli bir cenaze alayı yapsınlar istemiş... İşte mahalleye gelen ilk otomobil oydu... Birkaç sene sonra da karşiki çamaşırcıda yangın çıktı. İtfaiye otomobili geldi. Fakat şimdi aşağıda sizin misafirlerinizi getiren otomobil, ne itfaiyeden, ne de cenaze için... Bizim Mister Klayn'ınki gibi. Büyük. Lüks. Pırıl pırıl. Sahici otomobil. Hani garp mahallelerinde, beyaz konakların...

(Kapıyı vururlar.)

K. KADIN : Geldiler... (Koşar. Kapıyı açar.) Buyrunuz... Buyrunuz... Doktor Dalbanezo'nun odası burasıdır.

(İçeri Vilyams ile Paolina girer.)

DALBANEZO : Beni mi istiyordunuz.

VİLYAMS : Doktor Dalbanezo ile mi müşerref oluyorum?

DALBANEZO : Evet.

VİLYAMS : Sizinle hususi konuşmak arzusundaydım. (Kapıcı kadına ve şaire bakar.)

ŞAİR : Müsaadenizle, hanımefendi. Yine görüşürüz, Doktor... (Çıkar.)

K. KADIN : Ben yabancı sayılmam. Ben... Belki Mister Klayn'ın ismini işitmişsinizdir. Kızını Fransalı bir Prense...

DALBANEZO : (Kapıcıya) Bizi yalnız bırakınız, madam.

K. KADIN : Peki öyle olsun... Amma kira meselesinde ben size...

DALBANEZO : Madam...

K. KADIN : Gidiyorum... (Misafirleri selamlayarak) Allahısmar-

KAFATASI

ladık, mister, allahasımarladık, mis...

(Çıkar.)

DALBANEZO : (Kızını takdim ederek) Kızım... Kızımın yanında konuşamayacağımız hiçbir mesele yoktur. Esasen kendisi...

VİLYAMS : Matmazel rahatsız olmasınlar... Müsaade ederseniz kendimi takdim edeyim. Ben, Dolaryanda Müttehith Verem Sanatoryumları Tröstü Meclis-i İdare Reisi Vilyamıs... (Yanındaki kadını takdim ederek) Sanatoryumlar Sertabibimiz Mis Paolina... Kendileri aynı zamanda Bütün Dolaryanda Himaye-i Etfal Cemiyeti'nin reisidir...

(Sükût. İşleyen saat sesi)

DALBANEZO : Sizi dinliyorum.

VİLYAMS : Bu sabah gazetelerde mülakatınızı okudum. Keşfiniz beni fevkalade alakadar etti.

PAOLİNA : Mühimce bir keşif...

VİLYAMS : Bütün Dolaryanda ve hatta bütün dünyada verem işleriyle en yakından alakadar olan bir adam sıfatıyla...

PAOLİNA : Verem işi, müessesemiz kadar hiçbir müesseseyi alakadar edemez.

VİLYAMS : Sizinle keşfiniz hakkında bizzat konuşmaya geldim...

PAOLİNA : Eğer anlaşabilirsek...

VİLYAMS : Aziz Doktor Dalbanezo cenapları, kısa ve keskin konuşalım...

DALBANEZO : Nasıl arzu ederseniz...

VİLYAMS : Bir şarlatan olmadığınızdan eminim. Serumunuzun muvaffak olacağı şüphesizdir... Hakkınızda bu sabahtan beri yaptırdığım tahkikat...

PAOLİNA : Ciddiyetinize şüphe bırakmıyor...

VİLYAMS : Kısa ve keskin konuşalım. İşinizin muvaffakiyeti için paraya, sermayeye ihtiyacınız var. Hem de mühim bir sermayeye...

DALBANEZO : Evet.

VİLYAMS : Halbuki su parasını vermediğiniz için musluklarınız durmuştur...

PAOLİNA : Yakında da elektriğinizi kesecekler...

DALBANEZO : Evet.

KAFATASI

VİLYAMS : Ben size müessesemiz namına işinize lazım olan sermayenin iki üç mislini verebilirim.

PAOLİNA : Bir de mükemmel laboratuvar...

DALBANEZO : Doğru mu söylüyorsunuz? Evet, doğru söylüyorsunuz... Zaten bunu bekliyordum. Hayrın dehası...

VİLYAMS : Mükemmel bir laboratuvar...

PAOLİNA : Laboratuvarlar...

VİLYAMS : İstedığınız kadar para.

DALBANEZO : Nihayet hayrın dehasının harekete geleceğinden emindim...

VİLYAMS : Aziz Doktor Dalbanezo, kısa...

PAOLİNA : Ve keskin konuşalım...

VİLYAMS : Arzunuzun derhal tahakkuk etmesi için benim mukabil bir teklifim var...

PAOLİNA : Bilamünakaşa derhal kabul edilmesi lazım gelen bir teklif...

VİLYAMS : Sizinle bir kontorato, bir mukavele yapacağız...

DALBANEZO : Her teklifinizi kabule hazırım. Yeter ki...

VİLYAMS : Kontoratomuz mucibince, madde bir : Benim Vast Uest'teki çifliğimin büyük binasının tekmil alt katı...

PAOLİNA : Mükemmelen mücehhez...

VİLYAMS : Bir laboratuvar halinde size tahsis edilecektir...

DALBANEZO : Âlâ...

VİLYAMS : Madde iki : Emrinize bir milyon dolarlık bir sermaye verilecektir...

PAOLİNA : İcabederse bu miktar fazlalaştırılabilir.

DALBANEZO : Bu kadarı bile çok...

VİLYAMS : Madde üç : Müessesemiz tarafından taahhüt edilen bu hususata mukabil, siz Doktor Dalbanezo...

DALBANEZO : Tabii en kısa bir zamanda serumu kabili tatbik bir hale getireceğim.

VİLYAMS : Hayır.

PAOLİNA : Hayır, üçüncü madde bu değil...

DALBANEZO : Ya ne?

VİLYAMS : İş bu mukavelenamenin imzasından itibaren altı ay zarfında Doktor Dalbanezo Vas Uest'teki çifliğin iki yüz elli

KAFATASI

beş inek ve öküzünü tedavi edecektir.

DALBANEZO : Ben baytar değilim...

VİLYAMS : Üçüncü maddeye devam ediyorum : Ve yalnız inek ve öküzlerin tedavisine hasır edilmesi icabeden bu altı ay zarfında Doktor Dalbanezo fikren dahi olsa başka hiçbir işle meşgul olmayacaktır... Başka hususata dair en küçük bir tecrübe bile yapmayacaktır...

PAOLİNA : Madde dört. Üçüncü maddenin infazı hususunu müessesemiz sertabibi Mis Paolina, yani ben, kontrol edecektir.

VİLYAMS : Üçüncü ve dördüncü maddeler anlaşıldı mı, aziz doktor?

DALBANEZO : Hayır... Hayır... Hayır... Bana laboratuvar ve para vereceksiniz? Fakat ben, altı ay her işimi bırakıp sizin ineklerinizi ve öküzlerinizi tedavi edeceğim... Ya serum? Ya Serum Dalbanezo?

VİLYAMS : O işle altı ay sonra uğraşacaksınız. Zira beşinci maddemiz şudur : Doktor Dalbanezo mukavelenin üçüncü maddesine tamamen riayet ettiği taktirde, altı ay sonra içinde çalıştığı laboratuvar ve bir milyon dolarlık sermaye kendisinin olacaktır...

PAOLİNA : Gördünüz mü beşinci maddeyi. Demek altı ay sonra serumunuzla istediğiniz kadar uğraşabileceksiniz... Laboratuvar var, para var...

DOKTOR : Alay mı ediyorsunuz? Ben verem aşısını buldum. Beşeriyeti kurtaracağım...

PAOLİNA : Doğru...

VİLYAMS : Fakat bu umumi bir mesele...

DALBANEZO : Sonra, kızımın bir an evvel kurtarılması lazım. Altı ay geçtikten sonra...

PAOLİNA : Doğru...

VİLYAMS : Fakat bu hususi ve şahsi bir mesele...

PAOLİNA : Mevzuubahis olan...

VİLYAMS : Her şeyden evvel ticari bir meseledir... Mukabil bir menfaat olmadan kimse kimseye para vermez...

KIZ : Baba...

DALBANEZO : Ne istiyorsun?

KIZ : Zararı yok, baba... Ben ölebilirim. Sabret, baba... Öküz doktorluğu yapma, baba...

PAOLİNA : Matmazel... Öküzleri hakir ve aşağılık görmeyiniz rica ederim. Unutmayınız ki, ben Dolaryanda Himaye-i Hayvanat Cemiyeti'nin reisiyim... Beni tahkire hakkınız yok...

KIZ : Fakat sizi...

VİLYAMS : Bu bahsi kapatalım, hanımlar... Aziz doktor, mukavelelenin bir müsveddesini size bırakıyorum. Düşünüp taşının. Altı ay çabuk geçer. Altı ay sonra... Hem zannetmeyiniz ki, size başkaları, işiniz için herhangi bir teklifte bulunabilir. Sonra sevgili kızınız da çiftlik havasından istifade eder... Altı ay kısa bir zamandır. Hemen işe başlarsanız.

DALBANEZO : Yani öküzlerinizi tedaviye...

PAOLİNA : Evet, o zavallı mustarip hayvancıkları.

VİLYAMS : Kızınız için de belki geç kalınmamış olur. Düşününüz, taşınıyorsunuz aziz Doktor Dalbanezo... Mukaveleyi işte masanızın üstüne bırakıyorum. Telefon numarası yazılıdır. Allahaismarladık, efendim.

PAOLİNA : Allahaismarladık.

VİLYAMS : Allahaismarladık, küçük hanım.

PAOLİNA : Allahaismarladık, kızım. Ve hayvanları seviniz. Hayvancıklara acıyınız... İsa öyle emretti.

DALBANEZO : Güle güle... Mukaveleyi alıp götürün. İmzalama-yacağım.

VİLYAMS : Zararı yok. Kalsın.

PAOLİNA : Düşünün, Dekart dedi ki : Mademki düşünüyorum öyle ise varım.

(Çıkarlar. Sükût.)

(Dışardan bir otomobil kornası.)

KIZ : Gittiler.

DALBANEZO : Otomobilleri öküz gibi, kuduz boğa, azgın inek gibi böğürüyor.

KIZ : Sabret, baba... Beni düşünme... Mademki onlar geldi, başkaları da gelecektir.

DALBANEZO : Hiç, amma hiçbir şey anlamıyorum... Bu adamlar deli midir? Ben, Dalbanezo, ben tek bir aşıyla Basil dö Kohlâri ayaklarının dibine serecek olan adam... Ben, öküzleri tedavi edeyim? Kocaman boynuzlu, kalın enseli öküzler... Bacaklarının arasından emzikleri kıllı torba memeler sarkan inekler... Benimle alay ettiler. Muhakkak.

KIZ : Baba, belki de seni tecrübe etmek istediler.

DALBANEZO : Ne tecrübesi?

KIZ : Sen roman okumazsın ki, bilesin... Sevgililerin ciddiyetini anlamak için birçok insanlar böyle tecrübeler yaparlar.

DALBANEZO : Tecrübe... Beni tecrübe... Laf... Böyle şey olmaz... İnekler... Bacaklarının arasından emzikleri kıllı memeler sarkan inekler... Altı ay... Nereye bıraktı herif şu kâadı... (*Masanın üstündeki kâadı tam yırtarken, kapı çalınır.*) Bu da kim? Gir!

ŞAİR : (*İçeri girerek*) Benim, üstat. Sofada dolaşıyordum. Sesinizi duydum. Belki bir yardımım dokunur diye düşündüm.. Misafirleriniz sizi sinirlendirdiler galiba?..

DALBANEZO : (*Kâadı uzatarak*) Alın şu kâadı okuyun... Ve ne anladığınızı söyleyin bana.

KIZ : Babama anlatamıyorum ki...

ŞAİR : (*Kâadı okuyarak*) Mükemmel...

DALBANEZO : Nasıl mükemmel... Ha, birinci madde...

ŞAİR : (*Okumakta devam ederek*) Ne hayırlı insanlar...

DALBANEZO : Kim? Daha ikinci maddedesiniz galiba?

ŞAİR : Evet. Affedersiniz amma, niçin bütün bunlara sinirlendiğinize aklım ermiyor...

DALBANEZO : Okumakta devam ediniz. Daha üçüncü, dördüncü madde var...

ŞAİR : (*Okumakta devam ederek*) Ne?.. Rezalet. Kepazelik... (*Kıza*) Affedersiniz... Olur iş değil...

DALBANEZO : Ne buyrulur?

ŞAİR : İlmin mukaddes mabedine bu kadar ağır ve küstahça bir taarruz yapılmamıştır.

KIZ : Fakat, bir ihtimal...

ŞAİR : Emin olunuz ki, üstadım... İftiharla söylüyorum. Pabuçla-

rım su alıyor. Kışlık paltom yok. Fakat bana böyle bir milyonluk değil, yüz milyonluk, böyle bir teklif yapsalar, bir saniye düşünmez reddederdim... Reddederdim zayıf kelime... Bu kelimenin asaleti yok... 'Hayır... Daha asil bir kelime, daha canhıraş bir cümle, ilahların yayı gibi gergin bir mısra ile ifade edilecek bir şey yapardım. Evet yapardım...

PEDRO : (*Açık kalmış kapının eşiginde gözüdür.*) Şairimiz yine coşmuş... Girebilir miyim, üstat?

DALBANEZO : Buyrun...

ŞAİR : Nasıl coşmayayım, azizim Pedro? Demin üstadın ziyaretine gelen sanatoryumlar reisinin, üstada yaptığı şu teklife bakın.

PEDRO : Müsaade eder misiniz, üstat?

DALBANEZO : Okuyun.

PEDRO : (*Kâadı okuyarak*) Vay gidi tilkiler vay, bakalım altından ne çapanoğlu çıkacak?

DALBANEZO : Nerden anladınız?

PEDRO : Birinci maddeden belli... (*Okur*) Bir tuzak kokusu var... (*Okur*) Mesele aşikâr, tabii... Buyrun, üstat...

DALBANEZO : Ne dersiniz bu işe?

PEDRO : Hiç. İktisad-ı siyasi meselesi... Bütün bu işler bir kerre daha, iktisat ilminin eşyalar arasındaki münasebeti değil, insanlar arasındaki münasebetleri tetkik etmesi lazım geldiğini gösterir...

DALBANEZO : Söyleyecekleriniz bundan ibaret mi?

PEDRO : Evet, üstadım. Bir de, bende var. Getireyim. Okuyun. Rica ederim...

DALBANEZO : Sizin iktisat kitabını mı? İstemem. Kızımın izahı sizin nazariyelerinizden daha akla yakın...

KIZ : Ben diyorum ki, belki bu adamlar babamı tecrübe etmek istediler. Romanlarda olduğu gibi...

ŞAİR : Bak, bu aklıma gelmemişti. Muhtemel. Hem de kuvvetle. Mutlaka böyledir. Şayan-ı hayret bir zekânız var, hanımefendi...

PEDRO : Canım efendim...

(*Tâbi açık kapıdan başını uzatarak*)

TÂBİ : Affedersiniz, efendiler... Birisini arıyordum. Kapıcı kadın

KAFATASI

kendisinin bu katta oturduğunu söyledi. Yalnız hangi odada, sormayı unuttum... Affedersiniz, efendiler. Sizi rahatsız ettim...

PEDRO : Kimi arıyordunuz?

TÂBÎ : Uzun bir ismi var. Jan Marino Seredyia gibi bir şey...

ŞAİR : Aradığınız adam benim, efendi. Yalnız ismimi çok yanlış söylüyorsunuz. Jan Marino Seredyia değil, Jan Mirano Seredyia...

TÂBÎ : Demek sizsiniz... İsmi o kadar ehemmiyeti yok. İçeriye girebilir miyim?

ŞAİR : *(Doktorun yüzüne bakar.)*

DALBANEZO : Buyrun...

TÂBÎ : Efendiler, hanımefendi. *(Selam verir.)* Bendeniz "Yalnız Şaheser" Neşriyat Şirketi'nin müdürüyüm. İsmim. İsmimin ehemmiyeti yok, şöhret yapacak değilim. *(Şaire)* Kitabınızı aldık, efendim.

ŞAİR : Demek kabul edildi.

TÂBÎ : Gibi...

ŞAİR : İlk mecmuayı eşarımın müsveddelerini beyefendinin temsil ettikleri neşriyat şirketine göndermiştim de...

TÂBÎ : Neşriyat şirketimiz, isminden de anlaşılacağı veçhile, burada ismin ehemmiyeti aşikârdır, evet şirketimiz yalnız şaheserler tab ve neşretmektedir. Bu itibarla...

ŞAİR : Benim kitabımı basacak mısınız?

TÂBÎ : Kuvvetle zannederim... Efendiler, siz beyin şiirlerini okudunuz mu?

KIZ : Ben okudum. Daha doğrusu kendileri bana okudular.

TÂBÎ : *(Dalbanezo'ya)* Ya siz, mister?.. Affedersiniz isminizi bilmiyorum. Fakat yine burada ismin ehemmiyeti yok, siz nasıl buluyorsunuz?

DALBANEZO : Kızıma okurken kulağıma çalındı. Fena değil... Güzel...

TÂBÎ : *(Pedro'ya)* Ya siz, aziz Mösyö... Öööö...

PEDRO : İsmi yine burada ehemmiyeti yok. Bence, bizim şair on dokuzuncu asır pazarının müstahsili.

ŞAİR : Ne?

KAFATASI

DALBANEZO : Bir şey anlamadım.

TÂBÎ : Ne mükemmel bir cevap. Şimdi ismin ehemmiyeti var. İsminizi lütfeder misiniz?

PEDRO : Pedro...

TÂBÎ : Ne iş yapıyorsunuz?

PEDRO : Ne iş yaptığımın ehemmiyeti yok. Bütün tekliflerinizi önceden reddederim...

TÂBÎ : Yazık...

ŞAİR : Merak içindeyim...

TÂBÎ : Bir dakika... Evvela şüphesiz ki, siz dokuma itibariyle harikulade bir kumaşsınız. Mükemmel bir parça. Yirminci asırda, Amerika yerlileri gibi nesilleri tükenen bir istidat. Tebrik ederim...

ŞAİR : Teşekkür ederim...

TÂBÎ : Bir şey değil... Saniyen, eğer muvaffak olmak isterseniz, mutlaka isminizi değiştirmelisiniz.

ŞAİR : İsmimi mi?

TÂBÎ : Evet. Jan Mirano filan... Bu on dokuzuncu asır firması... Halbuki mesela şöyle bir isim, şöyle bir reklam firması : Dug Cin... Nasıl? Nasıl? Asri... Unutmayınız ki burda ismin büyük ehemmiyeti vardır.

DALBANEZO : Hayret...

ŞAİR : Fakat.

TÂBÎ : Sonra, efendim, (*Pedro'yu göstererek*) beyfendi demin ne dediler? Şairimiz on dokuzuncu asrın müstahsilidir buyurdular, doğru...

ŞAİR : Ne demek? Nasıl doğru...

TÂBÎ : Biçtiğiniz harikulade kumaşların biçmeleri yirminci asır pazarının talebine uygun gelmiyor...

PEDRO : Daha doğrusu, yirminci asrın muayyen bir alıcı zümresinin talebine...

TÂBÎ : Yine çok doğru söylediniz, aziz Mösyö Pedro... Evet, Japon kâadı üzerine, imzalı ve numaralı eser isteyen müşterilerimizin talebine tevafuk etmiyor. Halbuki biz...

ŞAİR : Kafam karmakarışık oldu. Lütfen sadede geliniz...

TÂBÎ : Şimdi... Demek istiyorum ki, kitabınızı maalesef basmaya-

çağız...

ŞAİR : Ne?

TÂBİ : Fakat, eğer, istediğimiz şekilde kumaş biçerseniz, her kitabınız için peşinen bin dolar vermeyi taahhüt ederim...

ŞAİR : Yani benden başka türlü şiirler istiyorsunuz.

TÂBİ : Evet.

ŞAİR : Nasıl?

TÂBİ : *(Cebinden bir deste kart postal çıkarır.)* Mesela şu resimlerin şiiri...

KIZ : Bana da gösterin...

ŞAİR : Allah göstermesin... Sizin gözlerinizin böyle manzaralar görmesine bir dakika tahammül edemem...

TÂBİ : Nasıl? Mutabık kaldık mı, büyük dostum?

KIZ : Anlıyorum. Anlıyorum. Mahvolacaksınız...

TÂBİ : Bilakis, hanımefendi. Milyoner olacaklar. Aziz şair, size derhal avans olarak bin dolar veriyorum. Eser bittikten sonra on bin dolar daha vereceğim. Ve istediğimiz gibi beş eser, bir iki borsa işi, tabii orasını dehanız işleyecek ve milyonersiniz...

ŞAİR : Bir dakika daha dinleyemem, efendi. Çıkınız.

KIZ : Büyük şairim.

ŞAİR : Teşekkür ederim.

TÂBİ : Avans olarak, derhal bin beş yüz dolar...

ŞAİR : Çıkınız...

TÂBİ : Siz bilirsiniz.. *(Çıkar.)*

(Kısa bir sükût. Hızla kapı açılır. Kapıcı kadın girer.)

KAPICI KADIN: Doktor. Kapınızın önünde bir herif duruyor. Varsın dursun. Sonra, demin muhterem misafirlerinizin yanında beni tahkir ettiniz. Tarziye isteyecek değilim. Yalnız bir aydan beri kira vermiyorsunuz. Konturatoya göre bir hafta mühletiniz var. Bir hafta sonra, hemen evimi bırakacaksınız... Aylığı verseniz de artık makbulüm değildir.

DALBANEZO : Beni, hasta kızımın sokağa mı atıyorsun?..

PEDRO : Bana bak, kocakarı, demin gelen otomobilli misafirler bu işi görmem için sana kaç para verdiler?

K. KADIN : Orası senin üstüne vazife değil. Allahısmarladık. Bir

hafta mühlet... Başınızın çaresine bakın. Benden ancak bu kadar insanîyetlik. (*Kapıdan çıkarken, kapının önünde duran ve açık kapıdan gözükken Tâbi ile karşılaşır*).

K. KADIN : Hâlâ burda mısın? Bekle... bekle...

(*Pedro kapıyı kapar.*)

ŞAİR : Neydi bugün bu başımıza gelenler?

TÂBİİN SESİ : Aziz şair, ben hâlâ buradayım. Avans iki bin...

PEDRO : Şairim, sizinki bir şey değil. Asıl doktorun işinde bir çapanoğlu var.

KIZ : Bense bilakis babamınkini bir tecrübe...

TÂBİİN SESİ : Avans üç bin. Eser on beş bin dolar...

PEDRO : Hayır. Tecrübe filan değil... Sonra şairin işi meydanda, basit. Çok basit hem de...

TÂBİİN SESİ : Avans dört bin...

ŞAİR : (*Pedro'ya*) Ne dediniz, Pedro? Benim işim basit mi? Haiz-i ehemmiyet değil mi? Yani ne demek istiyorsunuz? Sanat, şiir, ilimden, doktorluktan daha az mı ehemmiyetli bir şey...

PEDRO : Yok canım, ters anladınız...

DALBANEZO : Sinirlenme, oğlum...

TÂBİİN SESİ : Avans dört bin. Eser on altı bin dolar.

ŞAİR : Oğlum mu? Demek siz de beni şayan-ı merhamet buluyorsunuz? Yani benim işim basit. Ben şair parçası, siz doktor, Doktor Dalbanezo... Mühim adam... Bir milyon teklif ediyorlar. Hem de altı ay öküzlere bakmak için...

TÂBİİN SESİ : Dört bin... On altı bin...

KIZ : Pedro, susturun şu dışardaki herifi...

ŞAİR : Hayır, dışardaki herif susmayacak. Bana da babanız kadar ehemmiyet vermeleri, sizin de asabınızı bozdu galiba? Hayır, dışardaki susmayacak? Susacak... olan şimdiye kadar sizden ışık alan peri-i ilhamımdır...

TÂBİİN SESİ : Dört bin... On yedi bin...

ŞAİR : Geliyorum... (*Odadakilere*) Elveda...
(*Çıkar.*)

BEŞİNCİ BAP

DOĞAN BİR ŞİİR YILDIZINA DAİRDİR...

(*Merdiven sahanlığı*)

TÂBÎ : Demek mutabık kaldık?

ŞAİR : Evet. Ve içerdekiler hasetlerinden çatlasınlar...

TÂBÎ : Âlâ... Buyrun dört bin dolarlık avans çekini. Ve lütfen şu senedi imzalayın... Bir ay sonra ilk kitap bitmeli...

ŞAİR : Derhal. Yalnız bir mesele var. İlham perisi. Şimdiye kadar doktorun müteverrim solgun kızından esirî ilhamlar almıştım. Halbuki yeni kitap için başka bir memba...

TÂBÎ : Artık işin burasına aklım ermez. Yalnız arzu edilirse kokain temin olunabilir. Morfin de olur amma, pasif çok. Kokain yine en iyisi.

ŞAİR : Fakat peri-i ilham. Anlıyor musunuz? Peri... Durun... Buldum... (*Koşarak orospunun kapısını çalar.*) Aç kapıyı aç... Çabuk...

OROSPU : Kim o?

ŞAİR : Aç... Benim... Ben...

OROSPU : (*Kapıyı açar.*) Ah, siz misiniz? Sen misin, kardeşim.

ŞAİR : Kes... Kardeş filan yok. Sana elli dolar. Gir içeri... (*Kadını iter.*) Bana zanaatının bütün hünerlerini göster. Şiir yaza-cağım.

(*İçeri girerler.*)

TÂBÎ : Yeni bir şiir yıldızı doğuyor...

BİRİNCİ KISMIN SONU

İKİNCİ KISIM

ŞAHISLAR :

Doktor Dalbanezo
Doktor Dalbanezonun Kızı
Şair
Vilyams
Paolina
Fraklı Adam 1.
Fraklı Adam 2.
Doktor
Ruhیاتçı
Petrol Kralı
Tablo Satıcısı
Eskimo Ressam
Kadın ve erkek davetliler
Frayman
Gazeteciler

BİRİNCİ BAP

YİNE DÖRT TELEFON VE BİR RADYOYA DA-
İRDİR...

FRAYMAN : (*Çalan telefonlardan bir tanesini açarak*) Alo!..

TELEFONDA SES : Allo. Allo. Neresi orası?

FRAYMAN : Burası Dolaryanda Post Müttehit Gazeteler...

TELEFONDA SES : Kim konuşuyor?

FRAYMAN : Tröst Meclis-i İdare Reisi Frayman.

TELEFONDA SES : Âlâ. Ben Vilyams.

FRAYMAN : Sanatoryumlar?..

TELEFONDA SES : Evet...

FRAYMAN : Telefonunuzu bekliyordum.

TELEFONDA SES : Biliyorum. Dinleyiniz. Bir haftadan beri Doktor Dalbanezo işi etrafında yaptığınız neşriyat, bana, müesseseme karşı çevrilmiş bir şantajdır.

FRAYMAN : Olabilir. Devam ediniz. Teklifiniz?

TELEFONDA SES : Teklifim şu. Madde bir : Şantaj hareketiniz mağlup olmuştur. Adamlarınızın herhalde size haber vermiş oldukları gibi, altı gün evvel, Doktor Dalbanezo'ya yapmış olduğum teklif, bu sabah kendisi tarafından kabul edilmiştir.

FRAYMAN : İşin son safhasından haberdar değilim.

TELEFONDA SES : Binaenaleyh sizin benden bir sent bile alabilmeniz...

FRAYMAN : Derhal neşriyatı kesiyorum.

TELEFONDAN SES : Hayır. Dinleyiniz. Madde iki : Neşriyata devam edeceksiniz. Fakat Doktor Dalbanezo'nun hakiki mahiyetini gösterecek bir surette.

FRAYMAN : Anladım. Üçüncü maddeniz nedir?

TELEFONDA SES : İlk neşriyatınızda benden koparacağınızı zannettiğiniz miktar.

FRAYMAN : Olrayt. *(Telefonu kapar. Başka bir telefon açar.)*
Allo.

TELEFON 2 : Allo.

TELEFON 3 : Allo.

TELEFON 4 : Allo.

FRAYMAN : Yazınız. Doktor Dalbanezo bir şarlatandır. Sana-
toryumlar tröstüne baytar olarak angaje edilmiştir. Gerisi
malum.

(Telefonu kapar.)

TELEFON 2 : *(Telefonu kapar. Daktiloya)* Yazınız.

TELEFON 3 : *(Telefonu kapar. Kâtibe)* Yazınız.

TELEFON 4 : *(Telefonu kapar. Daktiloya)* Yazınız.

TELEFON 2 : Dolaryanda Post Müttehit Gazeteler Tröstü'nün
mühim bir tavzihi. Karilerimizi aldatmamak ilk hedefi-
mizdir.

TELEFON 3 : Muhterem okuyucularımız. Bir haftadan beri verem

serumunu bulduğunu yazdığımız Doktor Dalbanezo'nun basit bir şarlatan olduğu...

TELEFON 4 : Doktor Dalbanezo hem bizi, hem profesör heyetimizi, hem de efkâr-ı umumiyeiyi aldatmıştır.

TELEFON 2 : Bir haftadan beri kurnaz bir serserinin oyuncuğu olduğumuzdan dolayı...

TELEFON 3 : Beynelmilel bir avantürist, Doktor Dalbanezo.

TELEFON 4 : Dolaryanda'mızın ilmini tarih karşısında lekelemek üzere olan serserinin meşum faaliyetine mani olduk. Hakikatleri meydana çıkardık. Doktor Dalbanezo basit bir inek ve öküz baytarından başka bir şey değildir.

TELEFON 2 : Bütün dünyanın en hayırhah müessesesi olan Dolaryanda Sanatoryumlar Tröstü, büyük bir alicenaplıkla, bu zavallı serseriye baytar olarak angaje etmiştir.

TELEFON 3 : Bir kerre daha anlaşıldı ki, veremin serumla tedavisi kabil değildir...

TELEFON 4 : Dünyadaki en mükemmel, yüzde yüz şifayı temin eden sanatoryumları kendi arazisinde toplamış bir memleket olarak iftihar edebiliriz...

RADYO : Allo. Allo. Burası Dolaryanda. Bir haftadan beri etrafında bir hayli gürültü yapılan Doktor Dalbanezo'nun basit bir şarlatan olduğu anlaşılmıştır. Bütün profesörlerimiz, veremin ancak sanatoryum tedavisi ile...

İKİNCİ BAP

DOKTOR DALBANEZO'NUN MEŞGALESİNE. BİR DAMLA GÜNEŞ VE HAYVANLARI SEVMENİN EN BÜYÜK İBADET OLDUĞUNA DAİRDİR...

(Dışardan tango temposu gitara ile)

Sinyorina kara gözlü Sinyorina
gözlerinden yanağına düşen beni
görmeyelim ört yüzüne yelpazeni.
Sinyorina kara gözlü Sinyorina

KAFATASI

gelelim mi kollarına Sinyorina?
Sinyorina, Sinyorina, Sinyorina...

(Doktor Dalbanezo'nun Vast Uest çiftlik köşkündeki büyük Laboratuvarlarından birisi. Dalbanezo meşgul. Kızı koltukta.)

KIZ : Baba, dinle. Yukarı kattaki ziyafette, bak hangi şarkıyı söylüyorlar...

DALBANEZO : Ne şarkısı? Şarkı filan dinleyecek halim yok.

KIZ : İnekler seni bu kadar uğraştırıyor mu ki... Bir saatten beri şişelerle oynuyorsun...

DALBANEZO : Yeryüzündeki bütün inekler kahrolsun. Şurda iki ayımız daha kaldı. O Paolina olacak karı beni eskisi gibi, gümrük kolcusu gibi kontrol etmekten vazgeçti biraz. *(Sükût.)* Sana bir müjdem var?

KIZ : Pedro'dan haber mi?

DALBANEZO : Hayır, Pedro'dan haber yok hâlâ... Mesele o değil. Farkında mısın ki, bir aydır, gizli gizli bir şeyler yapıyorum. İş saatinden sonra Paolina laboratuvarları kitleme... Bir aydır kaçamak yaptığım şeyi bir günde bitirdim.

KIZ : Ne yapıyorsun, baba?

DALBANEZO : Serum. Bir tek. Bir tek serum...

KIZ : Ne serumu?

DALBANEZO : Sen de mi? Sen de mi unuttun? Ben kimim? Niçin burdayım? Yoksa senin için de beynelmilel serseri öküz baytarı Dalbanezo mu oldum?

KIZ : Baba...

DALBANEZO : Öyleyse. Ne serumu diye nasıl sorabilirsin? Ben ne serumu yapabilirim? Serum Dalbanezo'dan başka ben...

KIZ : Aman, baba, yavaş konuş. Duyacaklar...

DALBANEZO : Olur. Hırsız gibi konuşayım. Deminden beri uğraştığım şey bir tek serumun boşaltılmasıydı. Şimdi. On dakika sonra hazır. Sonra...

KIZ : Baba... Verem serumu on dakika sonra hazır mı? Sahi mi... Baba...

DALBANEZO : Yavaş. Bağırma. Duyacaklar. Sonra kalbin de

KAFATASI

zayıfladı. Çok heyecan istemez...

KIZ : Babacığım...

DALBANEZO : Sen yalnız psikolojini kontrol et. Ona aklım ermez... Fakat fizyolojinden mesul olan benim. Düşün. Bak şişeye...

KIZ : Baba. Yakından göster...

DALBANEZO : Bak. İçindeki görüyor musun? Serum. Koh'un basillerini ayaklarımın dibine serecek.

KIZ : İlk serum kimin?

DALBANEZO : Ne dedin? İlk serum kimin mi? Seninle bunu kararlaştırmadık mı? İlk meydan muharebesini senin ciğerlerinde vereceğim. İki ay sonra ayaktasın. Ateş yok. Öksürük yok. Kan yok. Ciğerler körük gibi. Kalp saat gibi. Koşabiliyorsun. İstedığın kadar bağırabiliyorsun.

KIZ : Baba, derece de koymayacağız, değil mi, artık?

DALBANEZO : İneklerle beraber kahrolsun bütün dereceler...

KIZ : Baba, serumun ne güzel rengi var. Bir damla, bir küçük damla güneş gibi.

DALBANEZO : Güneş gibi ya!.. O güneş damlasını senin damarlarına akıtacağım...

KIZ : Baba, haydi. Ben hazırım...

DALBANEZO : Beş dakika daha lazım. Beş dakikalık bir acele her işi bozabilir.

KIZ : Baba, yanıma otur. Elinde şişeyi tut! Ona bakarken bile ciğerlerimin temizlendiğini hissediyorum.

(Doktor Dalbanezo kızının yanına oturur. Bir elinde saat, ötekinde şişe vardır. Arkaları kaprya dönüktür. Sükût. Kapı yavaş yavaş açılır. Paolina gözüktür. Ayaklarının ucuna basarak doktorla kızına yaklaşır.)

KIZ : Baba. Dört dakika kaldı...

DALBANEZO : Dört dakika sonra kurtuldun artık. Serum Dalbanezo ilk zaferini kazanacak. Ben beynelmilel serseri, ben öküz baytarı...

(Paolina birdenbire doktorun elindeki serum şişesinin üstüne atılır. Şişeyi alır yere atar. Şişe kırılır...)

KIZ : Baba...

KAFATASI

DOKTOR : (*Paolina'ya*) Kaltak...

PAOLİNA : Hiddetlenmeyiniz. Muhterem kerimenizin yanında böyle fena sözler söylemeyiniz. Genç kızların kulakları böyle...

DALBANEZO : Sus... Ne haltettin?

KIZ : Babacığım...

PAOLİNA : Vazifemi yaptım. Mukavelenin üçüncü maddesi sizi inek tedavisinden başka hiçbir iş ve tecrübe ile fikren olsun...

DALBANEZO : Hâlâ dırlanıyorsun. Boğarım seni. Basil dö Koh gibi...

PAOLİNA : Hâlâ Basil dö Koh'tan bahsediyorsunuz. Namuslu insanlar altına imzalarını koydukları taahhütlere riayet ederler...

DALBANEZO : Ya kızım?..

PAOLİNA : O sizin şahsi meselenizdir. Önceden düşünmeliydiniz. Sizi kimse icbar etmedi...

DALBANEZO : Beni kızım ile sokağa attırdınız...

PAOLİNA : Hayır. Pek âlâ, dostunuz Pedro size odasının kapılarını açtı. Size baktı.

DALBANEZO : O da kayboldu ortadan. Onu da ikinci günü yok ettirdiniz.

KIZ : Baba, şimdi anlıyorum, belki de öldürttüler.

PAOLİNA : Hayır. Sadece hapse girdi. Zaten Fransız darbu meseli meşhur : Bana kiminle ahbaplık ettiğini söyle, senin kim olduğunu söyleyeyim.

DALBANEZO : Kaltak...

KIZ : Baba...

PAOLİNA : Nafile sinirlenmeyiniz. İsa hiddetli insanları sevmezdi.

KIZ : Baba, üzülme. Zararı yok beklerim. Bir güneş damlası gibi yanarı gördüm. Kendimi öyle kuvvetli hissediyorum ki... (*Dalbanezo yere eğilir. Kırık şişe parçalarını almak ister, Paolina ayaklarıyla şişeleri ezer.*)

PAOLİNA : Bırakınız onları. Hakkınız olmayan şeye dokunmayınız. Sizin yaptığınız bir hırsızlıktır. Mister Vilyams'a haber veririm sizi kolunuzdan tuttuğu gibi derhal kapı dışarı atar.

KAFATASI

DALBANEZO : Atsın. Git. Söyle...

PAOLİNA : İş bununla da kalmaz. İş yalnız kızınızın sokağa düşmesiyle de bitmez. Mukavele ahkâmına riayet etmeyenlerin encamı malum...

KIZ : Baba...

PAOLİNA : Size son tavsiyem. Bundan sonra namuslu olunuz. İsa günahkârları affederdi. Ben de sizi affediyorum.

DALBANEZO : İfrit seni...

PAOLİNA : Boş laflara lüzum yok. Hem sizi büyük ahırdan bekliyorlar. Sarı inek yine hastalanmış. Ağrısı tutmuş. Zavallı hayvancığın imdadına koşunuz. Hayvanları sevmek en büyük ibadettir. Allahaismarladık. (Kıza) Allahaismarladık yavrucuğum. Babanızı vazife başına göndermek için icabedenleri söyleyiniz. Vazife mukaddestir...

(Çıkar.)

ÜÇÜNCÜ BAP

İKİ FRAKLI ADAMIN YAPTIĞI DEDİKODULARA, ESKİMO RESSAM TAİTA'YA, SANATIN SANAT İÇİN OLDUĞUNA VE PAOLİNA'NIN MESELEYİ NASIL HALLETTİĞİNE DAİRDİR.....

(Çiftliğin üst kati. Balo.)

FRAKLI ADAM 1 : Ne dersin Vilyams'ın buluşuna?

FRAKLI ADAM 2 : Herif harika. Sanatoryumlarda iyi olmuş sabık hastalar balosu. Mükemmel. Demek buradakiler hep Vilyams'ın sanatoryumlarında tedavi edilip iyi olmuş hastalar. Hiçbirinde de, hakikaten hasta hali yok.

FRAKLI ADAM 1 : Zaten sanatoryuma geldikleri zaman da çoğunun bir şeyciği yoktu herhalde...

FRAKLI ADAM 2 : Sonra Vilyams'ın ilk baloyu bu çiftlik binasında vermesi de mükemmel.

FRAKLI ADAM 1 : Tabii. Aşağı katta serumcu serseri Dalbanezo'nun öküz tedavisiyle meşgul laboratuvarları. Yukarı katta

KAFATASI

sanatoryum tedavisinin zaferini tesit eden balo. Serum mağlup. Sanatoryum galip.

FRAKLI ADAM 2 : Dalbanezo hakikaten şarlatan mı?

FRAKLI ADAM 1 : Zannetmem, fakat geç orasını. Sana sabık veremliler hakkında malumat vereyim. Şu kapının yanındaki şişman kadını görüyor musun?

FRAKLI ADAM 2 : Şu yüz kiloluğu mu?

FRAKLI ADAM 1 : Evet. Bir Felemenk peynir ve tereyağı kumpanyası sermayedarının karısıdır. Yanındaki ince uzun erkeğe âşıktır.

FRAKLI ADAM 2 : Peki, o ince uzun boylu delikanlı kim?

FRAKLI ADAM 1 : Vilyams'ın komisyoncularından.

FRAKLI ADAM 2 : Anlamadım.

FRAKLI ADAM 1 : Anlatayım. Vilyams'ın böyle sabık kontlardan, düklerden filan bir seri delikanlısı vardır. Bunları Avrupa'nın dört tarafına gönderir. Vazifeleri muhtelif vasıtalara başvurup sanatoryuma sıhhati ve parası yerinde kadın müşteri bulmaktır.

FRAKLI ADAM 2 : Mükemmel. Erkek müşteri temin eden kadın komisyoncular da var mı?

FRAKLI ADAM 1 : Var ya. Bak. Meksikalı ihtiyar milyonerin yanındaki kıza.

FRAKLI ADAM 2 : Güzel parça.

FRAKLI ADAM 1 : İyidir. Eskiden sinema yıldızıydı. Sonra modası geçti. Şimdi sanatoryum yıldızı.

(İçeri bir Eskimo girer)

FRAKLI ADAM 2 : Ay! Bu da kim?

FRAKLI ADAM 1 : Tanımıyor musun? Meşhur ressam. Eskimo Taita. Dehşetli modern ressam.

FRAKLI ADAM 2 : Peki, kılık kıyafet?..

FRAKLI ADAM 1 : Herif Eskimo. Frak giyecek değil ya... Hem sonra bir iş daha var. Şu Amerikalı petrol kralı ile konuşanı görüyor musun?

FRAKLI ADAM 2 : Dazlak kafalıy?

FRAKLI ADAM 1 : Evet, o, meşhur tablo taciridir. Eskimo Taita da onun emrindeki en varidatlı ressam.

FRAKLI ADAM 2 : Ya?

FRAKLI ADAM 1 : Dikkat et, bak. Herhalde bir dolap dönecek.
(*Eskimo Taita yere oturmuştur. Etrafında kalabalık.*)

PETROL KRALI : (*Yanıdaki Tablo Tacirine*) Şu acayip kılıklı zat kimdir?

TABLO TACİRİ : Latife mi ediyorsunuz, efendim? Tanımadınız mı? Bütün Avrupa'nın...

PETROL KRALI : Tanıdım. Tanıdım fakat... Ne diyeyim...

TABLO TACİRİ : Elbette, tanımamanız imkân haricindedir. Yirminci asrın büyük ressamı Eskimo Taita'yı tanımamanız mümkün değildir.

PETROL KRALI : Doğru... Doğru... Demek resim yapar. Kimlerin resmini yaptı şimdiye kadar?

TABLO TACİRİ : Saymak biraz uzun olacak, efendim. Yalnız tesadüfen bir kisini söyleyeyim : Lord Sesil'in karakalem bir portresini, Prens Arman'ın suluboya resmini, Kontes Nataşa'nın bir yağlıboyasını... Milyarder Dickens'in bir portresine başladı fakat yarım bıraktı galiba?

PETROL KRALI : Tuhaf şey, neden?

TABLO TACİRİ : Taita acayip bir adamdır. Herkesin resmini sonuna kadar yapmaya tenezzül etmez. Hatta büyük bir hanedanın veliahtı kendisinden resmini yapmasını rica ettiği halde reddetti. Hem, çok ağır bir lisanla... Az kalsın bu yüzden Eskimo İmparatorluğu ile söylediğim hanedan arasında muharebe ilan ediliyordu.

PETROL KRALI : Bu eskimo İmparatorluğu büyük bir devlet mi?

TABLO TACİRİ : Aman efendim, latife mi ediyorsunuz?

PETROL KRALI : Hayır, bizim Amerika'da umumi coğrafyaya pek ehemmiyet vermezler de... Ne ise, demek Taita böyle ha? Milyarder Dickens'in resmini yarıda bıraktı demek? Ne dersiniz, acaba, benim resmimi yapar mı?

TABLO TACİRİ : Bilmem ki, efendim?

PETROL KRALI : Siz kendisiyle bir konuşsanız. Çok isterdim. Tediye meselesinde hiç üzülmesin. Peşindir.

TABLO TACİRİ : Bilmem ki, efendim. Bir kerre kendisi ile

KAFATASI

konuşayım.

PETROL KRALI : Hemen konuşsanız.

(Tablo Taciri, Taita ve Petrol Kralı arasında san-müet cereyan ederken)

FRAKLI ADAM 1 : Gördün mü işi? Petrolcu girdi kafese.

FRAKLI ADAM 2 : Fakat hakikaten Taita hep bu meşhur insanların resimlerini yapmış mı?

FRAKLI ADAM 1 : Elbette. Hep aynı usulle. Yalnız Eskimo İmparatorluğu'nun palavra olduğunu anladın tabii. Fakat bu anda tehlikesiz bir palavra. Eskimolar, petrolu hazretten almadıkları için, kral cenaplarının eskimolar hakkında hiçbir fikri yoktur.

FRAKLI ADAM 2 : Mükemmel. Bak şu gencin etrafında ne kadar çok kadın toplanmış. Bu da mı Vilyams'ın komisyonculardan?

FRAKLI ADAM 1 : Yoo. Hayır. O meşhur şair Dug Cin.

FRAKLI ADAM 2 : Ya? Aman, şu üç ay içinde milyoner olan şairi yakından görmek isterdim. Şunlara sokulalım.

(Fraklı adamlar giderler. Vilyams gelir, yanında Paolina vardır.)

VİLYAMS : Ne oldu?

PAOLİNA : Sarı ineğe bakmaya gitti. Fakat tam zamanında yakaladım.

VİLYAMS : Sizi unutmayacağım, azizem. Sizden fevkalade memnunum.

PAOLİNA : Mesih de sizden memnun olsun, efendim.

VİLYAMS : Orası öyle. Fakat bir şey beni düşündürüyor. Ya bizim mecnun, dişini sıkıp iki ay daha sabrederse, sonra...

PAOLİNA : Onun imkânı yok, efendim. Meseleyi bana bırakınız. Belki bu gece işi hallederim.

VİLYAMS : Teşekkür ederim.

PAOLİNA : Bana değil, bana ilham verene teşekkür ediniz.

VİLYAMS : Latifsiniz.

PAOLİNA : *(Kırtarak)* Teşekkür ederim...

(Vilyams ve Paolina giderler.)

ŞAİR : *(Etrafında toplananlara)* Sanat sanat içindir. Şiir edebi ve

KAFATASI

ezelidir. (Yanımdaki kadınlardan birine bir küçük şişe uzatarak) Almaz mısınız? Koko...

(Kadın kokaini malum merasimle çeker.)

ŞAİR : Bergson'dan Froyd'a bir köprü kurunuz. Köprünün ayakları bir taraftan Niçe'ye, bir taraftan Pol Valeri'ye dayansın. İşte ben, o köprünün üstünde, belimden aşağısı kuduz boğa, kafamın ön tarafı fevkalbeşer, arkası tahtelşuur, yürüyorum. Omuzumda sırma bir pelerin var. Yıldızlar avuçlarımın içinde...

BİR KADIN : Ne güzel konuşuyorsunuz.

ŞAİR : Eskiden beri âdetimdir. Sanat sanat içindir. Ve borsa oyunlarından anlamayan şair değildir.

BİR KADIN : Son müsamerenizde hiç boş yer var mı?

ŞAİR : Zannetmem. Yalnız bir hafta sonra bir çay yapıyorum. Bilet elli dolar. Ucuz bir duhuliye. Doğru. Fakat bazen demokratlaşmak lazım.

BAŞKA BİR KADIN : Ne harikuladesiniz.

ŞAİR : Tevazu gururdur. Mağrur olanlar mütevazıdırlar. Ben tevazuu sevmem. Fikriniz doğrudur. Koko alır mısınız?

(Kadın kokaini malum merasimle çeker.)

ŞAİR : (Kendine yaklaşan bir kadına) Nerede kaldın belimin kadını? Amudufıkarım seni bir mıkknatis gibi çekmedi mi? (Kadını dudaklarından öper. Giderler. Ruhiyat mütehassısı ile bir doktor gelir.)

RUHİYATÇI : O, merhaba, aziz doktor...

DOKTOR : Merhaba, psikoloğum.

RUHİYATÇI : Ne var ne yok? Yeni vaka filan?

DOKTOR : Şayan-ı dikkat bir şey yok gibi... Yalnız bir haftadır garip bir hastayla uğraşıyoruz. Sanatoryumda.. Zengin ve ihtiyar bir şarklı.

RUHİYATÇI : Hint mihracesi filan?...

DOKTOR : Gibi bir şey... Dehşetli obur. Bilhassa ete fena halde düşkün.

RUHİYATÇI : Şarklılar et yemeğini çok severler. Bu şayan-ı dikkat bir ruhiyat hadisesidir.

DOKTOR : İşte bizimki de o cinsten. Yalnız tansiyon fevkalade.

KAFATASI

Katiyyen et yememesi lazım. Memleketindeki doktorlar onu bundan men etmişler. Fakat, o da her et yemeyi men eden doktoru kovmuş. Bize geldi.

RUHİYATÇI : Siz ne yaptınız?

DOKTOR : Ne yapacağız? Her şeyden evvel, müşteriyi memnun etmek lazım. Her gün veriyoruz önüne yarım okka kızarmış eti. Hem de dana eti. Domuz yemiyor.

RUHİYATÇI : Peki, tansiyonu?

DOKTOR : O meseleyi hallettik. Bir taraftan eti veriyoruz, diğer taraftan her gün damarlarından kan alıyoruz. Muvazene hasıl oluyor şimdilik...

RUHİYATÇI : Enteresan bir psikoloji vakası.

DOKTOR : Evet, Vilyams da öyle söylüyor... Bilhassa müşteriyi memnun ederek bir ay daha yaşatabilsek Vilyams işi daha çok enteresan bulacak. İhtiyar dehşetli zengin. Kan alma ameliyesi ise çok pahalıdır bizde...

(Giderler. Şair ile Paolina gelir.)

PAOLİNA : Aziz şairim, hele şükür sizi yalnız yakalayabildim.

ŞAİR : Bir emriniz mi vardı?

PAOLİNA : Yalnız küçük bir merak. Biraz münasebetsiz bir şey amma...

ŞAİR : Sorunuz. Cevap vereyim. Sizin ne güzel dudaklarınız varmış meğer...

PAOLİNA : O... O... Bu bahsi sonra konuşuruz. Unutmayalım.. Şimdi başka bir şey sormak istiyordum. Bilirsiniz ki, ben her şeyin ve herkesin üstünde hakikati tanırım...

ŞAİR : Bilirim...

PAOLİNA : Diyorlar ki, siz vaktiyle bizim şu deli baytar Dalbanezo'yla aynı apartımanda otururken...

ŞAİR : Kim? Dalbanezo. Ha, evet bir aralık komşuluk ettik. Ne güzel bir kızı vardı bilir misiniz? Ne şeker bir kız... Yalnız hastaydı galiba?

PAOLİNA : Tamam, ben de onu soracaktım. Diyorlar ki, Dalbanezo'nun kızıyla aranızda şöyle bir münasebet varmış...

ŞAİR : Evet. Yalnız ilahi bir münasebet. O zamanlar, cehalet

devrimdi. Froyd'u iyi anlamamıştım.

PAOLİNA : Peki amma, aradan dört ay geçti...

ŞAİR : Dört ay mı? Bana dört asır gibi geliyor...

PAOLİNA : Zaman nisbidir. Ehemmiyeti yok. Asıl tuhafı, neden bir daha Dalbanezo'nun kızını görmek istemediniz...

ŞAİR : Çok görmek isterdim...

PAOLİNA : Peki amma, bu arzunuzu derhal yerine getirmek, şimdi hemen, sizin elinizde. Dalbanezo kızıyla beraber alt katta oturuyorlar. Hem doktor da yok. Sarı ineğe bakmaya gitti. Fırsat. Gidip bir kerre eski sevgiliyi ziyaret etseniz...

ŞAİR : Alt katta ha? Öyle ya, öyle ya! Alt katta olacaklar. Mükemmel fikir. Derhal eski melikeme arz-ı ihtirama gidiyorum. (*Yüksek sesle etrafa*) Dostlar, beni dinleyin, aşağıda Dalbanezo'nun kızı, benim solgun melikemi ziyarete gideceğiz. Ey tebaam, şiir ve sanatın tebaası.. Beni takip ediniz...

(*Şair ve bir kalabalık giderler.*)

(*Vilyams ve Paolina gelirler.*)

VİLYAMS : Ne oldu?

PAOLİNA : Mesele bu gece halledilecek gibi...

VİLYAMS : Teşekkür ederim. Latifsiniz...

PAOLİNA : Biraz evvel, Dug Cin de aynı şeyi söyledi...

DÖRDÜNCÜ BAP

EBEDİ BAKİREYE, SEN SANS'A, ENTERESAN BİR NUMARAYA VE RİAYET EDİLMİYEN BİR MUKAVELEYE DAİRDİR...

(*Yine ikinci baptaiki oda. Dalbanezo'nun kızı koltukta uyumaktadır. Parça parça arjantin tangosu ve yağmur sesi. Kapı birdenbire açılır. Sallanarak içeri şair girer. Bir iki adım atar. Uyuyan kızı görür. Kapıya doğru yaklaşan kadın ve erkek gürültüsüne döner. Odanın içi loştur.*)

ŞAİR : Çocuklar susunuz. Sükût.. Melikem uyuyor. Parmaklarını-

KAFATASI

zın ucuna basarak yürüyünüz. Hızlı nefes almayınız. Sultanım uyuyor...

(Dışardakiler içeri girerler.)

ŞAİR : Kalplerinizi ayaklarınıza rugan iskarpinler gibi geçiriniz. Kalplerinizin üstüne basarak, yavaş yavaş ses çıkarmadan yürüyünüz... Prenses uyuyor.

(Uyuyan kıza yaklaşırlar.)

BİR KADIN : Bu mu?

BAŞKA BİR KADIN : Hiç de güzel değil...

BİRİNCİ KADIN : Ölü gibi...

ŞAİR : Evet. Ölü gibi... Ebedi bakirenin ölüsü gibi... Ve benim içimde ateş sakallı nebbaşlar kımıldanmaya başlıyor..

KADINLAR VE ERKEKLER : *(Hep beraber. Kısık bir sesle)* Ateş sakallı nebbaşlar...

ŞAİR : Dudaklarına bakınız... Dudaklarının etrafındaki tüylere bakınız. Kehribar bir ayvanın altın tozu tüyleri gibi...

BİR ERKEK : Harikulade güzel...

BAŞKA BİR ERKEK : Cinsi cazibenin bu kadar korkuncunu görmedim...

ŞAİR : Susunuz. Ve bakınız. Ebedi bakire uyanacaktır. Ebedi bakire, dudaklarından bokrini dudaklarına vererek gözlerini açacaktır.

KADIN VE ERKEK : *(Hep beraber. Kısık bir sesle)* Gözlerini açacaktır.

ŞAİR : Tibet'te, Çocuk Buda'nın karşısında vecde gelen Mogol Lamaları gibi hayret ve huşu ile bakınız. Onu dudaklarından öpeceğim.

KADIN VE ERKEK : *(Hep beraber. Kısık bir sesle)* Onu dudaklarından öpecek.

ŞAİR : Çölde bembeyaz bir kuzunun üstüne alçalan kara bir kartal gibi onun üstüne eğiliyorum. Dudaklarım dudaklarına yaklaşıyor... Ve...

KADIN VE ERKEK : *(Hep beraber. Kısık bir sesle)* Ve...

ŞAİR : Öpüyorum... *(Kızı öper.)*

KADIN VE ERKEK : Bravo, üstat...

(Kız silkinerek uyanır. Şaire bakar. Tanır. Etrafındakilere)

KAFATASI

bakar. Birdenbire elleriyle yüzünü kapatarak ağlamaya başlar.)

ŞAİR : Ne o? Ağlıyor musun? Canımın canının canı... Ağlama ben geldim. Seni uyandıran benim dudaklarımdır. Benim kalın, benim etli, benim ateş dudaklarım.. Ne o? Ağlıyor musun? Ağlama, biriciğim.

BİR KADIN : Ne harikulade konuşuyor...

ŞAİR : Ağlama... *(Kızın ellerini yüzünden çekmek ister.)*

KIZ : Dokunmayın bana...

ŞAİR : Sana dokunan ellerim değil. Ruhlarımız birbirine dokunuyor...

KIZ : Bırakın beni...

ŞAİR : Mukavemetin beni çıldırtıyor...

KIZ : Gidin buradan...

ŞAİR : Gidemem. Gitmeyeceğim. Taze kan kokan dudaklarının lezzeti kızgın bir mühür gibi dudaklarımı dağladı. Ağlama kadınım...

KADIN VE ERKEK: *(Hep beraber. Kısık bir sesle) Ağlama.*

ŞAİR : Gözyaşların beni kudurtuyor. Işıltılı bir su gören kuduz bir kurt köpeği gibi oluyorum.. *(Birdenbire etraftakilere döner)* Dostlar, bana bir tango çalınız. Hayır Sen Sans'ın ölüm dansını çalınız... Serseri Dalbanezo'nun şişelerini, imbiklerini alın ve çalınız...

(Etraftakiler şişe ve imbikleri alırlar, çalmaya başlarlar. Ölüm dansı çalınır.)

ŞAİR : *(Kızı yakalayarak)* Gel sevgilim. Gel kadınım. Gel. *(Zorla kızı kaldırır.)*

BİR KADIN : Ne büyük şair... Yarabbi...

BİR ERKEK : Heyecandan ölüyorum...

BAŞKA BİR ERKEK : Böyle enterasan bir numara görmemiştim şimdiye kadar...

(Şair kızı sürükleyerek bir iki adım atar. Kız şairin kollarında ölmüştür. Şair ölü kızı sürükleyerek farkında olmadan bir iki adım daha atar. Birdenbire açık kapıdan içeriye Dalbanezo girer.)

DALBANEZO : Neeee?...

KAFATASI

(Etrafta korku ve hayret. Müzik durur.)

BİR KADIN : Bu da kim?

BİR ERKEK : Dalbanezo...

BİR KADIN : Deliye benziyor...

(Dalbanezo şaire yaklaşır, Üstüne atılır.)

DALBANEZO : Bırak onu, hergele...

ŞAİR : Fakat...

(Dalbanezo şaire bir tokat atar ve kızı kendi kollarına düşer. Kızına bakar. Kızını kollarının üstünde kaldırır. Kaprya yığılanların üstüne, kızı kollarında uzanmış olduğu halde, yürür.)

DALBANEZO : Dışarı... Dışarı domuz yavruları...

(İçerdekiler kaçırlar. Dalbanezo kızını yere yatırır. Diz çöker. Kalbini dinler.)

DALBANEZO : Bitti... (Ayağa kalkar. Odanın ortasında hızlı hızlı döner. Homurdanır. Masayı devirir. Sonra pencereyi açar. Kızını omuzlayarak pencereden kaçır... Sükût. Yağmur sesi... İçeriye Vilyams, Paolina, şair ve kalabalık girerler.)

VİLYAMS : Her tarafı...

PAOLİNA : Arayınız...

(Gelenler dağılırlar. Şair, Paolina ve Vilyams kalır.)

PAOLİNA : (Açık pencereye gider.) Kaçmış...

ŞAİR : Kızının ölüsünü de beraber götürmüş...

PAOLİNA : (Pencereyi kapatırken) Kızının öldüğünden emin misiniz?

ŞAİR : (Kapanan pencere sesiyle aynı zamanda) Evet.

PAOLİNA : (Haç çıkarır.) Mesih günahlarını affetsin...

İKİNCİ KISMIN SONU

ÜÇÜNCÜ KISIM

ŞAHISLAR :

Doktor Dalbanezo
Serseri
Komisyoncu
Kapıcı Kadın
Orospu
Pedro
Zabıta memurları
Hayvan Terbiyecisi
Sirk Çığırkanı
Palyaçolar
Sakallı Kadın
Pehlivan
Kalabalık
Gazeteciler
Radyo

BİRİNCİ BAP

YİNE DÖRT TELEFONA VE BİR RADYOYA DA-
İRDİR...

FRAYMAN TELEFONDA : Allo.

İKİNCİ TELEFON : Allo.

ÜÇÜNCÜ TELEFON : Allo.

DÖRDÜNCÜ TELEFON: Allo.

FRAYMAN : Dalbanezo bu sabah tahliye edildi. Bu hususta etraflı
bir haber yazınız.

TELEFON 2. GAZETECİ : *(Telefonu kapar. Daktilosuna)*
Yazınız. Sanatoryumlar Tröstü ile yaptığı mukaveleye riayet

etmeyen ve bu yüzden müesseseyi büyük zararlara sokan meşhur serseri Dalbanezo bundan sekiz ay evvel yüz bin dolar tazminat vermeye ve tazminatı vermediği takdirde altı ay hapis cezasına mahkûm edilmişti. Tazminatı vermeyen serserinin hapse girdiği karilerimizin malumudur. Bu bey-nelmilel sergüzeştçinin müddet-i mahpusiyetini bitirerek bu sabah tahliye edildiği...

TELEFON 3. GAZETECİ : (*Kâtibesine*) Tehlikeli bir hayvan demir kafesinden çıkmıştır. Meşhur serseri Dalbanezo tahliye edildi. Aramızda dolaşıyor. Ellerinizi daima cüzdanınızın üstünde olsun. Kasalarınızın kilitlerini değiştiriniz. Kendinizi sakınınız. Aramızda bir felaket elini kolunu sallaya sallaya serbest geziniyor.

TELEFON 4. GAZETECİ : (*Kâtibesine*) Yazınız. Dalbanezo altı ay hapis yattıktan sonra bu sabah tahliye olundu. Bu küstah ve meşum divane...

RADYO : Allo, allo. Burası Radyo Dolaryanda. Sanatoryumlar Tröstü'nün bundan sekiz ay evvel dolandırıcılıkla hapse mahkûm ettirdiği Doktor Dalbanezo bu sabah hapishaneden çıkmıştır...

İKİNCİ BAP

TALİH MESELESİNE VE KULAĞA GELEN SESLERE DAİRDİR...

(*Park. Gece. Bir sıranın üstünde bir fenerin altında Dalbanezo oturur. Yanında bir serseri uyuklamaktadır.*)

(*Çok uzaklardan tango temposu gitara ile ses*)

Sinyorina kara gözlü sinyorina
gözlerinden yanağına düşen beni
görmeyelim ört yüzüne yelpazeni.
Sinyorina kara gözlü Sinyorina
gelelim mi kollarına Sinyorina?
Sinyorina, Sinyorina, Sinyorina...

KAFATASI

DALBANEZO : (*Mirıldanarak*) Sinyorina karagözlü
Gözlerinden...

beni...

yelpazeni...

Sinyorina...

ÇOK UZAKLARDAN KIZIN SESİ : Ne güzel hava. Dışarı bak...

DALBANEZO : Yine kıınıldanıyorsun, kızım. Koltuğuna derece-
ni kor komaz...

UZAKLARDAN GİTARA VE ŞARKI : Görmeyelim ört yüzüne
yelpa...

ÇOK UZAKLARDAN KIZIN SESİ : Baba, dinle yukarı kattaki
ziyafette...

DALBANEZO : Şarkı filan dinleyecek halim yok.

UZAKTAN GİTARALI SES : Sinyorina kara gözlü sinyorina...

ÇOK UZAKLARDAN PEDRO'NUN SESİ : Ah üstadım ah.
Eğer biraz iktisad-ı siyasi...

DALBANEZO : Bırak şu mücerret nazariyeni, Pedro...

UZAKTAN GİTARALI SES :

Ört yüzüne yelpazeni...

DALBANEZO : (*Yerinden fırlar.*)

ÇOK UZAKTAN PAOLİNA'NIN SESİ : Vazifemi yaptım.
Mukavelenin üçüncü maddesi.

DALBANEZO : Hâlâ dırlanıyorsun. Boğarım seni Basil dö Koh
gibi... (*Yerine oturur.*) Basil dö Koh, Serum Dalbanezo.
Basil dö Koh'ların kadavralarını ayaklarımın dibine serilmiş
görüyorum. O da kim? Ha, bir Fransız generali galiba? Ne
diyorsun, Pedro? Napolyon hakkında bir şeyler biliyorum
da, iktisad-ı siyasinin...

(*Birdenbire yerinden fırlar.*)

ÇOK UZAKLARDAN PAOLİNA'NIN SESİ : İsa günahkârları
affederdi. Ben de sizi affediyorum...

(*Dalbanezo sıraya düşer. Serseri uyanır*)

SERSERİ : Ne söylenip duruyorsun be kendi kendine? Çıldırıldın
mı moruk? Hey sana söylüyorum.

DALBANEZO : Bana mı?

SERSERİ : Şeytanlara değil elbette. Sana.

KAFATASI

DALBANEZO : Bana ne söylüyorsun?

SERSERİ : Çattık belaya be. Niye kendi kendine dırlanıp duruyorsun? diyorum...

DALBANEZO : Ben mi dırlanıyorum?

SERSERİ : Sen.

DALBANEZO : Kulağıma sesler geliyor.

SERSERİ : Kulağına sesler mi geliyor? Tıka kulağını. Olmazsa çek arabanı. Milletın uykusunu tepesine sıçratma.

DALBANEZO : Olur...

SERSERİ : Darılma be moruk... Bitkinim vallahi de ondan. Haydi zarar yok. Söylen yine. Yalnız hafıften al, aşığıdan al biraz.

DALBANEZO : (*Uyuklamaya başlayan serseriye*) Uyuyor musun?

SERSERİ : (*Silkinerek*) Haydaa. Kör müsün be?

DALBANEZO : Ne iyi, uykun geliyor. Uyuyorsun...

SERSERİ : Senin uykun gelmiyor mu? Uyumuyor musun?

DALBANEZO : Uyumak istiyorum. Uyuyamıyorum. Gözlerim kapanıyor. Tam dalıyorum. Başlıyor kulağıma sesler gelmeye.

SERSERİ : Hastasın be babacığım.

DALBANEZO : Hastayım. Psikolojimi kontrol edemiyorum. Buna aklım ermez. Fizyolojimden mesul benim. O da işe yaramaz bir halde.

SERSERİ : Yüksek laf ediyorsun anlaşılan. Bir şey anlamadım amma babacığım, okumuş adama benzersin.

DALBANEZO : Çok okudum. Ne kadar çok... Ne kadar çok... Ne kadar çok...

SERSERİ : Kaç para eder? Okumaktan da fayda yok. Ben elifi görsem mertek sanırım. Amma bak ikimiz de yan yana geceliyoruz. Okumuşsun ne çıkar, okumamışsın ne?.. İnsan da talih olmalı... Biz üç arkadaş başladık işe...

DALBANEZO : Ne işine?

SERSERİ : Yüksek işe... Kasacılık yaptık senin anlayacağıın. Kasaları dile getirmek. Anladın mı? İlk vurgunu vurduk. Tam dışarı çıkarken polis bastırdı. Ateş oldu. Con kurşunu yedi sırtından. Çekti mortayı. Ben yakayı ele verdim.

KAFATASI

Tıktılar deliğe. Yedik on seneyi. Üçüncümüz Şmit, papelleri yüklendiği gibi fertiği çekmiş. Sonra içerdeyken haber aldım. Bir iki iş daha yapmış bu kabilden. Yükünü tutmuş adamakıllı. Şimdi koskocaman bir otel işletiyor. Müşterileri konttan aşağı değil herifin... İnsanda talih olmalı. Okumak yazmak. Ne çıkar. Doğru değil mi?

DALBANEZO : Bilmem. Senin uykun geliyor, ne iyi. Benim de uykum geliyor. Uyuyamıyorum.

(Uzaktan bir polis düdüğü.)

SERSERİ : Vay anasını. Ötüyorlar. Vesikan var mı bari baba?

DALBANEZO : Var, işte.

SERSERİ : *(Dalbanezo'nun kendisine uzattığı hapishaneden çıkma vesikasını alır. Bakar.)* Ne bu be? Şekli şemalinden, yüz adımdan görsem tanırım mübareği. Kodes vesikası. Demek içerden geliyorsun? Ne kadar yattın?

DALBANEZO : Altı ay.

SERSERİ : Katilden mi?

DALBANEZO : Hayır.

SERSERİ : Zaten sende o surat yok. Dolandırdın enayinin birini mutlaka.

DALBANEZO : Nerden anladın?

SERSERİ : Belli. Sende başka iş yapacak hal mi var?

(Polis düdüğü yaklaşır.)

SERSERİ : Bana bak, babalık. Haydi tüy bakalım...

DALBANEZO : Anlamadım.

SERSERİ : Yani uç buradan. Haydi kalk.

DALBANEZO : Neden?

SERSERİ : Geliyorlar. Düdüğü duymuyor musun? Gece yarısı, seni beni buralarda yakalarlarsa yine içeriyi boyladığımızın resmidir. Serseri nizamnamesini okumadın mı?

DALBANEZO : Okumadım.

SERSERİ : Öyleyse ne okudun be mübarek...

(Polis düdüğü daha çok yaklaşır.)

SERSERİ : Haydi çabuk. Bana eyvallah. Kaç çabuk.

DALBANEZO : *(Uzaklaşan serserinin arkasından)* Nereye gideyim?

SERSERİ : (*Uzaktan*) Nereye istersen...

(*Dalbanezo ayakta, polis gelir.*)

POLİS : Burada ne yapıyorsun?

DALBANEZO : Hiç.

POLİS : Necisin? Ne iş görürsün?

DALBANEZO : Hiç.

POLİS : Nerde oturursun?

DALBANEZO : Hiçbir yerde.

POLİS : Kimin kimsen yok mu?

DALBANEZO : Yok.

POLİS : Nüfus kâadın, vesikan filan bir şeyin var mı?

DALBANEZO : Var.

POLİS : Ver bakayım.

DALBANEZO : İşte.

POLİS : (*Kâada bakar.*) Haydi yürü.

DALBANEZO : Nereye?

ÜÇÜNCÜ BAP

SERSERİLİKLE MÜCADELE VE FUKARASEVER CEMİYETİNİN FAAL AZASINA DAİRDİR...

(*Zabıta merkezi.*)

MEMUR : Vallahi efendim, siz bilirsiniz amma, bana kalırsa...

KOMİSYONCU : Hayır, hayır, müsterih olunuz. Ben işimi ve mallarımı bilirim. Üç aydan beri Serserilikle Mücadele ve Fukarasever Cemiyeti'nde azayım. Neler gördüm neler... Öyle bir kanaate geldim ki, esasen eskiden beri bu kanaatteyim : İşe yaramayan insan yoktur. Mesele insanları işte kullanabilmektedir. Serseriliğin önüne ancak bütün serserileri cebren işe sevk ederek geçilebilir.

MEMUR : Öyle. Doğru, fakat bizim sokaklardan topladığımız bu herifleri ancak hizmet-ı şakka temizleyebilir.

KOMİSYONCU : Evet, bazıları için bu fikriniz kabil-i tatbiktir. Ve mutlaka tatbik edilmelidir. Ağır işler için de insan

kuvvetine ihtiyaç vardır elbette. Fakat bazılarını daha hafif işlerde kullanabiliriz. Mesela, demin de size söylemiş olduğum gibi, Dolaryanda Sirki'nin böyle adamlara ihtiyacı var. Sirk hayvanların en azgınlarını yola getirir.

MEMUR : Sirk hayatıyla pek alakadar olmadım.

KOMİSYONCU : Ben bilakis. Mesela bundan iki ay evvel bütün Dolaryanda zabıta kuvvetlerine illallah dedirten meşhur cüce serseri Simon... Bu bücürü yeni tıklıdığı karakolun birinden ben çıkarttım. Sirke tavsiye ettim. 15 gün içinde cüce cenapları muma döndü. Şimdi hem karnı doyuyor, hem de namuslu bir insan oldu. Efendim en vahşi hayvanları terbiye eden bir müessese serseriliğin önüne bıçak gibi geçmek için mühim bir vasıtaadır.

MEMUR : Olabilir.

KOMİSYONCU : Her ne hal ise. İşittiğime göre, şu meşhur serseri Dalbanezo' evelki gün tahliye edildikten sonra gece yarısı memurlarınızdan birisi tarafından yakalanmış.

MEMUR : Evet. İki günden beri bizdedir. Sessiz sedasız bir ihtiyar. Dehşetli acıyorum. Fakat mekânsız takımından olduğu için...

KOMİSYONCU : Zavallı. Lakin bu hale düşmesinde kabahat kendisinin. Efendim, bu zavallı fazla okumuş adamlar ya milyoner oluyorlar, yahut da serseri... Her ne hal ise, Serserilikle Mücadele ve Fukarasever Cemiyeti bu ihtiyara yardım edecektir.

MEMUR : Çok iyi olur. Bir darülacezeye filan yatırırsanız...

KOMİSYONCU : Yoo. Bu olmaz. Olmaz. Hem doğru da değildir. Ahlakını büsbütün bozarız. Halbuki her şeyden evvel, serserilerin ahlakını düzeltmek lazım. Esasen darülacezeler, kanaatimce, muzır müesseselerdir. İnsanları işsizliğe, çalışmadan yemeye alıştıyor. Sonra birçokları, ihtiyarladıkları zaman bir darülacezeye girebileceklerini düşünerek, gençliklerinde serserilik ediyorlar. İhtiyarlığın müemmen olması gençliği tembelleğe sevkeder. Her ne hal ise, şimdi şu Dalbanezo'dan bahsedelim. Demin söylediğim Dolaryanda Sirki'nde kendisine mükemmel bir iş buldum. Mademki eli

KAFATASI

ayağı tutuyor, mutlaka çalışmalıdır.

MEMUR : Pek çalışacak hali yok gibi geliyor bana...

KOMİSYONCU : Size kendisini öyle gösterir.. Hem zaten sirkte bulduğum iş o kadar da ağır bir şey değil. En fazla günde bir iki saatlik... Şimdi kendisini çağırırsanız da alıp götürsem...

MEMUR : Yalnız, malum muamelenin ifa edilmesi lazım geldiğini...

KOMİSYONCU : Elbette elbette, taahhünameyi filan derhal imza ederim...

MEMUR : Âlâ... Çağirtayım... (*Zile basar. İçeri giren memura*)
Dalbanezo'yu buraya getiriniz.

İKİNCİ MEMUR : Evelki gece yakalanan ihtiyar serseriye mi?

MEMUR : Evet...

(*Sükût. Memur ve komisyoncu parmaklarıyla masaya vururlar. İçeriye ikinci memurun önünde Dalbanezo girer.*)

BİRİNCİ MEMUR : Yaklaşınız. Yaklaş. Bak efendi sana bir iş bulmuş. İyi bir iş. Sana kefil de oluyor.

DALBANEZO : Efendi kim?

KOMİSYONCU : Serserilikle Mücadele ve Fukarasever Cemiyeti azasından ve her nevi komisyon işleri yapan...

DALBANEZO : Peki. Peki... Ne işi?

MEMUR : Bir sirkte çalışacaksın...

DALBANEZO : Ne yapacağım?

KOMİSYONCU : Hafif bir iş... Merak etme. Yalnız artık serseriliğe elveda... Her şeyden evvel itaat. Dolaryanda Sirki müessesesi Sanatoryumlar Tröstü'ne benzemez. Sonra seni cemiyetimiz himayesine alıyor.

DALBANEZO : Alsın. Bu gece nerde yatacağım?

KOMİSYONCU : Sirkte.

DALBANEZO : Sirkte, sirk işinden başka hiçbir şeyle fikren olsun uğraşmayacağım, en ufak bir tecrübe... Üçüncü madde... Biliyorum...

KOMİSYONCU : Yok canım, sirkteki işin bittikten sonra istediğini yap. Yalnız cemiyetimizin kontrolü altında bulunmak şartıyla. Anladın mı?

DALBANEZO : Anladım. Biliyorum. Yalnız uyuyamıyorum.

KAFATASI

Sirkte, belki uyuyabilirim.

KOMİSYONCU : İşin bittikten sonra istediğin kadar uyu...

DALBANEZO : Uyuyamıyorum. Kulağına sesler geliyor.

KOMİSYONCU : Orada gelmez. Haydi hazırlan.

DALBANEZO : Hazırım.

KOMİSYONCU : Eşyan filan yok mu?

MEMUR : Hiçbir şeyi yok.

KOMİSYONCU : Öyleyse veriniz kâatları imzalayalım.

(Komisyoncu kâatları imzalar.)

KOMİSYONCU : Allahısmarladık, zannediyorum yine görüşürüz. Bir iş için, şöyle kuvvetli sekiz kişiye lüzum var...

MEMUR : Güle güle... *(Dalbanezo'ya)* Uslu otur artık ihtiyar.

Efendilerin sözünden çıkma. Sonra karışmam ha..

KOMİSYONCU : Haydi.

DALBANEZO : Ah orda bir uyuyabilsem, bir uyuyabilsem...

DÖRDÜNCÜ BAP

MAVİ MELEK FİLMİNİN BAŞKA YOLLARDAN ÜSTÜNKÖRÜ VARDIĞI BİR NETİCEYE, DOLARYANDA SİRKİ'NE VE DALBANEZO'NUN GÖZLERİNİ GÖRMEK İSTEYEN KAPICI KADINA DAİRDİR...

(Sirkın ön sahnesi. Davullar. Bando. Palyaçolar.)

ÇİĞİRTKAN : Giriniz içeriye... Giriniz. Giriniz. Giriniz, hanımefendiler... Beyefendiler, giriniz... Sakallı kadın, dünyanın en uzun boylu devi, dünyanın en kısa boylu cücesi, beş yüz kiloluk adam, kaplanlar baleti, maymunlar konseri hepsini göreceksiniz, efendiler. Hepsini göreceksiniz, hanımlar.. Giriniz içeriye, giriniz, giriniz...

(Davul. Bando. Palyaçolar...)

ÇİĞİRTKAN : Buyrunuz, hanımefendiler. Buyrun, beyefendiler, buyrun. Bir yumrukta boğayı öldüren boksör, yüz metrede arka arkaya sekiz perende atan Civani, ölüm arabası, sakallı kadın ve son numaramız serseriler kralını seyre geliniz,

efendiler. Doktor Dalbanezo'nun gözlerine bakınız, hanımlar...

(Davullar çalarak, palyaçolar oynayarak çekilirler. Çığırta-kan perdeleri açar. Demir kafesler. Birinde sakallı kadın, birinde pehlivan, birinde Doktor Dalbanezo.)

(Önlerinden kalabalık geçer. Kapıcı kadınla orospu gelirler. Kırbacı üniformalı sirk terbiyecisi dolaşır. At kişnemeleri.) (Kapıcı kadın ve orospu sakallı kadının kafesi önünde dururlar.)

KAPICI KADIN : Allahın işine bak. Bu karıyı telaşlı bir zamanında yaratmış herhalde.. Papazın sakalıyla şüt ninenin memelerini birbirine karıştırmış. Hani yalnız bu sakallı karıyı görmek için insan verdiği bilet parasına acımaz...

OROSPU : Sakalları acaba sahici mi?

K. KADIN : Bilmem. Belki de takmadır. Bir tutup çeksem. Hani şu karının sakalını bir tutup çekmek için yirmi sent verirdim.

OROSPU : Aman gidelim. Baktıkça yüreğim bulanıyor.
(Pehlivanın önüne gelirler.)

OROSPU : Bak gördün mü erkeği... Pazılara bak...

K. KADIN : İşte sana bir tane böyle belalı lazım. Hâlâ kaçak iş yapıyorsun. Bir türlü vesika alamadın gitti. Bu herifi dost tutsan korkmadan çalışırdın.

OROSPU : Doğru vallahi. Ben üste para vermeye razıyım. Göğsüne bak şunun.

K. KADIN : Paran o kadar bolsa kirayı zamanında ver. Hem haydi, asıl şu Dalbanezo'ya bakmaya gidelim. Ben asıl onu görmeye geldim.

OROSPU : Aaa... İşte burada.

K. KADIN : Ho... Merhaba, Mösyö Dalbanezo. Nasılsınız bakalım? Rahat mısınız burada? Başınıza neler geldi, neler... Maşallah o kadar ihtiyarlamamışsınız. Vallahi yalnız sizi görmeye geldik. Sakallı kadına da baktık. O kadar da meraklı bir şey değil. Daha, daha ne işler yapıyorsunuz bakalım? Gazetelerde hep sizi okudum. İftihar ettim. Kızınız ölmüş galiba?.. Vah vah, çok acıdım. Ne iyi çocuktu. Pedro'dan da hâlâ haber yok. Eee? Biraz da siz anlatın

bakalım...

OROSPU : Cevap vermiyor. Galiba burada aktörlerin müşterilerle konuşması yasak. Tramvaylardaki vatmanlar gibi.

K. KADIN : Canım doktorcuğum. Ben yabancı sayılmam. Görselèr de korkmayınız. Biliyor musunuz, bizim Mister Klayn'ın kızı Fransız Prensiyle evlendi. Duymadınız mı?

OROSPU : Nafile çene yoruyorsun. Seni dinlemiyor bile...

K. KADIN : Beni dinlemiyor mu?

OROSPU : Suratına bile bakmıyor ayol...

K. KADIN : Suratıma bakmıyor ne demek? Ben onu görmek için bir dolar bilet parası verdim. Hele suratıma bakmasın da gör...

OROSPU : Ne yaparsın sanki? Zorla kendine baktıramazsın ya?..

K. KADIN : Ne demek? Doktor Dalbanezo beni dinlemiyor musunuz? Yüzüme bakmak istemiyor musunuz? Galiba beni tanımamazlıktan geliyor... Zaten eskiden de böyle aksinin biriydin. Beni bir kerre de muhterem otomobilli misafirlerin yanında da kovmuştun. Ya, kovmuştun. Ama sonra ne oldu? Ben muhterem otomobilli misafirlerden memnun kaldım. Hem de seni kolundan tuttuğum gibi evden defettim. Sahiden aldırılmıyor... Şuna bak hele... Şimdi ben ona gösteririm.

K. KADIN : (*Hayvan terbiyecisine*) Kırbaçlı efendi.. Kırbaçlı efendi...

MÜREBBİ : Buyrun, Madam...

K. KADIN : Siz buranın memuru musunuz?

MÜREBBİ : Evet, madam. Bir emriniz mi var?

K. KADIN : Tabii var. Sizin aktörleriniz ne terbiyesiz insanlar... Şurada, Dalbanezo'yu seyretmek istiyorum. Yüzüme bile bakmıyor. Halbuki ben onun gözlerini görmek için bir dolar bilet parası verdim... Hem ilanlar yaparsınız, hem de...

MÜREBBİ : Sinirlenmeyiniz, madam. Şimdi meseleyi hallederim, buyrun...

K. KADIN : Buyuruyorum...

MÜREBBİ : (*Oturmakta olan Dalbanezo'ya*) Ayağa kalk.

K. KADIN : (*Orospuya*) Gördün mü?

KAFATASI

MÜREBBİ : Ayağa kalk diyorum...

DALBANEZO : Çok yoruldu. Uyuyamıyorum. Hastayım. Nefes alamıyorum.

MÜREBBİ : Ayağa kalk diyorum sana... Hanımefendiler, bak, seni görmek için gelmişler...

K. KADIN : Seni görmek için geldik ya... Bir dolar bilet parası verdik...

MÜREBBİ : Kalk...

(*Dalbazeno ayağa kalkar.*)

K. KADIN : Şimdi nasılsınız bakalım, doktor cenəpları?

DALBANEZO : Uyuyamıyorum. Kulağıma sesler geliyor. Nefes alamıyorum.

OROSPU : Zavallı doktor...

K. KADIN : Yaa. İşte naletliğin, aksiliğin cezası budur...

(*Zil çalar.*)

BİR SES : Oyun başlıyor. Oyun başlıyor. Yerlerinizi tutunuz.

OROSPU : Oyun başlıyor ayol... Haydi... Sonra yerlerimizi kapacaklar...

K. KADIN : Allahısmarladık, Mösyö Dalbanezo... Her gün sizi görmeye geleceğim...

(*Giderler.*)

MÜREBBİ : (*Sakallı kadına ve pehlivana.*) Haydi sizin numaralarınız baştadır... İçeriye gidip hazırlanınız... (*Dalbanezo'ya*) Senin de işin bitti. Gidip yatabilirsin. Yalnız dikkat et, müşterilerini kızdırma... Sonra karışmam ha...

DALBANEZO : Nefes alamıyorum... Yoruldu... Nefes alamıyorum...

DALBANEZO : (*Yalnız*) Nefes alamıyorum. Uyuyamıyorum. Kulağıma sesler geliyor. Nefes alamıyorum... Kımıldanma, kızım... Güneş damlasını damarlarına... Bırak şu iktisadı, Pedro... (*Yavaş yavaş dizleri bükülür, parmaklığa sarılarak ölür.*)

BEŞİNCİ BAP

DOKTOR DALBANEZO'NUN KAFATASINA DA-
İRDİR...

MORGUN KAPISI

DOKTOR : İyi parçalar var mı? Amma geçen seferki gibi başıma
bela çıkarmasın...

BEKÇİ : Doktor, merak etme...

DOKTOR : Bana kafatası lazım anlıyor musun? Enteresan bir
kafatası...

BEKÇİ : Peki ama yalnız kafayı kesip veremem.

DOKTOR : Ben bütün vücudu götürürüm tabii... Teşrihhanede
kesmek kolay...

BEKÇİ : Peki öyleyse içeriye buyrun... Bir bakalım...

(İçeri giderler. Açık kapıdan ölülerin ayakları görünür.)

DOKTORUN SESİ : Yok, bu olmaz. Alını dehşetli dar...

BEKÇİNİN SESİ : Ya bu nasıl?

DOKTORUN SESİ : İşime gelmez. Baksana şakağı yarılmış. Bana
pürüzsüz kemik lazım. Hem sonra iyi bir parça...

BEKÇİNİN SESİ : Durun öyleyse şu 17 numaraya bakalım... Hani
bir serseri Dalbanezo vardı.

DOKTORUN SESİ : O burada mı?

BEKÇİNİN SESİ : Dün getirdiler. Çalıştığı sirkte birdenbire
ölüvermiş...

DOKTORUN SESİ : Olur... Bir bakalım... Siz de şu morgu bir
türlü tanzim edemediniz. Ufak bir tasnif bile yok. Ma-
nifatura dükkânı bile sizin morgtan daha muntazamdır.

BEKÇİNİN SESİ : Ne yapalım?.. İş çok... Ha, işte 17 numaraya
bakınız...

DOKTORUN SESİ : Fena değil... Hiç fena değil... Alın mükem-
mel... Herifte de amma kafa varmış ha... Mükemmel...

Suratın zaviyesine bak... Âlâ, âlâ... Aldım. Ne vereceğiz?

BEKÇİNİN SESİ : 100 dolar.

KAFATASI

DOKTORUN SESİ : Amma da ettin ha? Ne bu, Hint kumaşı mı?
50 dolar...

BEKÇİNİN SESİ : Alay mı ediyorsunuz? Böyle kafaya...

DOKTORUN SESİ : Haydi elli beş olsun. Nasıl?

BEKÇİNİN SESİ : Çıkın biraz daha. Mal bu mal. Herif belki de
dahiydi. Kim bilir?

DOKTORUN SESİ : Öyle amma, başıma bundan bir iş çıkarsa...

BEKÇİNİN SESİ : Hiç merak etmeyin... Kimsesi yok zaten. Hem
şimdi teşrihçilere göz yumuyorlar.

DOKTORUN SESİ : Çok enteresan bir teşrih meselesi üstün-
deyim...

BEKÇİNİN SESİ : Daha iyi ya... Paraya da acımayın öyleyse...

DOKTORUN SESİ : Öyle amma...

BEKÇİNİN SESİ : Uzun pazarlığın kisası... Haydi sizin güzel
hatırlığınız için, eski müşterimsiniz, yetmiş dolar... 10 para
aşağı olmaz. Siz almazsanız Tıp Fakültesi'nden alırlar.

DOKTORUN SESİ : Öyle amma, onlardan da sen koklaya-
mazsın...

BEKÇİNİN SESİ : Haydi neyse verin altmış beş dolar.

DOKTORUN SESİ : Kabul. Hazırla. Otomobil köşede bekliyor.

BEKÇİNİN SESİ : Arka kapıdan çıkalım...

*(Bir müddet sonra, otomobil kornası. Pedro koşarak gelir.
Bekçi ile karşılaşır.)*

PEDRO : Bana bak. Sen morgun bekçisi misin?

BEKÇİ : Evet. Ne var?

PEDRO : Doktor Dalbanezo'nun ölüsünü getirmişler buraya.

BEKÇİ : Getirdiler...

PEDRO : İçerde mi?

BEKÇİ : Hayır...

PEDRO : Nerde?

BEKÇİ : Nafile... Geç kaldınız...

PEDRO : Ne? Doktor Dalbanezo nerede?

BEKÇİ : Şimdi, biraz evvel sattık...

SON

BİR ÖLÜ EVİ
YAHUT
MERHUMUN HANESİ...
Gülünçlü Komedya 3 Perde 11 Tablo

İlk Basım : 1932

ŞAHISLAR :

Veli Efendi
Kambur
Firuz
Ağabey
Meraklı Yolcu
Melih
Kamburun Anası
Kız
Dadı
Doktor
Zerzevatçı
Başörtülü Kadın
Ağabeyin Anası
Hizmetçi Kız
Veli Efendinin Oğlu
Birinci Melonlu
İkinci Melonlu
Birinci Genç
İkinci Genç
Birinci İhtiyar
İkinci İhtiyar
Banka Müdürü
Birinci Hoca
Bekçi
Asım Hoca
Komiser

BİRİNCİ PERDE

I

(Bir konağın sokak kapısı taşılığı. Yukarı kattan taşığa inen merdiven. Mevsim yaz. Vakit sabah. Dışarda yağmur. Sokak kapısının çingırağı üst üste çalınır. Merdivenden hizmetçi iner. Telaşlıdır. Yüzü sapsarıdır. Gözleri yeni ağlamış, kızarmıştır. Hizmetçi kız kapryı açar. İçeri merhumun ikinci oğlu girer. İkinci oğul kamburdur. Şık giyinmiştir. Gözünde monokl vardır. 25 yaşlarındadır. Ceketinin yakasını kaldırmıştır. Hafif ıslanmıştır. Kapı aralık kalır.)

KAMBUR : İslandım... Yaz yağmuru... (Hizmetçinin yanağını sıkar.) Sen nasılsın bakayım cicim?

HİZMETÇİ : (Çekinerek) Küçük Bey...

KAMBUR : (Hizmetçiyi sıkıştırarak) Canım...

HİZMETÇİ : Yapmayın...

KAMBUR : Bir yanak ver... (Hizmetçiyi daha fazla sıkıştırır.) Babam nasıl? (Hizmetçi kız çekilmek ister, allak bullak olmuştur.) Dört gündür gelmedim diye fena halde kızmıştır bana... Yavrum... Doktor geldi mi?

HİZMETÇİ : (Bağırarak) Ah Küçük Bey. (Ağlamaya başlar.)

KAMBUR : Azdırdın beni... (Kollarından çekilmek isteyen Hizmetçinin dudaklarını öpmeye çalışmaktadır.)

HİZMETÇİ : Bırakın...

(Kambur, Hizmetçinin dudaklarından öper. Yukarı kattan Kamburun Annesinin bağırtışı gelir.)

HİZMETÇİ : Bırakın...

KAMBURUN ANASININ SESİ : Evimiz yıkıldı. Yandık... Bırakın beni, doktor...

(Kambur, annesinin bağırtısıyla şaşırır, Hizmetçiyi bırakır. Hizmetçi merdivenlere doğru koşar.)

HİZMETÇİ : (Ağlamakla karışık bir bağırtıyla) Hanımcığım... Küçük Bey...

KAMBURUN ANASI : *(Merdivenlerden aşağı koşarak inerken)*
Oğlum... Evimiz yıkıldı... Gitti... Uçtu kuş gibi gitti... *(Hâlâ yerinde şaşkın duran Kamburun boynuna atılır. Doktor merdivenlerden iner.)*

DOKTOR : Hanımefendi.. Rica ederim...

KAMBURUN ANASI : *(Kamburun boynunda ağlayarak)* Baban... Babacığın...

KAMBUR : Babam mı?.. Ne oldu? Babam... Doktor Bey. *(Kamburun sesinde bir titreme.)*

DOKTOR : On beş dakika kadar evvel... Felç birdenbire kalbe yürüdü...

KAMBUR : Anneciğim... *(Ağlamaya başlar.)*

(Kamburun Anası ağlamaktadır. Hizmetçi kız merdivenin basamağında oturmuş. Etekliği kalkmış, siyah ipek çoraplı bacağı görünmektedir. DIŞARDAN YANIK BİR EŞEK ANIRTISI.)

ZERZEVATÇININ SESİ : *(Dışardan)* Çüşüş... Kara oğlan...

KAMBUR : *(Annesinin kollarından kurtularak deli gibi merdivene koşar.)* Baba...

(Kamburun Anası oğlunun arkasından koşar. Bu aralık açık kapıdan Zerzevatçı elinde patlıcanlarla belirir. İçeri girer. Yağmur dışarda dinmiştir. Kambur, annesi ve Doktor merdivenlerde kaybolurlar.)

ZERZEVATÇI : *(Şaşkınlık içinde taşlıкта ilerleyerek)* Zehra Hanım...

HİZMETÇİ : *(Birdenbire silkinerek)* Kim o? Ay ödüm koptu. Sen misin, Şaban Ağa?

ZERZEVATÇI : Hayrola, ne var?

HİZMETÇİ : *(Göz yaşlarıyla boşanarak)* Beyefendi...

ZERZEVATÇI : Deme... Yahu daha dün, getirdiğim patlıcanlar çekirdekli diye bana pencereden çattı be... Allah rahmet eylesin... Nasıl oldu?

HİZMETÇİ : Gece tıkanıklık geldi... Uyuyamadı sabaha kadar... Demin tepsiye sütünü koydum... Odasına girdim... Hanımefendiyle doktor da ordaydı...

ZERZEVATÇI : Doktor milleti mi dedin... Benim kocakarıyı da

bağırta bağırta, bıçak altında ameliyat masasında öldürdüler...

(*Dışarda EŞEK ANIRIR.*)

HİZMETÇİ : Gık demeden ölüverdi... Aman bu ölüm ne kötü şey... (*Ağlamaya başlar.*)

ZERZEVATÇI : Üç aydır yatalaktı zaten...

HİZMETÇİ : Doktorlar geçer diyorlardı...

ZERZEVATÇI : Doktor milleti...

HİZMETÇİ : Elimde tepsi odanın ortasında kalakaldım... Gözüme baka baka öldü... Haay, ömrüm oldukça unutamayacağım...

BİR KADIN SESİ : (*Dışardan*) Hu zerzevatçı... Nerdesin?.. Hu... Ayol...

ZERZEVATÇI : (*Hizmetçiye*) Ne denir, kısmet...

BİR KADIN SESİ : (*Dışardan*) Zerzevatçı... Huuu...

ZERZEVATÇI : (*Hizmetçiye*) Başınız sağ olsun... Allah gani gani rahmet eylesin... Cenaze ne vakit kalkıyor?

HİZMETÇİ : Bilmem... (*Ağlar.*) Beyefendiciğim... Beyefendiciğim...

BİR KADIN SESİ : (*Dışardan*) Ayol zerzevatçı...

ZERZEVATÇI : (*Kaprya doğru yürüyüp çıkarken*) Geliyorum, hanım... Patlamadın ya...

HİZMETÇİ : Beyefendiciğim... Beyefendiciğim... (*Ağlayarak merdivenlerden çıkar.*)

(*Taşlıkta sessizlik.*)

TURŞUCUNUN SESİ : (*Dışardan*) Lahna biber tuuuruuuuuuu... (*Eli şemsiyeli meraklı yolcu açık kapıdan içeri bakar. Ağabey yolcunun arkasından kapının önünde belirir. Sert yüzlü.*)

(*Temiz giyinmiş. Üstünde pardösüsü vardır.*)

AĞABEY : (*Meraklı yolcuya*) Kimi istiyorsunuz?

MERAKLI YOLCU : (*Ağabeye yol vererek*) Hiç...

AĞABEY : Niye içeri bakıyordunuz?

MERAKLI YOLCU : Hiç...

(*Ağabey yolcuyu tepeden tırnağa kadar süzer. İçeri girer, hızla kapryı yolcunun suratına kapar.*)

AĞABEY : (*Sinirli. Bağırarak*) Zehra... Zehra... (*Hizmetçi merdiven başında belirir.*)

AĞABEY : *(Bağırarak)* Kapıyı ardına kadar açık bırakmışsınız yine... Gelip evi soysalar haberiniz olmayacak... Şimdi kapının önünde hırsız mıdır nedir, bir herifi...

KAMBUR : *(Merdiven başında belirir.)* Ağabey...

AĞABEY : Ne var?

(Kapının zili çalınır.)

KAMBUR : *(Sesi titriyerek)* Babam...

(Kapının zili bir daha çalınır. Hizmetçi kapıyı açmaya gider.)

AĞABEY : *(Merakla)* Eeee?

KAMBUR : *(Boşanarak)* Öldü...

(Hizmetçi kapıyı açmıştır. İçeri kafası kızmış meraklı yolcu girer.)

MERAKLI YOLCU : *(Ağabeye)* Efendi, efendi... Bana bak... Ben ne herifim, ne de hırsız... Ağzını topl...

(Ağabey yolcuyu yakasından tutup kapı dışarı atar.)

AĞABEY : *(Hizmetçiye)* Kapa kapıyı... *(Merdivenlerden yukarı çıkar.)*

MERAKLI YOLCUNUN SESİ : *(Dışardan)* Hırsız da sensin... Herif de sensin. Eşoğlu eşşşşek...

(Merdivende ağabey birden durur, geri dönmek ister. Vazgeçer. Yürür.)

TURŞUCUNUN SESİ : *(Dışardan)* Lahna biber tuurşuusuu.

II

(Konağın sofası. Bir yanında ölünün yattığı odanın kapısı. Karşı duvarında bir oda kapısı. Dipte taşlıktan gelen merdiven başı. Karşı duvarda büyük bir endam aynası. Kamburun Anası karşı odanın kapısı önünde bir iskemlede oturmuş, Dadı bileklerini sirke ile ovalamaktadır. Ölünün oda kapısından, önde Ağabey ve Doktor, arkada Kambur çıkarlar.)

AĞABEY : *(Doktora)* Bunun bu kadar çabuk, böyle birdenbire olacağını hiç beklemiyordum...

DOKTOR : *(Ukala)* Hayat beklenilmeyen şeylerin zinciridir.

BİR ÖLÜ EVİ

AĞABEY : Laf... *(Kambura)* Belediye doktoruna haber gönderdiniz mi?

KAMBUR : Hayır...

AĞABEY : Hemen telefon etmeli... Veli Efendiye de haber göndert, gelsin...

KAMBURUN ANASI : *(Oturduğu yerden birden fırlar.)* Bırakın beni... *(Haykırır)* Onu bir kere daha göreyim... *(Ölünün kapısına koşar. Kambur anasının girmesine mani olur.)*

KAMBUR : Anne... Yapma...

KAMBURUN ANASI : Çekil...

AĞABEY : Bırak anneni...

KAMBUR : Ama, ağabey...

AĞABEY : *(Kamburu iterek, Kamburun Anasına)* Girin, hanımefendi...

KAMBURUN ANASI : *(Kapıyı açmaya kalkar, açmadan durur.)* Giremeyeceğim... Fenalıklar geliyor... *(Dadı, Kambur ve Doktor, kadını tutarlar)*

DADI : Kahretme kendini, hanımcığım...

KAMBURUN ANASI : *(Hiçkılmaktadır.)*

AĞABEY : *(Kambura)* Hanımefendiyi odasına çıkar.

KAMBURUN ANASI : Çıkmam... İstemem... Burada, onun kapısı eşliğinde bırakın beni...

DOKTOR : Hanımefendi, rica ederim.

KAMBURUN ANASI : *(Kambura)* Gel yanıma, yavrum. Sokul annene... *(Kambur, annesinin yanına çömelir.)* Sarıl bana...

AĞABEY : *(Doktora)* Siz lütfen vaziyeti idare edin. Ben belediye-ye haber vereyim. *(Dadıya)* Sen de Ayşe Hanım, Veli'yi buldurt... Sonra anneme de haber vereceğim... Gelecek... Onun da burada bulunması lazım.

(Ağabey çıkar.)

KAMBURUN ANASI : *(Bileklerini sirkeyle ovmakta olan Dadıya)* Bırak... Ay... Fenalıklar geliyor. *(Başını kapıya vurarak)* Kocacığım... Kocacığım... *(Ağlar.)* İstemem... Gelmesin... Ayağını atmasın buraya... *(Kapıya tekrar başını vurarak)* Beni kimlere bıraktın da gittin...

DADI : Hanımcığım...

DOKTOR : Hanımefendi, rica ederim..

KAMBUR : Anne, ağabeyim...

KAMBURUN ANASI : Neden ağabeyin olacaktı... Karı kim bilir onu nerden peydahladı? Baban melek gibi adamdı... (Ağlar.) Kocacığım... Kocacığım... O nemrudun neresi babasına benzer? (Başını tekrar kapıya vurarak) Uyan... Gittin de beni niye götürmedin? Sen öleceğine ben öleydim. (Hiçkırır.)

KAMBUR : (Doktora) Doktor Bey anneme bir şeyler oluyor...

DOKTOR : Kriz nervö... Yatırmak lazım... (Bir reçete yazmaya başlar.) Hiç olmazsa karşı odaya götürmeli. (Reçeteyi yazmayı bitirmiştir, Kambura uzatır.) Şunu hemen yaptır-tın. (Kamburun Anasına) Hanımefendi, rica ederim... Kal-kınız.

(Kamburun Anası inleyerek doğrulur ve mırultı halinde "Bırakın beni, bırakın beni," diye söylenerek Doktorun, Dadının ve Kamburun yardımıyla karşıki oda kapısından girer.)

(SESSİZLİK)

(Dadı ve Kambur girdikleri kapıdan çıkarlar. Eşikte du-rurlar.)

DADI : Küçük Bey, sen eczaneye giderken Veli Efendiye uğrayiver. Kahvede bulursun. Hani Veli Efendi gecikirse ağabeyin etmediğini bırakmaz... Ah kara başımın yazısı... (Ağlar.)

KAMBUR : Haydi, dadıcığım, annemi yalnız bırakma...

(Dadının boynuna sarılır öper.)

(Dadı tekrar odaya girer. Kambur yalnız kalır. Anasının bulunduğu odaya bakar. Ayaklarının ucuna basarak gider, ölünün odasının kapısını açar, girer. Kapı aralık kalır. İçerden Kamburun hiçkırıkları. Kambur gözlerini ovaştura-rak dışarı çıkar.)

KAMBUR: (Mırultı halinde) Nefes alıyor gibi. (Ölünün bulunduğu

BİR ÖLÜ EVİ

odanın kapısı ağır ağır kapanarak birden tok bir sesle örtülür. Kambur korkar. Silkinir. Arkasına bakar.)

KAMBUR: Ay...

(Kambur kendini toparlar. Tekrar ölü odasının kapısını aralayarak içeri bakar. Ses çıkarmamaya çalışarak kapıyı kapar. Merdivene doğru ilerlerken kendini duvardaki büyük aynada görür. Üstü başı darmadağındır. İnsiyaki bir hareketle kravatını düzeltir. Anasının bulunduğu odadan anasının sesi gelir.)

KAMBURUN ANASININ SESİ: Beni bıraktın da nerelere gittin?
(Kambur sesin geldiği odaya bakar. Merdivene yürür. İner.)

(SESSİZLİK)

(Kamburun Anasının bulunduğu odada hiçkırık sesleri yavaş yavaş diner. Uzaklarda yaklaşan uzaklaşan bir tren düdüğü ve gürültüsü. Sessizlik. Dadi ve Doktor, Kamburun Anasının bulunduğu odadan çıkarlar.)

DOKTOR : Bırakın uyuyabildiği kadar uyusun... Yazdığım ilaçtan iki saatte bir kahve kaşığı verirsiniz... Ben bir saat sonra yine gelirim...

DADI : Aman bizi yalnız, bırakmayın, Doktor Beyciğim...

DOKTOR : *(Merdivene doğru yürüyerek)* Merak etmeyin. Merak etmeyin...

(Doktor gider. Dadi, Kamburun Anasının bulunduğu odaya doğru giderken merdiven başında Başörtülü Kadın belirir. Dadi ayak sesiyle arkasına döner.)

BAŞÖRTÜLÜ KADIN : Ayol başınız sağ olsun, Ayşe Hanımcığım...

DADI : *(Eliyle sus işareti yaparak)* Yavaş söyle...

BAŞÖRTÜLÜ KADIN : *(Şaşırır.)* Ne var?

DADI : Uyuyor, uyanmasın...

BAŞÖRTÜLÜ KADIN : Ayol uyuyan kim? Ölmedi mi?

(Dadi, başıyla tasdik işareti yapar.)

BAŞÖRTÜLÜ KADIN : Aman ne oluyorsun, Ayşe Hanımcığım?

DADI : Hanımefendi uyuyor... Sinirleri boşandı...

BAŞÖRTÜLÜ KADIN : Boşanır, boşanır... Bilirim a dostlar.

BİR ÖLÜ EVİ

Rahmetli için benimkiler az mı boşandıydı?.. Hâlâ aklıma geldikçe... Beyler ne yaptı?

DADI : Küçük divaneye döndü...

BAŞÖRTÜLÜ KADIN : Kamburdur mamburdur ama, bilirim temiz yürekli, alçakgönüllüdür... Benim kıza bile sokakta rastladıkça, "Gel seni sinemaya götüreyim," dermiş... Ya, büyüğü?

DADI : Ah hanımcığım, onu hiç sorma... Anasını çağırıyor ayol...

BAŞÖRTÜLÜ KADIN : Aaaaa... Vallahi olmaz... Boşanmış bir kere. Ölüsü de namahrem düşer ayol... Ne suratla kocakarı bu evden içeri ayak atacak?.. Hanımcığım, bir bakayım bari...

DADI : Bak ya... Yüzü hâlâ gül gibi...

(Başörtülü Kadınla Dadi ölünün odasına girerler. Sessizlik.)

KAMBURUN ANASININ SESİ : *(Karşı odadan.)* Ayşe Hanım...

Ayşe Hanım...

(Başörtülü Kadınla Dadi ölünün odasından telaşla çıkarlar. Kamburun Anasının bulunduğu odaya girerler.)

KAMBURUN ANASININ SESİ : *(Karşı odadan)* Korkuyorum...

Beni yalnız bırakmayın... Ay fenalıklar geliyor... Korkuyorum...

III

(Konak mutfağı. Veli Efendinin oğlu mutfak masasının önünde oturmuş, bir tepsideki süt fincanı karşısında kım kım kırıtılmaktadır. Veli Efendi ortada dolaşmakta. Hizmetçi kız ocak başında.)

VELİ : *(Oğluna)* Haydi arsızlık etme... İç bakayım... *(Hizmetçiye)*

Bana bir sade kahve pişir, kızım... Küçük Hanım hâlâ gelmedi mi? *(Saatine bakar.)* Saat on buçuk... Bu vakitlere kadar nerde sürter durur? Babası evde can verirken, hanımefendimiz...

HİZMETÇİ : Öyle deme, Veli Efendi... Ne bilsin... Beyefendinin dün gece bir şeyciği yoktu...

VELİ : Ne de olsa yatalak adam...

HİZMETÇİ : Kendisi izin verdi... Bir balo mu ne varmış...
Nişanlısı...

VELİ : O herifi de gözüm kesmiyor a...(Durur.) Sabah sekiz buçuk sularında cereyan etti hadise demek...

HİZMETÇİ : Bilmem... İki saat oluyor galiba... (Sesi titremeye başlar.) Ay yine aklıma geldi... (Veli'nin çocuğunun önündeki tepsiyi göstererek) İşte tepsiyi, şu fincandaki sütü götürdüm... Gözüme baktı. Ah Veli Efendiciğim... (Hıçkırır.) (Veli Efendinin çocuğu masadan kalkmak isterken tepsiyi fincanla beraber yere düşürür. Fincan kırılır.)

VELİ : (Oğluna) Ne yaptın?

ÇOCUK : Bir şey yapmadım, baba.

VELİ : Şimdi sana babalar gibi başlarım ha... Otur bakayım oturduğun yerde...
(Çocuk yerine oturur.)

HİZMETÇİ : (Yerdeki kırıkları toplar. Ocaktaki kahveyi fincana boşaltır. Veli Efendiye uzatır.) Buyrun...

VELİ : Eline sağlık.. (Kahveyi yudum yudum içerek) Hey gidi felek... Büyük Efendi de gitti. Sıra bizlere geliyor... (Ağlayan Hizmetçiye) Ağlama kızım... Onlar yine dünyanın sefasını sürdürdüler, biz cefasını çektik... Akrabayız sözde... İyi günlerinde akıllarına bile gelmeyiz. Var mı angarya, dayansın Veli Efendi. Hala Hanımın cenazesini ben kaldırdım. Büyük Dayı Beyinkini ben... Hafız Hanıminkini ben... İşte sevaptır diye, ne olsa, son hizmetlerini yapıp gidiyoruz. (Cebinden bir defter çıkarır.) Bak hepsi meteliğine kadar yazılı burda... Hala Hanıminkini yüz liraya kaldırmışız, yüz lira da lahit için... Sonra efendim Büyük Dayı Beyinki iki yüz liraya kalkmış, lahit için de iki yüz... Hafız Hanıminki topyekün beş yüze mal olmuş. Pahalılaşıyor ortalık kızım. Her şey ateş pahası... Eskiden en âlâ hafızı beş kâada tutardın. Şimdi yirmi beşten aşağı besmele bile çekmek istemiyorlar... Gidi ölümlü dünya. (Dadı içeri girer.)

DADI : Veli Efendi, Büyük Bey her şey hazır mı diyor.

VELİ : Hazır... Yarın öğlen namazına yetiştiririz.

BİR ÖLÜ EVİ

DADI : Sonra efendiciğime söyleyim... Küçük Hanıma gelince işi yavaş yavaş açacakmışız...

VELİ : O da nesi?

DADI : Öyle istiyor... Hanımefendiye, Küçük Beye de sıkı sıkıya tembih etti..

VELİ : Bari Hanımefendiyle araları düzeldi mi?

DADI : İlahi Veli Efendi, üvey ana oğlun arası düzelir mi hiç? Efendi gitti, koca hanedan parça parça olacak şimdi... Seninkisi anasını da çağırıyor...

VELİ : Çağırır a...

DADI : Miras düşer mi?

VELİ : Kime?

DADI : Büyük Hanıma işte...

VELİ : Ne münasebet... Yirmi beş sene evvel nikâh münfesi olmuş...

(Dışarda bir otomobil motoru ve korna sesi.)

DADI : Küçük Hanım geldi... Amanın kendinizi sıkı tutun...

(Dadı ve Hizmetçi dışarı fırlar.)

VELİ : *(Oğluna)* Sana bu sefer bisikleti alırım inşallah... Yalnız uslu otur ha....

IV

(Konağın sofası. Ağabey ve Firuz.)

AĞABEY : Bu sabah birdenbire...

FİRUZ : Ne söyleyeceğimi...

AĞABEY : Hiçbir şey söylemeye hacet yok... *(Durur.)* Bundan sonra ailenin reisi olmam sıfatıyla, hemşirem ile evlenene kadar böyle eğlencelerinize taraftar olmadığımı hatırlatmak isterim...

FİRUZ : Fakat beyefendi...

AĞABEY : Sesinizi alçaltın... Yanımızdaki odada çok hürmet etmeniz lazım gelen bir ölü yatıyor...

FİRUZ : İyi amma...

BİR ÖLÜ EVİ

AĞABEY : Amması filan bu... Nişanlığınıza faciayı anlatmak vazifesi herkesten ziyade sizin uhdenizdedir... Ben böyle münasip buldum. Fikrimi validesi ve biraderi de muvafık buldular... Gürültüyü, şamatayı sevmem. Yavaş yavaş açarsınız... Görüyorum ki siz biraz sarhoşsunuz. Herhalde, o da fazlaca yorgun olmalı... Eğer hemen uykusu gelir de uyursa, ne âlâ... Yok uyumazsa bir iki saat içinde bu iş bitmeli... Her şeyi öğrenmeli. Yapacağı patırtıyı kendi odasında yapıp, aşağıya ölüme hürmete layık bir yüzle inmelidir... *(Durur.)* Anlatabildim mi?

(Merdivenlere yürür. Çıkar.)

(Firuz ölünün oda kapısını açar. Bir göz atar. Hemen kapıyı kapatır. Sarhoş, sallanarak çıkar.)

V

(Kızın yatak odası. Kız balo elbisesiyle yatağa uzanmıştır. Sarhoştur, yorgundur. Ayak ucuna Dadi oturmuştur.)

KIZ : Dadi, başım öyle dönüyor, öyle dönüyor ki... Dadi, konuşsana... Firuz gitti mi?

DADI : Nişanlın aşağıda, büyük ağabeyinle görüşüyor...

KIZ : Büyük ağabeyime de ne oluyor sanki... Babam darıldı mı, dadi, geç kaldık diye...

DADI : Bir şey demedi...

KIZ : Annem nerde, dadi?

DADI : Odasında olacak...

KIZ : Sarhoşum adeta... Babamın odasına şimdi böyle gitsem, bana kızar, değil mi? Uyuyor mu hâlâ?

DADI : Uyuyor...

KIZ : Öyle eğlendik, öyle eğlendik ki... Sabaha kadar Firuz'la dans ettik... Sabaha karşı sokağa çıktık. Yağmur yağıyordu... Otomobile bindik... Büyükdere'ye gittik... Yolda ağaçlar böyle devrile devrile... Dadi...

DADI : Ne var?

BİR ÖLÜ EVİ

KIZ : Evin içi amma da sessiz... Niye beni arka merdivenden çıkardın, dadı?

DADI : Hiç, öyle işte...

KIZ : Ama niye?

DADI : Bilmem öyle...

KIZ : Ama niçin?

DADI : Ayyy, hafakanlar boğacak. Ayol, sarhoşluğunu annen, büyük ağabeyin, küçük ağabeyin filan görmesinler diye...

KIZ : Küçük ağabeyim burda mı? Git, çağır haydi...

DADI : Ay, çağıramam vallahi... Babanla görüşüyor...

KIZ : Babam uyumuyor mu?

DADI : Ahret suali sorup durma insana... Haydi uyu. Gel soyayım seni...

KIZ : Soyunmam işte...

(Kapıya vurulur.)

KIZ : Gir...

(Firuz girer.)

KIZ : Sen gitmedin mi?

FİRUZ : Yooo... Senden bir şey sormaya geldim... Mühim bir şey. Çok mühim...

KIZ : Eğer babam odama geldiğini duyarsa etmediğini bırakmaz...

FİRUZ : Ben müsaade aldım...

KIZ : Kimden?

FİRUZ : Büyük ağabeyinden... *(Dadıya dışarı çıkması için işaret eder. Dadı görmez.)* Ayşe Hanım...

KIZ : Dadımdan ne istiyorsun?

FİRUZ : Hiç.. Ağabeyin dedi ki.. *(Ayşe'ye tekrar işaret eder. Dadı yine görmez.)* Ayşe Hanım.

DADI : Ne var?

FİRUZ : *(Tekrar işaret ederek)* Hiç... Şey... Şaka ediyorum... An... Anladın mı?

KIZ : *(Yatakta ayaklarıyla tepinerek)* Hiçbir şey anlamadım... Sen hâlâ sarhoşsun... *(Kahkaha ile güler.)*

FİRUZ : *(Kızın gülmelerinden istifade ederek, Dadının kulağına)* Meseleyi ben... ben açacağım... Ağabeyi böyle dedi... Sen çık...

BİR ÖLÜ EVİ

KIZ : Ne konuşuyorsunuz?

DADI : Hiç... Ben gideyim bakayım, Veli Efendi ne yapıyor?

KIZ : Veli Efendi burada mı? Aman bu adamı hiç sevmem. Hangi evde cenaze varsa oraya baykuş gibi tünür. Ölüm teşrifatçısı... *(Kabkaba ile güler.)*

DADI : Ayol senin sinirlerin bozulmuş...

KIZ : Dadıcığım...
(Dadı çıkar.)

(SESSİZLİK)

FİRUZ : Nasılsın?

KIZ : İyiyim...

FİRUZ : Eğlendin mi?

KIZ : Çoook... Seninle bütün bir geceyi ilk defa geçirdim...

FİRUZ : Sinirli misin?

KIZ : Hayır...

FİRUZ : Sana bir şey sorayım... En büyük felaket, en büyük malör senin için ne olabilir?

KIZ : Beni sevmemen...

FİRUZ : Uykun varsa uyu... Yorgunsun... Ben de sarhoşum...

KIZ : Uykum yok...

FİRUZ : Senin annenle küçük ağabeyin benden daha iradesizlermiş...

KIZ : *(Yatakta doğrulup oturarak)* Ne biçim sözler bunlar?

FİRUZ : Öyle... İşte laf olsun diye... Hem yorgun değilim diyorsun amma gözünden uyku akıyor...

KIZ : Hiç de değil... İşte bak... *(Yataktan fırlar.)* En aşağı daha bir saat dans edebilirim. İnanmazsan gel... Yalnız çok gürültü etme, babam uyanmasın. Haydi. *(Firuz'u yakalar.)*

FİRUZ : Bırak canım, sırası mı?

KIZ : Erkeğin nazlısını süpote edemem doğrusu... Haydi başla...

FİRUZ : Me ma şeri..

(Kız, Firuz'u yakalar, hafiften bir rumba mırıldanarak Firuz'la biraz dans eder. Sonra ayrılır.)

KIZ : Yoruldum...

BİR ÖLÜ EVİ

FİRUZ : Ben sana demedim mi?

KIZ : (*Yatağın kenarına oturarak*) Haydi git dadımı çağır...

FİRUZ : Ne yapacaksın?

KIZ : Gelsin beni soysun...

FİRUZ : Ben senin soyunmana yardım ederim...

KIZ : Aaa... Olmaz...

FİRUZ : Neden?

KIZ : Olmaz işte...

FİRUZ : Me purkua?

KIZ : Parsökö... Utanırım...

FİRUZ : Betiz... Plajda seni mayoyla görmedim mi!.. Sanki soyunsan içindekilerle mayodan daha mı az çıplak olacaksın?

KIZ : Oraşı plaj...

FİRUZ : Sana bir şey söyleyeceğim, dilim bir türlü varmıyor... Sinirlenmeyeceğine söz ver...

KIZ : Ma parol...

FİRUZ : Şey... Sen mayoyla sutyen takıyor musun, takmıyor musun? O kadar dikkat ettim, farkına varmadım...

KIZ : (*Gururla*) Ne mayolu, ne mayosuz, o dediğin şeyi kullanmam...

FİRUZ : (*İhtirasla*) Kendinden bu kadar eminsin demek.

KIZ : Firuz...

FİRUZ : Sarhoşum hâlâ... Ayılamıyorum bir türlü... Emposibl... Bana bak seninle ciddi konuşalım... Yavrucuğum, metin ol...

KIZ : (*Merakla*) Ne var?

FİRUZ : Hiç... Yani metin ol da seni soyayım... Nonoşum... Kuzum ne olur?... Haydi seni soyayım... Uyu... İki saat hiç olmazsa... Haydi... Soyayım seni... Yavaş yavaş... Bir muzun kabuğunu soyar gibi.. (*Tekrar ihtiraslanır*)

KIZ : Ya sen beni soyarken birisi gelirse...

FİRUZ : Gelmez... (*Yavaş yavaş kızın yanına sokularak*) Haydi bırak...

KIZ : Peki ama sen...

FİRUZ : Dur, ilkönce çoraplarını çıkarayım...

(*Kızın bir çorabını çıkarır. Çıplak ayağını öper.*)

BİR ÖLÜ EVİ

KIZ : Yapma...

FİRUZ : Bir şey yapmıyorum... (Öteki çorabını da çıkarır.) Kalk şimdi ayağa... Kalk... Kuzum... (Kız ayağa kalkar, Firuz kızın elbisesinin kopçasını çözünce, elbise kızın ayakları dibine düşer.)

FİRUZ : (Kızı yatağa devirerek) Ne güzelsin... Ooo, ma şeri...

VI

(Konağın sofası. Başörtülü Kadın, Dadı.)

BAŞÖRTÜLÜ KADIN : Ne oldu karşılaştılar mı?

DADI : Aman, yüreğim ağzıma geliyordu... Oğlu anasını aldı getirdi...

BAŞÖRTÜLÜ : Kambur nerdeydi...

DADI : O da kendi anasının yanında...

BAŞÖRTÜLÜ : Ağladı mı?

DADI : Kim?

BAŞÖRTÜLÜ : Büyük Hanım.

DADI : Ağladı...

BAŞÖRTÜLÜ : Öteki ne yaptı?

DADI : Büyük Hanım ağladıkça, Hanımefendi de kendi odasında dövündü durdu... Kamburun boynuna sarıldı. Kızını istedi...

BAŞÖRTÜLÜ : Eee?

DADI : Biz kızı önceden, öteki bölükte en üst katta kendi odasına çıkarmıştık zaten...

BAŞÖRTÜLÜ : Neden ayol?

DADI : Büyük Bey öyle istedi. İş yavaş yavaş açın diye sıkı sıkıya tembih etti. Sonra efendicime Firuz Beyi arkasından göndermiş, sen alıştırma alıştırma söyle demiş...

BAŞÖRTÜLÜ : Ee, söylendi mi?

DADI : Bilmem... Daha ses seda yok... Berikiler de sustular... El ayak çekildi evin içinden.

(Veli Efendi telaşla gelir. Arkasında çocuğu.)

VELİ : Bey nerde?

DADI : Hangisi?

VELİ : Hangisi olacak, kamburu değil elbette; Büyük Bey...

DADI : Az evvel anasıyla gittiler...

VELİ : Ya? Ziyaret bu kadar demek... Mamafi bu kısa ziyaretin de esbabı mucibesi olsa gerek... Her ne hal ise... Bey bana öyle lazımdı ki...

DADI : Ne yapacaktın?

VELİ : Evvela, tabutun tahtası, nevi ve cinsi meselesi... Saniyen kazanın nereye kurulacağı? Arka bahçeye mi, çamaşırlığa mı? Zira bu kadar cenaze kaldırttım, böyle her işime karışılanına tesadüf etmedim... Bey her şeye müdahale ediyor... Asım Hoca geldi mi?

DADI : Hayır...

VELİ : Bak kerataya... Haber göndereli bir saat oluyor... Gelsin de beklesin, yalnız bırakmasın dedim... Gelmedi ha... Vay edepşiz. Zengin cenazesi diye pazarlıksız adım atmak istemiyor... Şimdi yalnız mı?

DADI : Kim?

VELİ : Merhum...

DADI : Yalnız... İçerde yatıyor...

(Veli'nin çocuğu ölünün kapısını açıp içeri bakmak ister.)

VELİ : *(Oğluna)* Çekil oradan bakayım. *(Çocuğu çeker. Dadıya)* Sağa sola koşmaktan içeriye giremedim... *(Oğluna)* Sen dur, burada beni bekle... *(Veli ölü odasına girer.)*

BAŞÖRTÜLÜ : Ben de gideyim bari, Ayşe Hanımcığım... Kız mektepten yemeğe gelmiştir... Akşama gelirim...

DADI : Aman bizi yalnız bırakma...

(Başörtülü çıkar. Karşı odadan Kamburun kolunda anası gelir. Veli'nin oğlu gelenleri önleyerek hemen ellerini öpmek için hareket eder. Bu aralık Veli Efendi ölü odasından çıkar.)

VELİ : *(Oğluna)* Hanımefendiyi rahatsız etme.

KAMBURUN ANASI : Bırak, Veli Efendiciğim... Ah Veli Efendiciğim, gördün mü başımıza gelenleri... *(Ağlamaya başlar)*

DADI : Aman, hanımcığım, Küçük Hanım işitecek.

BİR ÖLÜ EVİ

KAMBURUN ANASI : Susayım peki... Kızımı bile bağıma basa
basa ağlamayayım...

KAMBUR : Anne...

KAMBURUN ANASI : Ne oldu? Daha duymadı mı? Söylemedi-
ler mi?

DADI : Firuz Bey daha açılmadı galiba?

KAMBURUN ANASI : Kızım... Yavrum... Anasının kızı...
(Ağlamaya hazırlanır.)

VELİ : Hanımefendi... Bir mesele arzetmek isterim...

KAMBURUN ANASI : Söyle Veli Efendiciğim, söyle...

VELİ : Fakat bilmem ki efendim... Ne suretle...

KAMBUR : Söyle Veli Efendi...

VELİ : Efendim, malumu ihsanınız, mevtalar...

KAMBURUN ANASI : (Mendiliyle ağzını tıkayarak hıçkırıkla)
Kocacığım, kocacığım.

DADI : Ayol Veli Efendi, neler söylüyorsun, kadıncağızın...

VELİ : Hayır, Ayşe Hanım, demem o demek değil... Yani... Şey...
Şey efendim... (Kamburun Anasına) Müsaade buyurunuz da
efendim, bu meseleyi mahdum beyle konuşalım...

KAMBURUN ANASI : Zarar yok, Veli Efendi, söyle... Ben
kendimi tutarım... Zaten bu dertli günümde neler çektirme-
diler bana. Senin söyleyeceğin şey başıma gelenlerden beter
mi?

KAMBUR : Ne var?

VELİ : Bendeniz şimdi içerden çıktım... Büyük Efendinin...
(Kamburun Anası hıçkırır.)

VELİ : Şey...

KAMBURUN ANASI : Sen bana bakma... Söyle...
(Dadı, Veli'ye ne haltlar karıştırıyorsun gibilerden işaretler
eder. Veli ne yapayım der gibi mukabelede bulunur.
Pantomima.)

KAMBURUN ANASI : Veli Efendi, söyle... Hay şimdi düşüp
bayılacağım...

VELİ : Arzedeyim, efendim... Malumu âliniz vefatlarından sonra
mevtaların vücud-u pakları şişer... (Durur, sözünün kesilme-
diğini görünce) Evet, efendim, şişer... Halbuki bendeniz içeri

BİR ÖLÜ EVİ

girdiğimde merhumun parmağında tek taş pırlanta yüzüğün kalmış bulunduğunu gördüm... Bu takdirde...

KAMBURUN ANASI : (*Boşanarak*) Kocacığım... Bilirim... O yüzüğü geçen sene almıştı... İstedimdi de, "Karıcığım, bunu da ben öldükten sonra kullanırsın," demişti... Keşke ağzım kurusaydı da istemez olaydım...

DADI : (*Veli'ye*) Gördün mü ettiğin işi...

VELİ : Sükûnet bulunuz, hanımefendi...

(*Kambur ilaç şişesini getirip anasına bir kaşıkla ilacı uzatmıştır.*)

KAMBUR : İç anneciğim...

(*Kamburun Anası ilacı içer.*)

KAMBURUN ANASI : (*Geyirir.*) Ne yapalım, Veli Efendi?

VELİ : Efendim, demek istiyorum ki, parmak şişerse yüzüğü çıkarmak mümkün olmaz. Kesmek filan lazım gelir.

KAMBURUN ANASI : Parmağını mı?

VELİ : Ya parmağı, ya yüzüğü...

KAMBURUN ANASI : İstemem... Bir de öldükten sonra mı vücuduna bıçak değdirsinler.

VELİ : Sonra, efendim, birazdan hocalar filan gelecekler, ev telaş içinde... Kimin girip çıktığı belli değil... Halbuki malumu ihsanınız yadigâr ve hatıra makamında...

KAMBUR : Ne yapmalı? Bir akıl öğret, Veli Efendi...

VELİ : Demek istiyorum ki yüzük şimdi çıksa...

KAMBUR : Git çıkar, Veli Efendi..

VELİ : Beyim, bendeniz...

KAMBURUN ANASI : Ona yabancı eller dokunmasın... Ben gider. Ben çıkarırım... (*Ölünün kapısına doğru ilerler.*) Kocacığım... (*Hafif hıçkırır.*)

(*Kambur, anasına yardım ederek ölünün odasına girerler. Sessizlik*)

ÇOCUK : Ne oluyor, baba?

VELİ : Hiç... Pırlanta yüzük meselesi... Sen daha anlamazsın...

(Ölünün odası. Ölü yerde üstü çarşafı yatmakta. Kambur ve anası yavaş yavaş ölünün yanına yaklaşırlar. Ana üstüne kapanır.)

KAMBURUN ANASI : (Ağlayarak) Efendiciğim... Efendiciğim...
Bir tanem... Yüzüne bakamayacağım... Ay fenalıklar geliyor...

KAMBUR : Anne çıkalım...

KAMBURUN ANASI : Çıkمام... Şurdan şuraya ayrılmam artık... Sen de gel yanıma. (Eliyle ölünün göğsünü okşar.) İşte burada. (Ağlar.)

KAMBUR : Yüzük mü? Bırak ben çıkarayım bari anne...

KAMBURUN ANASI : İstemem, ben çıkarırım... Ben... Ben...
Onun her derdini ben dinledim... Sefasını ben sürdürdüm...
Bırak cefasını da ben çekeyim... (Ağlayarak elini çarşafın altına sokar ve ölünün elini çıkarır, öpmeye başlar. Ölünün sarı parmağında yüzük parlamaktadır.) Kocacığim... Sen gittin bana bu kaldı... (Yüzüğü yavaş yavaş çıkarmaya başlar.) (Birdenbire kapı açılır Ağabey içeri girer.)

AĞABEY : Orda ne yapıyorsunuz?

KAMBURUN ANASI : Hiç... (Ölünün elini bırakır. Ölünün eli çarşafın üstüne düşer.)

KAMBUR : Şey... Abey...

AĞABEY : Gümrükten mal mı kaçırıyorsunuz?

KAMBUR : Ama abey sen...

(Açık kapıdan içeri, üstü başı darmadağın, kombinezonla, kız girer, feryat etmektedir.)

KIZ : Baba... Babacığim... (Ölünün üstüne kapanır.)

(Kızın arkasından ceketsiz, askıları düşük Firuz kapıda belirmiştir. Veli ile Dadı da eşikteler... Uzaklaşan bir tren gürültüsü ve düdüğü...)

İKİNCİ PERDE

I

(Erkek ziyaretçilerin buldukları salon kalabalıktır. İki Genç, Birinci İhtiyar, Doktor, İki Melonlu bu meyandadır. Kambur iki Gencin yanındadır. Mırultı ve fısıltı öksürükler. Yüzlerde matem ve ciddiyet. İki Melonlu fondadır. Ötekiler iskemlelere oturmuşlardır. Suratları gayet asıktır. Karşıdan ölüme, ölene dair acıklı şeyler konuştukları sanılır. Halbuki:)

BİRİNCİ MELONLU : Saat yarıma geliyor...

İKİNCİ MELONLU : Hâlâ cenazeyi kaldırmadılar, halbuki gazetede tam saat on ikide kalkacak diye ilan ettirmişler...

BİRİNCİ MELONLU : Her işimiz böyledir zaten. İngiliz milletinin teali ve terakkisi sırrı, verdikleri sözü saati saatine yapmalarındadır. Gel de bize bunu anlat... İnsan ölüsü namına verdiği sözü zamanında ifa etmezse...

İKİNCİ MELONLU : Tam saat bir buçukta gayet mühim bir randevum var... Burayı bırakıp gitsem ayıp olacak, beklesem geç kalacağım... Bilmem ki ne...

BİRİNCİ MELONLU : Azizim, İngiltere'de mesela kilise saat dokuzdan diyelim ona kadar açıktır, diye ilan ederlermiş; haddin varsa onu beş geçe git. Kilisenin kapısını suratına kapayıverirlermiş. Heriflerin ibadeti bile makine gibi. Bir gün bir İngiliz...

İKİNCİ MELONLU : Bir çeyrek daha beklerim, baktım ki kımıldanmıyorlar, hissettirmeden...

BİRİNCİ MELONLU : İşte ona İngilizvari sıvışmak derler. Herifler bizim gibi değil, tıraşa filan vakitleri yok, baktılar ki iş uzuyor, patırdısızca yan çiziverirler...

İKİNCİ MELONLU : Son vazife filan amma, ölümler için dünya işleri de altüst edilmez a... On dakika daha beklerim...

BİRİNCİ MELONLU : İngilizce sormuşlar...

(Uzaklaşırlar.)

BİRİNCİ GENÇ : (Kambura) Müteselli ol kardeşim... Daha gençsin, istikbalin var...

İKİNCİ GENÇ : Hepimizin babası öldü!

KAMBUR : (İkinci gence) Ne vakit? Seninkisi öl...

İKİNCİ GENÇ : (Şaşırarak) Yok, hayır. Yani şey... Ölmediyse de ölecek...

BİRİNCİ GENÇ : Hepimiz öleceğiz... Ölüm... Bizim akrabalarından bir müderris var. Bana okuyayım diye bir kitap verdi. İsmi aklımda kal adı. Bilmem hangi filozofun... Ölüm diyor meçhulden meçhule geçen bir köprünün gölgesidir...

KAMBUR : Anlamadım...

BİRİNCİ GENÇ : (Birdenbire gülmesini tutmaya çalışarak) Vallahi, monşer, ben de pek anlamadım...

İKİNCİ GENÇ : Yani...

(Bu esnada Kambur İkinci İhtiyarın geldiğini görür, kalkar.)

KAMBUR : Abdülfeyyaz Bey geldi...

BİRİNCİ GENÇ : Rica ederim, git... Biz yabancı değiliz...

(Kambur gider.)

İKİNCİ GENÇ : Ka buru amma da tıraş ettin ha...

BİRİNCİ GENÇ : Acıyorum oğlana.

İKİNCİ GENÇ : Paralara kondu, sen ona bak...

(Kambur İkinci İhtiyarı — Abdülfeyyaz Beyi — Birinci İhtiyarın yanına getirir. İkinci İhtiyar, Kamburu alnından öperek Birinci İhtiyarın yanına oturur. Kambur çekilir.)

İKİNCİ İHTİYAR : Haberi gazetede okuyunca perişan oldum.

BİRİNCİ İHTİYAR : Bendenize, evdekiler oku uşlar haber verdiler... Dünya... (Öksürür.) Üstünüze afiyet iki aydır bir öksürük arız oldu...

İKİNCİ İHTİYAR : Cigarayı kesmeli...

BİRİNCİ İHTİYAR : Kestim... Faydası ol adı... İhtiyarlık. Ne kadar zaman var ki görüşmedik. Devlethane yine...

İKİNCİ İHTİYAR : Hep aynı yerdeyiz. Ne de olsa se tin havasına istinas peyda ettik, bir türlü çıkamıyoruz... Hatta merhum bile kaç defa, yahu buralara taşın, ko şu olalı falan diye ısrar ettiydi?

BİRİNCİ İHTİYAR : Kaç yaşında vardı tahmininize göre?

İKİNCİ İHTİYAR : Ee, benden en aşağı dört yaş büyüktü.

Demek efendim, takriben şöyle altmış beşinde...

BİRİNCİ İHTİYAR : *(Dalgın)* Ben yaşta...

İKİNCİ İHTİYAR : Siz ama maşallah göstermezsiniz... Efendim, merhum son senelerde birdenbire çöküverdi... Hele üç ay kadar evvel nüzul isabetinden sonra gördüm, tanınmaz haldeydi...

(Bu esnada Hizmetçi yeni gelenlere kahve getirir ihtiyara tepsiyi uzatır.)

HİZMETÇİ : Buyrun efendim...

İKİNCİ İHTİYAR : *(Kahve fincanını alır, bir elini de tepsideki suya uzatır, kahveden bir yudum tadar, suratını ekşitir.)*

Aman kızım, bu sade. Sen bana şöyle bir küçük şeker parçası atıp bir fincancık pişiriver.

HİZMETÇİ : Emredersiniz, efendim... *(Uzaklaşırken.)*

İKİNCİ İHTİYAR : Hayır, hayır, dursun, istemem. Kıl ü kali mucip olur belki. Zahmet etme.

HİZMETÇİ : Estağfurullah. Şimdi getiririm...

İKİNCİ İHTİYAR : E, peki öyleyse. Yalnız köpüksüzce olsun, kızım. *(Hizmetçi çekilir.)* Efendim, filvaki böyle günlerde sade kahve âdetdir amma, ben hınzırı bir türlü içmem, itiyat meselesi...

(Birinci oğul, silindir şapkalı gayet azametli bir zatın arkasından salona girer. Oturanlardan bir kısmı ayağa kalkarlar.)

AĞABEY : *(Silindirliye)* Şöyle buyrunuz, beyfendi, rica ederim... Şu tarafa efendim...

(Birinci oğul silindir şapkalıyı baş köşedeki bir koltuğa getirir. Koltukta üstü başı perişanca bir adam oturmaktadır. Birinci oğul adama işaret eder. Adam anlamaz.)

AĞABEY : *(Adama)* Kalk...

(Adam çekinerek kalkar.)

AĞABEY : *(Silindirliye)* Buyrun, efendim.. Böyle bir günümüzde bizleri hatırladığınız için büyük felaketimizin içinde bile, bütün aile derin bir saadet hissediyoruz. Pencereyi kapa-

yayım mı efendim?

(*Bu esnada Veli Efendi birinci oğula yaklaşıır.*)

VELİ EFENDİ : Beyefendi...

AĞABEY : Ne var?

VELİ EFENDİ : Bir mesele arzedecektim...

AĞABEY : (*Silindirliye*) Müsaadenizle, beyefendim. Malumu âliniz..

(*Veli Efendi ile uzaklaşıır.*)

AĞABEY : (*Sert. Veli Efendiye*) Ne istiyorsun? İkide bir...

VELİ EFENDİ : Efendim.

AĞABEY : Sözümü kesme... İkide bir beni meşgul etmekte mana yok... Artık bu işe de yaramadıktan sonra ne işe yararsın? Söyle, haydi, dinliyorum...

VELİ EFENDİ : Efendim, bütün selatin camilerine baktım, mevcut kâbe örtülerinin hepsi cenazeye verilmiş... Müsaade buyurulursa biz, bizim camininkini alalım.

AĞABEY : Yani mahalle camisininkini.

VELİ EFENDİ : Beyim.

AĞABEY : Dünden beri aklın nerdeydi? İstanbul'da bizim mahalle camisinden başka cami kalmadı mı? Babamın az ekmeğini yedin, değil mi? Bir de utanmadan tabutunun üstüne mahalle camisinden örtü örteceksin... Karşımda durma, git... Ne halt edersen et...

(*Veli efendi çekilir. Birinci oğul kapıya doğru yürürken Meraklı Yolcu kapıdan girer ve onu önler.*)

MERAKLI YOLCU : Beyefendi arzı taziyete geldim. Allah ecir sabır versin... Kahbe felek... Bilirim baba acısı hiçbir şeye benzemez. Sonra, efendim, dünkü hareketimden dolayı fevkalade müteessir ve müteessifim.

AĞABEY : Teşekkür ederim. Fakat anlayamadım.

MERAKLI YOLCU : Efendim, hani dün sabah merak saikasıyla, açık kalan kapıdan içeri bakarken...

AĞABEY : Ha, o siz misiniz?

MERAKLI YOLCU : Maalesef benim... Beynimizde cereyan eden hadisenin akabinde mahallede tahkikat yaptım ve müessif haberi öğrenince...

AĞABEY : Teşekkür ederim, buyrun...

(Ağabey yürür kapıdan çıkar. Meraklı Yolcu ortada kalır. Etrafına bakınır. Sonra kapının yanında ayakta duran Kamburun yanına gider.)

MERAKLI YOLCU : *(Kambura, giden Ağabeyden bahsederek)*
Ne aksi adam be yahu...

KAMBUR : Kim?

MERAKLI YOLCU : Kim olacak... Herifin babası ölmüş diye taziyete geldik, nerdeyse hemencecik kolumdan tuttuğu gibi kapı dışarı edecekti yine...

(Hizmetçi, Kambura yaklaşır.)

HİZMETÇİ : *(Kambura)* Küçük Bey, sizi içerden istiyorlar...
(Kambur Meraklı Yolcuya bir şey demeden çıkar.)

MERAKLI YOLCU : Lâhavle velâ... Çattık...

(Etrafına bakınır. İhtiyarları görür. Bir bildiğe rastlamış olduğu için hafif sevinir. İhtiyarların yanına gider. Abdülfeyyaz Beyle selamlaşırlar. Aralarına oturur. Pandomim muhavere başlar. İki genç pencere önündedirler.)

BİRİNCİ GENÇ : Hani laf aramızda, salon da öyle zevksiz döşenmiş ki... Bizim kamburun kız kardeşi sözde sörlerde okumuş... Zaten Fransız zevki en banal zevktir...

İKİNCİ GENÇ : *(Pencereden dışarı bakarak)* İzciler de gelmiş.. Çocukcağızlar bu sıcakta...

BİRİNCİ GENÇ : *(Pencereden bakarak)* Merasim dehşetli... *(İkisi de pencereden bakmaya başlarlar.)*

MERAKLI YOLCU : Ne yalan söyleyeyim, Abdülfeyyaz Bey, dışardan gelirken hazırlıklara şöyle baktım da, merhumun tevatür edilen servetiyle yapılan hazırlığı münasip bulmadım... Topu topu üç hafız getirtmişler. İnsaf yahu... Böyle beş yüz bin liralık adamın cenazesi üç hafızla kalkarsa bizim gibiler artık.

İKİNCİ İHTİYAR : Merhumun üç yüz bin lirası ancak vardı benim bildiğim...

MERAKLI YOLCU : Bak hele... Sonra bir şey daha duydum, sözde merhumun bütün serveti nakit halinde imiş, emlaka filan para yatırmazmış katiyen...

İKİNCİ İHTİYAR : Orası öyle. Garip bir huyu vardı. Gençliğinde babasından kalan altınları uzun müddet küp içinde sakladığını yakinen bilirim... Evrakı naktiye çıktıktan sonra, kâattır çürür diye bankaya yatırdıydı... Esasen babası da faizcilik yaparmış...

MERAKLI YOLCU : Acaba hâlâ duruyor mu?

İKİNCİ İHTİYAR : Ne?

MERAKLI YOLCU : Şu vaktiyle içinde altınların istif edildiği küp?

(İçeri Banka Müdürü girer, yanında Ağabey vardır.)

AĞABEY : Teşekkür ederim, Müdür Bey...

MÜDÜR : Tabii pederinizin bankamızdaki mevduatı...

AĞABEY : Pederimin bankanızdaki mevduatı meselesini sonra görüşürüz, Müdür Bey... Şimdi maddi işleri konuşacak halde değilim.

MÜDÜR : Hayır, efendim, onu demek istemedim.

AĞABEY : Bu para işlerini sonra görüşürüz... Sonra... Mesela bu gece teşrif ederseniz, hem bizi yalnız bırakmamış olursunuz... Hem...

(Hizmetçi gelir, Ağabeye yaklaşır.)

HİZMETÇİ : Beyefendi, anneniz geldi...

AĞABEY : *(Müdüre)* Müsaadenizle... Bekleriz... *(Çıkar.)*

MERAKLI YOLCU : Mahdum beyin konuştuğu kimdi?

İKİNCİ İHTİYAR : Merhumun parasını yatırdığı bankanın müdürü.

MERAKLI YOLCU : Yaa? Amma da aceleci insanlar ha? Daha cenaze kalkmadı be yahu...

İKİNCİ İHTİYAR : Mirim, ölüler paradan daha evvel soğur...

II

(Kızın odası. Kız bir iskemlenin üstüne çıkmış duvardaki babasının resmine siyah bir tül örtmüştür. Onun fiyngosunu yapmakla meşguldür. Hafiften hıçkırılmaktadır. Firuz yatağın kenarında oturmakta, cigara içerek önüne bakmaktadır. Kız iskemleden iner.

Gider tuvalet masasının önüne oturur, başını kollarının içine gizler, ağlamaya başlar. Firuz kalkar, kızın yanına gider, saçlarını okşamaya başlar.)

FİRUZ : Ağlama artık, kuzum. Ağlama, kuzum...

KIZ : *(Silkinerek)* Bana dokünma. Çekil, senden nefret ediyorum. Je tö detest...

FİRUZ : Haksızsın... Kabahat bende değil, ağabeyin...

KIZ : Sus... Ondan da, senden de hepinizden de... Babacığım, babacığım... *(Kalkar resmin altına gider. Uzun uzun bakar.)* Resmi hâlâ yaşıyor gibi... *(Tekrar iskemlenin üstüne çıkar, resmi öper, fiyngosunu düzeltir. Firuz iskemlenin altında durmuş, göz ucuyla kızın bacaklarını seyretmektedir.)*

KIZ : *(Firuz'a)* Burada ne duruyorsun... Haydi çık... Git... Ve tam... *(Bu sözü söylerken geniş bir hareket yapar, sendeler, muvazenesini kaybeder iskemleden Firuz'un kucığına düşer. Firuz kızı kucığına tutarak)*

FİRUZ : Pardon ma şeri... Bir tanem...

KIZ : *(Başını Firuz'un göğsüne bırakarak)* Les mua... Çekil... Git... *(Boşanarak)* Baba... Babacığım... *(Kapı açılır içeri Dadi girer. Kapının açılmasıyla insiyaki olarak kız ile Firuz birbirlerinden ayrılırlar.)*

DADI : Firuz Bey, teyzenizin oğlu gelmiş, sizi istiyormuş...

FİRUZ : Melih mi? Bravo oğlana.. *(Kıza)* Gördün mü ben sana bizim Melih kibar çocuktur derdim de, inanmazdın. Bir dakika müsaade... Bana darılma, e mi? *(Çıkar.)* *(Kız Firuz'un arkasından bakar, sonra birdenbire dadısının boynuna atılarak)*

KIZ : Dadi, dadi... Dadıcığım... *(Ağlar.)*

DADI : Ağla kızım ağla, açılırsın... Yine ne mutlu ona, kuş gibi uçup gitti. Paşa cenazesi gibi kalkıyor... Ne de çok seveni varmış... Her duyan koşmuş... Yedi mahalle figan içinde... Melek gibi adamdı... Nur içinde yatsın... *(Gözünü birdenbire resmin üstündeki siyah tüle ilişir.)* O da nesi? Aaa?

KIZ : *(Dadıdan ayrılarak)* Ne var, dadi?

DADI : Şu kara tül de ne oluyor ayol.. Gâvur ölüsü gibi... Çıkar

onu oradan... Vallahi günahdır... Resmini bile asmak câiz değil... *(Resme doğru yürür.)*

KIZ : Bırak, dadı, dokunma...

DADI : Ee, sen bilirsin ama adamcağıza kabir azabı çektireceksin... Ah, nur içinde yatsın, hep bu işler başına senin gâvur mekteplerine gönderdiği için geldi... Vallahi ayıp, günahdır kızım, çıkar...

KIZ : Dadı...

DADI : Yüzüne bakmam, emeğimi helal etmem billahi.. *(Kız ağlamaya başlar. Kapıdan içeri annesi girer.)*

KIZ : *(Annesinin üstüne giderek)* Anne...

KAMBURUN ANASI : Başımıza gelenler... Başımıza gelenler... Anasını utanmadan benim odama soktu... Böyle günümüzde bizi rezil etti... Ah ne yapayım, ne yapayım. Allah bana vere vere bir evlat verdi, o da kambur, korkak...

KIZ : Ya anne ben?

KAMBURUN ANASI : Sen kızsın, yavrum.. İkimizi de koruyacak erkeğimiz kalmadı... Baban, babacığın... *(Ağlar.)*

KIZ : Anne hemen bu evden çıkarız, hiçbir şey istemem... Her şey onların olsun... Firuz ikimize de bakar...

KAMBURUN ANASI : O kendisi bakılmaya muhtaç... *(Kambur girer, korkarak yaklaşır.)*

KAMBUR : Anne...

KAMBURUN ANASI : Ne var?

KAMBUR : On dakikaya kadar kaldırılıyor...

KIZ : *(Annesine sarılarak)* Baba...

(Bu esnada duvardaki resimden tülü indirmeye çalışan Dadının acemi bir hareketiyle resim çividen çıkarak yere düşer.)

KIZ : Aaaa...

(Kız koşar, kırılmış resmin cam parçalarını toplar...)

KAMBURUN ANASI : Bırak elin kesilecek...

KAMBUR : Ayşe Hanım, yardım etsene...

(Ayşe Hanım da şaşkınlığından ayılarak yardım eder. Kız, "Babacığım!" diye mırıldanmaktadır. Bu esnada kızın parmakları kesilir.)

BİR ÖLÜ EVİ

KAMBUR : Elin kesildi...

KAMBURUN ANASI : Tentürdiyot, çabuk...

KIZ : Tuvalet masamın gözünde olacak.

(Dadı tentürdiyotu getirir. Kız kendi eliyle parmağına sürer.)

KAMBUR : Bez filan bir şey...

KIZ : Kan durmuyor bir türlü.

KAMBURUN ANASI : Sıkmak lazım...

(Ayşe Hanım bez arar. Yatağın başucuna atılmış ipekli bir eşarp bulur. Yırtmaya kalkar.)

KIZ : O olmaz, bırak onu... Kan akıyor... Uf... Durmuyor...

(Kız birdenbire resmin üstündeki tülü görür. Eliyle ve dişleriyle yırtar.)

KIZ : Şununla sarın...

(Kamburun Anası tülle kızın parmağını sarar...)

III

(Tabutun bulunduğu oda. Odada Bekçi, iki hoca, Zerzevatçı vardır. Veli Efendi kan ter içinde içeri girer. Elinde Kâbe örtüsü vardır.)

VELİ EFENDİ : Buldum... Buldum... Aman haydi şunu çabuk sarıverin... Vakit yok...

(Bekçi ve hocalar şalı tabuta sarmaya başlarlar. Veli Efendi duvara dayanarak mendiliyle terini siler ve şalın sarılmasına nezaret eder.)

VELİ EFENDİ : Bin bir bela Sultanahmet'te bulabildim... Herif vermeye nazlanır, mahallenizde cami yok mu oradan alın der... Hoca Efendi haklı olmasına haklı amma gel de bizim beye dert anlat. Eğer Sultanahmet de Selatin camii sayılmazsa...

BİRİNCİ HOCA : Selatin cevamiinin eşrefidir... Esasen Sultanahmet bir, Ayasofya iki, Beyazıt üç...

VELİ : *(Şalı işaret ederek)* Yanlış sarıyorsunuz yahu... Bekçi Baba, öyle değil...

BEKÇİ : Ya, beyim, nasıl?

BİR ÖLÜ EVİ

VELİ : O ucunu başa al... Olmadı... (*Tabutun yanına gelip şalı düzelterek*) İşte böyle... Doğru değil mi, Asım Hoca?

ASIM HOCA : Elhak doğru...

(*Veli Efendi tabutun etrafını dolaşır muayene eder.*)

VELİ : Bir tutun da, şöyle kaldıralım bakalım. Kollar çekiyor mu? (*Dördü tabutu kaldırıp korlar.*)

VELİ : Âdet değildir amma, bir defasında bu yüzden başıma bir iş geldi, acısı hâlâ yüreğimdedir... Merhum Dayı Bey, yani (*Tabutu göstererek*) Efendinin valdesinin biraderi, fazlıca mülahham idi... Bir perşembe akşamı vefat etti. İlle ertesi gün cuma namazına yetiştirilsin denildi. Dayan bakalım Veli Efendi. Paçaları sıvadık, tedarikât vaktinde itmam olundu... Tam sokağa çıktığımızda, tabut kollarının iki öndekisi çat diye kırılıp cenaze paldır küldür kaldırım taşlarına düşmesin mi?

ASIM HOCA : Ve minelgaraip... Mübarek zatın günahı da çokça imiş...

VELİ : Kaziye böyle ise, Asım Hoca, senin cenazeni demir tabut içinde kaldırmalı...

ASIM HOCA : İlahi Veli Efendi, en dertli zamanında latifeyi elden bırakmazsın...

VELİ : Ne latifesi... (*Duvara dayalı çelenkleri görür.*) Bir, iki, üç, dört... Beş... Ben burda yokken iki tane daha getirmişler... Bakalım bunlar nerden... (*Gider bir küçük kâğıdı alır okur.*)

HER NEVİ DÜĞÜN, CENAZE ÇELENKLERİ İT-RİYAT DEPOSU, KÂZIM NURİ (*Durur.*) Vay kerata... İyi iş yapıyor... Bak Âsım Hoca şurda beş çelenk var, beşi de Kâzım'ın mağazasından...

(*Kapının önünde hizmetçi kız belirir.*)

HİZMETÇİ : Veli Efendi, Veli Efendi...

VELİ : Ne var?

HİZMETÇİ : Bey istiyor...

VELİ : Lâhavle velâ... Bakalım yine ne halt karıştıracak? (*Veli çıkar.*)

ZERZEVATÇI : (*Asım Hocaya*) Bir sualım var, hocafendi..

ASIM : Buyur...

ZERZEVATÇI : Hani insan kelime-i şahadet getirmeden ölüverirse ne olur?

ASIM : Neuzübillâh kâfir olur...

ZERZEVATÇI : Tuh... Yazıklar oldu desene efendiye...

ASIM HOCA : Neden?

ZERZEVATÇI : Şu demin gelen kız yok mu? O, ölüirken yanındaymış hani... Sordum, efendi kelime-i şahadet getirdi mi diye? Ben duymadım, getirmedi, diyor...

ASIM HOCA : Esasen kadın kısmının basireti bağlanır öyle zamanlarda... Merhum kelime-i şahadeti derunundan getirmiştir. Onu her kulak duymaz... Bir cenabı hakka, bir de ruhunu teslim edene malum olur...

(Elinde birçok şapkalarla Veli Efendi girer.)

VELİ : Bir de başımıza bu çıktı...

BİRİNCİ HOCA : Nedir onlar?

VELİ : Merhumun şapkaları...

ASIM HOCA : Fesuphanallah...

VELİ : Bey, bunlardan birini tabutun başına koyun, dedi... Eskiden fes konurdu ya...

BEKÇİ : Ben hiç şapkalı tabut görmedim...

VELİ : Görmedinse, görürsün... *(Bir fötr şapka uzatarak)* Şunu koy bakalım, Bekçi Baba.. *(Bekçi şapkayı tabutun başına kor.)* Olmadı... Yakışık almadı... *(Bir hasır şapka uzatarak)* Bir de şunu dene... *(Hasır şapka konur.)* Bu da olmadı. *(Bir melon şapka verir.)* Bir de şunu tecrübe edelim... *(Melon konur.)* Bu oldu. Yalnız biraz arkaya al... Merhum mülevven şapkayı şöyle aziziye fesi gibi enseye doğru giyerdi... Beceremedin... *(Gider eliyle şapkaya biçim verir. Sonra uzaklaşarak bakar.)* Ha şöyle... Şimdi ta kendisi...

İKİNCİ PERDENİN SONU

ÜÇÜNCÜ PERDE

I

(Kamburun odası. Gece. Lamba yanmaktadır. Kambur dolaşmaktadır. Dışarda uzaklarda çalınan bir gramofon. Kamburun gölgesi beyaz duvar üstünde büyüyüp küçülmektedir. Dışarda mehtap. Kambur gider, pencereyi kapar. Gramofon sesi kısılır, diner. Odanın kapısına vurulur.)

KAMBUR : Giriniz...

(Firuz'la Melih girerler. Melih sarhoş.)

FİRUZ : (Kambura) Sana kuzenim Melih'i getirdim...

KAMBUR : Buyrun...

FİRUZ : Ben oturacak değilim... Yalnız Melih... Bugün merasimde bulundu da...

KAMBUR : Teşekkür ederim...

MELİH : Artık, beyim, ne de olsa akraba sayılırız...

FİRUZ : Bizim Melih filozoftur, muharrirdir, velhasıl her şeydir... Her şeyden evvel de bon garsondur...

MELİH : Ee... Eeee... (Sırttır.)

FİRUZ : Ben bir aşağıları dolaşayım bakayım... Siz dertleşin... Seni sonra gelir alırım, Melih... (Kambur hayrettedir. Firuz çıkar. Melih bir cigara çıkarır.)

MELİH : (Kambura) Kibritiniz var mı?

KAMBUR : (Masadan bir kibrit alır, yakar.) Buyrun.

MELİH : (Kambura bir cigara uzatarak) İçmez misiniz?

KAMBUR : Hayır, teşekkür ederim...

MELİH : İçmelisiniz, azizim, içmelisiniz... Cigara tesellidir... Sizi bir gün gördüm, bir büyük, bir unutulmaz gün ve hayranınız oldum...

KAMBUR : Efendim...

MELİH : Evet, hayranınızım. Ölüm hiç kimsenin yüzünde sizin yüzünüzdeki ilhamıyla şahlanmamıştır. Tabutun arkasından en büyüğünü melek-ül-mevte kurban kesmiş bir kahraman

gibi yürüyordunuz...

KAMBUR : Babamı severdim...

MELİH : Baba sevgisi mevludi bir muhabbetir... Siz beni o kadar alakadar ettiniz ki, bakın açıkça söylüyorum, bütün alçaklığımla itiraf ediyorum, sırf Firuz'dan iki sefil lira koparmak için girdiğim bu ölü evinin içinden çırılçıplak ve tertemiz çıktım... Siz şair misiniz?

KAMBUR : Hayır?

MELİH : Yazık... Sizde şiir mutlaka ruhun sekiz köşesinin dışına fırlayacak, namütenahiye doğru hücum edecek, yumuşak ve korkunç, baş döndürücü ve sessiz bir seyyale olacaktı. Sizinle konuşmam lazımdı. Böyle bir gecenizde sizinle baş başa olmam lazımdı. Firuz'u bu mülakat için ikna edene kadar çektiğimi ben bilirim. Ben belki biraz sarhoşum. Evet, itiraf ediyorum, biraz sarhoşum, fakat siz bir âlemsiniz... Offf... Burası ne sıcak...

KAMBUR : Pencereyi açayım mı?

MELİH : *(Bir iskemleye oturarak)* Açınız... Havaya daha yakın olalım...

(Kambur pencereyi açar.)

KAMBUR : Komşularda gramofon çalıyorlardı da...

MELİH : Çalarlar... İnsan ölümün karşısında susmasını bilmiyor... Ölüm en büyük süküttür... Ölümü bütün azametiyle anlamak için susmak lazımdır. Başını ellerinin içine alarak susmak... Ölüm... *(Şak diye kendi eliyle suratını tokatlar.)* Sivrisinek... Sivrisineğiniz bolca galiba?

KAMBUR : Vardır...

MELİH : Bilir misiniz, zaman zaman benim içimde bir orta asır adamının varlığı kımıldanır... Bir İspanya orta asrı. Omuzlarımda siyah bir pelerinin yumuşaklığını ve gözlerimin üstünde bir kukilatanın gölgesini hissederim.. Ayaklarım çıplak... Elimde bir mum... *(Şak diye bir kere daha kendi suratını tokatlar.)* Sivrisinek dehşetli burda, azizim...

KAMBUR : Pencere açık... İçerde ışık yanıyor da...

MELİH : Lambayı söndürelim... *(Lambayı söndürür.)* Ay ışığında insan makineyle kendisini ayıran mesafeyi bir anda geriye

doğru sıçrayarak geçiyor... Elektrik aydınlığında ölümden bahsedilemez... Son günlerde bir kitap okuyorum, metafiziğin ufuksuzluğunu çizen bir kitap... (*Şak diye kendi ensesine vurur.*) Sizde var mı?

KAMBUR : Hayır, yok...

MELİH : Benim gözlerim karanlıkta bir kaplan gözü gibi görür...
Şu kütüphanede duran o değil mi?

KAMBUR : Nerde? Hayır...

MELİH : Belki içi boştur... Zarfı var mazrufu yoktur... Fakat orda duruyor işte... (*Tekrar yanağında bir sivrisinek öldürür.*)
Müsaadenizle. (*Melih gider kütüphanenin kenarında duran filiti alır.*)

MELİH : İçi de dolu. (*Filiti sıkmaya başlar.*) Kokusu sizi rahatsız etmez ya?.. Bunun kokusuna bayılırım ben...

KAMBUR : Pencereyi kapatalım... Faydası olmayacak.

MELİH : Kapatın... (*Filit sıkmakta devam eder.*) İşte biz de şu sivrisinekler gibiyiz, karanlıktan geliyoruz, ışığa koşuyoruz, karanlığa gidiyoruz... Ve, o bizi böyle filitleyerek geberiyor. (*Filiti sık sık yapar.*) Böyle... (*Bağırarak*) Böyle... Böyle... Halbuki yaşamak insiyakı, en mukaddes insiyaktır... Gebersin insanlar!.. Mademki ölümün karşısında susmasını bilmiyorlar...

KAMBUR : (*Korkarak*) Beyefendi...

MELİH : Beni rahat bırakın... Beni rahat bırak... (*Elleriyle ceplerini karıştırır. Yere beyaz bir paket düşer. Kambur yere düşen paketi Melih'e verir.*)

KAMBUR : Cebinizden bir şey düştü...

MELİH : (*Titrek elleriyle paketi alır.*) Beyza... (*Diliyle kâğıdı yalar.*) Beni dinleyin... Şimdi, birkaç dakika sonra susacağım... Kendi içime, derinliklerime çekileceğim... Beni... Ben... Dinleyin... Din... Ölüm...

(*Kamburun korkusu büyür. Melih filiti atar. İskemlenin üstüne yığılır.*)

MELİH : Geçti... Bir bardak su ver... (*Kambur su verir.*) İki liran var mı? (*Kambur iki lira verir.*) Borcumdur... Faiziyle veririm... Merak etme veririm... Sen de baban gibi faizcinin

birisin zaten... Bir bardak su daha ver... (*Kambur suyu verir.*) Dinle. Ölüm mutlaka senin biçimindedir... Senin gibi kambur... Senin gibi müstekreh... Senin gibi... E!! Eee!! E!.. Ha ha ha... E!! Ee... Eee... (*Elleri tekrar titrer masanın üstüne yığılır.*)

(*Kamburun korkusu çoğalmıştır. Melih'in yığılmasıyla Kamburun gözleri büyür, kapıya doğru koşarken Melih'in iskemlesine çarpar, Melih'i yere yuvarlar.*)

KAMBUR : (*Dehşet içinde arkasına dönüp bakar, sonra kapıyı açar.*) Anne... Anne... (*Kapıya tutunur.*)

KAMBURUN ANASI : (*Telaşla içeri girerek*) Ne var? Ne oluyorsun?

KAMBUR : Bak...

KAMBURUN ANASI : O da kim?

KAMBUR : Melih Bey... Firuz'un kuzeni...

KAMBURUN ANASI : Yak şu lambayı...

(*Kambur lambayı yakar.*)

KAMBURUN ANASI : (*Melih'in üstüne eğilerek*) Leş gibi rakı kokuyor... Bir bu eksikti... Başıma gelenler... Bunu kim getirdi buraya?

KAMBUR : Firuz Bey...

KAMBURUN ANASI : Allah canını alsın... Böyle günümüzde... (*Sesi titremeye başlar.*) Oğlum... Artık sen evimin erkeğisin... Çocuk değilsin... Bana acıyorsan, ölen babanı düşün... O bizi sana emanet etti de gitti...

KAMBUR : Anne...

KAMBURUN ANASI : Sen burada sarhoşlarla çene yarıştır... Aşağıda ötekisi banka müdürüyle konuşuyor... (*Sesi titrer.*) Daha babacığının yattığı yatak soğumadı... O para düşünüyor... Oğlum... Acı bize, bana, kardeşine acı biraz...

KAMBUR : Anne, ne yapayım?

KAMBURUN ANASI : Bilmem... Ne yaparsan yap... Aşağı gidelim...

KAMBUR : Peki, bu...

KAMBURUN ANASI : Bırak zıbarsın kalsın... Babacığının hakkını çalıyorlar... (*Ağlar.*) Sen burada... Haydi yürü...

(Salon. Ağabey. Ağabeyin Anası. İhtiyardır, başörtülü korkunç bir kocakarı. Hiç konuşmaz.)

MÜDÜR : Evet, efendim...

AĞABEY : Öyle.

(UZUN SESSİZLİK)

MÜDÜR : Eski sözlerde bazen hakikatler mündemiçtir... Dünyaya inan olmaz derler, ne doğru...

AĞABEY : Evet...

(UZUN SESSİZLİK)

MÜDÜR : Kriz bizi de bir hayli sarstı...

AĞABEY : Öyle...

(Uzun sessizlik. Kambur önde, anası arkada içeri girerler. Müdür ayağa kalkar. Kamburun Anasıyla Ağabeyin Anası bakışırlar.)

KAMBURUN ANASI : *(Müdüre)* Rahatsız olmayın...

MÜDÜR : Emin olun ki, hanımefendi...

AĞABEY : *(Kambura)* Annemin elini öpsene...

(Kambur şaşırır, kendi annesinin yüzüne ve Ağabeyin yüzüne bakar. Gider Ağabeyin Anasının elini öper.)

MÜDÜR : *(Ağabeye)* Efendim, böyle bir zamanınızda dünya işleri...

KAMBURUN ANASI : Mahvolduk, Müdür Bey...

MÜDÜR : İstirabınızı çok yakından hissediyorum, hanımefendi... Elden ne gelir?

(SESSİZLİK)

AĞABEY : Evet...

MÜDÜR : Efendim peder merhumun...

BİR ÖLÜ EVİ

(*Kapı açılır, Müdür sözünü keser, Veli Efendi girer.*)

VELİ : Rahatsız ettim, af...

AĞABEY : Ne istiyorsun?

VELİ : Bir mesele arzedecektim... (*Ağabeye yaklaşır, kulağına eğilerek*) İçerde hatim okunuyor malumunuz... Fakat Asım Hoca ve tevabii yalnız pilav ile...

AĞABEY : Başlarım şimdi Asım Hocaya...

VELİ : Efendim âdet böyle... Helva da istiyorlar...

AĞABEY : Git, ne halt edersen et... Yoksa beni burada rezil edeceksin...

VELİ : (*Yüksek sesle*) Öyledir efendim...

(*Veli çıkar. Uzun bir sessizlik.*)

AĞABEY : Evet, efendim...

MÜDÜR : Söylemiş olduğum gibi isticalimin sebebi, şeraitteki hususiyetler dolayısıyladır... Yoksa bu kadar saygısızlık etmezdim...

KAMBURUN ANASI : Estağfurullah...

MÜDÜR : Efendim... Pederiniz rahatsızlığından bir hafta evvel bankamızdaki mevduatını tamamen altın lira ve beşibir yerdeye tahvil ettirerek son santimine kadar geri çekmiştir... Belki siz bundan...

AĞABEY : Yaaa?

KAMBURUN ANASI : Haberim bile yok...

KAMBUR : Tuhaf şey...

MÜDÜR : Evet, efendim... Tabii muamelenin cereyanına dair vesaiki getirdim... Buyrun... (*Çantasından kâğıtlar çıkarır. Ağabey Müdürün yanına gider.*)

KAMBURUN ANASI : (*Yanına oturan Kambura*) Gidip sen de baksana...

(*Kambur gider bakar.*)

AĞABEY : Evet... Doğru... Fakat bundan benim katiyen haberim yoktu...

KAMBUR : Benim de...

MÜDÜR : Bendeniz de böyle olabileceğini tahmin ettiğim için... Mevduatı gelip bizzat kendileri, altına tahvil muamelesini de bizzat intaç ettirerek, almışlardı. Ve meselenin şayi olmama-

sını da emretmişlerdi de...

AĞABEY : Ya?

KAMBUR : Ne tuhaf...

MÜDÜR : Sonra, efendim. Vazife icabı, acaba müessesemizden memnun kalmadılar da başka bir yere mi tevdi ettiler diye tahkikat yaptım... Hiçbir müessese merhum ile böyle bir muamelede bulunmamış...

AĞABEY : O halde?

MÜDÜR : Evde bir tarafta olacak...

AĞABEY : Zannederim...

(Sessizlik. Müdür öksürür. Herkes düşünceli.)

MÜDÜR : *(Ayağa kalkarak)* Müsaadenizle, efendim... Affımı tekrar, tekrar rica ederim.

AĞABEY : Aman efendim... Bilakis... Bizi hatırlayıp en dertli gecemizde yalnız bırakmadığınız için minnettarsız... Öyle değil mi?

KAMBUR : Tabii!.. Tabii!..

(İki kardeş Müdürü kapıdan dışarıya teşyi ederler. Kadınlar yalnız kalır. Bir uzun sessizlik. Kambur ve Ağabey gelirler. Otururlar. Sessizlik. Uzaktan Kuran sesi.)

AĞABEY : Demek böyle...

(Sessizlik)

AĞABEY : Ne dersin bu işe, anne?

(Ağabeyin Anası cevap vermez, önüne bakar, tesbihini çeker. Sessizlik. İçeri Firuz'la kız girerler. Bir köşeye otururlar. Sessizlik.)

AĞABEY : Firuz Bey...

FİRUZ : Efendim...

AĞABEY : Teyzezadeniz nerede. Onu bir aralık buralarda gördüm...

KAMBUR : Benim odamda... Biraz... *(Birden susar.)*

AĞABEY : *(Kamburun Anasına)* Sizin haberiniz yok muydu?

KAMBURUN ANASI : Hayır... Bana bir şey söylemedi...

(Sessizlik.)

AĞABEY : Demek evin içinde... *(Sessizlik.)* Nereye koyabilir?

KAMBURUN ANASI : Bilmem... Bana hiç öyle işlerini açmazdı

ki... (*Hıçkırır. Sessizlik.*)

AĞABEY : Evin içine girip çıkan belli değil... Yukarının anahtarı nerde?

KAMBURUN ANASI : Bende...

(*Uzun bir sessizlik.*)

AĞABEY : Veriniz?

KAMBURUN ANASI : Niçin?

(*Sessizlik.*)

AĞABEY : Beraber gidelim... (*Annesine*) Sen burada otur, anne... (*Kambura*) Sen de gel istersen.

KAMBURUN ANASI : Gel, oğlum. (*Hıçkırır.*)

(*Çıkarlar.*)

(*Uzun bir sessizlik.*)

KIZ : (*Boşanarak ağlar.*) Baba... Babacığım... (*Firuz'un dizine kapanır.*)

AĞABEYİN ANASI : (*Nefretle Firuz'la kıza bakar. Tesbihini çeker.*) Zülcelâl, zülcelâl, zülcelâl...

III

(*Birinci oda. Ağabey önde, elinde mum, Kamburun Anası arkada, yanında Kambur girerler.*)

AĞABEY : Buraya koyacağını hiç zannetmiyorum...

KAMBUR : Minderin altına bakayım mı, ağabey?

AĞABEY : Ben bakarım.

(*Ağabey gider bakar.*)

KAMBURUN ANASI : (*Kambura*) Sana ne oluyor? Akıl öğretecek sen mi kaldın?

AĞABEY : (*Birdenbire doğrularak Kambura ve anasına*) Ne konuşuyorsunuz?

KAMBURUN ANASI : Hiç?

AĞABEY : Ya?

(*Sessizlik. Bir kedi uzun uzun, acı acı miyavlar.*)

KAMBUR : (*Korkarak*) Anne?

AĞABEY : Ne var?

KAMBUR : Hiç.

AĞABEY : Burada yok..

(Ağabey yürür. Arkasından Kambur ve anası takip ederler.)

IV

(İkinci oda. Karanlıktır.)

KAMBURUN ANASI : Senelerdir buraya çıkmadıydı...

AĞABEY : (Şüphyle) Öyle mi? (Durur.) Eğer müsaade ederseniz şu dolaba bir bakayım... (Durur.) Olur mu?.. (Durur.)
Bakalım mı?

KAMBURUN ANASI : (Hiçkırarak) Bakın...

(Ağabey dolabı karıştırır. Mumu Kambura uzatarak)

AĞABEY : Şunu tut...

(Kambur mumu tutar.)

AĞABEY : Yok... (Dolabın kapısını hızla kapatır.)

(Dolabın kapağının hızla kapanması Kamburun elindeki mumu birdenbire söndürür.)

KAMBUR : (Korkuyla) Aaa?

KAMBURUN ANASI : (Telaşla) Mumu yakın... Mumu...
Kibrit...

AĞABEY : (Kibritini çakar. Kambura) Ver şunu... (Kambur mumu verir. Ağabey mumu yakar.) Telaşınız ne? Karanlıkta el çabukluğu yapıp hakkınızı ça... (Durur. Kambura) Git bir lamba getir...

(Kambur çıkar.)

(Uzun bir sessizlik.)

AĞABEY : (Kamburun anasına) Hiç meraktemeyin, hanımefendi, oğlunuza, kızınıza ve size düşen hissenizi son meteliğine kadar alacaksınız..

KAMBURUN ANASI : (Birden parlayarak) Niye merak ediyim... Dağ başında değiliz... Mahkeme var...

AĞABEY : Yaa?

BİR ÖLÜ EVİ

(Sessizlik.)

(Kambur elinde lambayla girer.)

AĞABEY : (Kambura) Annen beni mahkemeye verecekmış...

KAMBUR : Anne?

KAMBURUN ANASI : Öyle bir şey demedim... Yalan...

AĞABEY : Ben yalan söylemem... Anladınız mı?

(Sessizlik.)

AĞABEY : (Kambura) Yürü...

(Kambur önde, Kamburun Anası ve Ağabey çıkarlar.)

V

(Salon. Ağabeyin Anası, Kız, Firuz.)

KIZ : (Firuz'a sokulmuş, yavaş sesle, Ağabeyin Anasından bahsederek) Korkuyorum bu kadından... Çok korkuyorum, Firuz...

FİRUZ : Yavaş söyle, duyacak... Çıldırдың mı? Korkacak ne var? Basbaya kocakarı... Bildiğimiz viyey fam işte...

KIZ : Bilmem... Korkuyorum...

(Sessizlik. Uzaktan Kuran sesi. İçeri Kambur, Kamburun Anası ve Ağabey girerler.)

AĞABEY : (Anasına) Her tarafa baktık. Yok anne... (Ana cevap vermez, hafif gülümser.)

FİRUZ : (Kızın kulağına) Aa, bak güldü...

(Sessizlik.)

KAMBUR : Ne yapacağız?

AĞABEY : Babanın altınları seni bu kadar alakadar mı ediyor?

KAMBUR : Ama, abey, artık sen... (Birdenbire susar. Sessizlik.)

AĞABEY : Zehra. (Bağırır.) Zehra...

(Hizmetçi gelir.)

HİZMETÇİ : Efendim...

AĞABEY : Git, Veli Efendiyi çağır...

HİZMETÇİ : Peki, efendim...

(Hizmetçi çıkar. Sessizlik. Uzun ve acı bir kedi miyavlaması.)

BİR ÖLÜ EVİ

AĞABEYİN ANASI : *(Yüksek sesle)* Zülcelâl... Zülcelâl... *(Sesi yavaşlar.)* Zülcelâl... Zülcelâl... *(Sessizlik.)*

AĞABEY : *(Firuz'a)* İşte böyle, Firuz Bey, pederin serveti evin içinde kayboluvermiş...

FİRUZ : Enteresan...

(Sessizlik. Veli girer.)

AĞABEY : *(Veli Efendiye)* Hemen git, karakola haber ver. Lütfen Komiser Bey buraya kadar zahmet etsinler...

VELİ : *(Biraz şaşalar. Etraftakilerin yüzlerine bakar.)* Pe... Peki, beyim... *(Çıkar.)*

KAMBURUN ANASI : Komiseri ne yapacaksınız?

AĞABEY : Görürsünüz...

(Sessizlik)

AĞABEY : *(Kambura)* Canın mı sıkıldı?

KAMBUR : Benim mi? Hayır..

(Firuz birdenbire düşünceye dalar ve kızın yanındaki iskemlesinden kalkar.)

KIZ : Nereye?

FİRUZ : Hiç...

(Firuz başka bir iskemleye oturur.)

FİRUZ : Demek peder beyin...

AĞABEY : Bu iş sizi de mi bu kadar alakadar etti?

FİRUZ : *(Sertleşerek)* Evet...

AĞABEY : *(Hain gülümseyerek)* Öyleyse sabırlı olun, şimdi anlarsınız...

FİRUZ : Sabırlıyım... *(Sessizlik.)*

(Önde Veli Efendi arkada Komiser girerler.)

AĞABEY : *(Komisere doğru ilerleyerek)* Affınızı rica ederim. Rahatsız oldunuz...

KOMİSER : Estağfurullah... Esasen taziyete geliyordum. Kapıda Veli Efendi ile...

AĞABEY : Efendim mesele şu... Vefatından bir müddet evvel merhum pederim bankadaki mevduatını altına tahvil ettirerek eve getirmiş...

KOMİSER : Evet...

AĞABEY : Evi baştan aşağı araştırdık, yok... Halbuki eve

BİR ÖLÜ EVİ

getirildiği ve başka bir yere, bir müesseseye filan yatırılmadığı muhakkak... Sizden ricam...

KOMİSER : Estağfurullah...

AĞABEY : Evi bir kerre de sizin araştırmanız ve lazım gelen muamelenin yapılmasıdır.

KOMİSER : Peki... Bir iki sual sormama müsaade buyrulur mu? Mesela, tabii hizmetçi filan vardır evde...

AĞABEY : Var...

KAMBURUN ANASI : Komiser Efendi, Allah aşkına...

AĞABEY : Bir hizmetçi kız, Ayşe Hanım isminde bir kadın, sonra aşçı filan var...

(Uzun bir sessizlik.)

KOMİSER : Kimden şüphe ediyorsunuz?

AĞABEY : Kimden mi? (Durur. Etrafındakilerin yüzlerine bakar. Sonra annesinin önüne gelir durur.) Annemden başka... Hepsinden...

KAMBURUN ANASI : Aaa?

KIZ : (Ağlayarak) Babacığım...

KAMBUR : (Birdenbire Ağabeyin karşısına dikilerek) Ağabey... (Cesaretlenir) Siz delisiniz...

AĞABEY : Hepsinden.. Evet hepsinden... Ben bu eve haftadan haftaya gelirim... (Kamburun Anasını göstererek) Bu kadın her zaman buradadır. (Kamburu göstererek) Oğlu da sık sık gelir...

KAMBURUN ANASI : Sus... (Ağlar.)

KAMBUR : Komiser Bey, rica ederim ilkönce bir de siz evi arayınız... Sonra, annemle benim olmadığım zamanlarda o babamın yanında bulunurdu... O ne vakit odaya girse biz çıkardık.

KOMİSER : Her şeyden evvel biz de bir kere taharriyatta bulunalım...

AĞABEY : Buyrun... (Veli'ye) Efendiye yol göster. (Veli ve Komiser çıkarlar.)

(UZUN BİR SESSİZLİK)

BİR ÖLÜ EVİ

AĞABEY : (*Kamburun üstüne ağır ağır yürüyerek*) Demek benden şüphe ediyorsun?

KAMBUR : (*Gerileyerek*) Evet...

KAMBURUN ANASI : Senin bizden şüphe ettiğin gibi.

(SESSİZLİK)

AĞABEY : Görüşürüz...

FİRUZ : (*Birdenbire ayağa kalkarak*) Bana müsaade...

KIZ : Nereye gidiyorsun?

FİRUZ : (*Kıza*) Yoksa siz de benden mi şüphedesiniz... Sa se şık doğrusu...

AĞABEY : Gidin...

FİRUZ : Gidiyorum, monşer... Ve bir daha gelmeyeceğim...

AĞABEY : Cehennem dibine kadar yolun var...

KIZ : Firuz...

FİRUZ : Siz bütün aile dolandırıcısınız...

AĞABEY : Neee?

KAMBUR : Çıldırın mı, Firuz?

FİRUZ : Bütün oyun bu zavallı kızcağızın hakkını yemek meselesi... Sa se şarman... Fakat ben yutmam, monşer...

KIZ : Firuz.

AĞABEY : Daha söyle bakalım...

FİRUZ : Dahası, bana orövvar. İki ihtimal var. Ya peder bey iflas edip merhum olmuştur, siz işi örtbas etmek için bankayla birlikte bu komedyayı çevirdiniz... Yahut, bendenizi atlatıp altıncıklara konmak istiyorsunuz... Orövvar... Bon amüzman... Komiser Efendi boşuna...

(*Kız ağlar. Annesi yanına gider. Firuz çıkar.*)

FİRUZUN SESİ : (*Dışardan*) Melih... Melih, nerdesin?.. Gidiyoruz, haydi...

(SESSİZLİK)

KAMBURUN ANASI : (*Ağabeye*) Gördünüz mü yaptığınız işi...

AĞABEY : Nereye koyduğunuzu söyleyin, mesele kalmaz...

BİR ÖLÜ EVİ

KAMBUR : Onu annem değil, sen öyle...

AĞABEY : Bağırma...

KAMBURUN ANASI : *(Kambura)* Sus, oğlum... Ak koyun kara koyun geçitte belli olur...

(Ağabey kendisini işaretle yanına çağırarak anasının yanına gider. Anası Ağabeyin kulağına bir şeyler söyler.)

AĞABEY : *(Annesinin yanında doğrularak)* Zannetmem, anne... Fakat mademki istiyorsun. Bakalım oraya da...

(Ağabey çıkar.)

KAMBURUN ANASI : *(Kambura, yavaş sesle)* Nereye gitti...

KAMBUR : Bilmem...

KAMBURUN ANASI : Ah düzenbaz ah... Haydi oğlum...

(Çıkarlarken)

KIZ : Anne beni bırakmayın... Korkuyorum bu kadından...

(Kız anasına ve Kambura koşar. Çıkarlar. Ağabeyin Anası ayağa kalkar. Arkalarından bakar.)

VI

(Ölünün odası. Odanın ortasına üç büyük şamdanla mum yakılmıştır. Asım Hoca, Birinci Hoca ve üç çömez kuran okumaktadırlar. Birden kapı açılır. Ağabey girer. Hocalar okumayı birdenbire keserler. Ağabeye bakarlar. Ağabey etrafa göz atar. Gidip duvarlara vurur. Kenarda duran bir minderi yerinden kaldırmak ister. Kaldıramaz.)

AĞABEY : *(Asım Hocaya)* Ne bakıyorsun? Yardım etsene.

(Asım Hoca şaşkınlıkla yerinden kalkar. Yardım eder.)

AĞABEY : Yok.

ASIM : Efendim, mesmuatıma nazaran işbu âdet yalnız yahudilerde varmış...

AĞABEY : *(Hayretle)* Ne âdeti?

ASIM : Badelvefağ merhumun ruhunun herhangi bir tarafta, hane derununda gizlenebilmesi ihtimali...

AĞABEY : Üstüne vazife olmayan şeylere karışma, Hoca... Haydi

işine bak...

(Kambur ve Kamburun Anası kapıda belirirler. Arkalarında Kız vardır.)

AĞABEY : Ne o?

KAMBUR : Biz... Biz de geldik...

AĞABEY : Katiller öldürdükleri yerin etrafında dolaşırlarmış... Sizi de kan mı tuttu?

KAMBURUN ANASI : Katil sensin... Edepsiz...

AĞABEY : Kuru gürültüye papuç bırakmam... *(Asım Hoca ve tevabüine)* Siz çıkın dışarıya... *(Kamburu göstererek)* Paranızı yarın gelir, beyden alırsınız...

KAMBURUN ANASI : Neden oğlum verecekmiş...

ASIM HOCA : Aman efendim, turabınız olayım... Fakirlere merhamet buyurun... Çoluk çocuk bu yüzden geçiniyoruz...

AĞABEY : Çok söylenme... Gel, onlardan al...

KAMBUR : On para vermem... Hem hakkımı çal, hem...

AĞABEY : Ben mi?

KAMBURUN ANASI : Sen...

AĞABEY : *(Kamburun Anasını iterek)* Sen çekil... *(Kamburun üstüne yürüyerek)* Ben mi çaldım?

KAMBUR : Sen... Sen...

AĞABEY : Bu akli sana anan mı öğretti?.. Elimden kurtulacak mısınız? Senin anan geldi, ananın yerini çaldı. Sonra ikiniz birlik oldunuz, babamın altınlarını çaldınız... *(Kamburu yakasından yakalar.)*

KAMBURUN ANASI : *(İleri atılarak)* Bırak oğlum... Canavar...

AĞABEY : *(Kuvvetli bir hareketle anayı iter. Ana yuvarlanır. Kız anasının üstüne atılır. Kız, "Anne, anneciğim" diye feryat etmektedir.)*

AĞABEY : *(Eli Kamburun yakasında)* Söyle bakayım, nerde, nereye koydunuz? Söyle... Söyle... *(Eliyle bir geniş hareket yaparak şamdanlardan birisini yakalar ve havaya kaldırır.)*

KAMBUR : Ben çalmadım... Hırsız sensin...

AĞABEY : Sus... Sus... *(Şamdanı süratle kafasına indirirken)*

KAMBUR : *(Korkuyla)* Abey...

AĞABEY : *(Şamdanı Kamburun kafasına indirir.)* Al...

BİR ÖLÜ EVİ

KAMBUR : *(Yere yığılırken) Anne...*

(Annenin feryadı. Kız, Kamburun üzerine gelir. Tam bu sırada Komiser önde Veli Efendi arkada girerler. Veli'nin kucağında bir küp vardır.)

VELİ : Bulduk. Bahçede... Küpe... *(Veli manzarayı görür.) Aaa?*
(Velinin kucağından küp düşer, parçalanır. Altınlar saçılır.)

SON

ŞÖHRET
veya
UNUTULAN ADAM

Piyes 2 Perde 6 Tablo

İlk Basım : 1935
(1953'de yer yer değiştirilerek yeniden yazılmıştır)

ŞAHISLAR :

Doktor, Operatör
Kadın, Doktorun ikinci karısı
Kız, Doktorun kızı
Asistan
Uşak
Fotoğrafçı
Koşucu, Sporcu (tek ayaklı)
Berber
İhtiyar
Sarı Saçlı Bir Kız
Ana
Çocuk, (kör)
Hastabakıcı
Kişi I
Kişi II
Kişi III
Stenograf Kız
Müdür, Hapisane müdürü
Gardiyan
Katil

BİRİNCİ PERDE

BİRİNCİ TABLO

(Bahçe. Ay ışığı. Kadın. Kız.)

(Kız, yüzünü elleriyle kapamış ama, belli etmemeye çalışarak, kendini tutamayıp ağlamaktadır. Kadın, dalgın dalgın ama ilgiyle kızı süzmektedir. Kadın birkaç kere söze başlayayım diye davranır, vazgeçer, sonunda dayanamaz, konuşur)

KADIN: Ağlıyorsunuz.

KIZ : ...

KADIN : Niçin ağlıyorsunuz?

KIZ : Ağlamıyorum.

KADIN : Ağlıyorsunuz.

KIZ : *(Yaşlı gözlerle, fakat ağlamış olduğunu belli etmeyerek)*
Hayır.

KADIN : *(İnce olsun diye çalıştığı bir alayla)* Gözleriniz kıpkırmızı. Belki bir şey kaçtı gözünüze...

KIZ : Belki...

(Sessizlik. Yalnız uzaktan uzağa ağustosböceklerinin cıvıltısı işitilmektedir)

KADIN : Pek mi dertlisiniz?

KIZ : Pek keyifliyim.

KADIN : Size yardımım dokunamaz mı?

KIZ : Teşekkür ederim. Hayır.

KADIN : Anneniz değil miyim?

KIZ : Babamın karısısınız... Sadece karısı babamın...

KADIN : Kabalık ediyorsunuz...

KIZ : Olabilir. Ama bu işi kaç kere konuştuk.

KADIN : Arkadaş olabilirdik.

KIZ : Bu işi de konuştuk kaç kere.

KADIN : Benden nefret ediyorsunuz.

KIZ : Siz beni pek mi seviyorsunuz?

KADIN : ...

UNUTULAN ADAM

KIZ : Bu evden, babamın evinden bir an önce çıkıp gitmemi beklemiyor musunuz?

KADIN :

KIZ : Daldınız...

KADIN : Pek mi fena insanım?

KIZ : Babama niye vardınız? Şöhreti, parası için mi?

KADIN : Kabalık ediyorsunuz... *(Kalkar, gitmeye davranır. Doktor girer.)*

DOKTOR : *(Kadına)* Nereye, karıcığım? Çay söyledim...

KIZ : Geceleri çay içmesen iyi edersin, baba.

DOKTOR : Bu gece de içeyim de bir daha içmem, kızım...
(Doktor oturur. Sessizlik.)

DOKTOR : *(Kadına)* Canın sıkkın gibi...

KADIN : Ayışığı bana dokunur...

DOKTOR : Ayışığı sana çok yaraşüyor...

KADIN : Kime yaraşmaz ki...

DOKTOR : *(Kıza)* Nen var? Yoksa sana da mı dokunuyor ayışığı?

KIZ : Bana ağustosböceklerinin sesi dokunuyor...

(Sessizlik. Yalnız ağustosböceklerin cıvıltısı.)

KIZ : Sen de dalgınsın, baba...

DOKTOR : Demin laboratuvarda bir aralık gazete okudum, bir hikâye ilişti gözüme...

KADIN : Gazete hikâyeleri mi okumaya başladın?

DOKTOR : Yaşıma başıma yaraşmıyor mu, karıcığım?

KADIN : Onu demek istemedim...

DOKTOR : Tuhaf bir hikâye... Unutulan Adamlar Kırcaathanesi... Vaka bir sabahçı kahvesinde geçiyor... Vaktiyle meşhur olup da sonra unutilan, işsiz kalan, hatta, hatta serserileşen bir sürü adam...

KIZ : Gorki'nin "Ayak Takımı Arasında"sına mı benziyor?

DOKTOR : Biraz... Bir koşucuyla, bir berber, bir de ihtiyar bir adamın konuşmaları hâlâ aklımda...

(Sahne yavaş yavaş kararmaya başlamıştır. Sahne önüne Koşucu, Berber, İhtiyar gelir. Koşucunun bir ayağı yoktur. Üçü de beraberlerinde getirdikleri üç ayrı masanın başına, iskemlelerine otururlar. Doktor, karısı ve kızı iyice karanlık-

UNUTULAN ADAM

ta kalır. Koşucu, Berber, İhtiyar aydınlanır. Doktor konuşmasına devam eder.)

DOKTOR : Berbere koşucu soruyor...

KOŞUCU : Siz berber misiniz?

BERBER : Evet... Siz ne iş görürsünüz?

KOŞUCU : Ben sporcuym... Koşucu...

BERBER : Koşucu mu?

KOŞUCU : Bu topal bacakla mı? diyeceksiniz.

BERBER : Yoo... Hayır... Estağfurullah...

KOŞUCU : Yüz metre dünya rekorcusuydum...

BERBER : Maşallah...

KOŞUCU : Bir solukta...

BERBER : Şimdi?

KOŞUCU : Kundura boyacılığı yapıyorum.

BERBER : Şey... Bacağınız?

KOŞUCU : Üç sene evvel, tramvay...

BERBER : Vah vah...

KOŞUCU : Birikmiş param vardı... Hastalıkta tükendi...

(Sahne önüne sarı saçlı bir kadın gelir.)

BERBER : *(Koşucuya)* Şu sarışın kadını görüyor musunuz?

KOŞUCU : Bildiğiniz mi?

BERBER : Hayır ilk defa görüyorum bu kadını. Ama sarışın...

KOŞUCU : Evet... Sarışın.

BERBER : Saçları ışığın altında nasıl parlıyor bakın... Sırma gibi...

Dalga dalga altın suyu gibi...

KOŞUCU : Sarışınlardan hoşlanıyorsunuz...

BERBER : *(Heyecanlanmaya başlayarak)* O saçlar öyle yumuşaktır... İpek, sarı saçlar... Maşayı elinize alırsınız, saçlar üstlerine yaklaşan sıcak demire doğru uzanır... Saçlar... Sarı saçlar. İnsanın bir yığın saç uğruna, körkütük sarhoşluğa, artsız arasız sarhoşluğa kadar düşebileceğine aklınız yatıyor mu?

KOŞUCU : Hayır...

İHTİYAR : *(Yerinden kalkıp iskemlesini alarak Berberin masasına gelir.)* Sen şehrin en tanınmış kadın berberiydin...

BERBER : Dükkanım en büyük caddenin en şerefli yerindeydi.

UNUTULAN ADAM

İHTİYAR : En kibar kadınlar saçlarını sana teslim edebilmek için bir hafta önceden sıraya girerlerdi.

BERBER : Öyle bir namlıydım ki... (Susar.)

İHTİYAR : Öyle bir namlıydın ki...

BERBER : Bir akşam...

İHTİYAR : ... telefon ettiler.

SARIŞIN KADIN : Bir kadın sesi...

İHTİYAR : Gül şurubu gibi bir ses...

BERBER : Bir hafta sonrası için...

SARIŞIN KADIN : Bir perşembe gününe...

BERBER : Randevu istedi.

İHTİYAR : Gününü saati gelip de kapıda belirince...

SARIŞIN KADIN : Hemen tanıdın...

BERBER : Daha ağzını açmadan tanıdım, çünkü...

İHTİYAR : Saçları güneş ışığı gibi sarıydı...

BERBER : Ancak o duyduğum sesin saçları böyle olabilirdi...

SARIŞIN KADIN : Aynanın karşısına oturdu...

BERBER : Saçlarına dokundum...

İHTİYAR : Parmakların dayanılmaz bir şarkıyı dinler gibi oldu.

BERBER : Evet.

İHTİYAR : Evet?

BERBER : Başladım saçlarını kıvırmaya... Maşamın ucunda, sanki...

SARIŞIN KADIN : Yüreğin yanmaya başladı.

BERBER : Gitti...

SARIŞIN KADIN : Yine geldi sonra...

İHTİYAR : Yine gitti...

BERBER : Bir daha da gelmedi...

İHTİYAR : İçmeye başladın...

BERBER : Bütün kadınlar benimle şakalaşırlardı, konuşurlardı...

SARIŞIN KADIN : O sana tek bir kelime bile söylemedi...

Yalnız...

BERBER : Telefondaki sesi... İçtim... Sattım... İçiyorum...

İHTİYAR : Şehrin en meşhur berberi...

BERBER : Sabahçı kahvelerinde sabahlayan, ayıldıkça şunun

bunun yanında çiraklık eden bir serseri oldu...

İHTİYAR : Seni unuttular...

KOŞUCU : Beni de unuttular...

İHTİYAR : Sen şanınla şöhretinle onun yalnız saçlarını kıvırmaya memurdun.

SARIŞIN KADIN : O saçları okşamaya değil... (*Sarışın Kadın çıkar.*)

BERBER : Beni herkesler unuttu... Ben de belki herkesleri...
Yalnız...

İHTİYAR : Onu unutamiyorsun...

KOŞUCU : Herkesin unutamadığı bir şey var hayatında...

İHTİYAR : Herkesin...

BERBER : Sizin de mi?

KOŞUCU : Sizi de mi unuttular?

(*Uzunca bir sessizlik.*)

BERBER : (*Kalkar, seslenir.*) Garson, al benim çay parasını...
(*Masanın üstüne ufaklık kor.*)

KOŞUCU : Nereye?

İHTİYAR : Sarı saçlının peşine...

(*Berber çıkar.*)

İHTİYAR : (*Koşucuya*) Uykun geldi galiba?

KOŞUCU : Evet.

İHTİYAR : Koy alnını masaya, uyu...

KOŞUCU : Siz ne yapacaksınız?

İHTİYAR : Ben de senin arkandan geliyorum...

KOŞUCU : Allah rahatlık versin...

İHTİYAR : Güle güle...

(*Koşucu alnını masaya dayar. İhtiyar başını elleri arasına alır. Ön sahne kararır. İyice karanlık olunca, İhtiyar ve Koşucu masalarını iskemlelerini alarak çıkarlar. Arka sahne, Doktor, Kadın, Kız, bahçe, mehtap aydınlanır.*)

KADIN : Sonra?

DOKTOR : Sonrası yok... Hikâye böyle bitiyor... Bana pek dokundu...

KADIN : Tuhaf şey...

DOKTOR : Sana ayışığı, (*Kızı göstererek*) ona ağustosböceklerinin cayırtısı dokunuyor da, bana bu hikâye neden dokunmaya-

çakmış?

(Asistan gelir. Başıyla selamlar.)

DOKTOR : Buyrun bakalım... Oturun... Bu gece çalışmayacağız... Size iyi bir haberim var... Başasistanlığına tayininiz için yaptığım müracaatın Bakanlıkça kabul edileceğini duydum... Tebrik ederim...

ASİSTAN : Teşekkür ederim, üstat... Bana gösterdiğiniz güvene layık olmaya çalışacağım.

KADIN : Tebrik ederim...

ASİSTAN : Teşekkür ederim, efendim...

DOKTOR : Hava da serince mi ne?

KIZ : Bir örtü getireyim dizlerine, baba...

DOKTOR : Zahmet etme...

(Kız çıkarken, Uşak elinde çay tepsiyle girer.)

DOKTOR : *(Kızın arkasından)* Çabuk gel... Çayı soğutma...

(Uşak çay takımını sofraya kor.)

UŞAK : Başka bir emriniz var mı, efendim?

DOKTOR : Hayır... Teşekkür ederim...

(Uşak çıkar. Kadın, Doktorun fincanına çay kor.)

KADIN : *(Doktora)* Reçel ister misin?

DOKTOR : Hayır...

(Doktor fincanındaki şekeri başı eğik karıştırmaya başlar. Bu sırada Asistanın fincanına kadın çay koyar, kendi bardağına da koyar. İkisi de şekerlerini karıştırırlar. Sonra birdenbire dururlar, başlarını kaldırırlar, birbirlerine ilgiyle, istekle bakarlar. Bu sırada Doktor da başını kaldırmıştır. Kadınla Asistanın birbirlerine baktıklarını görür. Onlar farkında değildirler. Doktor bozulur. Fincanını masaya kor.)

DOKTOR : *(Ayağa kalkarak)* Ben gidiyorum...

KADIN : *(Kendini toparlamış ve biraz şaşkın)* Ne oldun? Nereye?

DOKTOR : Birdenbire ürperdim...

KADIN : Çay iç ısınırsın... Hem şimdi örtü getirecekler...

DOKTOR : Çayla filan ısınacak gibi değilim... Hemen gidip yatmam lazım.

ASİSTAN : Bir yardımım dokunamaz mı, üstat?

DOKTOR : Hayır... Teşekkür ederim...

(Kadın da Doktorun peşince gitmeye davranır.)

DOKTOR : (Kadına) Senin acelen ne?

ASİSTAN : (Doktora) Allah rahatlık versin... İyi geceler...

(Doktor kederle gülümser. Çıkar.)

İKİNCİ TABLO

(Tıp Akademisi Konferans Salonu'nun yanında konferansçıların dinlenme odası. Fonda bir kapı, konferans salonuna açılır. Yanda bir kapı daha. Uşak konferans salonuna açılan kapıya kulağını dayamış dinlemektedir. Derinden alkış sesleri. Uşak sigara paketini çıkarır. Kibrit aranır. Yandaki kapıdan gazete fotoğrafçısı girer.)

UŞAK : Kibritiniz var mı?

FOTOĞRAFÇI : (Kibriti vererek) Al bakalım. (Makinesini masanın üstüne koyar.) Daha bitmedi mi?

UŞAK : Hayır... Geç kaldınız... İçeri sokmadılar galiba?

FOTOĞRAFÇI : Yooo... Bizim gazeteden de iki makine var orada... Ben, konferansını bitirdikten sonra, burada, üstadın büyük bir portresini almak istiyorum. Birinci sahifeye dört sütun bir portre : «Dün sabah bilmem ne hakkında, Tıp Akademisi Konferans Salonu'nda, bilmem kaçınıcı konferansını veren büyük operatörümüzün en son resmi.» İçerisi kalabalık mı?

UŞAK : İğne atsan yere düşmez... Bir hafta önce evde bir resmini çekmiştiniz, hanımla beraber bahçede gülleri budarken, ben de şöyle arkalarında duruyordum.

FOTOĞRAFÇI : Eee, ne olacak?

UŞAK : Ertesi gün gazetede gördüm, beğenmedim. Bir defa, ben orta yerimden kesilmişim, sonra...

FOTOĞRAFÇI : Sana dikkat etmedim ama, hakikaten resim biraz karanlıktı... Kabahat klişede... Kendisi bir şey mi dedi yoksa?

UŞAK : Tabii bana bir şey demedi. (Susar.) Her gün gazetelerde, dergilerde çıkan resimlerini, kendisi için yazılan yazıları kıyı

toplar, geceleyin de baba kız onları sıra sıra kütüphaneye yerleştirirler.

FOTOĞRAFÇI : Meşhur olmak böyledir. Ben, beş yıldır bizim gazetenin fotoğrafçısıyım, yalnız bir defa kendi resmimin gazetede basıldığını gördüm. Meşhur bir kemancı gelmişti. Herifin etrafına daha trenden inerken üşüştük. Biz onun fotoğrafını alırken, bir arkadaş etraftaki kalabalıkla beraber bizi de çekmiş. Ben şöyle elimde makine ile ensemden görülüyorum. Benim karı hemen gazeteden resmi kesti, hâlâ saklar. (*Derinden alkış sesleri.*) Alkışlanmak güzel şeydir... Bir yığın gözün hayret ve hayranlıkla insanın üstüne açılması, yığınla elin birbirine çarparak insana : «Seni seviyoruz, seni beğeniyoruz, sen bizim üstümüzdesin, sen bizden başka, bizden yükseksin,» demesi... Ben hiç alkışlanmadım ama, makinem alkışlanmanın tadıyla bazan gerilen, bazan yumuşayan, bazan kızaran, bazan sararan kaç tane meşhur insanın yüzünü gördü... Alkışlanmak güzel şeydir.

UŞAK : (*Makine ile meşgul*) Yarı belime kadar bir resmimi çektirmek isterdim şununla...

FOTOĞRAFÇI : Çekeriz. Sen çoktandır üstadın yanındasın galiba?

UŞAK : Dört senedir... Evlendiği gün girdim hizmetine.

FOTOĞRAFÇI : Sahi, bu üstadın ikinci karısı değil mi?

UŞAK : Evet... Birincisi küçük hanımı doğururken ölmüş... 16 sene bekâr yaşamış bizim efendi... Sonra, şimdikine rastlamış.

(*Telefon çalar.*)

FOTOĞRAFÇI : Telefon...

UŞAK : Evdendir. (*Telefona gider*) Alo... Evet bendenizim, efendim. Daha bitmedi, efendim... Gelmediler, efendim... Emredersiniz, efendim... (*Telefonu kapar, fotoğrafçıya*) Başasistan.

FOTOĞRAFÇI : Üstadın en sevdiği talebesiymiş diyorlar.

UŞAK : (*Müstehzi*) Yalnız üstadın değil.

(*Kadın girer. Uşak ve Fotoğrafçı selamlarlar.*)

KADIN : Daha bitmedi mi?

UŞAK : Hayır, efendim.

UNUTULAN ADAM

KADIN : Saat...

FOTOĞRAFÇI : On biri çeyrek geçiyor.

KADIN : Teşekkür ederim. Acaba çok sürer mi? Kocama dersiniz ki, öğle yemeğine davetli olduğumuzu unutmasın... Kendisini almaya geldim. Beklemeyeceğim, konferansını bitirir bitirmez hemen gelsin, anladınız mı?

UŞAK : Anladım, efendim... *(Kadın kapıya doğru giderken)*
Hanımefendi...

KADIN : *(Geri dönerek)* Ne var?

UŞAK : Başasistan evden telefon edip sizi sordular...

KADIN : Beni mi?

UŞAK : Evet... Eve, kendilerine telefon etmenizi rica ettiler.

KADIN : Peki.

(Telefona doğru yaklaşır iskemleye oturur. Telefonun numaralarını çevirmek isterken durur. Başını kaldırır. «Beni yalnız bırakınız» demek ister gibi, fotoğrafçıya bakar. Bakışlırlar.)

FOTOĞRAFÇI : *(Uşağa)* Ben aşağıda flaşı unutmuşum. Şimdi gelirim, sen buradasın, değil mi?

UŞAK : Evet.

(Fotoğrafçı başı ile kadını selamlayarak ve flaşını nümayişle masaya koyarak çıkar.)

KADIN : *(Telefonu açar.)* Alo... Siz misiniz? Evet... Ben... Anlamadım... Delilik ediyorsunuz... Bu kadar itimatsızlık... İkide evde oluruz... Hayır, daha bitirmemiş. Ben önden gidiyorum, zaten uğrayacak bir iki yerim var... Bu ne merak... Bana biraz daha inanmanı isterdim. Şapkacıya uğrayacağım... Olur... *(Telefonu kapatır, kalkar. Uşağa)* Dediklerimi unutmayınız, konferansı bitirir bitirmez hemen gelsin.

UŞAK : Emredersiniz, efendim. *(Kadın çıkar.)*

(Uşak kadının arkasından alayla bakar. İçeriden alkış sesleri. Kapıya vurulur.)

UŞAK : Buyrun... *(İçeriye ana ve çocuğu girer. Çocuk kördür.)*
Vay... gel bakalım...

ANA : Öyle korkuyorum ki...

UŞAK : Korkacak ne var?

ANA : Ya kızarsa?

UŞAK : Kızmak... Yalnız beni karıştırma işe. Sen kendin bugün burada konferans vereceğini gazetede okudun...

ANA : Biliyorum... Şimdi aşağıya bir kadın iniyordu. Ne güzel kadın.

UŞAK : Sen daha güzelsin... *(Anayı sıkıştırmak ister. Ana çekilir.)* Ne o, kavlimizi unuttun mu? Karışmam ha... Bir yanak ver bakayım...

ANA : Sonra...

UŞAK : Peşin peşin bir yanacık isterim.

ANA : Yavaş konuş, çocuk işitecek.

UŞAK : Gözleri açılmadan işitmeye başlarsa alışır biraz. *(Anaya saldırır.)*

ANA : Yapma, ne fena insansın.

UŞAK : Ben doktorun yanına girmeden önce tam iki yıl bir filozofa hizmet ettim. Herif, ne iyilik var, ne fenalık, derdi. Bugün iyi olan şey yarın fena olur, yarın fena olan öbür gün iyi. Bir yerde bir iş yaparsın iyi derler, aynı işi başka yerde yaparsın fenalık olur. *(Tekrar saldırarak.)* Anladın mı, şekerim?

ANA : Bırak beni.

(Fotoğrafçı girer.)

FOTOĞRAFÇI : Senin hanımefendi yaman kadın.

UŞAK : Yamandır... Flaş numarasını niye yaptınız.

FOTOĞRAFÇI : Odadan çıkmak için. Kadının bir konuşan gözleri var. Hani gözleriyle düpedüz «Lütfen çıkar mısınız. Sizin yanınızda telefon etmek istemiyorum,» dedi. *(Flaş masadan alır.)*

UŞAK : Ama, benim yanımda telefon etti. Siz erkeksiniz, insansınız. Ben ne erkeğim, ne dişi, ben uşığım. Benim filozof derdi ki «Siz uşak, hizmetçi, dadı milleti yeryüzünün en kızılacak, en on para etmez mahluklarısınız. Ama kabahat sizde değil.» O kadar sordum, kabahatin kimde olduğunu anlatmadı.

FOTOĞRAFÇI : *(Anayı göstererek)* Kim bu kadıncağız?

UŞAK : Arkadaşlarımdan birisinin karısı... Çocuğu kör. Bir yaşındayken düşmüş, kafatasının bir tarafı çökmüş içeri, kör oluvermiş.

FOTOĞRAFÇI : Zavallı yavrucuk. (*Çocuğu okşar, anaya*) Üstada göstermeye mi geldiniz?

ANA : Evet, yalvaracağım da... Ameliyat yapsın... Belki gözleri açılır yavrucuğun.

FOTOĞRAFÇI : Açılır mutlaka.

ANA : Sahiden açılır mı?

UŞAK : Benim anladığım beyninden ameliyat yapacak... Açılır tabii. (*Fotoğrafçıya*) Düşündüm, bugün konferansın helecani üstüneyken, karşısına bu fakir kadıncağız kör çocuğuyla buracıkta çıkıverirse ameliyata razı olur herhalde.

ANA : Çocuğu ameliyat etmek ister mi dersiniz?

FOTOĞRAFÇI : Eder, eder, mutlaka... (*Alkışlar derinden.*) Konferans bitti.

UŞAK : (*Anaya*) Sen şöyle bir kenara çekil. Şuraya, unutma beni işin içine karıştırmayacaksın. Kendin gazetede okudun, sonra... (*Yaklaşır.*) Ameliyata razı olursa, ameliyattan evvel mükâfatımı isterim, yoksa karışmam...

(*Fondaki kapı açılır. Önde Doktor ve üç kişi girerler.*)

KİŞİ I : (*Doktora*) Harikuladeydiniz, üstat.

KİŞİ II : (*Doktora*) Kanser hakkında bildiklerimin hepsini altüst ettiniz bugün... İpoteziniz...

DOKTOR : İpotez değil, tez. Bir aylık işim kaldı. Üç tecrübe daha...

KİŞİ III : İsminizi taşıyacak bir kanser enstitüsünün açılacağını söylüyorlar.

DOKTOR : Haberim yok.

(*Stenograf kız girer.*)

STENOĞRAF KIZ : Buyrun, üstat.

DOKTOR : Ne o yavrum?

STENOĞRAF KIZ : Konferansınızın stenografisinin bir kopyesini istemiştiniz.

DOKTOR : Ha... Evet... Teşekkür ederim, kızım...

STENOĞRAF KIZ : Bir şey değil, üstat. (*Çıkar.*)

UNUTULAN ADAM

FOTOĞRAFÇI : Bir istirahatda bulunacaktım, efendim.

DOKTOR : Rica ederim... Buyrun...

FOTOĞRAFÇI : Gazetem için bir resminizi çekmek istiyordum.

DOKTOR : İçerde arkadaşlarınız bir hayli resim çektilerdi.

FOTOĞRAFÇI : Bir de bana müsaade etseniz.

DOKTOR : Ayakta mı? Oturayım mı? Nasıl durayım?

FOTOĞRAFÇI : Lütfen şu tarafa, efendim. Burada daha çok ışık var... Şu koltuğa oturur musunuz?...

(Fotoğrafçı Doktorla meşgul, ona poz vermekte.)

KİŞİ I : *(Yavaşça Kişi II ye)* Ne de olsa reklamdan hoşlanıyor.

KİŞİ II : Ben gidiyorum... Geliyor musunuz?

(Üç kişi resminin çekilmesi bitmiş olan Doktora yaklaşırlar.)

KİŞİ I : Müsaadenizle, üstat.

KİŞİ II : Allahısmarladık.

DOKTOR : Ben de çıkıyorum... Buyrun...

FOTOĞRAFÇI : Teşekkür ederim, efendim.

(Fotoğrafçı çıkar.)

(Doktor paltosunun ve şapkasının atılmış olduğu masaya doğru ilerler. Uşak karşısına çıkar.)

DOKTOR : Ne var?

UŞAK : Demin hanımefendi geldiler.

DOKTOR : Buraya mı?

UŞAK : Evet... Bugün öğle yemeğine davetli olduğunuzu size hatırlatmamı emrettiler.

(Uşakla Doktorun arasındaki bu konuşma sırasında üç kişi çıkmıştır)

DOKTOR : Hatırımnda... *(Doktor paltosunu giymek için alır, Uşak yardım etmek ister.)* Bırak, kendi kendime giyebilirim.

(Daha paltosunu giymeden gözüne Ana ilişir.)

DOKTOR : Kim bu kadın?

UŞAK : Efendim... Sizin...

ANA : Ben... *(Çocuğunu ileri sürerek)* Bu kör çocuğun anasıyım.

(Doktor paltosunu koltuğun üstüne bırakır, kendisine doğru yaklaşan kör çocuğa ilerler.)

ANA : *(Çocuğuna)* Sarıl, yavrurum, amcanın ellerine, gözlerini açacak senin...

UNUTULAN ADAM

(Doktor ellerini öpmek isteyen çocuktan kurtulmaya uğraşır, çocuğu kucaklayarak pencerenin önüne götürür, oradaki iskemlenin üzerine çıkararak muayeneye başlar.)

ANA : Bir yaşında düştü. Böyle bakar kör kaldı. Gözleri açılır, değil mi? Açılacak değil mi, doktor?

UŞAK : *(Anaya sokularak yavaşça)* Buraya nasıl geldin anlatsana.

ANA : *(Doktora)* Gazetelerde okudum, burada nutuk verecekmisiniz. Aldım çocukçağınızı geldim. Acırsınız da bize gözlelerini açarsınız diye.

(Doktor çocuğu iskemleden indirir. Çocuk sallanarak ve kendine yol arayarak anasına doğru ilerler.)

DOKTOR : Niye bir iki sene önce getirmedin?

ANA : Taşradaydık, doktor. Yoksa geç mi kalmışız... Açılmaz mı artık?

DOKTOR : Açılır.

ANA : Sahi mi, doktorcuğum?... Sahi mi?... Hepimiz gibi görecekmiz mi?

(Doktorun ellerine sarılır. Doktor kendini kurtarmaya uğraşır)

DOKTOR : Hastaneye niye gelmediniz?

ANA : Hastane kapıları çok kalabalık, doktorcuğum.

DOKTOR : Benim eve geleydiniz.

ANA : Eviniz çok yüksek, doktorcuğum.

DOKTOR : *(Uşağa)* Adresini al... Yarın gidersin, hanımı çocukla beraber eve getirirsin... *(Anaya)* Evimde ameliyatı yapacağım. Sonra on beş gün kadar bende kalırsınız... Evlisiniz, değil mi?

ANA : Evet.

DOKTOR : Kocanıza bizde kalacağınızı söylersiniz. Gelip çocuğu her istediği zaman görebilir.

ANA : Bu iyiliğinizi... Demek gözleri açılacak.

DOKTOR : Kuvvetle ümit ediyorum.

(Kadın ağlamaya başlar.)

DOKTOR : Ağlamayın, ama.

ANA : Sizin evde kalmasak olmaz mı, doktorcuğum?

DOKTOR : Neden?

UNUTULAN ADAM

(Kadın tekrar ağlar.)

DOKTOR : Niye evimde kalmak istemiyorsunuz? Ben kocanıza yazarım.

ANA : Kocam bir şey demez... Bize bu iyiliği yaptığınız için elinize eteğinize kapanmaktan başka ne yapabilir? (Ağlar.)

DOKTOR : Ağlamayın... Niye ağlıyorsunuz?

ANA : Bu... Bu... (Uşağı gösterir.)

DOKTOR : (Hayretle) Kim? Ne var? Ne yaptı size?

UŞAK : (Birdenbire bağırarak) Yalan söylüyor.

DOKTOR : Anlamıyorum.

ANA : Yalan söylemiyorum, doktorcuğum. (Ağlar.)

DOKTOR : Ağlamadan anlatın.

UŞAK : Ben... Ben bu kadını tanımam.

ANA : Beni mi tanımazsın? Beni gayetle iyi tanır.

UŞAK : (Anaya) Çıldırдың mı sen?

DOKTOR : (Uşağa) Sus! (Anaya) Rica ederim, ağlamadan anlatın. Bunu nerden tanıyorsunuz? Bir şikâyetiniz mi var? Size bir şey mi yaptı?

UŞAK : Ben bu kadını ömrümde ilk defa burada gördüm. Deli midir, nedir?

DOKTOR : Senden susmanı rica etmiştim. (Kadına) Sizi dinliyorum, anlatın, ağlamadan.

ANA : Doktorcuğum... Bu adam kocamın en iyi arkadaşı. Bugün buraya gelmemi o söyledi.

UŞAK : Yalan...

(Doktor Uşağın yüzüne bakar, Uşak susar.)

ANA : Sizin yanınıza kadar beni sokacağını söyledi, eğer, dedi bana, benimle razı olursan... (Ağlar.)

UŞAK : Pöh... (Güler.)

DOKTOR : (Uşağa) Sırtma!..

UŞAK : Sırtmıyorum, efendim.

DOKTOR : Bu kadın doğru söylüyor, değil mi?

UŞAK : ...

DOKTOR : Cevap versene...

UŞAK : Bu bendenize ait hususi bir mesele... Sizin hususi ahvalime...

UNUTULAN ADAM

DOKTOR : Sus... defol!

UŞAK : Fakat efendim...

(Doktor Uşağa bakar. Uşak gerileyerek köşede durur.)

DOKTOR : *(Anaya)* Nerde oturduğumu biliyor musunuz?

ANA : Kocam bilir, efendim.

DOKTOR : Yarın sabah çocukla sizi getirsin.

ANA : Doktorcuğum...

DOKTOR : Üzülmeysin artık. Çocuğunuzun gözleri mutlaka açılır.

(Doktor Ana ile Çocuğa arkasını döner; koltuktaki paltosunu almak için ilerler.)

ANA : Ömrümüz oldukça sizi unutmayacağız...

DOKTOR : Sabahleyin erken gelin. Haydi, güle güle...

(Çocuk anasının elinden kurtulup Doktora doğru sendeleyerek, acemi acemi koşar. Tam Doktorun önünde tökezleyip düşer. Ana, Çocuğun arkasından koşar. Doktor Çocuğu yerden kaldırır.)

ÇOCUK : Sen iyi amcasın...

(Doktor, Çocuğu kaldırıp öper.)

DOKTOR : Sen de her zaman iyi çocuk ol!...

(Doktor, Çocuğu yere indirir. Ana Çocuğun elinden tutar.)

ANA : Doktorcuğum.

DOKTOR : Haydi, haydi... Yarın sabah bekliyorum.

(Anayla Çocuk çıkarlar. Doktor tekrar paltosuna doğru ilerler, almak için eğilirken Uşak Doktora yaklaşır.)

UŞAK : Doktor...

DOKTOR : *(Birden doğrularak)* Ne var? Sana defol dedim... Duymadın mı?

UŞAK : Duydum... Yalnız defolmadan önce bir çift sözüm var.
(Doktor dinlemez, paltosunu alır.)

UŞAK : Bir çift söz... Ben tuhaf tabiatlı bir herifim. Boynuzlu olmaktansa boynuz taktırmayı tercih ederim.

DOKTOR : *(Uşağın üstüne yürüyerek)* Ne dedin? *(Yakasına sarılır, paltö kolundan yere düşer.)* Ne demek istiyorsun? *(Tokat atmak için Doktor kolunu kaldırır, Uşak eğilir, sakınmak ister. Doktor tokadı atmaz, elini ağır ağır indirir.)*

UNUTULAN ADAM

Uşağın yakasını bırakır.) Uşak!...

(Sükût. Doktor kapıya doğru yürür, sonra durur. Arkasına bakmadan)

DOKTOR : Şuradan paltomu ver.

(Uşak şaşkın şaşkın yerden paltoyu kaldırıp getirir. Doktora giydirmeye yardım eder.)

DOKTOR : Şapkam...

(Uşak şapkayı verir.)

DOKTOR : *(Yelek cebinden para çıkarıp yere atar.)* Al!...

(Uşak parayı almak için eğilir. Doktor çıkar.)

ÜÇÜNCÜ TABLO

(Doktorun ameliyat salonundaki laboratuvar. Fonda ameliyat salonuna açılan büyük camlı kapı. Sağda ve solda kapılar.)--

(Ana, ameliyat salonunun kapısı önünde oturmaktadır. Heyecanlı. Kapı açılır. Hastabakıcı ameliyat olmuş Çocuğu arabayla dışarı çıkarır. Ana Çocuğun üstüne atılmak ister. Hastabakıcı önler. Ana hıçkırıklarını boğmaya çalışarak arabayı takip eder. Soldaki kapıdan çıkarlar. Doktor ameliyat salonundan çıkar. Üstünde beyaz gömleği vardır. Soldaki kapıya doğru ilerler. Tam kapıdan çıkarken Kız sağdaki kapıdan heyecanla girer.)

KIZ : Baba.

(Doktor dönüp bakar.)

KIZ : Nasıl oldu?

DOKTOR : Fena değil.

KIZ : Tehlike yok ya?

DOKTOR : Zannetmem.

KIZ : Ben de gelebilir miyim?

DOKTOR : Gel!...

(Doktorla Kız soldaki kapıdan çıkarlar. Sahne bir müddet boş... Sağdaki kapıdan Kadın girer, o sırada ameliyat salonundan Asistan çıkar.)

KADIN : Bitirdiniz mi işinizi?

UNUTULAN ADAM

ASİSTAN : Bitirdik.

KADIN : Sanki bu ameliyatı hastanenin birinde yapamaz mıydı?

ASİSTAN : Yapabilirdi.

KADIN : Evde mi oturuyorum, hastahanedeki mi, anlamıyorum, Anasıyla çocuk on beş gün burada kalacaklarmış. Zaten o hastane koğuğu gibi odanın boş kaldığı yok.

ASİSTAN : Sinirlisin.

KADIN : Çok.

ASİSTAN : Uşığı dün niye kovmuş, öğrendin mi?

KADIN : Hayır sormadım.

ASİSTAN : Benim tuhafıma gitti. Bir insanı kovduğunu ilk defa görüyorum.

KADIN : Üstün başın ilaç kokuyor.

ASİSTAN : Meslek kokusu.

KADIN : Senin kendi kokunu tercih ederim.

ASİSTAN : Ressamlar Balosu'na gidiyor muyuz?

KADIN : Daha bir hafta var.

ASİSTAN : Olsun, cevap ver.

KADIN : Gidiyoruz tabii.

ASİSTAN : Dün telefon ettiğime sahiden kızdın mı?

KADIN : Kızdım. Bana inanmıyorsun diye. Öğle yemeğine davetli olduğumuzu biliyordun. Gidip kendisini Akademi'den alacağımı da söyledim. Sen bana yine inanma, tut Akademi'ye telefon et.

ASİSTAN : Haklısın, ne yapayım, kıskanıyorum.

KADIN : Kimden?

ASİSTAN : Bilmem.

KADIN : Kocamdan kıskanmıyorsun herhalde.

ASİSTAN : Hayır.

KADIN : Peki ama, o da erkek.

ASİSTAN : Kocan.

KADIN : Beni bir erkek gibi seviyor ama.

ASİSTAN : Kocan.

KADIN : Kocam olmasaydı?

ASİSTAN : O zaman onun elinin senin eline değmesine bile dayanamazdım.

UNUTULAN ADAM

KADIN : Kocalık, aramızdaki neyi değiştiriyor? Karısı oluşum ne onun erkekliğinden bir zerreyi azaltıyor, ne de benim kadınlığımdan. Bana yaklaştığı zaman bir erkek gibi yaklaşıyor, belki yaşlı bir erkek gibi... Genç olsaydı kıskanır mıydın?

ASİSTAN : Hayır.

KADIN : Neden?

ASİSTAN : Kocan.

KADIN : Anlamıyorum. Kocam olmasaydı da, aynı yaşlılığıyla, sevgi işlerindeki aynı beceriksizliğiyle aşığım olsaydı.

ASİSTAN : Beni bir daha göremezdin.

KADIN : Anlamıyorum... *(Kadın güler.)*

KIZ : *(Girer. Kadına)* Neşelisiniz.

KADIN : Sinirliyim.

KIZ : *(Asistana)* Babam hastanın yanında... Sizi rica etti.

ASİSTAN : Müsaadenizle... *(Çıkar.)*

KADIN : Ressamlar Balosu'na...

KIZ : Gitmeyeceğimi size söylemiştim sanırım.

KADIN : Sebebini söylememiştiniz.

KIZ : Sebebini çok mu merak ediyorsunuz?

KADIN : Evet.

KIZ : Başasistan da...

KADIN : Zannediyorum.

KIZ : Ben gitmeyeceğim...

(Sükût. Kız çıkmak için yürür.)

KADIN : Baksanıza...

KIZ : Buyrun.

KADIN : Size bir şey söylemek istiyorum.

KIZ : Buyrun.

KADIN : Çok mühim bir şey.

KIZ : Dinliyorum.

(Sükût.)

KADIN : Sizi bazı yerlerde sık sık bir erkekle görüyorlarmış.

KIZ : Ne olacak?

KADIN : Evli bir erkekle.

KIZ : Size bu havadisleri kim veriyor?

UNUTULAN ADAM

KADIN : Duyuyorum.

KIZ : Başasistandan mı?

(*Sükût.*)

KADIN : Bir kızın, evli bir erkekle böyle sıkı fıkı ahbablığı, ailesine, babasına...

KIZ : Babama mı?

KADIN : Babanıza... Dedikoduların doğrudan doğruya babanıza dokunacağını düşünmediniz mi?

KIZ : Ya siz?

KADIN : Ben mi?

KIZ : Evet...

KADIN : Ben babanızın şerefiyle oynadığımı hatırlamıyorum. Ben... Ben gençliğimle onun yuvasını ısıttım.

KIZ : Bu yuva siz gelmeden önce soğuk muydu?

KADIN : Olmasaydı beni almazdı...

(*Sükût. Kadın sağdaki kapıya doğru yürür. Tam çıkarken durur.*)

KADIN : Gönül işlerinde biraz daha ihtiyatlı olun, dile düşüp babanızın namusunu lekelemeyin. (*Kadın çıkar. Kız bir müddet şaşkın kalır. Soldaki kapıda Doktor belirir.*)

KIZ : (*Doktora doğru koşarak*) Baba!...

(*Işıklar yavaş yavaş kararır.*)

DÖRDÜNCÜ TABLO

(*Işıklar yavaş yavaş açılır.*)

(*Üçüncü tablodaki aynı dekor. Yalnız gecedir. Lambalar yanmıştır. Ameliyat salonunun camlı kapısı karanlıktır. Doktor, masası başında çalışmakta. Kız bir koltukta oturmuş babası hakkında o gün gazete ve mecmualarda çıkan yazıları kesmektedir. Smokinli Başasistan ayakta durmakta. Balo elbisesiyle Kadın girer.*)

DOKTOR : Gidiyor musunuz?

KADIN : Vakit... Sen de gelseydin.

DOKTOR : Yorgunum... (*Kıza*) Sen sanki niye gitmiyorsun,

kızım?

KIZ : Ben de yorgunum, baba.

DOKTOR : Canın sıkılacak burada.

KIZ : Senin yanında canım sıkılmaz, baba.

(Büyük duvar saati onu vurur. Saat içinden aydınlanmıştır.)

DOKTOR : Geç kalacaksınız. Haydi... Güzel eğlenceler.

ASİSTAN : Müsaadenizle, üstat.

DOKTOR : Güle güle. Yarın sabah işimiz var. Kendinizi çok yormayın...

KADIN : Sensiz gitmek öyle canımı sıkıyor ki...

DOKTOR : Sıkmasın, eğlenmeye çalış.

(Kadın tekrar Doktoru kucaklamak için yaklaşır. Doktor, Kadının yaklaştığını görmemiş gibi başını işinin üstüne eğer. Kadın şaşkın durur. Sonra çıkar. Asistan, Kadının arkasından çıkarırken başıyla Kızı selamlar. Kız başını öbür tarafa çevirir. Bir müddet sessizlik.)

KIZ : Baba.

DOKTOR : Ne var?

KIZ : Gazeteler, uluslararası tıp mükâfatının bu yıl mutlaka sana verileceğini yazıyor.

DOKTOR : Evet.

KIZ : Verecekler mi?

DOKTOR : Alacağım.

(Bir müddet sessizlik.)

KIZ : Bu akşam gazetelerin tasnifini yapmayacak mıyız? Hem bu kütüphane ağzına kadar doldu. Bir yenisini almalı. Bak, «Dünya» mecmuasında senin geçenki konferansın hakkında hayranlıkla dolu uzun bir yazı var. Kapağa bir resmini basmışlar. On beş yaş gençleşmişsin.

DOKTOR : Çok mu ihtiyarım?

KIZ : Hayır, onu demek istemedim, baba. Bilirsin ki, sen benim için gençlerin gencisin...

DOKTOR : Yalnız senin için.

(Bir müddet sessizlik.)

KIZ : Çocuğun gözleri artık iyice görüyor.

DOKTOR : Daha iyi göreceksin. Ben bir haftada bu neticeyi

alacağımı sanmamıştım. (*Yavaş yavaş heyecanlanmaya başlar.*) Çok mühim, çok tehlikeli, neticeleri çok şüpheli bir ameliyattı. Şirürji tarihinde olmayan bir vaka... O gün çocuğu görür görmez...

KIZ : Uşağı kovduğun gün.

DOKTOR : (*Karanlık*) Evet.

KIZ : Baba.

DOKTOR : (*Daha karanlık*) Ne var?

KIZ : Sen dünyadaki insanların en iyisi, en naziğisin. Şimdiye kadar senin bir insanın yüzüne karşı bağırdığını bile duymadım. Soğukkanlılığın...

DOKTOR : O herif... (*Susar.*)

(*Bir müddet sessizlik. Uzaktan bir radyo sesi.*)

DOKTOR : Komşular yine radyo çalışıyor.

KIZ : Pencereyi kapatayım mı?

DOKTOR : Hayır... Bu küçücük makinenin havalardan topladığı sesleri kendisi hiçbir şey duymadan vermesi... İnsanın göğsünü açıp yüreğini çıkarmak, yerine duymadan duyuran bir radyocuk koymak.

KIZ : Daha mı iyi olurdu, baba?

DOKTOR : Bilmem... Belki.

(*Sessizlik. Radyo çalmakta.*)

KIZ : Bu Ressamlar Balosu'na sen de gitmeliydin.

DOKTOR : Neden? Neye yarar?

(*Sessizlik.*)

DOKTOR : Sen benim en eski, en yakın arkadaşımısın. Musiki insanı cesur yapıyor. Şimdi, en yakın arkadaşıma, hiç kimseye söylemediğim şeyleri artık kendi kendimden korkmadan söyleyebileceğimi sanıyorum.

KIZ : Baba.

DOKTOR : Aralarındaki münasebetin derecesini bilmiyorum. Bu derece farkı beni alakadar etmiyor. Tohum çatlamış başak haline inkılap etmiştir. Bu başak daha yeşil mi? Yoksa sararmış, olgunlaşmış mı? Bence hepsi bir. Mademki tohum çıkıp başak olmuştur. Onların birbirlerini isteyen ilk bakışlarını bundan üç ay evvel yakaladım. Geceleyin bahçede...

UNUTULAN ADAM

Çay içerlerken. Onlar benim gözlerimin önünde gözleriyle birbirlerinin oldu. Şimdi aralarındaki münasebet göz göze bakışmaktan, dudak dudağa değmeye kadar geçmiş midir? Bu bir derece farkı. Başka bir şey değil. Onlar beni istekle birbirlerinin gözü içine baktıkları an aldattılar. Kışkandımsa o zaman kışkandım. Geri tarafı telakki farkı.

KIZ : Peki ama, baba...

DOKTOR : Niye ayrılmıyorsun, diyeceksin, değil mi?

KIZ : Evet.

DOKTOR : Benim içimde iki adam var. Birbirleriyle boğuşan, bu kavgada bazan biri, bazan ötekisi üste çıkan iki düşman insan var benim içimde. Birisi meşhur adam; bütün dünyanın tanıdığı büyük operatör, beynelmilel tıp mükâfatının namzedi şöhretli adam. Öbürüsü senin baban. Senin arkadaşın. İyi yürekli, cesur bir insancağız. Şöhretim çoğaldıkça, adım dünyanın dört yanına yayıldıkça, ben gitgide daralan bir çember içinde sıkışıyorum... Şöhretli adam dev bir demirci, babana örsünün üstünde, dar, miskin, ağır telakki-lerin, mecburiyetlerin prangasını takıyor... Şöhretim çoğaldıkça zincirlerini ağırlaştırıyor, anlıyor musun?

KIZ : Anlıyorum, baba.

DOKTOR : Beynelmilel tıp mükâfatının namzedi meşhur doktor, genç karısını boşamak için, onun genç başasistanıyla seviştiğini ileri sürerek mahkemeye başvuramaz...

KIZ : Başka bir sebep bulabilirdin, baba.

DOKTOR : Bu kadar yalancılığa da, bu kadar aşağılığa da baban, o ikinci adam, o iyi yürekli, cesur insancağız razı olamıyor.

KIZ : Anlıyorum. (*Kız sessiz ağlamaya başlar.*)

DOKTOR : Ne o? Babana çok mu acıyorsun? Değmez... Artık kavgalarında iyi yürekli cesur insancağız, meşhur adamın yumruğu altında devriliyor. Şöhrete öyle alıştım ki, meşhur olmak, meşhur kalmak, kendim de farkına varmadan öyle bir ihtiyaç haline gelmiş ki bende, şöhretimin içinden çıktığım gün karaya vurmuş bir balık gibi ölürüm sanıyorum. Şöhretimden bir dal kopmaması için her şeye...

KIZ : (*Bağırarak*) Baba!... (*Elleriyle yüzünü kapar.*)

UNUTULAN ADAM

- DOKTOR : *(Hayretle kızına yaklaşır.)* Ne var? Ne oluyorsun?
- KIZ : *(Birdenbire babasından uzaklaşarak)* Baba...
- DOKTOR : Ne var?
- KIZ : Ben... Bir erkekle sevişiyorum...
- DOKTOR :
- KIZ : Evli bir erkekle!
- DOKTOR :
- KIZ : Beni bıraktı... Çocuğum var.
- DOKTOR : Nerde?
- KIZ : Karnımda... Üç aylık.
(Bir müddet sessizlik... Baba kız bakışrlar.)
- KIZ : Şimdi anlıyorum, doğuramam. Buna hakkım yok. Beynelmi-
lel tıp mükâfatının namzedi meşhur âlimin kızı piç doğura-
maz. Sen, kütükte babasının ismi yazılı olmayan bir çocuğın
dedesi olamazsın. O küçük şey senin şöhretinin yalnız bir
dalını değil... Hem kim bilir belki buna o iyi yürekli
insancağız, babam da razı olmazdı.
- DOKTOR : Neler söylüyorsun?
- KIZ : Bırak bitireyim, baba. Doğuramam. Onu almak lazım.
- DOKTOR : Almak mı?
- KIZ : Evet...
- DOKTOR : Nasıl? Kim?
- KIZ : Sen!
- DOKTOR : Ben mi?
- KIZ : Başka kim olabilir. Ben büyük meşhur operatörün kızı, hangi
doktora gidip de karnımda bir piç var, onu alınız diyebiliri-
m. Şöhretli adamın düşmanları da zincirleri kadar merha-
metsizdir. Meslek sırrı filan para etmez. Yarım saat sonra
meşhur âlimin kızı piçini düşürdü diye bütün âleme yayılır.
(Sesini yavaşlatarak) Belki dünyanın bir ucuna gidebilir,
kasabacığın birinde kaybolmuş, seni tanımayan bir doktor
bulabilirdim. Böyle bir adam bulmak belki de çok güç
olmazdı... *(Sesi daha kısık ve daha hınçla)* Onu bulmayaca-
ğım... İstiyorum ki, piçimi, istiyorum ki, yavrumu dünyanın
en meşhur operatörü doğmadan öldürsün. Ben o meşhur
adamı sevmiyorum. Bu hıncın içinde belki o meşhur devin

UNUTULAN ADAM

evime getirdiği genç kadının bana çektiirdiği işkencenin de payı var. (Ağlar.)

DOKTOR : Ben bunu yapamam.

KIZ : Yapacaksın, baba. İyi yürekli, cesur insancağız, şöhretli deve karşı boşuna dövüşüyor.

(Sessizlik.)

DOKTOR : Bu adam kimdi?

KIZ : Erkeğin biri...

DOKTOR : Tanıyor muyum?

KIZ : Belki.

(Sessizlik.)

DOKTOR : Uzak bir köye gitsen.

KIZ : Orada onu doğursam... Sonra herkesten gizleyerek büyütsek, değil mi?

DOKTOR : ...

KIZ : Bunu demek istiyorsun, değil mi?

DOKTOR : Evet!

KIZ : Hayır... Çocuğumu, o daha içimde, küçük bir et yağınıyken, çaldığı malı gizlice toprağa gömen bir hırsız gibi saklayabilirim. Fakat onu yeryüzüne çıkardıktan sonra, anasının ben olduğumu herkese haykıramamazlık edemem. Bu kadar da alçak değilim...

(Kız kalkar, babasının yanına yaklaşır. Doktor koltukta bitkin oturmaktadır)

KIZ : Şöhret devinin, benim babam kadar da cesareti yok mu? Haydi doktor.

DOKTOR : Ne?

KIZ : Haydi doktor, dedim.

DOKTOR : Bu benim ihtisasım değil.

KIZ : Sekiz yaşında bir çocuğun yumuşak beyinde dolaşan parmaklar, bu kadar basit bir işi mi yapamayacak?

DOKTOR : Peki ama, nerede?

KIZ : İçerde.

DOKTOR : Ne zaman?

KIZ : Şimdi. Evde kimse yok, hastabakıcı, çocuğun yanında, hizmetçiler izinli. Evin bu bölümünde yalnızız...

UNUTULAN ADAM

DOKTOR : İmkânı yok...

KIZ : Ben gidiyorum içeri... Etere filan lüzum yok. (*Kız ameliyat salonuna girer. Camekânlı kapı aydınlanır.*)

(*Doktor kalkar. Ağır ağır yürür, ameliyat salonuna girer. Kapıyı kapar. Sahne kararır. Yalnız içinden aydınlanmış büyük duvar saati ışıklı kalır. Saatte yelkovan döner. Sahne aydınlanır. Doktor ameliyat salonundan çıkar. Bitkindir. Telefonun numaralarını çevirir. Sırtı seyircilere dönüktür*)

DOKTOR : Alo! Polis Müdürlüğü mü? Ben... Yarım saat önce... Kürtaj yaptım kızıma... Ameliyat masasında öldü... Kalbi durdu... Kızımı öldürdüm... Beni tevkife gelin... Telefon eden kim mi? Ben...

PERDE

İKİNCİ PERDE

BEŞİNCİ TABLO

(*Hapısane müdürünün odası. Müdür demir parmaklıklılı pencereden dışarıya bakmaktadır. Kapı vurulur.*)

MÜDÜR : Gir.

(*Gardiyan girer.*)

GARDİYAN : Bir gazete fotoğrafçısı sizi görmek istiyor.

MÜDÜR : Sabahtan beri bu beşinci... Dördüncü kısmı avluya çıkardınız, değil mi?

GARDİYAN : Evet, efendim.

MÜDÜR : Görüşme yerinde nöbetçi gardiyanların biraz daha dikkatli olmasını isterdim. Tıbbi Adli'ye gönderilecek deli gitti mi?

GARDİYAN : Evrakı Savcılıktan geldi. Yarın jandarmaya teslim ediyoruz.

MÜDÜR : Gazeteciye söyleyin, gelsin.

(*Gardiyan selamlayarak çıkar. Kapı tekrar vurulur.*)

MÜDÜR : Buyrun.

(*Fotoğrafçı girer.*)

FOTOĞRAFÇI : Merhaba.

MÜDÜR : Hoş geldiniz, şöyle teşrif edin.

FOTOĞRAFÇI : Teşekkür ederim. (*Müdüre bir kâğıt uzatarak Savcılıktan.*)

MÜDÜR : (*Kâğıdı alarak*) Onu görmek istiyorsunuz, değil mi? (*Kâğıdı okur.*) Çağırtayım. (*Zile basar, Gardiyan girer.*) 23 numarayı getir. (*Gardiyan çıkar*) Sabahtan beri dört arkadaşınız geldi. Birçok resimlerini çektiler.

FOTOĞRAFÇI : Günün en meşhur adamı. Ne korkunç adam. Hakikaten ablasıyla iki çocuğunu kıtır kıtır kesmiş mi?

MÜDÜR : Tahkikat öyle gösteriyor. Hatta çocuğun biri üç yaşındaymış. Herif ablasıyla öteki yavrucağı kestikten sonra elinde ucundan kan damlayan bıçağı, bu üç yaşındaki

UNUTULAN ADAM

çocuğun üstüne eğilince, kızcağız : «Dayı, beni küh yapma, küh yapma,» dermiş.

FOTOĞRAFÇI : Müthiş şey... Asarlar herhalde.

MÜDÜR : Hayır. Daha yirmisini doldurmamış.

FOTOĞRAFÇI : Peki ama bu yirmi yaşındaki delikanlının böyle bir işi yapması için ortada dehşetli bir sebep olması lazım gelir.

MÜDÜR : Bunlar iki kardeş. Babaları ölüyor. Ufak bir miras kalıyor. Enişte ile abla bir oluyorlar. Buna paradan az bir şey veriyorlar. O da kızınca...

FOTOĞRAFÇI : Mutlaka deli olmalı, hasta.

MÜDÜR : Hayır, Tıbbi Adli uzun müşahedelerden sonra kendisinde gayri tabiiyet olmadığına dair rapor verdi.

FOTOĞRAFÇI : Belki de sinirli, asabi filan... Kim bilir burada elinden neler çekiyorsunuz.

MÜDÜR : Yoo, gayet sakin. *(Kapı vurulur.)* Gir.

(Katil önde, Gardiyan arkada girerler, Katilin eli sarılı.)

MÜDÜR : *(Fotoğrafçıya)* İşte... *(Katile)* Senin resmini çekmek istiyorlar...

KATİL : Çeksin, efendim.

FOTOĞRAFÇI : Şöyle ışığa gel...

KATİL : Ayakta mı durayım, oturayım mı?

FOTOĞRAFÇI : Ayakta... Hakikaten bu işi yaptın mı?

GARDİYAN : *(Müdüre)* 112 numara sizi görmek istiyor.

MÜDÜR : Doktor mu?

GARDİYAN : Evet...

MÜDÜR : Gelsin...

(Gardiyan çıkar.)

FOTOĞRAFÇI : *(Katile)* Kaç yaşındasın?

KATİL : On dokuz.

FOTOĞRAFÇI : Eline ne olmuş öyle?

KATİL : Kedi tırmaladı. İçerde bir kediciğim var da. Dün arkadaşlardan birisi ayağını kırdı hayvancağızın. Çok katı yürekli insanlar var bu dünyada... Ben bacağına sarayım derken bir pençe attı. Sıyırdı elimin derisini...

FOTOĞRAFÇI : Canın yandı mı?

- KATİL : Çok... Kedi tırmağından insan hastalık kaparmış derler.
Hemen doktora gittim, sardırdım.
- FOTOĞRAFÇI : Peki. Gülme... Resmini çekiyorum...
- KATİL : Güldüğüm yok... Yüzüm öyledir.
(*Kapı vurulur.*)
- MÜDÜR : Gir.
(*Doktor önde, Gardiyan arkada, girerler.*)
- DOKTOR : (*Müdürü selamlar.*)
- MÜDÜR : Buyrun.
- DOKTOR : Bugün mektup günü. Bana bir şey var mı diye soracaktım.
- MÜDÜR : Hayır, yok. (*Güler.*) Zaten şurada ne kaldı? Bir haftamz.
- DOKTOR : Hayır altı gün. (*Bir müddet sükût.*) 1819 gün rüya gibi geçti. Bu altı günü bir türlü getiremiyorum.
- MÜDÜR : O da gelir.
- DOKTOR : İçerde bir itikat var. Cezanın bitmesinden bir hafta önce hapislerin suyu kesilir, ümidi dışarıya gidermiş...
- MÜDÜR : (*Fotoğrafçıya*) Bir on beş seneliğin hikâyesini bilirim, on beş senesini sabırla doldurmuş; son hafta su içmez, uyku uyumaz oldu. Hiç kimse ile konuşmayan herif hiç durmadan her önüne gelenle konuşmaya başladı. Üç gün kala da birdenbire sustu, son günü delilik alametleri gösterdi. Hapisane kapısı arkasından kapandı ama, tımarhane kapısı açıldı önünde...
- DOKTOR : Ben de öyle korkuyorum ki...
- MÜDÜR : Amma yaptınız ha...
- DOKTOR : Öyle bir hiç durmadan konuşmak ihtiyacını duyuyorum ki...
- MÜDÜR : (*Güler.*) Herhalde su içmemelik etmiyorsunuz...
- DOKTOR : Hayır, fakat uyku uyuyamıyorum...
(*Bir müddet sessizlik.*)
- DOKTOR : Bir şey soracaktım.
- MÜDÜR : Sorun.
- DOKTOR : Geldiğim gün eşyalarımı teslim etmiştim. Bir çakım, bir de evimin anahtarı vardı.

UNUTULAN ADAM

MÜDÜR : Herhalde depodadır.

DOKTOR : Anahtar kaybolmamıştır, değil mi?

MÜDÜR : Olmamıştır.

DOKTOR : Geri verirler, değil mi?

MÜDÜR : Neyi?

DOKTOR : Anahtar.

MÜDÜR : Tabii, çıktığınız gün...

DOKTOR : Teşekkür ederim.

(Bir müddet sessizlik.)

DOKTOR : Müsaadenizle.

MÜDÜR : Su içmemezlik etmeyin. *(Güler.)*

DOKTOR : Yalnız ümit dışarı çıkmış, suyum kesilmemiş daha.

(Gardiyanla Doktor çıkarlar.)

MÜDÜR : *(Fotoğrafçıya)* İşiniz bitti mi?

FOTOĞRAFÇI : Evet, teşekkür ederim.

MÜDÜR : Gidebilir, değil mi? *(Zile basar.)*

KATİL : *(Fotoğrafçıya)* Bir şey diyecektim.

FOTOĞRAFÇI : De bakalım. Sıkılma.

KATİL : Şu çektiğiniz resimden bir tane de bana gönderseniz...

Hani...

FOTOĞRAFÇI : Müdürünüz müsaade buyururlarsa gönderirim.

MÜDÜR : *(Katile)* Bu kaçınıcı resim? Gazetecilerin hepsinden de istedin.

KATİL : Ne yapayım? Merak bu... İçerde bir resimci var karakalem büyütüyor.

MÜDÜR : Gazeteleri de topluyormuşsun.

KATİL : Topluyorum. Hani insan kendisi için yazılanları okumaktan hoşlanıyor.

FOTOĞRAFÇI : Meşhur olmak böyledir. Ben on yıldır bizim gazetenin fotoğrafçısıyım, yalnız bir kere resmim gazetede basılabildi, bir tarihte meşhur bir kemancı gelmişti... Herif...

(İçeri Gardiyan girer, Fotoğrafçı sözünü keser.)

MÜDÜR : *(Gardiyan)* Götürün.

KATİL : *(Fotoğrafçıya)* Unutmayın kuzum...

MÜDÜR : Haydi, haydi unutmaz.

(Gardiyan ve Katil çıkarlar.)

MÜDÜR : Demin siz resim çekerken içeri geleni tanıdınız mı?

FOTOĞRAFÇI : Hayır.

MÜDÜR : Dikkat etmediniz galiba.

FOTOĞRAFÇI : Dikkat de ettim... Ama...

MÜDÜR : Bir doktor vardı, kızının çocuğunu düşürürken, öldürdüydü... Beş seneye mahkûm edildiymiş canım.

FOTOĞRAFÇI : Bildim, bildim.

MÜDÜR : İlk senesi karısı haftada bir gelirdi. Sonraları uğramaz oldu. Ara sıra mektup filan gönderiyordu. İki senedir onun da arkası kesildi. Unuttular adamcağızı...

FOTOĞRAFÇI : Beş sene bu. Düşününün bir kere yüzünü ben bile unutmuşum. Hiç olmazsa elli resmini çekmiştim. Çok değişmiş... Zamanının en meşhur adamıydı... Bütün dünyada resmini ilk sayfasına basmayan gazete yoktu bir vakitler.

MÜDÜR : Dünya bu...

FOTOĞRAFÇI : İnsanlar ne çabuk unutuyorlar. Bu kadar meşhur olduktan sonra unutulmak da kötü şey. Bakın ne diyorum. Ben on yıldır bizim gazetenin...

ALTINCI TABLO

(Birinci perde, üçüncü tablodaki dekor. Yalnız mobilyalarda ve konuluşlarında fark vardır. Perde açıldığı zaman uzaklardan radyo sesi... Oda pencereden giren ay ışığıyla alaca karanlıktır. Saat 12'dir.)

(Sağdaki kapı ağır ağır açılır. İçeri Doktor girer. Doktor yavaş yavaş ilerler. Ayağı bir yere çarpar. Doktor durur, tekrar ilerler. Bu sefer emniyetle gider, elektrik düğmesini çevirir, aydınlıkta etrafına bakar. Çalışma masasının lambasını yakar, üstünde açık duran notları okur, kitapları karıştırır. Sonra masaya oturarak mikroskopla bir müddet çalışır, tekrar notlara bakar. İstihfafla güler. Notları iter, bir müddet düşünceli durur. Derinlerden bir kapının anahtarla açılması. Doktor yerinden fırlar. Lambayı söndürür. Gider ameliyat salonuna girer. Kapı hafif aralıktır. Kapının arkasında Doktor vardır. Ayak sesleri yaklaşır. Sağdaki kapı açılır. Koridorun aydınlığı odanın alacakaranlığı içine düşer. Kadınla Başasistan

UNUTULAN ADAM

girerler. Başasistan lambayı yakar.)

KADIN : Yorulmuşum fena halde...

ASİSTAN : Sana gitmeyelim dedim o kadar.

KADIN : Ne bileyim, pek methettiler. Otello rolünü harikulade oynuyor, dediler.

ASİSTAN : Öyle harikuladelik bir şey yoktu... Boş beyinli, kıskanç bir zenci rolünü oynamakta ne güçlük olabilir zaten.

KADIN : Boş beyinliliği Otello'nun kıskançlığından mı?

ASİSTAN : Ne demek istiyorsun?

KADIN : Bir zamanlar sen de çok kıskançtın da...

ASİSTAN : (*Esner.*) Uykum var. Halbuki hiç olmazsa bir saat daha çalışmam lazım.

KADIN : Yarın çalışırsın.

ASİSTAN : Olmaz... Çalışmamdaki intizamı ne pahasına olursa olsun bozamam. Dehanın yarısı intizamdır, sabır ve çalışmadır.

KADIN : Ama yalnız yarısı.

ASİSTAN : (*Paltosunu iskemlenin üstüne fırlatarak çalışma masasının başına oturur.*) Bulamıyorum, bulamıyorum. Çıldıracağım.

KADIN : Hani dehanın yarısı olan sabır.

ASİSTAN : Bir yere takıldım kaldım. Bu mesele yalnız sabırla halledileceğe benzemiyor.

KADIN : Dehanın öbür yarısı da lazım, değil mi?

ASİSTAN : Ne demek istiyorsun?

KADIN : Hiç... Sadece seni kızdırmak istiyorum. Artık Otello gibi boş beyinlilik etmeyen, sevdiğini iddia ettiği kadını kıskanmayan seni...

ASİSTAN : Tatsız şaka...

KADIN : Dehana laf ettim diye çok mu kızdın?

ASİSTAN : Kızdığım falan yok... Hem artık gidip yatsan.

KADIN : Beni kovuyor musun?

ASİSTAN : Çalışacağım.

KADIN : Çalış... Çalış... Yatmadan önce seni öpmeye geleyim mi?

ASİSTAN : ...

UNUTULAN ADAM

KADIN : Cevap versene...

ASİSTAN : Gel...

(Kadın çıkarken)

KADIN : Bana bak...

ASİSTAN : Yine ne var?

KADIN : Hiç... Şey... Bana bu günlerde çıkacak gibi geliyor.

ASİSTAN : Zannetmem. Daha bir iki ay var herhalde.

KADIN : İyice hesap ettin mi?

ASİSTAN : İşim gücüm yok da bir de bununla mı uğraşacağım...

Hem birdenbire aklına bu nereden geldi? Seneler var ki...

KADIN : Unutmuştuk. *(Kadın çıkar.)*

(Asistan işi üstüne eğilir, dalgın çalışmaya başlar. Doktor ameliyat salonunun kapısını ağır ağır açarak arkası kendisine dönük olan Asistana yaklaşır. Ve omuzları üstünden yazdığı şeylere bakar)

DOKTOR : Yanlış...

ASİSTAN : Ne o, ne yanlış? Kim, kimsiniz? Burada ne...

DOKTOR : Araştırmanızı yanlış bir yoldan yapıyorsunuz...

Faraziyeniz tamamen yanlış... Beni tanımadınız mı?

ASİSTAN : ...

DOKTOR : Beni tanıdınız, değil mi?

ASİSTAN : Üstat...

DOKTOR : Bir daha sefere bazı şeylerin ayını gününü daha iyi hesaplıyorsunuz değil mi? İnsan bazan hiç istek duymadığı şeylerle de...

ASİSTAN : Siz...

DOKTOR : Ben... Dehanın öbür yarısı... *(Asistanı iterek)* Şöyle çekilin... *(Masaya eğilir, kalemi alır.)* Sizin en dost talebem olmadığınızı çok eskiden anlamıştım. Fakat şu içinden bir türlü çıkmadığınız kepezeliği görmeden önce, en zeki talebeminiz diye düşünüyordum. Bunda da yanılmışım. Yaklaşın. Dikkat edin. *(Bir şeyler yazar.)* Bu böyle. Halbuki siz formüle tamamen tersinden başlamışsınız. Anlıyor musunuz?

ASİSTAN : Anlıyorum.

DOKTOR : Ya bu kepezelik ne? *(Masanın üstündeki kâğıtlara*

vurur. Kâğıtlar yere düşer. Başını kaldırıp Asistana bakar. Asistan yerden kâğıtları alıp Doktorun önüne koyar.) Teşekkür ederim. Yaklaşın... Biraz daha... (Tekrar yazar.) İşte sizi az daha çıldırtacak olan meselenin halli. Kavrayabildiniz mi bari?

ASİSTAN : ...

DOKTOR : Kavrayabildiniz mi?

ASİSTAN : Evet...

DOKTOR : Hele şükür... (Güler.) Bunu yine siz bulmuş olun. Bu buluş sizi meşhur edebilir.

ASİSTAN : Fakat...

DOKTOR : Fakatı da ne?

ASİSTAN : Kendimin olmayan bir şeye...

DOKTOR : Haydi... Haydi... Dehanın öbür yarısının bu yarım saatlik meyvesini/size hediye ediyorum, alın.

ASİSTAN : Üstat...

DOKTOR: Paltonuzu giyin ve bu gecelik... sade bu gecelik beni yalnız bırakın. Yarın sabah yine teşrif edersiniz. Haydi güle güle... (Asistan, Kadının çıktığı sol kapıya doğru bakar.) Onun için merak etmeyin. Kendisiyle başbaşa konuşacak bir çift sözüm var. Otello'nun boş beyinliliğini gösterecek değilsiniz herhalde. Güle güle... Sabahleyin erkenden gelirsiniz, haydi.

(Asistan sağdaki kapıdan çıkar. Doktor arkasından bakar. Sonra koltuğa oturur. Bir müddet sonra yatak karyafetiyle Kadın girer)

KADIN: İşte geldim... (Ayağa kalkan Doktoru görür.) O da kim... Aa!...

DOKTOR: Herkesten çabuk beni tanıyan sen oldun... (Ağır ağır Kadının üstüne doğru yürür. Kadın çekilir.) Korkma... (Kadın etrafına bakınır.) Onu gönderdim... Merak etme, yarın sabah erkenden gelecek... Otur... Evde kimse yok, biliyorum. Sabahtan beri karşı kahveden kapıya bakıyorum. Hizmetçinin izin günü... Beni hiç beklemiyordun, değil mi? Daha doğrusu bu kadar çabuk beklemiyordun. İnsanlar günün birinde felaketin gelip çatacağını akıllarına getiremez-

UNUTULAN ADAM

ler... Ölüm gibi... Hangi insan kendisinin de hakikaten öteki insanlar gibi günün birinde mutlaka öleceğine inanır... Hepimiz buna inanır görünürüz. Halbuki içimizden... Ben de işte beklenmeyen ölüm gibi geldim. *(Bir müddet sükût.)* Burası çok değişmiş. Bütün eşyaları böyle yenileştirdiniz mi? Niye cevap vermiyorsun? Yatak odasına da yeni bir karyola mı kurdunuz? Cevap versene... Haydi cevap ver.

KADIN: Hayır... Eski karyola... *(Ağlamaya başlar.)*

DOKTOR: Ben sana ağlamak ihtiyacını duyuruyorum demek... Eskiden de pek neşe veren bir adam değildim ama...

KADIN: Hayır, ondan değil...

DOKTOR: Teşekkür ederim.
(Bir müddet sükût.)

DOKTOR: Beni hemen, görür görmez tanıdın mı? Tanıdın mı hemen? Görür görmez?...

KADIN: Evet.

DOKTOR: Çok değişmemişim demek.

KADIN: ...

DOKTOR: Niye cevap vermiyorsun?

KADIN: Çok değil... *(Tekrar ağlar.)*

DOKTOR: Ağlamak hiçbir şeyi halletmez... Zaten halledilecek bir şey de kalmadı. *(Bir müddet sükût.)* Beni hemen birden görünce tanımana, nasıl diyeyim, kelime biraz benim ağzıma yaraşmıyor... sevindim...
(Uzun bir sükût.)

DOKTOR: Beni hemen tanıdın demek... Beni görür görmez tanıyan ilk insan sensin. Sabahtan beri kahvede oturuyorum. Ben oradakilerin hepsini hatırladım. Hepsini tanıdım. Onlar beni tanımadılar. Unutmuşlar. Bir mehtaplı gece bir hikâye anlatmıştım. Unutulan Adamlar Kıraathanesi.

KIZIN SESİ: Gorki'nin «Ayak Takımı Arasında»sına mı benziyor?

DOKTOR: *(Kadınla değil, kendi kendine konuşarak)* Biraz... O hikâyelerdeki insanlara benzedim, kızım... Kömürcü, kaç defa karşılaştıktı... Unutmuş.. Tanımadı. Köşe başındaki berber... Kaç defa tıraş etti beni. Unutmuş... Tanımadı. Ne

UNUTULAN ADAM

de olsa bunlar az rastladığım, karşılıklı oturup konuşmadığım insanlardı, diyeceksin. Kızım... Aynı masanın başında yan yana ameliyat yaptığım insanlar da tanımadılar. Birisine vapurdan çıkarken rastladım. Gözlerinin içine baktım. Yanımdan yürüdü... Tramvayda yan yana oturduk, dönüp baktım. Unutmuş... Tanımadı... Herkes unutmuş beni, unuttu, kızım. Unutulmuşum. Ne çabuk!... Kitapçı camekânlarına baktım. Yalnız birinde tek bir kitabım duruyor. Onu da kitapçı orda unutmuş, kızım. (*Doktor bir sigara çıkarıp yakar.*)

DOKTOR: Eskiden içmiyordum. Şimdi içiyorum. İçerde alıştım. (*Bir müddet sessizlik.*)

DOKTOR: Konuşmuyorsun? Canını dehşetli sıkıyorum, değil mi? Dört duvar arasında rahat rahat otururken ne diye çıkıp geldim, değil mi?

KADIN: Hayır...

DOKTOR: Boşuna zahmet etme, ne diye çıkıp geldim. Unutulan adam, unutulması lazım gelen, icap eden adam ne diye kendini hatırlattı?

(*Kadının bir hareketi üzerine.*)

DOKTOR: Rica ederim, değmez... Söyleyeceğin sözlerin hepsi sadece laftır. Yaptığın her hareket daha ziyade komik oluyor.

(*Bir müddet sessizlik.*)

DOKTOR: Halledilecek hiçbir mesele yok demiştim. Halbuki var. Ne o? Merak mı ettin? Biz hâlâ resmen karı kocayız, değil mi?

KADIN: Evet...

DOKTOR: Mahkemeye başvurup boşanmamız lazım.. Fakat... İşin bir fakatı olduğuna hayret mi ediyorsun? Fakat şu... Mahkemeye müracaat, unutulan adamı tekrar hatırlatacak. Gazeteler yazacaklar. Halbuki unutulan unutulmuştur. Ve bir sabıkalı olarak yeniden bir gün, bir hafta için olsun tanınmayı, meşhur olmayı istemiyor... Anlaşıldı mı?

KADIN: Evet...

DOKTOR: Demek resmen ayrılamayız. Siz kızını öldüren sabıka-

lının ismini nüfus cüzdanınızda daha bir müddet taşıyacaksınız. Zaten senin kocanın kim olduğunu bile çoktan unutulmuşlardır. Belki de bizi ayrılmış biliyorlar. Öyle mi?

KADIN: Evet.

DOKTOR: Âlâ, ben bu fedakârlığınıza, yanlış anlamayın, kocanızın hâlâ resmen ben olduğumu unutturmuş olmak fedakârlığınızla karşılık, şurda burdaki birkaç parça öteberim üstünde hiçbir hak iddia etmeyeceğim. Onları size bağışlıyorum. Reddetmeyin. Reddetme... Kabul mu?

KADIN: (*Başını eğerek.*)

DOKTOR: Bu da oldu.

(*Bir müddet sessizlik.*)

DOKTOR: Bu çivi de sana bırakıyorum. (*Etrafına bakınır.*) Şurada bir kütüphane vardı.

KADIN: Hangi?

DOKTOR: Hani her gece kızımın içine benim için yazılanları toplar, sıralar, korduk, hatırladın mı?

KADIN: Evet...

DOKTOR: Nerde?

KADIN: Sandık odasına kaldırdık.

DOKTOR: Ya? Ama haklısınız. Her çekmecesini, her rafını unutulmuş bir adamdan bahseden bir eşyayı elbette gözünüzün önünde tutamazdınız.

KADIN: Ay.

DOKTOR: Canını çok mu acıttım. Affedersiniz... Beş sene beni çok değiştirdi...

(*Bir müddet sessizlik.*)

DOKTOR: Ben içerileri dolaşmak istemiyorum. Sen git sandık odasına, bana o kütüphanenin içinde ne bulursan, ne kalmışsa getir. Yoksa hiçbir şey kalmadı mı? Kalmadı mı? Hepsini yaktınız mı?

KADIN: Hayır... Hayır... Getiriyorum. (*Kadın süratle çıkar.*) (*Doktor odanın ortasında dolaşır bir müddet. Sonra birdenbire durur, koltuğa oturur. Sahnenin önüne Kız gelir.*)

KIZ: Baba, bu akşam gazetelerin tasnifini yapmayacak mıyız? «Dünya» mecmuasında senin geçenki konferansın hakkında

hayranlıkla dolu uzun bir yazı var. Kapağa bir resmini basmışlar. On beş yaş gençleşmişsin.

DOKTOR: Çok mu ihtiyarım?

(Radyo sesi.)

KIZ: Pencereyi kapatayım mı?

DOKTOR: Hayır... İnsanın yüreğini çıkarmak, yerine duymadan duyuran bir radyocuk koymak...

KIZ: Daha mı iyi olurdu, baba?

DOKTOR: Bilmem... (Kız çıkar.)

(Doktor Asistanın çıktığı kaprya bakar. Süratle o kaprya doğru yürür. Kapryı birdenbire açar, kapının arkasında Asistan durmaktadır.)

DOKTOR: Hâlâ burada mısınız? Kapının arkasında durmayın bari... İçeri teşrif edin.

(Asistan sahneye girer.)

DOKTOR: Bir şeyler yaparım diye korktunuz galiba? Öyle ya, ne de olsa bir hapisane kaçkını ile bir hanımefendiyi başbaşa bırakmak tehlikeli...

ASİSTAN: Fakat, üstat...

DOKTOR: Ne var? Cevap versenize!... Bir şeyler söylemek istiyordunuz.

ASİSTAN: Hiçbir şey söylemek istemiyorum.

DOKTOR: Zaten ne söyleyebilirsiniz ki...

(Kadın kucağında gazeteler ve dergilerle girer.)

KADIN: (Asistanı görerek) Sen?...

DOKTOR: (Kadına) Getirdin mi? (Kadının kucağındaki gazete yığını alır.) Bunlar... (Masanın üstüne koyar.) Hepsi bu kadar mı? Daha çok... Çok olacak...

KADIN: ...

DOKTOR: Gerisi nerede? Kayıp mı oldu yoksa?

KADIN: ...

DOKTOR: Niye cevap vermiyorsun?

KADIN: Hizmetçi kullanmış olacak...

DOKTOR: Hizmetçi mi? Bütün bir dünyanın senelerce benden bahsetmesinin şahitlerini, şöhretim vesikalarını hizmetçileriniz... Ben o şöhret için sizlere tahammül ettim, kızımı...

UNUTULAN ADAM

(Birden susar.) Kütüphaneyi bu odadan kaldırmak kimin aklına geldi?

KADIN: ...

ASİSTAN: ...

DOKTOR: Cevap versenize... Korkuyor musunuz?...

ASİSTAN: Ben söyledim...

DOKTOR: Sen...

(Uzun bir sessizlik. Doktor gazete ve dergileri karıştırmaya başlar, bazılarını okur. Sonra birden aklına bir şey gelmiş gibi, bir şey aramak istiyormuş gibi mecmuaları daha çabuk karıştırır, karıştırır.)

DOKTOR: Bir «Dünya» mecmuası olacaktı... Kapağında benim resmimi basmışlardı... Beni on beş yaş gençleştiren bir resim... Bunların arasında yok... (Kadına) O mecmuayı hatırlıyor musun?

KADIN: Hayır...

DOKTOR: Belki içerde kalmıştır...

KADIN: İçerde hiçbir şey kalmadı.

(Sessizlik.)

DOKTOR: Siz benden daha kötü insanlarmışsınız. (Ayağa kalkar, gazeteleri toplar. Kucağına bastırarak kapıya doğru yürür. Durur.) Allahaismarladık. (Kucağından gazete ve mecmuaların bir kısmı yere dökülür. Asistan ve Kadın toplamak için yaklaşır, eğilirler.) Dokunmayın... Elinizi sürmeyin bunlara... (Doktor yere çömelmiş kendisi toplamaktadır.) Ben artık yalnız bu kâğıtların üstünde yaşayan adamım... Eski gazetelerin adamı... (Kalkar. Elini ceketinin cebine sokup mendilini çıkarır. Mendilin içinden yere anahtar düşer.) Kapınızın anahtarı... (Eğilir, anahtarı alır.) Buyrun. Fakat kullanmanızı tavsiye etmem. Beş sene bir hapisane deposunda yattı. (Asistana) Alsanıza... (Asistan çekinerek anahtara uzanır.) Ellerinizi mi yakıyor?.. (Asistan anahtarı alır.) Bir daha Allahaismarladık... İyi geceler... (Gazeteleri kucağına bastırılmış ağır ağır kapıdan çıkar.)

PERDE

BU BİR RÜYADIR

Operet 3 Perde 6 Tablo

Yazılışı : 1934

KIŞİLER :

Macit
Fatma
Ahmet (aşçıbaşı)
Marika
Eşref
Faruk
Asım
Adviye
Yusuf
Koro baleti
Şişman Çingene
Çingene kızı
Ahçı yamakları
Kamarot
Kara Korsan
Korsanlar
Yolcular

BİRİNCİ PERDE

TABLO : I

(Bir yolcu gemisinin birinci mevki güvertesi)

Meclis : 1

Macit, Fatma

(Fatma küpeşteye dayanarak denizi seyretmekte ve bir şarkı mırıldanmakta. Macit sahneye girer, Fatma'yı görür, yanına yaklaşır.)

MACİT : Bonjur, Fatma Hanımefendi.

FATMA : Bonjur.

MACİT : Dalmışsınız.

FATMA : Denize bakıyordum.

MACİT : (Şairane) Bir güzellik, bir güzelliğe bakıyordu demek, deniz kadının gibidir... Bilmezsiniz, hanımefendi...

FATMA : (Macit'in sözünü keserek) Bilirim.

MACİT : (Bozulmuş) Neyi bilirsiniz?

FATMA : Sizin şair olduğunuzu. Denizde balık ne kadar çoksa, sizde de böyle şairce sözlerin o kadar çok olduğunu...

MACİT : (Mağrur) Evet, hanımefendi, şairim. Dün sabah her nasılsa ağızımdan kaçırmış olduğum gibi babam Prens Şerafettin, Mısır'ın kızgın çöllerindeki ehramların altında gizlediği hazineleriyle ne kadar övünüyorsa, ben de buluşlarımla, kafiyelerimle o kadar müftehirim.

(Düet)

MACİT : Hanımefendi siz bilmezsiniz
Ne kadar benzer size deniz

FATMA : Bilmem deniz bana benzer mi
Yoksa bunlar şairce sözler mi

BU BİR RÜYADIR

MACİT, FATMA : Şair olmak işte böyledir
İnsanı boyuna söyler
Her sözde hayal koku ve renk
Her sözde ahenk, ahenk, ahenk

Şair olmak işte böyledir
İnsanı boyuna söyler

MACİT : Ben, bendeniz şairim
Göklerdir benim yerim
Kalbimde kanatlarım var
Kanatlar sallanırlar
Havayı yara yara
Uçarım yıldızlara

FATMA : Şairlik ne tatlıymış
Kalbiniz kanatlıymış
Size bir tavsiyem var
Sağlam olsun kanatlar
Tırmanırken göklere
Yuvarlanmayın yere

MACİT, FATMA : Şair olmak işte böyledir
İnsanı boyuna söyler

MACİT : Üç gündür aynı gemideyiz, hanımefendi, üç gündür aynı denizin ufuklarını aşyoruz. Sizi bu mukaddes sonsuzluk içinde tanıdım. (Yemek kampanası çalar.)

FATMA : (Macit'in sözünü keser.) Yemek vakti, gene gelmiyor musunuz?

MACİT : Biliyorsunuz ki gemide mütenekkiren yolculuk ediyorum. Bir Prens oğlu olduğumu bilsinler istemiyorum. Ben deniz yolculuğunda yalnız şairim. Bir bildiğe rastgelmekten çekiniyorum. Güverteye bile çıkmak için en tenha zamanını bekliyorum. Gemide sizden, ailenizden, dostlarınızdan başka hiç kimseyle konuştuğumu gördünüz mü?

FATMA : Evet, gördüm.

BU BİR RÜYADIR

MACİT : (*Hayretle*) Kiminle?

FATMA : Geminin aşçıbaşısıyla. Dün gece geç vakte kadar üçüncü mevki güvertede beraber dolaşıyordunuz.

MACİT : (*Şaşkın*) Ha, evet... Aşçıbaşısıyla... Şişman bir adam... Efendim, ben midemden biraz mustaribim de... Kendisine kamarama göndereceği yemekler için tembihatta bulunuyordum...

FATMA : Kamaranız bizim sırada mı?

MACİT : (*Gülmeye çalışarak*) Hem evet, hem hayır. Bırakın kamaramın yeri sizin için biraz daha meşkûk kalsın. (*Yemek kampanası tekrar çalar.*)

FATMA : Haydi öyle olsun. Müsaadenizle, Macit Ümit Bey.

MACİT : Güle güle, Fatma Hanımefendi. Valdeniz Advie Hanımefendiye arz-ı ihtiramat eylerim.

FATMA : (*Çıkarken birdenbire durur.*) Annemle fazla meşgul-sünüz.

MACİT : (*Gayet samimi*) Sizin anneniz diye.

FATMA : O da sizinle çok alakadar.

MACİT : (*Aşıkane*) Sizinle alakadarım diye.

FATMA : Haydi öyle olsun... (*Çıkar.*)

Meclis : 2

Macit, aşçı yamakları, Balet Koro, Aşçıbaşı Ahmet

(*Balet Koro başlar.*)

KORO : Sevgi lazım değildir her gün
Sevgisiz aşksız yaşamak mümkün
Fakat siz bilin biz demeden
Yaşanamaz yemek yemeden

AHMET : Hatırlatmaz mı kadıngöbeği
Sarışın tonton bir bebeği
Geçmek isteyen aşkın bağından
Yemeli dilberdudağından

BU BİR RÜYADIR

En unutulmaz lezzeti
Verir insana bildircin eti
Doyulursa eğer sarmaya
Asınız beni hemen armaya

KORO : Sevgi lazım değildir her gün
Sevgisiz aşksız yaşamak mümkün
Fakat siz biliniz biz demeden
Yaşanamaz yemek yemeden

(*Balet Koro çıkar, Macit'le Ahmet sahnede kalır.*)

AHMET : Yemeğini hazırladım, oğlum.

MACİT : Teşekkür ederim, iştahım yok.

AHMET : Ama oğlum...

MACİT : Biraz yavaş konuşamaz mısınız? (*Etrafına bakınır.*)

AHMET : Sana bol yoğurtlu, bol sarmısaklı tatarböreği yaptım.

MACİT : Yemeğe sarmısak koyma diye kaç defa söyledim sana.

AHMET : İyi ama sen sarmısağa bayılırsın be oğlum.

MACİT : (*Etrafına bakınır.*) Bir parça daha yavaş konuş kuzum.

AHMET : Canım oğlum...

MACİT : Oğlum, oğlum, oğlum. Anladık, ben senin oğlunum, sen de benim babamsın. Sana kaç defa rica ettim ki şu gemi içinde benim senin oğlun, senin de benim babam olduğunu unut diye.

AHMET : Hay Allah belamı versin, unutayım diyorum unutamıyorum be oğlum.

MACİT : Gene oğlum. Rezil edeceksin beni.

AHMET : Babanın aşçı olmasından mı utanıyorsun? Baban da aşçı, babanın babası da aşçıydı, babanın babasının babası da aşçı, anan da aşçı, ananın anası da...

MACİT : Anladık, anladık, ben aşçı değilim, ben şairim ve ben bu gemideyken babam sen değilsin.

AHMET : Ya kim be oğlum?

MACİT : Mısırlı Prens Şerafettin. Sana bunu kaç defa söyledim, bu gemide ben Mısırlı Prens Şerafettin'in oğluyum diye. Keşke bana şu üçüncü mevki biletini alamaz olaydın.

BU BİR RÜYADIR

AHMET : Sen istedin be oğlum.

MACİT : Şimdi çıldıracağım.

AHMET : Çıldırma be oğlum.

MACİT : Bana bak, baba, eğer bir daha oğlum dersen kendimi kaldırıp denize atarım.

AHMET : Deme be oğlum.

MACİT : Gene mi oğlum?..

(*Marika girer.*)

MARİKA : (*Macit'e*) Bizim büyükhanıma, Advie Hanım canım, bir kitap verecekmışsiniz, beni gönderdi ki size hatırlatayım diye.

MACİT : Evet, evet. Bendeki de ne dalgınlık. Advie Hanım salondalar mı?

MARİKA : Orada.

MACİT : Kerimeleri Fatma Hanımefendi de yanlarında mı?

MARİKA : Hayır, küçükhanım kendi kamarasında.

MACİT : Ben şimdi kitabı bulurum.

MARİKA : Sizin kamaraya kitabı almak için geleyim mi?

MACİT : (*Telaşla*) Benim kamaramı, sen benim kamaramın nerde olduğunu biliyor musun?

MARİKA : Biliyorum.

MACİT : (*Korkuyla*) Nerede?

MARİKA : Burada elbet. Geminin içinde.

MACİT : (*Müsterih*) Tabii gemide olacak. Haydi, haydi, kitabı ben kendim götürürüm. (*Yürür, sabneden çıkarken durur, aşçıbaşı Ahmet'e*) Siz de tembihlerimi unutmayın, aşçıbaşı. Gayet hafif bir tavuk suyu, ama çok hafif, anladınız mı?

AHMET : Anladım be oğlum.

MACİT : (*Asabiyetle*) Hımmmmmm...

AHMET : Anladım beyfendi oğlum, anladım.

MACİT : Çok geç anlıyorsunuz.

(*Macit çıkar.*)

BUBİR RÜYADIR

Meclis : 3

Marika, Ahmet, Eşref, Fatma, Koro, figürasyon

MARİKA : Ne aksi adam bu. Kamarasını göstermez kimseye, salonda yemek yemez. Dün bizim küçükhanım mamasına söylerken duydum, bu Macit Bey büyük zengin bir adamın oğluymuş.

AHMET : Kim?

MARİKA : Şu Macit Bey canım.

AHMET : Ha. Şu benim oğlum, (*Kendini toparlar*) öyle, öyle. Babası Tunuslu mu, Mısırlı mı, prens mi, sultan mı neymiş? Nereden de uydurur bizim oğlan?

MARİKA : Kim uyduruyor? Ne uyduruyor?

AHMET : Yani senin anlayacağın uyduran filan yok. Geç şunları şimdi be. Şöyle tatlı iki laf edelim. (*Bu muhavere esnasında fonda gemi, yolcular gidip gelmekte, şezlonglara yerleşip öyle uykusunu uyumaktalar. Muhaverenin sonuna doğru Koro yerleşmiş olur.*)

MARİKA : Biliyor musun, bu Macit Bey...

AHMET : Hangi Macit Bey?

MARİKA : Şu prensin oğlu, canım. Bizim küçükhanıma, Fatma Hanımacanım, korte yapıyor, ama bizim büyükhanımın da gözü Macit Beyin üstünde.

AHMET : Deme be!

MARİKA : Canım çıksın doğru söylüyorum.

AHMET : Desene ki benim oğlan aldı yürüdü.

MARİKA : Hangisi senin oğlan?

AHMET : Canım ben ona öyle derim işte. Aldırma, sen anlat. Bu sizin küçükhanımın babası zengine benzer...

MARİKA : Çok zengin. Yalnız biliyor musun ne var? Hani bir Eşref Bey...

AHMET : Eşref Bey mi? Hani hep sizin küçükhanımla geziyor. O mu?

MARİKA : O, o. Bizim küçükhanımla nişanlanmışlar.

AHMET : Sizin küçükhanım nişanlı mı? E, bizim oğlan ne olacak

BU BİR RÜYADIR

öyleyse?..

MARİKA : Nasıl senin oğlan?

AHMET : Canım işte... Sen anlat. Anlat.

MARİKA : Ama biliyor musun, bizim küçükhanım gizli nişanlı.

AHMET : Kızın babası anası kızlarının o Eşref Bey denilen herifle nişanlandığını bilmiyorlar demek.

MARİKA : Yok canım. Küçükhanımın babası anası biliyor. Yalnız oğlanın, Eşref Beyin babası bilmiyor. Oğlunun bizim küçükhanımla evlenmesine razı olursa, o zaman herkese söyleyecekler ki bizim küçükhanım nişanlandı.

AHMET : Vay anasını, işin içinde işler var be. Bizim oğlana diyeyim de akıntıya kürek çekmesin bari.

MARİKA : Hangi oğlana?

AHMET : Amma anlamaz şeysin canım. Prensin oğlu Macit Beye.

MARİKA : Yok, Macit Beye bir şey söyleme, bırak bizim küçükhanıma korte yapsın.

AHMET : İyi ama sonu yok.

MARİKA : Sen benle korte yapıyorsun, sonu var mı?

AHMET : Doğru be Marika. Hani benim Macit oğlanın başına ant ederim, eski zamanda olsaydı benim kadının üstüne nikâh kıyar alırdım seni... Yanıyorum senin için be Marika...

Meclis : 4

(Düet:)

AHMET: Bir bak derken şaka maka
Yanıyorum be Marika
Yürek yanık tutmuş dibi
Sütleç kâsesi gibi

KORO: Yürek yanık tutmuş dibi
Sütleç kâsesi gibi

MARİKA: Niçin dedin bana bunu
Sevmem yanık kokusunu

BU BİR RÜYADIR

Sütlaç kâsesini ben
İndireyim mi ateşten

KORO: Sütlaç kâsesini ben
İndireyim mi ateşten

AHMET: Oluverdim sana âşık
Gözlerin bir gümüş kaşık
Yüreğimi karıştırır
İçinde ne araştırır

KORO: Yüreğimi karıştırır
İçinde ne araştırır

MARİKA: Tuhaf bir huy vardır bende
İşim yoktur yüreğinde
İstiyorsan sevmek beni
Karıştırayım cebini

KORO: İstiyorsan sevmek beni
Karıştırayım cebini (*Düet biter.*)

(Düet finale yaklaşırken Eşrefle Fatma sahneye girmişlerdir.)

FATMA : Marika, seni Yusuf Efendi arıyordu.

MARİKA : Gidiyorum, küçükhanım.

(Marika'yla aşçı sahneden çıkarlarken)

AHMET : *(Marika'ya)* Bu Yusuf Efendi de çok oluyor.

MARİKA : Ne yapayım, Yusuf Efendi bizim Asım Beyin ortağı.

Benden ne isterse yapacağım.

AHMET : Yooo, bak ben bu işe gelemem. *(Çıkarlar.)*

Meclis : 5

Eşref, Fatma

EŞREF : Bak Fatma, gayet ciddi söylüyorum, bu Şair Macit denen

BU BİR RÜYADIR

herif senin peşinde fazla dolaşiyor. Bir yumrukta herifi nakavt edeceğim vallahi. Bendeki yumruk Dempsey'de...

FATMA : Dempsey'i filan bırak, bir kere kızmaya hiç hakkın yok.

EŞREF : Nasıl hakkım yok, ben senin nişanlın değil miyim?

FATMA : Sözde.

EŞREF : Nasıl sözde? Baban anan bizi nişanlamadılar mı?

FATMA : Benim babam anam, evet, fakat muhterem pederiniz bu işi hâlâ bilmiyor. Kim bilir, belki de razı olmayacak.

EŞREF : Dur bak razı ediyor muyum etmiyor muyum? Bendeki iradeye...

FATMA : (*Sözünü keser.*) Anladık, haydi öyle olsun. Yalnız ne olur ne olmaz, bu gizli nişanımızı bizimkilerden başka kimsenin duymaması lazım. Baban bu işe rıza göstermeden başkasına söylersen beni bir daha göremezsin.

EŞREF : Evet, biliyorum.

FATMA : Söz mü?

EŞREF : Kaç defa söz veriyorum? Peki, sporcu sözü.

(*Faruk girer.*)

FATMA : Mühendis Faruk Bey geliyor.

EŞREF : Bu heriften bıktım. Macit'ten kalır yeri yok.

FATMA : Kendine gel, verdiğin sözü unutma, Eşref!

Meclis : 6

Evvelkiler, Faruk

FARUK : Merhaba, Fatma Hanım. Merhaba, sporcum.

FATMA : Merhaba, Faruk Bey.

FARUK : (*Fatma'ya*) Yemekten kalkınca sizi aradım, hemen kaçırmissiniz. Siz de olmasanız bu yolculuk çekilir dert değil, Fatma Hanım...

EŞREF : (*Sözünü değiştirmek ister.*) Bu sene dünya boks şampiyonluğu kaç ravuntta bitti, biliyor musunuz?

FARUK : Hayır bilmiyorum, bilmek de istemem, bana ne! Benim şimdi düşündüğüm şey acaba Fatma Hanımın kalbini kaç

BU BİR RÜYADIR

ravunтта nakavt edebilirim?

EŞREF : (*Öksürerek*) Öhō öhō...

FATMA : Üşüdünüz galiba, Eşref Bey?

FARUK : Bu kuru öksürük hiç de iyi değil.

EŞREF : Ben sporcuyum, ben üşümem.

FARUK : Vallahi siz bilirsiniz. (*Fatma'ya* :) Fatma Hanım sizden bir ricam var. Bizim Eşref Beyimiz ne de olsa yabancı sayılmaz. Bu gece mehtapta sizinle konuşmak isterim, söyleyecek sözlerim var.

EŞREF : (*Birdenbire*) Yok, katiiyen olmaz!

FATMA : (*Yavaşça*) İtidalini muhafaza et. Annem galiba yaramazlık etmeyeyim diye Eşref Beyi bana gözcü koymuş...

EŞREF : Advıye Hanımefendi bana...

FARUK : (*Sözünü keserek*) Canım Eşref'ciğim, etme yahu, gözünü biraz kapativer. Sana vur dedilerse öldürme. Daha olmazsa, gider Advıye Hanımdan gözcülüğünü ben alırım, değil mi, Fatma Hanım?

FATMA : Bilmem...

(*Triyo* :)

EŞREF : Yüzücüyüm koşucuyum biniciyim
Ve hepsinde birinciyim

FATMA : Yüzücüdür koşucudur
Ve hepsinde birincidir

EŞREF : Emir aldım Fatma'nın annesinden
Onun üzerinde gözcüyüm

FARUK : (*Fatma'ya*) Demek sizin üstünüzde gözcüdür o?

EŞREF : Gözlerimi dört açmışım.

FARUK : Kuzum açma!

FATMA : Yeter Eşref, dinlemem artık saçma!

FARUK : Gözlerini kapa kuzum.

EŞREF : Kapayamam.

FARUK : Kapa...

EŞREF : Yamam.

FARUK : Kapa...

EŞREF : Yamam.

FARUK : Kapa...

BU BİR RÜYADIR

EŞREF : Yamam.

FARUK : Eh, Fatma Hanım, bu gece sizi bekleyeyim mi?

EŞREF : (Sözü değiştirmek ister.) Bakın, size bir maç hikâyesi anlatayım...

FARUK : Hikâyeyi sonra dinleriz. İsterseniz Fatma Hanım, Eşref Bey de gelsin.

EŞREF : Ha bak, buna bir diyeceğim yok, ben de gelirim.

FARUK : Öyleyse Eşref'ciğim, ne olacak sanki, ben senin yanında içimi dökmekten sıkılmam ki. Geliyor musunuz, Fatma Hanım?

FATMA : Şimdi bir şey söyleyemem. Hem yazacak mektubum vardı. Müsaadenizle ben gidiyorum. Allahısmarladık, Faruk Bey. Allahısmarladık, Eşref Bey. (Fatma çıkar.)

FARUK : Ne nefis kız, değil mi?

EŞREF : Öyle, öyle.

FARUK : Dur be birader, senin de yazacak mektubun yoksa, sana bir şey söyleyim mi, üç gün daha böyle giderse divaneye döneceğim.

EŞREF : Neden?

FARUK : Fatma'cığımın aşkından...

EŞREF : (Faruk'un kolundan tutar.) Eh bu kadarı da çok artık! (Eşref hiddetle çıkar. Sahneye Balet Koro girer. Faruk çıkar.)

Meclis : 7

Gemiciler, Balet Koro

KORO : Deniz deniz
Biz sendeniz
Senin sesin
Hepimizin
Martı kuşuz
Vurulmuşuz
Gök rengine
Ahengine

BUBİR RÜYADIR

SOLO : Deniz ne başı var ne sonu var
Denizlerin kalbi dalga saçı rüzgâr
Erişilmez ufuklarına denizlerin
Denizler de böyle uzar böyle uzar

TABLO : II

Asım Bey ailesinin lüks kamara salonu

Meclis : 1

Macit, Yusuf, Advîye, Asım

ADVİYE : Vallahi, Macit Bey, dün kızım Fatma söyledi de adeta size gücendim. Demek bizden sakladınız, siz prensmişsiniz?

MACİT : Gizlemek değil, efendim, rica ederim, bu bir sır olarak kalsın.

ASIM : Hiç merak etmeyin.

YUSUF : Bilirim, asil aileler böyledir. Başları rahat olsun diye kendilerini tanıtmak istemezler.

MACİT : Öyle, hem ben şair olarak tanınmayı prensliğe tercih ederim.

ADVİYE : Yoo, ne de olsa prenslik başka şey. Hoş siz gizleseniz de asalet yüzünüzden akıyor.

MACİT : Teşekkür ederim.

ASIM : Hani karım sitem etmeseydi ben edecektim. İnsanın bir prensle ahbablık etmesi hoşuna gidiyor. Vallahi benim babam bakkaldı. Âlem bilir, memleketten İstanbul'a gelmiş, çıraklıkla işe başlamış, derken efendim, apartmış ustasının kızını.

ADVİYE : Bey, yine mi başladın bu hikâyelere?

ASIM : Soyumu inkâr edecek değilim. Babamın ustası ölmüş, babam dükkâna konmuş derken, babam öldü biz çıktık yerine. İşi yürüttük yıllardır. Asım Efendi ve Şeriki Yusuf

Ticarethanesi dediler mi tanınırsınız.

YUSUF : Hem de nasıl tanınırsınız.

ASIM : Babamın dükkânında kalfalık ederken çok vezir konağına erzak taşıdım ama...

ADVIYE : Bey, rica ederim, kes bunları.

ASIM : Bir prens oğlu ile ahbablık ettiğim yoktu doğrusu, iyi değil mi Yusuf?

YUSUF : Öyle kuzum. Ekselans pederiniz prens hazretleri pamuk üzerine iş yaparlar mı?

ADVIYE : Sorduğun şeye bak, prensler ticaret yaparlar mı hiç!

YUSUF : Öyle demeyiniz, hanımefendi, şimdi krallar bile ticaret yapıyor.

MACİT : Babamın işleriyle alakadar değilim. Ben bütün hayatımı sade bir şair gibi böyle uzun deniz yolculuklarında geçiririm. Babamın çiftlikleri var. Galiba pırasa, kabak, lahana ekiyorlar.

YUSUF : Onlar ekilmez, herhalde pamuk ekiyorlar.

MACİT : Ne ekerlerse eksinler, yalnız bir şey biliyorum, o da Mısır'ın yarısı babamın.

YUSUF : Vay efendim vay! Pederinizin ismi ne buyurdunuz?

MACİT : Prens Şerafettin.

YUSUF : Tanırım, tanırım.

MACİT : (*Hayretle*) Kimi, babamı mı, nerede, ne zaman?

YUSUF : Yok, görüşmedim, resmini gördüm, ama size hiç benze-miyor.

MACİT : Bilakis çok benzeriz.

YUSUF : Belki yanlışmışım. Biliyor musunuz, Asım Bey, bizim Son Ekselans Macit Bey kime benziyor?

ADVIYE : Kim bilir ne tuhaflık yapacaksın?

ASIM : Bırak söylesin...

MACİT : Bana da çok merak oldu, kime benziyorum, Prens dö Gal'a mı, yoksa Belçika Kralı'na mı?

YUSUF : Hayır, bizim geminin aşçıbaşısına.

ADVIYE : Yusuf Efendi!

ASIM : Buldun buldun da kime benzettin!

(*Kamarot girer.*)

BU BİR RÜYADIR

KAMAROT : Efendim, dün gece briç oynadığınız Adana Pamuk Şirketi mümessili Tekin Bey sizi yine davet ediyor.

ASIM : Misafirimiz var.

MACİT : (*Ayağa kalkarak*) Ben rahatsız etmeyeyim.

ADVIYE : Vallahi bırakmam, Macit Bey.

YUSUF : Bari ben gideyim, herifi kaçırmak olmaz.

ADVIYE : Haydi sen de git, Asım, ben muhterem misafirimizi elimden geldiği kadar izaza çalışırım.

MACİT : Aman efendim!

ASIM : E öyle olsun.

MACİT : Buyrun, rica ederim.

(*Yusuf, Kamarot, Asım çıkarlar.*)

Meclis : 2

ADVIYE : Size karşı öyle mahcubum ki...

MACİT : Aman efendim!

ADVIYE : Kocamın boşboğazlıkları, Yusuf Efendinin soğuk şakaları...

MACİT : İzam ediyorsunuz, efendim.

ADVIYE : Bilseniz nasıl ıstırap içindeyim. Ben bir dezanşante'yim, Macit Bey. Babam valiliğe kadar yükselmiş, Fransızca bilir bir zattı. Meşrutiyet'te tekaüde sevkettiler. Ben o zaman Piyer Loti'nin romanlarını okuyan bir kızdım. Babam altı ay sonra öldü, koca konağımız darmadağın oldu.

MACİT : Ne facia, Yarabbi!

ADVIYE : Mecbur olduk, beni Asım Beye verdiler. Artık benim için bu kaba saba adamın yanında bu hayat başladı. Genç kızlık rüyalarına elveda...

(*Solo:*)

ADVIYE : Dizimde seven bir baş tek bir secde etmeden
Demir gibi kolların içinde bayılmadan
Kupkuru hakikate atıldım ayılmadan
Genç kızlık rüyaları elveda elveda

BU BİR RÜYADIR

Gönül zavallı gönül boşu boşuna koşmuş
Sizden beklediklerim hepsi boş hepsi boşmuş
Genç kızlık rüyaları elveda elveda

MACİT : (*Samimi*) Zavallı Advie Hanım!

ADVIYE : Kocam zengin, bana her istediğimi veriyordu, yalnız kalbim boştu. Bütün şefkatimi kızıma verdim, onu kolejde okuttum. O da büyüdü. İşte yine kalbim boş. Aşk nedir, Macit Bey, bilir misiniz?

MACİT : (*Şaşkın*) Bilirim.

ADVIYE : Şairsiniz, hem niye öyle uzak duruyorsunuz, (*Macit şaşkın, kanepeye ilişir.*) Macit Bey?

MACİT : Efendim, kızınız Fatma Hanım cidden...

ADVIYE : Kızımı bırakın. Şimdi yeryüzünde kızımla kocamın olduğunu unutmak istiyorum. Kalbim öyle dolu ki, anlamıyorsunuz, Macit Bey...

MACİT : Anlıyorum, hanımefendi.

ADVIYE : Neyi anlıyorsunuz?

MACİT : (*Şaşkın*) Yani, şey... Boş, yani dolu, genç kızlık rüyalarınız yani...

ADVIYE : Biraz daha yakın gelsenize...

MACİT : (*Sıkılmıştır.*) Geleyim, efendim.

ADVIYE : Hiç sevdiniz mi?

MACİT : Mademki izin veriyorsunuz...

ADVIYE : Benden size bol bol izin. Bana bakın, gözlerimi kapıyorum, sizi dinliyorum.

MACİT : Çocukken mahallede komşumuz bakkalın kızı...

ADVIYE : Nasıl bakkal, nasıl komşu?

MACİT : Yani mahallede oturup da bir komşu kızına âşık oldum. Şöyle hayal meyal hatırlıyorum. Kahire'deki sarayımızda Çerkez esirlerinden biri. Mavi gözleri, sırma saçları bazen rüyalarım girerdi. Küçük kalbimin bir kuş gibi çarptığını hissedirdim...

ADVIYE : Devam edin. Şimdi hiç kimseyi sevmiyor musunuz?

MACİT : (*Ayağa kalkarak, coşkun*) Seviyorum, evet seviyorum, hanımefendi...

BU BİR RÜYADIR

(Solo :)

Seviyorum seviyorum seviyorum onu
Düşünmedim bir kerre var mı bu sevdanın sonu
Seviyorum seviyorum yeter bu da yeter bana
Ölürüm ben sevme beni derse bir gün eğer bana

Sevgi ateşten bir oktur onun öldürdüğü çoktur
Ben de ölürsem ne çıkar o belki arkamdan ağlar
Gönül nasıl ne kadar çok sevilmek isterdi
Bu gönül ne kadar çok rüyalara kendini verdi

Gönül nasıl ne kadar çok sevilmek isterdi
Ölümlerden acıdır 'sevilmekten sevenin derdi
Sevgi ateşten bir oktur onun öldürdüğü çoktur
Ben de ölürsem ne çıkar o belki arkamdan ağlar

ADVİYE : Demek bu kadar derin seviyorsunuz?

MACİT : Evet.

ADVİYE : Ne zamandan beri?

MACİT : Üç gün oluyor. Bu vapur yolculuğundan beri onu
denizin ve bütün sonsuzluğun içinde tanıdım. Onu öyle
seviyorum ki, hanımefendi...

ADVİYE : İnanayım mı?

MACİT : İnanın, hanımefendi.

ADVİYE : İnanıyorum.

MACİT : Hanımefendi, ben sizin...

ADVİYE : (Birdenbire Macit'in boynuna sarılır.) Anladım, fazla
söylemeyin...

Meclis : 3

Evvelkiler, Asım, Yusuf

ASIM : Bu ne hal yahu?

BU BİR RÜYADIR

YUSUF : Oh oh, hanımefendi Prens hazretlerini iyi izaz ediyorlar...

ASIM : Bu ne kepezelik!

MACİT : Hiddet buyurmayın, meseleyi anlatayım. Bendeniz kızınız Fatma Hanımın..

ADVIYE : Fatma mı?

ASIM : E, kızıma ne olmuş?

MACİT : Kızınıza karşı duyduğum hisleri validesi hanımefendiye arz ediyordum. Kendileri bir anne şefkatiyle boynuma sarıldılar. Ben bunun için çok mütehassısım...

YUSUF : Oh ne âlâ, kerime hanıma bir kısmet daha...

ASIM : Peki ama bizim kızımız...

MACİT : (*Sözünü keser.*) Daha küçük mü diyeceksiniz, zarar yok beklerim.

ASIM : Hayır, öyle değil, Advıye biraz acele etmişsin...

MACİT : Beyefendi...

ADVIYE : İş çok iyi idare ettiniz, çok zekisiniz...

MACİT : Ben mi? Şey...

ADVIYE : Bu gece sizi beklerim...

MACİT : Ben mi? Ha, evet, evet...

ASIM : (*Macit'e*) Peki Macit Bey, bize beş dakika müsaade...

MACİT : Dışarda bekleyeceğim. Beraat yahut idam kararı vereceksiniz. (*Macit çıkar.*)

Meclis : 4

ASIM : (*Advıye'ye*) Sen git Fatma'yı çağır.

ADVIYE : Peki ama bizim kızımız Eşref Beye sözlü.

ASIM : Onu evvelden düşünüydin, kızını senden isteyince Prensın boynuna sarılmayydın. Haydi, haydi, senin aklın ermez. Git çağır kızını. (*Advıye yan kapıdan çıkar.*)

BU BİR RÜYADIR

Meclis : 5

Yusuf, Asım

YUSUF : İyi dinle, Asım, kısmet ayağımıza geldi.

ASIM : Doğru.

YUSUF : Eşref'in babası banker, biliyoruz. Kayınpederden kredi iyi. Ya herif razı olmazsa? Bu kadar masraf, bu gemiye bindik, hepsi havaya uçtu demektir. Şimdi karşımıza yeni bir kısmet çıktı, bir prens. Onun da babası paralı. Kızı buna da nişanlayalım. Sonra geçeriz tahkikata, kayınbabalardan hangisi işimize gelirse, kızı onun oğluna veririz.

ASIM : Doğru ama, ya Eşref Bey duyarsa... Sonra kız iki kişiyle nişanlanmaya razı olur mu?

YUSUF : Şimdiki kızlar altmış beş kişiyle birden nişanlanıyorlar. Öteki meseleleri bana bırak, üzülme.
(*Fatma, Advîye girerler.*)

Meclis : 6

Yusuf, Asım, Fatma, Advîye

FATMA : Beni mi istediniz, baba?

ASIM : Evet, kızım, gel şöyle karşıma otur. Sen babanın kızıydın.
Dinle beni.

FATMA : Dinliyorum.

ASIM : Seni nişanlıyorum.

FATMA : Bu sefer kime?

YUSUF : Akıllı kızı gördün mü?

ASIM : Prens Macit'le.

ADVİYE : Fakat bey...

ASIM : İlk sözü veren, herifin boynuna sarılan sen değil misin?

FATMA : Ya, demek annem Macit Beyin boynuna sarılıp...

YUSUF : (*Sözünü keser.*) Sevincinden... Prens kaynanası olmasın kim istemez!..

BU BİR RÜYADIR

FATMA : Mesele anlaşıldı, baba. Beni Macit Beye de gizliden nişanlayacaksınız. Sonra, hangisinin babası razı olursa, onun üstünde kalacağım.

YUSUF : Gördün mü akıllı kızı!

ASIM : Ne yapalım, kızım! Dünyanın hali malum! Buhran...

FATMA : Benim için hepsi bir. Ha Macit, ha Eşref... Macit Beyle de nişanlanırsınız.

ASIM : Gel alnından öpeyim, kızım.

(Dışardan kapı vurulur.)

MACİT : *(Sesi)* Artık tahammülüm kalmadı.

YUSUF : Vay efendim, Prens iyi tutulmuş.

(Asım kapıyı açar, Macit girer.)

Meclis : 7

Evvelkiler, Macit

ASIM : Buyrun.

MACİT : İdam mı, beraat mı?

YUSUF : Beraat.

ASIM : Kızımı sizinle nişanlıyorum Prens Hazretleri, fakat bir şartla...

MACİT : Bütün şartları kabul ediyorum. İsterseniz prenslikten de vazgeçeyim, babamın yüzünü bir daha görmeyeyim.

YUSUF : Aman sakın ha!

ASIM : Kızımla nişanlı olduğunuzu burada bulunanlardan başka kimse bilmeyecek. Mısır'a uğradığınız zaman ben şerikim Yusuf Efendiyle muhterem pederinize meseleyi ilan edeceğiz.

MACİT : Nişanlandığımızı Eşref Beye de söylemeyecek miyiz?

YUSUF : Aman, aman, sakın ha!

MACİT : Faruk Beye de mi?

ASIM : Ona da, imkânı yok. Benden, karımdan, Yusuf Efendiden, bir de tabii Fatma'dan başka kimse bunu bilmeyecek.

YUSUF : Hatta, siz de Macit Bey, şimdilik unutsanız iyi olacak.

- ASIM : Babanız razı olunca nişanınızı herkese ilan ederiz.
- MACİT : Babam bu işe ne karışır, Fatma Hanım ve valideleri istedikten sonra. Ben prenslik sıfatımdan vazgeçiyorum, aşkımın asaleti, serveti bana yeter.
- YUSUF : Yok, yok, olmaz.
- MACİT : Demek, Fatma Hanım, siz de razı oldunuz. (*Adviye'ye*) Size de öyle minnettarım ki, Adviye Hanım...
- ADVIYE: (*Yavaşça*) Çok tehlikeli bir oyun, dikkat ediniz, ya pederiniz...
- MACİT : (*Birdenbire şaşırarak*) Demek anladınız, babamın... Teşekkür ederim, merak etmeyiniz. Yani, şey olduğunu... (*İçeri Eşref girer.*)

Meclis : 8

Evvelkiler, Eşref

- EŞREF : Bonjur.
- ASIM : (*Bozularak*) Merhaba, evlat.
- EŞREF : Canınız sıkılmışa benziyor, kayınpeder.
- YUSUF : (*Eşref'i dürterek*) Kendine gel Allahaşkına, herkesin içinde kayınpeder filan yok.
- EŞREF : Ha, evet, unuttum. (*Fatma'ya*) Nasılsınız, Fatma Hanımefendi?
- MACİT : Teşekkür ederiz, çok iyidirler.
- YUSUF : (*Macit'i dürterek, yavaşça*) Kendinize gelin, size ne oluyor?
- MACİT : Ha, evet, yani ben de çok iyiyim demek istiyorum.
- EŞREF : (*Soğuk*) Öyle mi?
- MACİT : (*Coşkun*). Bugün öyle bahtiyarım ki, Eşref Bey. Bugün ben nişan...
- YUSUF : (*Macit'i dürterek*) Susun be canım. (*Eşref'e*) Evet, bugün Macit Bey çok bahtiyar. Demin güvertede bir nişan almış, gökte uçan martıyı vurmuş.
- EŞREF : (*Alaylı*) Tebrik ederim, Macit Bey, demek sizin atıcılığınız da var.

BU BİR RÜYADIR

FATMA : Evet, Macit Bey iyi bir atıcı. Benim dostlarım hep böyle. Kimi koşucu, kimi atıcı. Halbuki benim kalbim kendi göklerinde bir kuş gibi uçup duruyor.

MACİT : Fatma Hanım.

EŞREF : Fatma Hanım.

ASIM : Kızımın gene ana tarafı tuttu...

(Solo. Fatma tangosunu söyler. Fatma'nın şarkısı biter bitmez Faruk da dışardan tangoyu söyler. Fatma da alakayla kapıya doğru yaklaşır.)

FATMA : Faruk Beyin ne güzel sesi var, öyle hoşuma gidiyor ki...

EŞREF : Ne dediniz?

MACİT : Fakat, Fatma Hanım, biliyorsunuz ki...

YUSUF : *(Macit'e yavaşça)* Gene pot kıracaksın...

(Faruk'un sesi dışardan şarkının iki kuplesini tekrar eder, Fatma dışarı çıkarken Macit'le Eşref arkasından koşarlar.)

EŞREF : Nereye, Fatma Hanım?

FATMA : Beni bırakın, biraz hava alacağım. *(Çıkar.)*

Meclis : 9

Yusuf, Advıye, Macit, Eşref, Asım

MACİT : Fakat, Advıye Hanım, bu olur şey değil.

ADVİYE : Rolünüzü mükemmel yapıyorsunuz... Bu gece, unutmayın...

MACİT : Lâ havle velâ...

EŞREF : *(Asım'a)* Asım Bey, artık bu kadarı da...

YUSUF : Canım ne olmuş, kızcağız biraz hava alacakmış...

EŞREF : Bu Mühendis Faruk Bey denen zat da fena halde sinirime dokunuyor...

MACİT : Benim de...

EŞREF : Asabımı bozuyor...

MACİT : Benim de...

EŞREF : Gözlerimi karartıyor...

MACİT : Benim de...

BU BİR RÜYADIR

EŞREF : Rezilin biri...

MACİT : Edepsizin halisi.

EŞREF : Herifi bir yumrukta nakavt edeceğim...

MACİT : Babamın kepçesini kapınca... Yani şey... Babamın Nil'deki timsahlarına yedireceğim keratayı...

YUSUF : Kesin gürültüyü, canım.

ASIM : Çocuklar...

ADVİYE : Fakat, hani kızım da yok mu, ensüportabl...

EŞREF : Bu Faruk denen herif elime geçmesin...

MACİT : Benim de...

EŞREF : *(Birdenbire Macit'e dönerek)* Size de ne oluyor?

MACİT : *(Eşref'e)* Asıl size ne oluyor?

YUSUF : Amanın beyler...

MACİT : *(Eşref'e)* Siz ne selahiyetle...

EŞREF : *(Macit'e)* Asıl siz ne selahiyetle...

MACİT : Ben...

EŞREF : Ben...

(Akşam yemeğinin kampanası çalmaya başlar.)

YUSUF : Durun, çocuklar, akşam yemeğine iştihamızı kaçıracağız.

ASIM : Öyle, öyle, her şeyden evvel yemek yiyelim, katiyen sizi dinleyemem.

EŞREF : Peki, yemek yiyelim de...

MACİT : Babama söyleyeyim de bana bir... Yani... Şey... Tatarböreği, yani, şey... Evet, yiyelim de konuşuruz...

(Sahneye aşçı yamakları koro halinde girer.)

KORO : Sevgi lazım değildir her gün

Sevgisiz aşksız yaşamak mümkün

Fakat siz bilin biz demeden

Yaşanamaz yemek yemeden

Birinci Perdenin Sonu

İKİNCİ PERDE

TABLO : I

(Geminin başüstü, üçüncü mevki güvertesi. Bir Çingene grubu, yolcular, Şişman Çingene, Marika, Yusuf, Çingene Balet Korosunu seyretmektedirler. Gece, ayışığı.)

Meclis : 1

*Çingeneler, yolcular, Şişman Çingene, Marika, Yusuf,
Çingene Balet Korosu ve genç Çingene kızı*

KORO :

Biz biliriz en iyi
Bu hayat denen şeyi
Yaşyoruz kedersiz
Gamsız kasavetsiz
Şan, şeref, zenginlik
Etmez bir metelik
Pembe kızın aşkı
Bir göbek bir şarkı
Isınmak güneşte
Yaşamak bu işte
Biz anladık en iyi
Bu hayat denen şeyi

(Büyük Balet Koro biter, baş balerin solo bir Çingene dansı yapar, solo danstan sonra tekrar Balet Koro başlar.)

Dertsiz Çingeneler
Her gün başka bir yer
Her gün yollar başka
Ver kendini aşka
Ve her gece seni
Öpmelidir karın

BU BİR RÜYADIR

Altın ışığında
Başka yıldızların
Biz anladık en iyi
Bu hayat denen şeyi

(Balet Koro gruplarına iltihak ederler ve kısım kısım sahneden çıkarlar.)

YUSUF : *(Şişman Çingene'ye)* Sizin kızlar iyi oynuyorlar, doğrusu...

ÇİNGENE : Güllü Fatma'm daha iyi oynardı.

MARİKA : Siz böyle bir trup musunuz?

ÇİNGENE : *(Aksi aksi)* Ne turp, ne de bilmem ne!..

YUSUF : Hiddet etme, arslanım, yani matmazel siz tiyatro oyuncusu musunuz diyor.

ÇİNGENE : *(Sert)* Hayır, Çingeneyiz.

YUSUF : O görülüyor, Çingenesiniz Allah bağışlasın, böyle nereye gidiyorsunuz?

ÇİNGENE : *(Aksi)* Cehennemim dibine. *(Arkasını döner.)*

YUSUF : *(Marika'ya)* Bu herif Çingene padişahı mı ne, amma aksi adam be!

MARİKA : Macit Beyden de aksi.

(Genç Çingene Kızı Yusuf'la Marika'ya yaklaşıyor.)

KIZ : *(Yusuf'a)* Bakmayın onun kusuruna, efendi, bu bizim çeribaşımızdır. Geçen yıl karısı Fatma bir şehirliyle kaçtı da, ondan beri böyle esrarkeş, sarhoş, lanet oldu çeribaşı...

YUSUF : Karısı kaçtı demek, ben de olsam kaçırdım.

ÇİNGENE : *(Yusuf'a)* Ne dedin, ne dedin?

YUSUF : *(Ne cevap vereceğini şaşırarak)* Hiç, yani sigaran var mı, dedim.

ÇİNGENE : Sarayım bir tane. *(Şişman Çingene bir esrarlı sigara sarıp Yusuf'a verir, Yusuf içer. Dışardan bir ses.)*

SES : Kız Pembe, nerdesin?

KIZ : Burdayım, geliyorum, geliyorum. *(Çıkar.)*

Meclis : 2

Yusuf, Marika, Şişman Çingene

YUSUF : İşte, Marika, baş başa kaldık. Burda artık bizi kimse görmez.

MARİKA : (*Şişman Çingene'yi göstererek*) Bakınız, o adam orada.

YUSUF : Aldırma ona, kaçan karısı Fatma'nın derdine düşmüş, dünyayı görmüyor gözleri. Ah, Marika!

MARİKA : Siz de mi başladınız?

YUSUF : Benden evvel başlayanlar da var demek?

MARİKA : Yok canım, zaten ne zaman ki, haydi gidelim baş tarafa dediniz, ben anladım.

YUSUF : Ne anladın?

MARİKA : Benimle korte yapmak istiyorsunuz.

YUSUF : Akıllı kızsın, Marika.

(*Triyo :*)

YUSUF : Akıllı kızsın Marika Marika
Bak anladın ne iyi ne iyi
Leb demeden leblebiyi -lebiyi
Akıllı kızsın Marika Marika

MARİKA : Bilirim erkekler
Benden ne ister
Bunun için çok
Akla lüzum yok

ÇİNGENE : (*Oturduğu yerden kendi kendine*)
Her kadın bilşç bunu
Kötü olmazdı sonu

YUSUF : Akıllı kızsın Marika Marika
Fazla söze var mı lüzum -mı lüzum
Gel bekletme beni iki gözüm -ki gözüm
Akıllı kızsın Marika Marika

BU BİR RÜYADIR

MARİKA : Benzetme beni öyle alğa
Çok konuşmadan gir pazarlığa

ÇİNGENE :
Her kadın yapsa bunu
Kötü olmazdı sonu

ÜÇÜ : Akıllı kızsın Marika Marika
Anlar o herkesten iyi -ten iyi
Leb demeden leblebiyi -lebiyi

YUSUF : Anlaşırız, Marika, üzülme. Yalnız, aramızda kalsın, ben
şimdi gideyim, bir şişe şarap alıp getireyim, seninle burada
üçüncü mekide kimse görmeden bir sevdaya başlayalım.
Bekle beni. (*Eliyle buse gönderir.*) Al avansını...

Meclis : 3

Marika, Şişman Çingene, Aşçıbaşı Ahmet

AHMET : (*Sahneye girip Marika'ya doğru yürüyerek*) Seni araya
araya başım döndü. Gemi kazan ben kepçe...

MARİKA : Seni bekliyordum burda...

ÇİNGENE : Ah Güllü Fatma... Ah Fatma...

AHMET : Bu da nesi?

ŞİŞMAN ÇİNGENE : Sana da sarayım mı?

AHMET : Sar bakalım.

(*Çingene esrarlı sigaradan sarar, Ahmet'e verir.*)

AHMET : (*Marika'ya*) Ah Fatma, deyip duruyor, yoksa bu da mı
sizin küçükhanıma tutkun!..

MARİKA : Değil canım, onun işi başka iş. Biliyorsun ne var, bizim
küçükhanım Macit Beyle nişanlandılar.

AHMET : Benim oğ... Şey, anla işte, prensin oğluyla. Peki ama
kızın ilk nişanlısı Eşref Bey ne oldu?

MARİKA : O da duruyor. Şimdi Fatma Hanımın var iki nişanlısı...

BU BİR RÜYADIR

ÇİNGENE : Ah, Fatma...

AHMET : İki nişanlısı mı? Demek biri bizim oğ... yani Macit Bey, öteki de Eşref Bey. Peki ama bunlar birbirini...

MARİKA : İkisi de bilmiyor birbirini. Gizliden bana Yusuf Efendi söyledi. Hangisinin babası razı olursa ona verecekler kızı.

AHMET : Kızı versinler Eşref'e, ben razı olmam.

MARİKA : Sana ne oluyor vire?

AHMET : Bana mı ne oluyor?.. Bana...

(*Telaşla Macit gelir.*)

Meclis : 4

Evvelkiler, Macit

MACİT : Hah, Marika, burda mısın? Fatma Hanımı gördün mü? Fatma nerede?

ÇİNGENE : (*Birden alakadar olarak*) Fatma'yı mı arıyorsun?

MACİT : Evet, evet.

ÇİNGENE : Al, bir de sana sardım, oğul. Çek de derdimize yanalım. Fatma çoktan kaçtı.

MACİT : (*Sigarayı alır, hayretle*) Kaçtı mı, ne vakit, nasıl, kiminle?

MARİKA : Değil canım, o anlamaz, o başka Fatma. Bizim Fatma Hanımı ben gördüm.

MACİT : Nerde? Ben bütün gemiyi altüst ettim.

AHMET : İnşallah denize düşmüştür.

MACİT : (*Aışının mevcudiyetinin farkına vararak*) Ne dedin?

AHMET : İnşallah denize düşmüştür, dedim. Hem bana oğ...

MACİT : Gene mi başladınız?

AHMET : Canım, Macit Bey, senin anlayacağın bu kız sana yaramaz, dengin değil. Dinle beni oğ...

MACİT : Susun, susun bir kelime fazla istemem. (*Marika'ya*) Sen Fatma Hanımı nerede gördüm dedin?

MARİKA : Lüks salondaydı demin.

BU BİR RÜYADIR

MACİT : Lüks salonda mıydı? Serkamarot, kaptan filan oradalar mı?

MARİKA : Oradaydılar.

MACİT : Tu, aksiliğe bak. Öyleyse ben oraya gidemem ki.
(*Ahmet'e bakarak*) Hep senin yüzünden. Şu üçüncü mevki bilet. (*Hızla dışarı doğru yürür.*)

ÇİNGENE : (*Kendi kendine*) Ah Fatma!

(*Macit birden gerye döner, sonra hızla çıkar.*)

Meclis : 5

Marika, Ahmet, Şişman Çingene

MARİKA : Bu adam çıldırmış canım, neler söylüyor? Üçüncü mevki bilet filan.

AHMET : Öyle. Kaçık.

MARİKA : Biliyor musun, bu Macit Beyin babası da mutlaka deli.

AHMET : Niye deli olacakmışım, ağzını topla. Yani niye deli olacakmış! Herif bugüne bugün prens.

MARİKA : Ben onun babasına deli demişim, sana ne oluyor?

AHMET : Kızma, Marika'cığım, haklısın. Hem bak, sana kendi elimle badem içi ayıkladım, buza koydum. Dur şimdi gidip getireyim, ama yok mu şu benim oğ... şey, yani...

MARİKA : Haydi, haydi çabuk getir...

(*Ahmet çıkar.*)

Meclis : 6

Marika, Şişman Çingene, Eşref

EŞREF : (*Süratle sahneye girer, Marika'yı görür, üzerine yürür.*)
Marika, gördün mü?

MARİKA : Kimi gördün mü, efendim?

EŞREF : Kimi olacak, Fatma'yı.

BU BİR RÜYADIR

ÇİNGENE : Fatma'yı mı soruyorsun, beyim, onu ben gördüm, ben.

EŞREF : (*Hayretle*) Fatma'yı siz mi gördünüz, nerede?

ÇİNGENE : Hele bir de sen çek şundan da anlatayım. (*Sigara verir.*) Fatma'yı mı nerde gördüm, ne zaman gördüm diye soruyorsun? Sorduğu şeye bak, evvelden göbek atarken karşımda, dün gece de rüyamda gördüm. Ah Fatma...

EŞREF : (*Marika'ya*) Bu adam deli mi, neler söylüyor?

MARİKA : Değil canım, o Fatma başka Fatma. Bizim Fatma Hanım salondaydı.

EŞREF : Oraya baktım yok.

(*Macit girer.*)

Meclis : 7

Evvelkiler, Macit

MACİT : (*Marika'ya*) Çıldıracağım, Marika. (*Eşref'i görerek*)
Bonsuvar, Eşref Bey.

EŞREF : Çok sinirlisiniz, Macit Bey.

MACİT : Fevkalade, affedersiniz. Size bir şey soracağım.

EŞREF : Buyrun.

MACİT : Şey, acaba Fatma Hanımı gördünüz mü?

EŞREF : Gördüm veya görmedim, size ne?

MACİT : Bana mı ne, bana mı ne?

(*Şişesiyle Yusuf girer. Marika'ya doğru yürümek ister. Sonra Marika'nın işaretleriyle Eşref ve Macit'i görerek onlara yaklaşır.*)

Meclis : 8

Evvelkiler, Yusuf, sonra Ahmet

YUSUF : Bonsuvar, beyler, böyle gece vakti üçüncü mevki güver-

tede ne arıyorsunuz?

EŞREF : Fatma'yı.

MACİT : Fatma'yı.

ÇİNGENE : Ah Fatma! O çoktan uçtu, kuş gibi.

MACİT, EŞREF : (*İkisi birden*) Fatma mı, uçtu mu, kuş gibi mi?

Ne diyor?

MARİKA : Değil canım, o Fatma başka Fatma.

EŞREF : Yusuf Efendi, siz Asım Beyin ortağısınız, aileden sayılırsınız, bu itibarla bir dakika beni dinleyin.

YUSUF : Dinlerim be kuzum.

(*Badem tabağıyla Ahmet girer ve konuşanların yanına yaklaşır.*)

MACİT : Hayır, Yusuf Efendi, rica ederim, beni dinleyin artık...

YUSUF : Dinlerim iki gözüm...

AHMET : (*Macit'e*) Nafile üzülüyorsun be oğ...

MACİT : Sus...

EŞREF : (*Yusuf'a*) Çok sinirliyim, Yusuf Efendi. (*Eşref, Yusuf'un elinde tuttuğu şarap şişesini alır, içer. Şişeyi tekrar Yusuf'a verir. Sonra Ahmet'in elindeki badem tabağından badem alıp yer.*)

MACİT : Asabım öyle bozuldu ki, Yusuf Efendi. (*Macit, Yusuf'un elindeki şaraptan içer, sonra Ahmet'ten badem alır yer.*)

EŞREF : (*Yusuf'a Macit'i göstererek*) Artık bu adam anlamalıdır ki ben...

YUSUF : (*Yavaşça Eşref'e*) Sus be evladım, unuttun mu?

EŞREF : İyi ama... (*Tekrar şarap ve badem.*)

MACİT : Hayır, Yusuf Efendi, asıl anlamalısınız ki ben... (*Şarap ve badem.*)

YUSUF : Anlıyorum ki ben... Benim şarabımı bitireceksiniz.

AHMET : Benim de bademleri...

EŞREF : (*Macit'e*) Sizinle bu mesele etrafında karşılaşmamayı sizin selametiniz namına temenni ederim.

MACİT : Ben de öyle.

EŞREF : Allahısmarladık. (*Hızla çıkar.*)

MACİT : Güle güle.

(*Macit de aksi istikametten çıkarken Ahmet koşar. Macit'le*

BU BİR RÜYADIR

aşçının arasındaki muhavere devam ederken Yusuf cebinden çıkardığı iki bardağa şarapları boşaltır ve aşçının bıraktığı badem tabağından bademleri yiyerek Marika'yla içmeye hazırlanır.)

AHMET : Macit, yavrum!

MACİT : Gene mi başladın? Bırak beni, sinirliyim.

AHMET : Boşuna sinirleniyorsun be oğ...

MACİT : İstemiyorum, dinlemeyeceğim, bırak beni. (*Macit süratle çıkar.*)

AHMET : (*Arkasından*) Ne halin varsa gör. (*Geriye döner, Yusuf la Marika'yı yan yana görür. Yusuf bademi almış, içmeye hazırlanmaktadır. Ahmet kıskanır ve kızar.*)

Meclis : 9

Ahmet, Yusuf, Marika

AHMET : (*Hiddetli*) Bademler hoşunuza gitti galiba, Yusuf Efendi?

YUSUF : (*Şaşalamış ve korkmuş*) Fena değil, tatlı bademler.

AHMET : (*Hiddetli ve alaylı*) Şu senin şaraptan da bir anlayalım. (*Alır, diker.*)

YUSUF : Allah afiyet versin, su gibi içiyorsunuz.

AHMET : (*Üstüne yürür.*) Ben adamın kanını da su gibi içerim, anladın mı?

YUSUF : Anladım.

AHMET : Ben ne Eşref Beyim, ne de Macit Bey. Benim elimden kadın alınmaz. Anladın mı?

YUSUF : Anladım.

MARİKA : Kızma, Ahmet'çiğim...

(*Triyo:*)

AHMET : Aşçıbaşı Ahmet'tir benim adım
Ben kimim anladın mı

BU BİR RÜYADIR

YUSUF : Anladım.

MARİKA : Yanaklarımda gözlerimin yaşı
Kızma korkuyorum vire aşçıbaşı

AHMET : Bil ki gönlümü bu kıza bağladım
O benim anladın mı

YUSUF : Anladım

MARİKA : Yalnız senin, neyim varsa senindir
Sen sade yelkenleri suya indir

YUSUF : Yelkeni suya indir
Al Marika senindir
Vazgeçtim vazgeçtim ben
Üstüne su içtim ben

ÜÇÜ : Sevda işinde ikilik olmaz
Bir bardak iki çeşmeden dolmaz
Aşkta üç ayak uydurmaz adım

AHMET : Çelebi anladın mı?

YUSUF : Anladım.

AHMET : Anladın ya, Yusuf Efendi, şimdi haydi mutfaktan satırın
alıp kafana indirmeden evvel..!

YUSUF : Vay kafam...

AHMET : Bas burdan, bir daha Marika'ya göz ettiğini görme-
yeyim, anladın mı?

YUSUF : Anladım, anladım. (Çıkar.)

AHMET : Demek böyle, Marika? Sen de senin küçükhanım gibi
iki fareyle birden oynamak istiyorsun demek? Ben de benim
deli oğ... Tu, Allah müstahakını versin, hep dilime takılır,
Macit Bey gibi değilim, anladın mı?

MARİKA : Anladım canım.

AHMET : Anladınsa düş önüme bakalım. Haydi benim kamaraya.
(Çıkarlar.)

BU BİR RÜYADIR

Meclis : 10

Adviye, Şişman Çingene

ADVIYE : (*Çingene'ye yaklaşır.*) Affedersiniz, size bir şey soracaktım. Şey, Prens Macit Beyi acaba gördünüz mü, efendim?

ÇİNGENE : (*Aylır, karşısında yüzünü tülle örtmüş bir hayalet gibi Adviye'yi görür.*) Sen misin kız Fatma?

ADVIYE : Hayır hayır, ben Fatma değilim. Ben onun şeyi... şeyi...

ÇİNGENE : Fatma, kaçma benden. Fatma, gel sarayım seni. (*Adviye korkuyla çekilir. Çingene üstüne yürür.*) Fatma, Fatma, kaçma, dur. (*Adviye çığlıkla kaçır. Çingene esrarın tesiriyle iki adım atar, olduğu yere çöker.*) Fatma, gene kaçtın. (*Yavaş yavaş yaklaşan Fatma'nın söylediği şarkı işitmeye başlar. Düet tango, Fatma'nın sesi birinci perdedeki tangoyu söyler.*)

Meclis : 11

Evvelkiler, Fatma, Faruk

FATMA : Bakın size uydum da ne delilikler yapıyorum. Kim bilir beni ne kadar çok merak etmiş, aramışlardır.

FARUK : Kim, babanız hâlâ briçtedir, anneniz gece tuvaletiyle meşgul.

FATMA : (*Sözünü keserek*) Faruk Bey...

FARUK : Peki, peki, anneniz babanız aramadıktan sonra kim arayacak?

FATMA : Nasıl ki! Mesela Eşref Bey, Macit Bey...

FARUK : Bırak şu iki zırtapoza. Hem ikisi de burnunuzun dibinden ayrılmak istemiyorlar.

FATMA : Ne yapalım?

FARUK : Defedin ikisini de...

FATMA : Elimde olsa... Bu bahsi kapatalım, Faruk Bey.

FARUK : Kapatalım.

BU BİR RÜYADIR

FATMA : Kızdınız mı?

FARUK : Ben mi?.. Hayır...

FATMA : Hem kızmaya hakkınız yok ki... Bakın bir saattir sizin yanınızda bütün gemiyi dolaşıyorum. Onlara rastgelmeyelim diye nereye gidelim dediyse gittim.

FARUK : Fatma...

FATMA : Susun, Faruk Bey, böyle söylemek istediğiniz şeyleri söylemeden anlamam daha iyi.

FARUK : Anlıyor musun, Fatma, karım olacak mısınız?

FATMA : Sus. Bakın hava bozuyor, sofrada kaptan söyledi, bu gece bir fırtına kopması beklenebilirmiş.

FARUK : Fırtına asıl...

(Yusuf girer.)

FATMA : Sus...

Meclis : 12

Evvelkiler, Yusuf

YUSUF : Ooo maşallah, Faruk Bey. (*Fatma'ya*) Fatma Hanım, sizi arıyorlardı deminden beri.

FATMA : Kim?

YUSUF : Kim olacak, bir taraftan Eşref Bey, bir taraftan Macit Bey.

FARUK : Sizin buralarda ne işiniz var, Yusuf Efendi, siz de mi birisini arıyorsunuz yoksa?..

YUSUF : Önceden ben de burada birisini aradım ama, şimdi işeyi aramaya geldim. Çingenenin biri bana acayip bir sigara verdi. Şundan bir de siz için, bir tuhaf tadı var, buyrun. (*Sigarayı Faruk'a verir.*)

FARUK : Teşekkür ederim.

YUSUF : İç Allah aşkına.

FARUK : İçerim sonra.

YUSUF : Yok, ille de şimdi iç. (*Faruk içer.*) Fatma Hanım da içsin. (*Fatma içer. Sigarayı Yusuf'a iade eder.*) Aşçıbaşıyı gördü-

BU BİR RÜYADIR

nüz mü?

FARUK : Yoo.

YUSUF : Görmeyin, daha iyi. Kızım Fatma Hanım, sen de artık fazla aratma kendini. Bu Faruk Beyin babası tutuyorsa seni istersen buna nişanlayalım.

FATMA : (*Asabiyetle*) Hayır!

FARUK : Biz şimdi geliyoruz, Yusuf Efendi. Şöyle bir makine dairesini göstermek istiyorum. Allahısmarladık.

YUSUF : Güle güle...

FARUK : Bu herif senin kulağına neler söyledi öyle?..

FATMA : Hiç...

(*Çıkarlar.*)

Meclis : 13

Şişman Çingene, Yusuf, sonra Asım

YUSUF : (*Etrafına bakınır, şişeyi arar, sonra Şişman Çingene'ye yaklaşır.*) Akşam şerifler hayrolsun.

ÇİNGENE : (*Dalgın*) Olsun.

YUSUF : Gördünüz mü?

ÇİNGENE : Gördüm. Siyahlara bürünmüştü, geldi, kuş gibi uçtu gitti.

YUSUF : Benim şişe mi! Siyahlara büründü mü bürünmedi mi bilmem ama uçup gittiği muhakkak.

(*Asım girer.*)

ASIM : (*Yusuf'a*) Hele şükür, birinizi bulabildim yahu, ne sen, ne benim karı, ne benim kız, ne Marika, ne Eşref, ne Macit hiçbiriniz meydanda yoksunuz, geminin altını üstüne getirdim. Sen ne arıyorsun burda?

YUSUF : Şişemi.

ASIM : Ne şişesi?

YUSUF : Hiç öyle işte. Sen yolda gelirken aşçıbaşını gördün mü?

ASIM : Ne aşçıbaşısı! Kimseyi görmedim.

YUSUF : Çingenenin biri verdi. (*Sigarayı uzatır.*) Tuhaf bir tadı

BU BİR RÜYADIR

var. Çek hele bir... Çek yahu...

ASIM : O da nesi?

YUSUF : Bilmem, bir çek de bak...

ASIM : Hakikaten tadı tuhaf. Sen bizimkileri gördün mü? Nereye gittiler acaba?

YUSUF : Onlar için üzülme. Eşref gelir, Macit gelir, karın da sağlam gelir, ama kızın sağlam gelir mi gelmez mi, bilmem. Marika'ya gelince, hiç ümidim yok.

ASIM : Ne demek istiyorsun?

YUSUF : Yani hava da bozuyor. Marika ile senin kızın belki üşürler de nezle olurlar filan...

ASIM : Alayı bırak canım, haydi şunları arayalım.

YUSUF : Arayalım. (*Sahneden çıkarlarken*) Şu Mühendis Faruk Bey var ya, onun babası hakkında bir tahkikat yapsak fena olmayacak. (*Çıkarlar.*)

Meclis : 14

Şişman Çingene, Balet

ÇİNGENE : Bir kartal bir kuşu yuvadan çaldı
Kuş yavru bir kuştı kartal kartaldı
Kanatları kara, pençesi aldı
Bir kartal bir kuşu yuvadan çaldı

Kartalın gözüne vuruldu yavru kuş
Beraber uçtular uçuş o uçuş
Artık ne yavru kuş ne bir yuva var
Ne her sabah ışıldayan cıvıltılar

Kartal yedi yavru kuşun yüreğini
Boş bıraktı bir yuvanın tüneğini
Bu giden yavru kuş Fatma'mdı benim
Gitti artık işim tamamımdı benim

BU BİR RÜYADIR

Gidenin yuvada tüyleri kaldı
Bir kartal bir kuşu yuvadan çaldı

Meclis : 15

Çingene, Macit, Advîye

(Macit süratle girer. Arkasından Advîye. Advîye'nin yüzü siyah örtü ile örtülmüştür.)

ADVİYE : Macit Bey, Macit Bey.

MACİT : *(Birdenbire döner, Advîye'yi tanımaz.)* Ne var?

ADVİYE : Aşkolsun, Macit Bey, sizden bunu beklemezdim.

MACİT : *(Hâlâ tanımaz.)* Affedersiniz, efendim, fakat anlamıyorum.

ADVİYE : *(Yüzünü açar.)* Beni tanımadınız mı yoksa?

MACİT : Advîye Hanım, iyi ki size...

ADVİYE : Siz sözünüzde böyle mi durursunuz? Prens sözü...

MACİT : Aman efendim!

ADVİYE : Sizi tam bir saat bekledim, gelmeyince...

MACİT : Nerede?

ADVİYE : Nasıl nerede? Birinci mevki güvertede. Aşkınız bu kadar geçici mi?

MACİT : *(Şaşırır.)* Randevu, evet, şey, evet. Aşkıma gelince, hanımefendi...

ADVİYE : Evet, aşkınıza gelince?

MACİT : Ondan emin olabilirsiniz.

ADVİYE : Olmak isterdim, olamıyorum.

MACİT : Hayır, emin olun. Çıldırasıya seviyorum.

ADVİYE : *(Cilveli)* Sahi mi?

MACİT : İnanın, hanımefendi. İki saattir gemiyi altüst ettim, kıskanıyorum, gebereceğim, fakat hâlâ Fatma'yı...

ÇİNGENE : Fatma... Gene mi geldin? *(Advîye'nin üstüne yürür, Advîye bağırır.)*

BU BİR RÜYADIR

ADVIYE : Ay, kurtarın beni bu adamdan, Macit Bey!

MACİT : (*Çingene'yi önleyerek*) Çekil, ne istiyorsun bu hanımdan?

ÇİNGENE: (*Kendine gelerek*) Affet beyim, hiç... Fatma'mı çaldılar benden. Her yerde onu görüyorum... Biraz da mastorluk var, kusura bakma...

MACİT : Senin Fatma'nı çaldılarsa, bakalım başkalarının Fatma'sını da... Haydi, yürü, git işine.
(*Çingene çıkar.*)

Meclis : 16

Macit, Advbye

MACİT : Ah hanımefendi, bu herif derdimi deşti gene. Bilseniz nasıl kıskanıyorum.

ADVIYE : (*Kendi üstüne alınmakta.*) Kıskanmayın, Macit Bey.

MACİT : Deli oluyorum.

ADVIYE : Macit...

MACİT : (*Şaşırmış.*) Efendim? Buyrun.

ADVIYE : Ne kıskan, ne çıldır, her şeyimle seninim. (*Macit'in boynuna sarılır.*) Senin beni sevdiğin kadar ben de seni seviyorum, mon amur.

MACİT : (*Afallaşarak*) Aman, Advbye Hanım, rica ederim! Şey, kendinize gelin.

ADVIYE : Dünya umurumda değil.

MACİT : Efendim, bir yanlışlık... Şey...

ADVIYE : Konuşmayın, böyle bir dakika birbirimizin kalbini dinleyelim.

(Eşref girer. Advîye, Macit'in arkasına saklanır.)

ADVİYE : Meseleyi idare edin, Macit Bey.

MACİT : (Şaşkın) Evet, meseleyi...

EŞREF : (Advîye'yi Fatma sanır.) Maşallah, Macit Bey.

MACİT : (Advîye'yi gizleyerek) Teşekkür ederim.

EŞREF : Demek böyle üçüncü mevki güvertesinde aşna fişne...
Sonra, ben budala, onu bulmak için bütün gemiyi altüst
ettim...

MACİT : Anlamıyorum.

EŞREF : Şimdi anlarsınız. Siz hiç Dempsey'in yumruğunu yediniz
mi?

MACİT : Hayır.

EŞREF : (Macit'in üzerine yürür. Advîye'yi yakından görmek
arzusundadır.) Eğer, Macit Bey, yumruk yemek istemezse-
niz biraz çekiliniz.

MACİT : Fakat...

EŞREF : Çekilin! Arkanızda saklanan kadınla görülecek hesabım
var. Bana oynadığı oyunun hesabı...

MACİT : Size de mi?

EŞREF : Size de mi ne demek? Yalnız bana. İyi ki zavallı
babacığım daha meseleyi bilmiyor. Beni böyle aldatsınlar!
Çekil diyorum sana! (Macit'i iter.) Kaldır yüzünden örtüyü,
kaldır diyorum! (Advîye'nin yüzünden örtüyü kaldırır.)
A a a, affedersiniz, Advîye Hanımefendi...

ADVİYE : Rica ederim.

EŞREF : Merak etmeyin, görmemiş olurum. Size sporcu sözü.

ADVİYE : Üşüyorum.

EŞREF : Fırtına başlıyor.

ADVİYE : Müsaadenizle. (Advîye çıkar.)

EŞREF : (Macit'e) Gidi, vay, demek böyle ha!

MACİT : Nasıl böyle?

EŞREF : Canım saklama, aramızda kalır, merak etme. Ben de ne
sandımdı yahu. Bundan sonra dostuz. Sana itibar etmek

lazım, malum ya...

MACİT : Anlamıyorum.

EŞREF : Anlamayacak ne var, kayınbabamsın.

MACİT : Ne kayınbabası?

EŞREF : Ağız yapma, fakat şu senin kızın...

MACİT : Ne kızı?

(*Faruk'la Fatma girerler.*)

Meclis : 18

Evvelkiler, Faruk, Fatma

EŞREF : Fatma Hanım.

MACİT : Fatma Hanım.

FARUK : Ne telaş ediyorsunuz, sapasağlam işte!

FATMA : Faruk Bey bana makine dairesini gezdirdi.

EŞREF : (*Sert*) İyi ama, Fatma Hanım...

MACİT : Bu kadarı da artık...

EŞREF : Çıkış, çıkış, azarla!

MACİT : Bundan sonra biliniz ki, Fatma Hanım...

EŞREF : Macit Beyin sözlerini...

FARUK : Ne oluyorsunuz? Bırakın kızcağızı yahu. Siz nesisiniz?

EŞREF : Ben mi?

FATMA : Eşref, kendine gel.

EŞREF : Hayır, ben babası değilim...

MACİT : Ben de değilim, fakat ben...

EŞREF : (*Yavaşça*) Sen ne de olsa babası sayılırsın...

(*Rüzgâr şiddetle devam eder.*)

FATMA : Hava bozuyor.

FARUK : Fırtına.

EŞREF : Sizi kamaranıza götüreyim, Fatma Hanım.

MACİT : Ben götüreyim.

FARUK : İkiniz de işinize. Ben götüreyim.

EŞREF : Faruk Bey, Dempsey'in yumruğundan haberiniz var mı?

(*Fırtına dehşetli.*)

Meclis : 19

MARİKA : Batacağız, Ahmet'çiğim.

AHMET : Korkma, bir şey olmaz.

FATMA : Böyle nereden, Marika?

MARİKA : Aşçı bana makineleri gösterdi.

EŞREF : Bu makine merakı hizmetçiye varıncaya kadar bütün aileyi sarmış.

YUSUF : (*Girer.*) İşte, hele şükür, hepsi burada. (*Asım'ın arkasına saklanır.*)

ASIM : Ne oluyorsun?

YUSUF : Aşçıbaşı...

ASIM : Sen neredesin, kızım, bu havada dışarda gezilir mi? Haydi çabuk, içeri. Bir anan kaldı, onu da bir bulabilsek. (*Fırtına şiddetlenir.*)

EŞREF : Merak etmeyin, kamaralara gitmişlerdir. Demin kendilerini makine dairesinde gördüm.

ASIM : Ne dediniz? Bu uğultu...

MARİKA : Batacağız, Ahmet!

KORO : Fırtına bu fırtına fırtına

Bin babanın sırtına sırtına

Gemisini kurtaran kaptandır

Fırtına bu fırtına fırtına

Dalgalar dağlara çıkıyor

Dalgalar dağları yıkıyor

Şimşekler çaktı indi yıldırım

Rüzgâr rüzgâr rüzgâr

Yan yatıyoruz

Yatıyoruz

Gök alçalıyor

Işık çalıyor

Böyle giderse

Kurmuş meğerse

Gemiye pusu

Bu köpüklü su

Fırtına bu fırtına fırtına

BU BİR RÜYADIR

(Fırtına. Sahnedekiler kaçır. Sahneye balet girer. Balet oyununa devam eder. Koro susar. İki tablo arasında fırtına musikisi devam eder. İkinci tabloda Fatma tangoya başlayacaktır.)

TABLO : II

Meclis : 1

(Fatma ile Faruk yarı çıplaktırlar. Bir deniz kazasından kurtuldukları bellidir. Fatma birinci perdedeki tangoyu söyler.)

FARUK : Evvela bir meseleyi halletmek lazım. Dün gece o fırtınada neden kendini denize attın?

FATMA : Ben kazaen düştüm.

FARUK : Hayır, kaza değil, bile bile canına kıydın. Arkandan ben de kendimi fırlattım. Bir de baktım ki benim arkamdan Eşref de, onun arkasından Macit de... Macit'ten sonra kimdi, kimdi...

FATMA : Macit'ten sonra aşçıbaşı Ahmet, annem, kimi kurtarmak için bilmem...

FARUK : Aşçıbaşı Ahmet, Marika'yı da sürüklemiş...

FATMA : Babamla Yusuf Efendi de ne yapalım, ne yapalım derken...

FARUK : Bir şey yapmadan onlar da yuvarlanmışlar. Gemi yürüdü yoluna gitti. Kim kime, dum duma. O fırtına kıyamette sen niye kendini denize attın?

FATMA : Hiç, (birdenbire) yaşamak istemiyordum da...

FARUK : Amma yaptın ha!

FATMA : Bir mal gibi satılmaktan bıktım...

FARUK : Ha şöyle. Senin nişanlılar meselesi... Dün gece Marika'dan öğrendim... Sana bir şey soracağım: Bak, benim babam zengin değil, ben de zengin değilim...

FATMA : Bunlardan bana ne?

FARUK : Beni seviyor musun? (Fatma başını sallar.) Karım olmak

BU BİR RÜYADIR

ister misin? Öyleyse mesele yok. (*Öpüşürler.*) Allahaismarladık.

FATMA : Nereye?

FARUK : Adada şöyle bir dolaşacağım. Barınacak bir yer arayacağım.

FATMA : Çabuk gel, korkuyorum.

FARUK : Korkma, bak seninkiler de göründü.

(*Faruk çıkarken ötekilerin sesleri.*)

Meclis : 2

Fatma, Adviye, Yusuf, Asım, Eşref, Macit

YUSUF : (*Asım'a*) Sen çektin düşürdün beni.

ASIM : Yo, sen düşerken beni çektin, sürükledin.

YUSUF : Hayır.

ADVIYE : Kavgaya etmeyin, yeter. Bu felaket başımıza Fatma'nın yüzünden geldi.

EŞREF : Ben onun denize atladığını görünce arkasından atladım.

MACİT : İlk önce ben atladım.

EŞREF : Hayır, ben.

MACİT : Ben denize atladığım zaman siz daha küpeştede idiniz.

FATMA : Nafile gürültü ediyorsunuz. Yanımda ilk gördüğüm Faruk Beydi.

MACİT : Yine mi bu Faruk?

YUSUF : Şimdi ne halledeceğiz?

ASIM : Karnım öyle aç ki...

(*Ahmet kolunda Marika girer. Birinci perdedeki şarkı.*)

BU BİR RÜYADIR

Meclis : 3

Evvelkiler, Ahmet, Marika, sonra Faruk

ADVİYE : (*Marika'ya*) Bu ne hal? Kimlerin karşısında olduğunı unutuyorsun galiba?

MARİKA : Ne var halimde? Dostumun koluna girdim, adada tur yapıyorum.

ADVİYE : Bir de utanmadan neler söylüyor!

AHMET : Niye utanacak, hanımefendi? Burası Allahın dağı. Hanımlık burada sökmez. (*Ahmet, Marika ile uzaklaşır.*)

ADVİYE : Bu kaba herif ne söylüyor?

ASIM : Doğru söylüyor vallahi.

ADVİYE : Bari sen Yusuf Efendi şunu...

YUSUF : Ben mi? Allah göstermesin! Aşçıbaşı haklı.

ADVİYE : Macit Bey, bu hale siz ne dersiniz? Şunun hakkından gelmeyecek misiniz?

MACİT : Allah göstermesin!

EŞREF : Prens Macit Bey bu hale nasıl tahammül eder? Edemez.

FATMA : Herkesten size ne? Çocuğun başına iş açacaksınız.

MACİT : Ne olurmuş sanki?

YUSUF : Aşçının şakası yok. Ben tecrübesini yaptım...

EŞREF : Korkmayın, Macit Bey.

ADVİYE : Macit Bey kimseden korkmaz, o bir şövalyedir.

MACİT : Evet, ben kimseden korkmam.

ASIM : Vazgeç oğlum

MACİT : Şimdi görürsünüz... Hişt, hişt!..

AHMET : Ne var?

MACİT : Buraya gelsene.

AHMET : Ben mi?

MACİT : Evet, siz, yani şey...

EŞREF : Bu ne kibar hakkından gelmek böyle?

MACİT : Siz susun, rica ederim.

EŞREF : Susmazsam ne olur?

ASIM : Beyler!

EŞREF : Evet, susmazsam ne olur?

BU BİR RÜYADIR

ADVIYE : Eşref Bey, rica ederim.

MACİT : Bırakın, şu terbiyesiz herifin...

EŞREF : Bana mı terbiye vereceksin? Sen Dempsey'in yumruğunu yedin mi hiç?

(Eşref, Macit'e doğru bir yumruk sallamak ister. Faruk girer.
Adviye Asım'ın kucağına düşer, bayılır.)

FARUK : Yusuf Efendi.

YUSUF : Ne var, ne var?

FARUK : Felaket!

FATMA : Ne var, Faruk?

FARUK : Korsanlar! Bu ada meğer korsanlar adası imiş. On altıncı asırda gizlendikleri yermiş.

ADVIYE : (Ayılır.) Eyvah korsanlar! (Tekrar bayılır.)

EŞREF : Bu korsanlar nerede?

FARUK : Adanın öbür tarafında. Dişlerinin arasında parlayan yatağanlar da var.

YUSUF : Eyvahlar olsun!

FARUK : Kaçtım, kovaladılar. Şimdi nerede ise gelirler.

AHMET : Gelsinler.

YUSUF : Aman aşçıbaşı, ne olursa senden olur.

AHMET : Sen korkma.

FARUK : Düşünün, Asım Bey, on altıncı asrın korsanları...

ASIM : Uyan, Adviye, uyan! (Adviye uyanır.) Şimdi yirminci asırdayız. Bu herifler ne halt etmiş?

MACİT : Evet, nasıl olur?

FARUK : Orasını bilmem, işte herifler geliyorlar...

YUSUF : Kaçalım!

ASIM : Nereye?

(Korsanlar gelirler.)

BU BİR RÜYADIR

Meclis : 5

Korsan Şarkısı ve Balet

YUSUF : Teslim!

KARA KORSAN : Hepinizi burada kıyma kıyar gibi kıyım kıyım kıydırıp köpekbalıklarına yem diye attırayım mı?

YUSUF : Attırma!

KARA KORSAN : Hepinizi burada ağacın dalına asıp yabancı denizkuşlarına yem yaptırayım mı?

YUSUF : Yaptırma!

ASIM : Malımız senin olsun, canımıza kıyma.

KARA KORSAN : Malınız nerede?

YUSUF : Malımız nerede?

KARA KORSAN : Benimle alay mı ediyorsun?

YUSUF : Estağfurullah.

KARA KORSAN : Şimdi sizi...

AHMET: (*Birdenbire*) E artık çok oluyorsun be hemşerim. Eğer babayığitsen ver bir kılınc da bana, baş başa dövüşelim.

YUSUF : Yaşasın aşçıbaşı!

KORSANLAR : Dövüşün baş başa, kim yenerse odur bizim başımız.

YUSUF : Aman, gözünü seveyim, aşçıbaşı.

KARA KORSAN : Çık öyleyse meydana!

EŞREF : Enteresan bir maç.

(*Ahmet korsanlardan birinin kılıcını alır. Kara Korsan'la dansla düello eder.*)

YUSUF : Göreyim seni aşçıbaşı.

EŞREF : Vur!

KORSAN : Hay hay hay hay!

ADVIYE : Aman, üstüme fenalık geliyor.

ASIM : Ha babam ha, ha babam ha.

(*Ahmet Kara Korsan'ı yere devirir, kılıca dayanır.*)

KARA KORSAN : Kıyma canıma.

AHMET : Haydi git, bağışladım canını sana.

KORSANLAR : Yaşasın yeni başımız!

BU BİR RÜYADIR

YUSUF : Yaşasın!

EŞREF : Üç defa : Hora! Hora! Hora!

AHMET : Bunlar, hepsi esirimdir.

YUSUF : Aman aşçıbaşı!

AHMET : Hele bu Yusuf denen herifi bu gece şişe geçirip hafif ateşte kızartma yapacağız.

YUSUF : Kıyma bana! Etim keçi etidir. Bak Asım Beye, onunki beyazdır.

MARİKA : Ahmet'çiğim, yapma!

FARUK : Yusuf Efendinin canını bize bağışla.

AHMET : Bağışladım, onu kendime maliye nazırı yaptım.

YUSUF : (*Etekleyerek*) Teşekkürler ederim. Emin olunuz ki malımız dünya piyasasında birinci gelecektir.

AHMET : Haydi, haydi, saraya gidelim, marş!

(*Korsanlar esirleri alıp korsan marşı söyleyerek yürürler.*)

İkinci Perdenin Sonu

ÜÇÜNCÜ PERDE

TABLO : I

(Korsanlar Reisi'nin tahtı ve definelerini gizleyen esrarengiz mağara. Meşalelerle aydınlanmıştır.)

Meclis : 1

Definenin Ruhu, Koro Balet

KORO : Kaf, vav, nun, ha, elif, ye, mim, dal, sat, dat, kef, sin
Biz ruhuyuz Kara Korsan definesinin
Bizim korkunç ve rüyalı şarkımızda var
Su yerine kan verilmiş çelik kılıçlar
Torbalardan altınların akıp kayışı
Ve sedefli hançerlerin ışıldayışı
Biz âşıkız Bin Bir Gece devrinden kalan
Korkunç derin tılsımlı mağaramıza
Pırl pırl gözyaşları gibi inciler
Doldurmuştur sandıkları ağız ağıza
Bir kaplanın gözü gibi parlamaktadır
Pırlantalar alev alev bakışlarıyla
Bir bahçedir ipek Acem seccadeleri
Renk renk yanan kımıldayan nakışlarıyla
Kaf, vav, nun, ha, elif, ye, mim, dal, sat, dat, kef, sin
Biz ruhuyuz Kara Korsan definesinin

(Balet mağaranın karanlıklarında kaybolur. Asım'la Yusuf girer, kıyafetleri kavuklu vs.)

BU BİR RÜYADIR

Meclis : 2

Yusuf, Asım

YUSUF : İşte kara korsanların definelerini gizledikleri mağara. Yeni reis Aşçıbaşı Ahmet bana : "Git, Maliye Nazırım Yusuf Efendi, kılıncım hakkı ile kazandığım hazinelerin bahasını biç bakalım!" dedi. Sabah sabah geldim buraya. İçerisi tıklım tıklım dolu.

ASIM : Aşçıbaşı milyoner oldu gitti.

YUSUF : Hayır.

ASIM : Ne demek hayır?

YUSUF : Yani hayır şu demek ki aldattılar adamcağızı. Burada ne varsa hepsi sahte, taklit. Bak şu elmaslı taca, halis tenekeden. Mahmutpaşa işi.

ASIM : Vay anasını! Buna düpedüz dolandırıcılık derler.

YUSUF : Aman dur, bir gürültü var. Reis geliyor galiba.

ASIM : Geliyor.

YUSUF : Hazır ol!

(Asım'la Yusuf selam dururlar. Ahmet girer, arkasından Advîye, Faruk, Fatma, Eşref, Marika, Macit.)

Meclis : 3

Evvelkiler, Ahmet, Advîye, Fatma, Faruk, Eşref, Marika, Macit

AHMET : *(Tahta kurulur. Yusuf'un tahtın yanına koyduğu teneke tacı elinde çevirmektedir.)* Nasıl, Yusuf, definemi beğendin mi? Şu taç ne eder?

YUSUF : Allah sahibine bağışlasın. Bu taç mı, efendim?

AHMET : Yüz bin lira eder mi?

YUSUF : Aman, efendim!

AHMET : Beş yüz bin?

YUSUF : Kurbanınız olayım, bir çift sözüm var.

AHMET : Laf istemez, bir milyon eder mi?

YUSUF : Vallahi, efendim...

AHMET : Beş milyon eder mi?

YUSUF : Siz isterseniz eder.

AHMET : Öyleyse etsin! Etti mi?

YUSUF : Etti.

ASIM : Fakat efendim...

AHMET : Ne dedin?

AŞIM : Ben mi? Hiç. Münasıptir biçilen fiyat dedim.

AHMET : Marika!

MARİKA : Söyle, Ahmet'çiğim.

AHMET : Şu tacı kafana geçir, gel yanıma otur. Seni kendime
birinci kadın efendi tayin ettim.

YUSUF : Demek ikinci de olacak.

AHMET : E, Allah izin verirse olur.

MACİT : Fakat...

AHMET : Sana ben sormadan benimle konuşma diye tembih
etmedim mi?

MACİT : Ettiniz ama... Annem...

AHMET : Senin anandan bana ne? Ben senin baban mıyım, dayın
mıyım, amcan mıyım? Aramızda hısımlık akrabalığımız mı
var? Yoksa tahtımda gözün mü var? Velihtım mısın,
necisin, kimsin, nesin, behey prens oğlu prens?

MACİT : Beni kahrediyorsunuz.

AHMET : Ederim zahir, vaktiyle sen de beni ettindi.

MACİT : Huzurunuzda diz çökerek...

AHMET : Çökme!

ADVIYE : (*Asım'a*) Anlamıyorum, bizim prenze de ne oluyor?

MACİT : Af dileyerek...

AHMET : Dileme!

FATMA : (*Faruk'a*) İşin içinde bir şey var, ama anlayamıyorum.

MACİT : Ba...

AHMET : ...ban değilim. Sus.

MACİT : Ba...

AHMET : Keçi gibi meleyip durma. (*Yusuf'a*) Maliye Nazırım
Yusuf...

YUSUF : Lebbeyk, sultanım.

BU BİR RÜYADIR

AHMET : Şuradakilere söyle, benden ne dilerlerse dilesinler, bir istediklerini iki etmeyeceğim.

YUSUF : Dileyin Reis'ten ne dilerseniz ama sırayla. Bir teklifim var, sultanım.

AHMET : Söyle.

YUSUF : Yani, demek istiyorum ki, her dilek dileyenden bir vergi alsak, bütçemiz biraz...

AHMET : Bütçemize ne olmuş?

YUSUF : Yani, hiç. Bu define bizde olduktan, elimizde böyle taşlar falan bulunduktan sonra hazine yüklüdür demek istedim.

AHMET : Haydi, bekliyorum dilekleri.

YUSUF : Ha, evet, sırayla başlayın bakalım. Sen söyle Asım Bey, (*Asım'ın kulağına*) ilk sıraya seni koydum, istediğinin yarısı benimdir. Malum ya ortağız.

ASIM : Amma yaptın ha!

YUSUF : Aması falan yok, alacağının yarısını bana vermezsen bir daha sefere elimden çekeceğin var...

ASIM : İyi ama...

YUSUF : İyisi falan yok. Böyle...

AHMET : Orda ne dırlanıp duruyorsunuz? Haydi Asım Bey, dile benden ne dilersem?

ASIM : Sırtüstü yatırılıp bin sopa yemek isterim.

AHMET : Ne dedin?

YUSUF : Anlamadım.

AHMET : Senin anlamam lazım değil. Benim anlamam gerek. Sen şimdi bin sopa mı yemek istiyorsun?

ASIM : Evet...

AHMET : Ya sayı bilmiyorsun, ya sopa yememişsin ömründe...

ASIM : Bin sopa yemek istiyorum. Yalnız Yusuf Efendiyle bir kavlimiz var: Sizden ne dilersem yarısını o istedi, sopaların beş yüzü ona aittir.

YUSUF : Aman, sultanım!

AHMET : Sen sus. Dileğin yerine gelecektir, Asım Bey. İnşallah bu gece beş yüzü sana, beş yüzü Yusuf'a bin sopa attırırım... Dilek sırası kimde?

ADVIYE : Bendenizde ekselans.

AHMET : Ne dedin?

ADVIYE : Benim de bir dileğim var dedim.

AHMET : Söyle...

ADVIYE : (*Macit'in koluna girerek onu Ahmet'in önüne götürür.*)

Kocam Asım'dan boşanmak istiyorum.

ASIM : Alay mı ediyorsun yahu? Aman, efendim!

AHMET : Sen sus! Boşadım seni kocandan, hanım.

ASIM : İyi ama...

AHMET : Geceki sopa hakkını altı yüze çıkartırım, kafamı kızdırma...

ADVIYE : Sonra efendim, biz Prens Macit Beyle...

AHMET : Kiminle?

ADVIYE : Prens Macit Beyle...

AHMET : Ey...

ADVIYE : Sevişiyoruz.

MACİT : Sevişiyor muyuz? Sizinle ben mi?..

ADVIYE : Sıkılma, itiraf et, sevgilim. Artık sakınacak bir şey kalmadı. Bir kuş gibi hürüm. Ve senin kafesine girmek için kalbim çırpınıyor.

ASIM : E bu rezalet artık.

YUSUF : Memnun oldum.

MACİT : Hanımefendi, bir yanlışlık...

ADVIYE : (*Macit'in boynuna sarılarak*) Sevgilim.

MACİT : (*Silkinerek*) Yo, rica ederim rahat bırakın beni. (*Ahmet'e koşar.*) Ba...

AHMET : ...ban değilim. Sus. Al, hanım, Macit'i verdim sana. Allah bahtiyar etsin, tepe tepe kullan.

MACİT : Ba...

AHMET : ...ban değilim. Sus. Sen söyle, Eşref.

EŞREF : Söyledim, efendim. Cihan boks şampiyonu olmak isterim.

AHMET : Yaptım...

EŞREF : Sonra efendim, sonra, Fatma Hanımı isterim.

AHMET : (*Hiddetle*) Ne dedin?

EŞREF : Fatma Hanımı dedim. Zaten o benim nişanlımdı.

BU BİR RÜYADIR

MACİT : Yalan söylüyor, ba...

AHMET : ...ban değilim. Sus. (*Eşref'e*) Seni gidi beni bilmez beni.

EŞREF : Anlamadım.

AHMET : Anlatırım şimdi ben sana. (*Marika'ya*) Marika...

MARİKA : Söyle, Ahmet'çiğim.

AHMET : Düşündüm taşındım, bu böyle olmayacak. Senin üstüne bir ortak alacağım.

EŞREF : Kanunsuzduz, olmaz.

AHMET : Burda on altıncı asır kanunu söküyor. Biz on altıncı asır korsanlarıyız, unutuyor musun?

MARİKA : Kimi alacaksın?

AHMET : Advıye Hanımı değil elbette, Fatma'yı...

FARUK : Alay mı ediyorsunuz? Fatma benim nişanlımdır.

EŞREF : Hayır, benim.

MACİT : Hayır, benim. Vallahi benim nişanlım ba...

AHMET : ...ban değilim, sus.

FARUK : Şaka ettiniz, değil mi?

AHMET : Ne şakası? Korsan şaka etmez. Benim de keşimden dileğim budur.

FARUK : Bu dileğiniz yerine gelmeyecek, aşçıbaşı.

AHMET : Ne dedin?

FARUK : Bunu yapamazsın dedim.

AHMET : Bak yapar mıyım, yapmaz mıyım? Cellat!

ZENCİ : Cellat, lebbeyk.

AHMET : Şu herifi bağlayın!

(*Korsanlar Faruk'un üstüne atılarak bir direğe bağlarlar.*)

FARUK : Ben sana gösteririm.

AHMET : Hâlâ dırlanıyor. Bağlayın şunun ağzını.

(*Bağlarlar.*)

FATMA : (*Ahmet'in tahtı önünde diz çökerek yalvarır.*) Onu bana bağışlayın. Ne söylediğini bilmiyor. Acıyın bize. Yalvarıyorum.

AHMET : Nafıle, yalvarma.

FATMA : Acıyın bize. Acıyın.

(*Acıyın Bize şarkısı*)

BU BİR RÜYADIR

AHMET : Musikiden anlamam. Boşuna şarkı söyledin. Ölüm kuyusuna attıracağım, ölüm kuyusuna. Nerde benim ölüm habercileri? Başlayın, haydi...

(Korsanlar üstlerindeki mantoları atarak birer iskelet halinde meydana çıkarlar. Zenci cellat ortada, ölüm şarkısı söyleyerek ölüm dansı yapmaya başlarlar.)

KORO : Ruh bir kuştur yüzer suda
Azrail bekler pusuda
Sanmayın sonsuz uykuda
Mezarlıkta ölüler

Ne deri ne et taşır
Sarı bir iskelet taşır
Ölü ne gam ne dert taşır
Raksederek güler güler

Kanlı saçları rüzgârda
Geceler yağmurda karda
Ölüler mezarlıklarda
Örer ışıklı örgüler

Şafak atar tan yerine
Çekilir kabirlerine
İnerler ta derine
Mezarlıklarda ölüler

(Ölüm dansı devam ederken perde iner.)

TABLO : II

Üçüncü mevki güverte

Meclis : 1

Adviye'den başka hepsi

(Sabah olmuş, hepsi güvertede sızmışlar. Fatma şarkısını söyleyerek yavaş yavaş uyanır.)

FATMA : Neredeyim? (Yanında yatmakta olan Faruk'u dürterek)
Faruk, Faruk.

FARUK : (Uyanarak) Başım öyle ağrıyor ki, Fatma. Öyle tuhaf, öyle korkulu rüya gördüm ki...

FATMA : Ben de korkulu bir rüyadan uyandım. Sen ne gördün?

FARUK : Fırtına çıkıyor, denize düşüyoruz, ıssız bir ada...

FATMA : Korsanlar.

FARUK : Ölüm kuyusu.

FATMA : Ne oldu bize?

FARUK : Ne oldu, ne oldu, anladım. Çingene'nin sigarası, esrarlıymış. İyi ama bunlar da kim? A, aşçıbaşı. O da sızmış. Hişt, aşçıbaşı!

AHMET : (Sayıklayarak) Dileyin benden ne dilerseniz. Asarım, keserim, yakarım.

FATMA : O da hâlâ rüyayı görüyor. Aşçıbaşı, hişt!

AHMET : (Silkinerek) Savulun Kara Korsan geliyor. (Kendine gelir.) Neredeyim?

FARUK : Gemideyiz, korkmayın.

AHMET : Oğlum nerede?

FARUK : Oğlunuz mu?

AHMET : Rüyamda çocuğa amma eziyet ettim. Nerde Macit?

FATMA : Macit Bey sizin oğlunuz mu?

AHMET : (Macit'e koşar.) Macit, Macit...

MACİT : (Sayıklar.) İstemem, baba, ben Adviye Hanımı istemem.

AHMET : Uyan be oğul. Hep dalgaya düşmüşüz, uyan.

MACİT : (Uyanarak boynuna sarılır.) Baba... Baba...

BU BİR RÜYADIR

AHMET : Evladım, oğlum, prenszadem... Kara Korsan'ın oğlu...

MACİT : Babacığım...

(*Adviye girer, kucaklaştıklarını görür, şaşırır.*)

Meclis : 2

Evvelkiler, Adviye, Çingene Korosu

ADVIYE : Bunlara da ne oluyor? (*Fatma'ya*) Sen babanla nerdedin? Gece yatmaya gelmedin? Prens Macit niye sarılmış aşçıbaşıya?

FATMA : Prens Macit aşçıbaşı Ahmet'in oğluymuş meğer.

ADVIYE : Bir tatlı rüya görmüştüm. Eyvahlar olsun! (*Bayılır, Asım'la Yusuf'un üstüne düşer. Asım'la Yusuf uyanırlar.*)

ASIM : (*Kucağında Adviye'yi görerek*) Git istemem, yıkıl karşımdan! Nerdeyiz?

YUSUF : Şükür ki sopaları yemeden gemideyiz. Amma da kötü rüya gördük!

(*Bu esnada Ahmet'le Macit Marika'yi uyandırmışlardır. Şişman Çingene de uyanmıştır. Sahneye Çingene Korosu dolmaya başlar.*)

ASIM : Ayıl, karıcığım, ayıl.

ADVIYE : (*Ayılır.*) Ah, Asım'cığım.

YUSUF : Eşref Bey nerede? O da sızmış olacak. Hep şu Çingene'nin sigaraları. Uyandıralım.

ADVIYE : Eşref Beyi uyandırmayın daha iyi. Demin telsiz memuru söyledi, babasından telgraf gelmiş. Adamcağız iflas etmiş, meteliği kalmamış...

YUSUF : Demek nişanlılardan biri gitti.

ADVIYE : Ötekisi de...

ASIM : Prens Macit'in de babası...

ADVIYE : Aşçıbaşı Ahmet'miş.

YUSUF : Desene ki Fatma'cık' açıkta kaldı.

FATMA : Hayır, üzülme, Yusuf Efendi, ben kendime benden hiç ayrılmayacak olanı buldum.

BU BİR RÜYADIR

ÇİNGENE : (*Çingene kızına*) Kız Pembe, hayırdır inşallah, bu gece bir rüya gördüm, benim Fatma'ya kavuşacağım. Bir keyfim bir keyf, şarkı söylemek, gülmek oynamak istiyorum. Dünya bu, rüya gibi... Güzel rüyalar görmeye bakmalı...

(*Koro şarkısından sonra*)
Perde İner

İÇİNDEKİLER

Ocak Başında	7
Kafatası	33
Bir Ölü Evi	91
Unutulan Adam	141
Bu Bir Rüyadır	183

Yayımlayan: Anadolu Yayıncılık A.Ş.
Kapak Baskı: Ana Basım Sanayi A.Ş.
İç Baskı: Şefik Matbaası

Nâzım Hikmet'in çok güç koşullarda korunmuş, elden ele geçmiş, bazıları sağlığında basılamamış, bazıları özen gösterilmeden basılmış olan yapıtları, bu işe gönül vermiş eleştirmenlerin çabalarıyla, içerde ve dışarda, yıllardır derlenip toparlanmaya çalışılmış, ama çeşitli nedenlerden kaynaklanan yanlışların, karışıklıkların, tutarsızlıkların bir türlü önü alınamamıştır.

Şimdi Adam Yayınları size Nâzım Hikmet'in yepyeni bir toplu yapıtlar derlemesini sunuyor.

Bu yolda daha önce yapılan bütün olumlu çalışmalar, Nâzım Hikmet'in kitaplarının ilk basımları, arkasında bıraktığı müsveddeler — mekanik yaklaşımlara düşmeden, durumlara, türlere göre ayrı değerlendirmelere gidilerek — büyük bir özen ve duyarlılıkla yeniden gözden geçirilmiş, konunun uzmanı eleştirmenlerin özverili katkıları ve ortak çabalarıyla, sanatçının özellikleri, kendine özgü kullanımları gölgelenmeden, yanlışların düzeltilmesi, karışıklıkların, tutarsızlıkların giderilmesi sağlanmıştır.

